

 yol yayınları

ZEN BUDİZM, Bir Yaşama Sanatı, İlhan Güngören

Gözden geçirilmiş 2. Baskı 1982

BUDA ve ÖĞRETİSİ, İlhan Güngören, 1981

PSİKANALİZ ve ZEN BUDİZM, Erich Fromm

Çeviren: İlhan Güngören, Üçüncü Baskı, 1981

ZEN BUDİZM, D.T. Suzuki'den Seçme Yazılar

Çeviren: İlhan Güngören, 1979

(TÜRK DİL KURUMU 1980 ÇEVİRİ ÖDÜLÜ)

DON JUAN'ın ÖĞRETİLERİ, Carlos Castaneda

Çeviren: Nevzat Erkmen, 1982

BİR BAŞKA GERÇEKLIK, Carlos Castaneda

Çeviren: Nevzat Erkmen, (Basılıyor)

ZEN'in ETİ, ZEN'in KEMİĞİ, Nyogen Senzaki ve Paul Reps

Çeviren: Nevzat Erkmen (Yakında Çıkacak)

JACK KEROUAC ZEN HACIKLARI

(THE DHARMA BUMS)

Çeviri: Nevzat Erkmen

 yol yayınları

 yol yayınları

P. K. 30 — Yeşilköy — İST.
Tel. : 73 85 10 — 73 08 19

Çevirinin yayın hakkı © Nevzat Erkmen 1982
P.K. 7 — Levent — İST.

Dizgi - Baskı

**ONUR
BASİMEVİ**

Selvilimescit Sok. Güzeller İş Hanı 6
Cağaloğlu — İST.

Kapak Düzeni : Engin Çevik

Kapak Baskı : Tem Ofset Matbaası, Tel. 76 54 69 - 77 15 98
Topkapı, Maltepe Örnek Han 8/4

Baskı Tarihi : Ağustos 1982

ÖNSÖZ

Kerouac beatnik kuşağının (1) en önemli iki temsilcisinden biri... Bu kuşağın edebiyatı söz konusu olunca şiirde ilk akla gelen ad Allen Ginsberg'se (2) düzyazıda da hemen Kerouac akla geliyor. Özellikle burada çevirisi sunulan kitap 1956 yılında Kerouac'ın San Francisco'nun beatnik dünyasındaki gerçek yaşam öyküsünün romanlaştırılmış biçiminden başka bir şey değil. Onun için bu kitaba beatniklerin dünyasını olduğu gibi, tam bir gerçekçilikle yansıtan bir belge gözüyle de bakılabilir. Romanın kahramanlarından Ray Smith'in doğrudan doğruya kendisi olduğunu gözden saklamak için Kerouac hiç bir çaba harcamamış. Kendisi de tıpkı Ray gibi demiryollarında frenci, demiryolu bekçisi filan gibi görevlerde çalışmış, 1956 yılında ormanlarda yangın gözcülüğü yapmış, otostopla ya da kaçak yolcu olarak yük trenleriyle Amerika'yı bir baştan bir başa birçok kez dolaşmış... Roman da sözü edilen çevreyi iyi bilenler romanın öteki kahra-

- (1) Beatnik sözcüğü aşağılatıcı bir anlamda bu akıma karşı olanlarca kullanılmıştır. Onlar kendilerini «Beat Kuşağı» adıyla tanıtıyorlardı. Bu yazıda beatnik sözcüğünün kullanılmasının nedeni yurdumuzda bu adla tanınmış olmalarındandır.
- (2) Ginsberg'in şiirleri için bak: Amerika, Çev: Ferit Edgü ve Orhan Duru, Ada Yayınları, Haz. 1976

manlarının kimliklerini kestirmekte de büyük bir güçlük-
le karşılaşmıyorlar. Örneğin Japhy Ryder'ın gerçekte şa-
ir Gary Snyder'den başka bir kimse olmadığı bilinen bir
şey. Hatta «Chicago Review» dergisinin 1958 yaz sayısın-
da «Ormanda Meditasyon» adıyla bu kitaptan bazı bö-
lüm-ler yayınlandığı zaman Japhy yerine Gary adı kulla-
nılmıştı. Gerçek isimler son dakikada uydurma isimlerle
değiştirildi. (3)

Gary Snyder Kyoto'da bir yıl süreyle Zen eğitimi gör-
müş ve sonra bir süre daha Zen eğitimini sürdürmek için
Japonya'ya geri dönmüş, San Francisco şiir rönesansının
en önde gelen yetenekli şairlerinden birisi... Zen kaçını-
ğı ve şairi Han-Shan'ın şiirlerinden «Soğuk Dağın Şiirle-
ri» adıyla çevirdiği bir bölüm şiir bir edebiyat dergisinde
yayınlanmıştır. (4)

Beatnik Kuşağının düşünce yapısında iki temelli et-
kiden söz edilebilir: Varoluşçuluk ve Zen... Biri batılı bir
felsefe öteki doğulu bir yaşam bilim olan bu iki akımın
ortak yanı göreneklerin, geleneklerin, önyargıların dar
ağını, dar çemberini aşip her konuda yepyeni, öncesi
olmayan yaratıcı çözümler arayışı içinde olmalarıydı. Bu
anlayışın ürünlerine sanatlarda zararsız çılgınlıklar gözüy-
le bakılabiliyordu. Örneğin Caz'da «bebop»un kurucula-
rından alto saksofoncu Charlie Parker anında içinden
geldiği gibi ortaya çıkıveren özgün bestelerini şöyle ya
da böyle, kabul ettirmekte çok fazla güçlük çekmedi.
Ama bu görüşler toplumsal alana kaydırılınca o kadar
fazla hoşgörüyü karşılanamayacaktı. Çünkü beatnik ku-
şağı Amerikan yaşam biçimini, ve bu yaşam biçiminin
tüm değerlerini acımasızca tartışma konusu yapmıştı.

(3) Alan Watts. This Is IT, say. 100, Rider and Co. Ltd
London 1958

(4) «Cold Mountain Poems» Evergreen Review, Cilt 2, No. 6,
1958

Ancak burada bu tartışmaların sonuçta yepyeni değerle-
rin ortaya çıkmasına yolaçtığını kabul etmek zorundayız.
Bu kuşak yaşama ve dünyaya bir başka duyarlılıkla, daha
bir içtenlik, yaşama sevinci ve doğa sevgisiyle yaklaşı-
yordu. Amerika'yı bir baştan bir başa gezen bu genç-
lerde yepyeni türde bir yurtseverlik duygusu uyanıyor-
du. Ulusalçılıkla hiçbir ilgisi olmayan bütünüyle insancı
bir yurtseverlik duygusu... Amerika'da çoktan unutulmuş,
bodrumdaki rafa kaldırılmış bir mirasa, Lincoln'ların, Jef-
ferson'ların, Thoreau'ların, Emerson'ların mirasına sahip
çıkiyorlardı, folk müziğine sahip çıkıyorlardı.)

((Kuşkusuz beatniklerin Zen'i kendine özgü karışık bir
olaydır. Beatnikler çok kez Zen'in özüne girmeden Zen'e
öykünmüşler ya da Zen'i toplum kurallarına karşı çıkış-
ları için bir gerekçe, bir araç, bir kalkan olarak kullan-
mak istemişlerdir. Onun için Beatniklerin Zen'inin Zen'in
sahtesi, yalancısı olduğunu söyleyecek çok kimse çıka-
bilir)) Ama Ray'la Japhy'nin özgürlük, içtenlik, duygu ve
coşku dolu yaşamlarında gerçek Zen olmadığını söyle-
mek de gerçekten güç olacak. Onların deli dolu yaşam
serüvenlerini gıptayla izleyecek pek çok okur çıkacak
sanırım.

(Kerouac'ın tam anlamıyla Zen'i özümlemiş ve ken-
dini Zen'le özdeşleşmiş bir kimse olduğu söylenemez.)
Ama onun daha çok Hristiyan bir tadı olan gizemciliğinde
Zen'in de çok katkısı olduğu belli oluyor. Özellikle sanat-
sal kişiliğinde bu etki daha da açık... Hiçbir çaba har-
camadan, duraksamadan diline kalemine geldiği gibi ça-
la kalem yazma alışkısında Zen'in açık bir etkisi var. Ke-
rouac kendi edebi kişiliğini biçimleyen etkiler olarak Jack
London, Saroyan, Hemingway ve Thomas Wolfe'u sıra-
lıyor ama Kerouac'ı bütün bu yazarlardan gene de öyle-
sine değişik yapan şeyin Zen olduğunu sanıyorum.

Kerouac tartışmasız büyük bir dil ustasıydı. Kural

tanıma özgürlük arayışını dilbilgisi konusunda da sürdürmüştür. Kerouac'ın kaleminde tümceler diline geldiği hızla birbirine dolanıp duruyor ya da tamamlanmadan kalıyor. Ama sonuçta dil bambaşka bir anlatım gücü ve kolaylığı kazanıyor, söylemek istediği herşeyi söyleyebiliyor, anlatılması çok güç ya da anlatılamaz şeyleri de anlatıyor bu yolla.

Kitabın çevirmeni Nevzat Erkmen, Kerouac'ın dilini, güzelliğinden, kıvraklığından, içtenliğinden, doğallığından hiçbir şey yitirmeden, tüm özelliklerine sadık kalarak çevirmeyi başardığı için gerçekten kutlanmayı haketmiştir. Bu çeviri edebiyat sevenler için gerçek bir şölen olacaktır.

İnsanlık tarihinde uzun uyku dönemlerini izleyen kısa uyanıklık dönemleri olmuştur. Kuşkusuz uyanıklar bir avuç insandır. Ama onların uyanıklıkları öykünme ya da uyarma, dürtme yoluyla toplumu çok yönden etkiler. Sonra yeniden uykuya dalınır. (Yüzyılımızda yirmili yıllar gibi ellibeşlerde başlayıp yetmişlere kadar süren, beatnik'lerin başlattığı sonradan hippilerin sürdürdüğü dönem de insanlık serüveninin ilginç birkaç sayfası olarak tarihe geçmiştir.)

İlhan Güngören

Florya, Temmuz 1982

ÇEVİRENİN SÖZÜ

1955'te A.B.D.'ye gitmiş, New York Üniversitesi'nin Pedagoji Bölümündeki çalışmalarına başlamıştım. Okul Fifth Avenue'yü güneyde noktlayan Greenwich Village Parkının çevresindeki binalardaydı. Bir yandan Amerikan iş yaşamını yaşıyor (kimisi şirketlerde çalışmaktaydım, çünkü aldığım burs parasına ek gelir gereksinmem vardı); bir yandan okula gidiyor ve bir bilimsel araştırmacı yaşamı sürüyor (Master ve Ph.D. için); bir yandan da Paris'teki Latin Quarter'in Amerika'daki karşılığı olan, şairler-resamlar-müzisyenler-«beatnik»ler yatağı Greenwich Village'da (sakal bırakmış; gitar çalışmaya, şiirler öyküler yazmaya, Moby Dick'i falan çevirmeye yeniden başlamıştım) bir «part-time hippy» yaşamını sürdürüyordum. «Varoluşçuyum!» demek büyük zevk veriyordu bana o zamanlar.

O yıllarda Manhattan'daki bütün ünlü cazcılarını izliyor, Kerouac'ı, Ginsberg'i okuyor, yeni yeni Zen'le tanıştım.

Oysa, Zen'le derinlemesine ilgilenmem 15 yıl sonra Türkiye'de olmuştur: Hindistan'dan, Çin'den, Japonya'dan, A.B.D.'den Türkiye'ye sarkan Zen'le...

Ve ben, 25 yıl sonra Kerouac'ı çeviriyorum. Kerouac anlatsın Zen'i size. Kimileriniz için bir başlangıç olacak bu. (Sonra, Zen'le ilgili öbür kitapları okursunuz. Ve Zen nedir? Kendiniz bulgularsınız. Zen Ustaları, «sözcüklerin

ötesinde» diye niteliyorlar Zen'i. Sözcüklerle üretilen kitaplardan Zen'i öğrenebilir miyiz? Olsa olsa bir aşın tarifini yapar gibidir bu kitaplar. Aşı, yiyen bilir! Henüz tatmadıysanız, - mideniz yeterince sağlamsa - dilerim siz de tadasınız. Okumanın yanında bir de yaşayarak!)

Şimdiden «Afiyet olsun!» derim.

Nevzat Erkmen

Temmuz 1982, Zincirlikuyu

Nevzat Erkmen
P. K. 7 - Levent
İstanbul

Han Shan'a sunu

1

1955 Eylül'ünün sonlarına doğru bir gün tam öğle vakti Los Angeles'ten kalkan bir marşandize atlamış, üstü açık bir yük vagonuna dalmıştım. Yere uzandım. Torbamı yastık edip başımı yasladım. Ayak ayak üstüne atarak, tren kuzeye Santa Barbara'ya gidedursun, bulutları seyre daldım. Posta treni olduğundan, o gece Santa Barbara'daki plâjda uyurum diyordum. Ertesi sabah da San Luis Obispo postasına atlayacak ya da doğruca San Francisco'ya giden 19.00 ekspresini bekleyecektim. Charlie Parker'in keçileri kaçırıp da sonra dinlenerek normal sağlığına kavuştuğu yer olan Camarillo'ya girerken, cılız yaşlı bir ipsisiz tırmanıverdi bizim vagona. O ara katar, gelen trene yol vermek için yan hatta çekilmişti de... Herif beni görünce şaşırdı. Gidip vagonun öbür ucuna yerleşti. O da kendi torbacığını başının altına koymuş, önü bana dönük, yatmıştı. Konuşmuyordu. Çok geçmeden doğuya giden tren ana hatttan fırlayıp gitti ve ileri işaretini veren düdüğü çaldılar. Trenimiz kalktı. Artık hava soğuyor, denizden esen rüzgâr öbür yanımdaki vadileri sisle kaplıyordu. Bizim yaşlı ipsisizle birlikte buz kesen çeliğin üzerinde ince giysilerimiz içinde birbirimize sokularak boşuna ısınmaya çalıştık; sonra kalkıp kendi köşelerimize giderek ileri geri vagonu arşınlamaya, zıplamaya, kollarımızı savurmaya başladık. Az sonra, ufak bir istasyonda gene

yan hatta girmekteydik Fırsat bu fırsattır diyerek, bir ko-
şu büfeden kocaman bir şişe şarap alayım dedim. Santa
Barbara'ya kadar soğuktan tepinip durmaktan iyidir...
«Ben gidip bi şişe şarap alcım, bakar mısın şu torba-
ya?»

«Eyvalla.»

Vagondan atladım 101 Numaralı Karayolu'ndaki bü-
feye koştum. Şaraptan başka ekme, çikolata da aldım.
Ve trenime yetiştim. Kalkmasına on beş dakika daha var-
mış. Hava ılınmış, güneş açmıştı. Ama akşam yaklaşıyor-
du ve ayaz yapacaktı. Bizim cılız ipsis köşesinde bağdaş
kurmuş, önünde ufak bir teneke sardalye... Acidım. Yanı-
na gidip, «Biraz şarap iç de ısın, ha? Peynir ekme de
var, sardalyenle yersin.» dedim.

«Eyvalla.» Ta içerisinde bir yerden çıkan ürkek ya
da saklanmaya çalışan bir sesi vardı. Peyniri üç gün ön-
ce Mexico City'de almıştım. El Paso sınırına dek Zacate-
ca, Durango ve Chihuahua üzerinden yaptığım berbat
uzun bir otobüs yolculuğundan önce... Bizimki peynirle
ekmeği, şarabı «kemali afiyet» ve «kadirşinaslık»la göv-
deye indirdi. Keyiflenmişim. Hemen aklıma Elmas Sutra'-
daki şu satırlar geldi: «Bir iyilikte bulunurken, iyilik etme
düşüncesinden uzak tutun zihninizi; çünkü, iyilik etmek
bir sözcükten başka nedir ki!» O günlerde pek sofuydum;
dinsel buyrukları kılı kırına uygulamaya çabalıyordum.
Ama artık o sahte bağlılığım konusunda az buçuk ikiyüz-
lül olup çıktım -yorulduk artık, dalga... E, artık yaşlan-
dık; yapmacıklar uçtu... O sıralar yardımseverliğin de iyi
yürekliliğin de alçakgönüllülüğün de coşkunluğun da yap-
macıksız durgunluğun da bilgeliğin de esrimenin de ger-
çekliğine sahiden inanıyordum; kendimi çağdaş giysilere
bürünmüş, Gerçek Anlam ya da Dharma çarkını çeviren
bir âhır zaman Budası (Uyandırıcısı), âhır zamanın Cen-
netlik Kahramanı payesini kazanmak için dünyayı (genel-

likle New York'tan Mexico City'den San Francisco'dan
kurulu bir dev üçgen üzerinde) gezip tozan bir eski za-
man bhikkusu sanıyordum. Daha tanışmamıştım Japhy
Ryder'le - bir hafta sonra olacaktı bu karşılaşma; o ara-
lar benden âlâ Dharma Serseri zor bulunmasına ve ken-
dimi gezgin bir derviş gibi görmeme karşın, «Dharma Ser-
serileri» diye bir şey işitmiş duymuş değildim. Vagonda-
ki cılız serseri şarapla ısınıp da konuşmaya başlayınca,
hele hele, Ermiş Teresa'nın, ölümünden sonra yeryüzüne
dönerek cennetten devşirdiği gülleri sonsuza dek tüm
canlıların üzerine saçacağını bildiren duasını içeren ufak
bir kâğıt parçasını da fora edince, tüm inançlarım pekle-
şivermişti

«Nerden buldun bunu?» diye sordum.

«Oo! Bikaç yıl önce Los Angeles'te bi okuma oda-
sındaki dergiden yırtmıştım da... Hep taşır dururum.»

«Vagonlarda çömele çömele okursun duanı, ha?»

«Her gün bi okurum.» Başkaca bir laf çıkmadı ağ-
zından; Ermiş Teresa konusunu falan eşelemedi. Dinin-
de de alçakgönüllü mübarek. Kişisel yaşamından biraz
söz etse ya - ne gezer! Bırak ana caddeleri, en fakir ma-
hallelerde bile kimsenin iplemediği silik, süklüm püklüm
serseriler olur ya - bu da onlardan biri. Bir aynasız ite-
lese bunu, hemen toz olur. Koskoca istasyonların çevre-
sinde hat bekçilerine çaktırmadan otların arasında tam
siper, gölgeden gölgeye zıplar herif, tam tren çekmiş gi-
diyor, hop içeri. Ertesi gece Zipper ekspresine atlayaca-
ğımı söyledim fakire. «Oo!» dedi, «yani Gece Hayaleti'-
ne.»

«Zipper'e öyle mi deniyor?»

«O hatta çalıştın galiba sen.»

«Çalıştım ya. Güney Pasifik hattında frenciydik.»

«Biz serseri takımı Gece Hayaleti deriz ona. Los An-

geles'te pinersin, sabaha San Francisco'ya varırsın kimse görmez seni Öyle hızlı gider.»

«Saatte seksen mil - Yallah, ver elini Frisco.»

«Tamam da, Gavioty'nin kuzeyinde sahilden giderkene, bi de geceleri Surf'ü geçerkene esaslı soğuk yapar»

«Tamam, Surf. Sonra da Margarita'nın güneyine inerken, dağlarda...»

«Margarity, oldu! Öyle çok pindim o Gece Hayaletine, sayısını unuttum.»

«Kaç yıldır gitmedin memleketine?»

«Epey oldu be! Kaç yıl, unuttum. Ohio bizim memleket».

Tren kalkıverdi. Rüzgârda bir soğuma bir rutubet!.. Ve donmayalım diye, dişlerimiz daha fazla çatırdamasın diye bir buçuk saat bütün gücümüzle, irademizle didindik. Sonra bir köşeye kıvrılıp, soğuğu kesmek için sıcaklık üzerinde, bilfiil Tanrı'nın sıcaklığını çekmek için meditasyon yapmayı denedim. Olmadı. Fırlayıp, kol bacak sallayarak, şarkı söyleyerek devindim. Bizim ufak serseri benden daha sabırlıymış - yattığı yerde, yapayalnız, dalmış acı acı düşünüyordu. Dişlerim takırdıyordu, dudaklarım mosmor olmuştu. Karanlık bastığında, şükür, Santa Barbara'nın dağları görünmüştü. Demek az sonra duracak, rayların üzerinde yıldızların altında ısınacaktık.

Geçitte yere atladık, bizim Ermiş Teresa ipsiziyle vedalaştık. Ben doğruca battaniyelerime sarınıp uyumak için kumsala - ta ötelere... Aynasızların beni görüp de götüremeyecekleri sarp bir kayalığın dibine... Ooh! Topladığım dallarla büyük bir ateş yaktım, yonttuğum çubuklara geçirdiğim sosisleri bir güzel közlüyorum. Ateş çukurundaki kızgın külün üstünde bir teneke kuru fasulye ile bir teneke de peynirli makarnayı kaynatıyorum. Yeni aldığım şarabımı yudumluyorum. Yaşamımın en ke-

yifli gecelerinden biri oldu bu - coştum. Kıyıya gidip sığılıkta yürüdüm, bir iki kez de dalıverdim suya. (Ve dikilip nur saçan yıldızlara baktım - Avalokitesvara'nın karanlıklardan pırlantalardan örülü on-tansıklı evrenine.) «Haydi oğlum, Ray,» diye bağıryordum sevinçle, «bikaç mil kaldı yalnız. Gene başardın kâfir.» Kekâ. Mayomu giymişim, yalınayak, saçlar dağınık, ateşin kızartısında şarkı söyleyerek, kafayı çekerek, tükürüyorum, zıplıyorum, koşuyorum - yaşamak bu be! Yumuşacık kumlarında plâjin tek başıma özgür, iç çekiyor deniz, bakire rahmi gibi ıpılık yansıyor yıldızlar suyun karnına karnına. Öğüt: Konserve tenekeleriniz kızgınlaşmış da tutamıyorsanız, hemen pırtık trenci eldivenlerinize müracaat edin, kâfi. Teneke ılınadursun, biraz şarap içip düşüncelere daldım. Kumda bağdaş kurup yaşamımı düşündüm. Haydi canım, ne farkedersin ki? «Neler var kısmetimde acep?» Şarap iyice acıktırıyor beni, sosislere yumuluyorum çubuğu ağzıma dayayıp şapır şupur, izci kaşığım ile iki tenekeye atılıyorum, sıcak etli fasulyeleri, soslu makarnaları, eh birazcık da kumları çala kaşık indiriyorum. «Kaç tane kum tanesi var bu plâjda acep?» diye düşündüm. «Gökteki yıldızlar kadar kum tanesi olmalı!» (şapır şupur) «Pekâlâ, kaç kişi geçmiştir bu dünyadan, yani başlangıçsız zamandan da önceden bu yana kaç kişi yaşamıştır? Ne bileyim ya-hu, herhalde bu plajdaki kumların sayısını on binlerce bucaksız fingirmingir-kozmosun yıldız sayısı ile çarpmak filan mı desem ki IBM'le Burroughs şirketleri ortaklaşa çıkaramazlar belki, ne bileyim ben kaç kişi...» (bir fırt daha) «Tam olarak bilemem ama, nonoş Ermiş Teresa'y-la o iyi ruhlu ihtiyarın şu dakika başıma boca ettiği gül zambak sağnağı altında bikaç trilyon sekstilyon kare hıyarloti çiğneyip durmuştur bu dünyayı.»

Ve yemek bitince, çarşaf gibi kırmızılı mendilimle ağızımı sildim, tuzlu deniz suyuyla bulaşıkları yıkadım, bir

iki kum öbeğini tekmeledim, dolaştım, kuruladım, kaldırdım, emektar kaşığı torbama yerleştirdim, sarınıp battaniyeme yattım deliksiz bir uyku çekmeye - sırf uyku. Gece uyanıvermişim, «Aboo! Nerdeyim ben, kızlar koşuyor mazimde sonsuz bir basketbol oyunu mu? Evim mi yaniyor, ne!» Sıra sıra dalgalar ta battaniyeme ulaşmakta kabaran denizden. Denizminaresi gibi semsert olurum da gene uyurum, uyurken de üç dilim ekmek tıktırıyorum ağzıma... Ah şu insan ruhu, plâjdaki garip adam, Tanrı gülümseyerek bakmakta sana... Düşümde eski günler, New England, bizim küçük bızdıklar binlerce mil peşimde Amerika'yı bir baştan bir başa geçerken, sırtında çanta anam, kaçiveren trenlere yetişemeyen babam; uyandığımda gün ağarıyor - gri, görüyorum kokluyorum (sanki inanayım diye sahneyi değiştirip ufku karşıma koyuvermişler), gene uykuya... Dönüyorum ve «Ne fark eder ki!» diyorum Uykumda kucaklanıveresi boşlukta çınlayan sesimi işitiyorum.

2

Bizim çelimsiz Ermiş Teresa ipsizi, tanıdığım ilk gerçek Dharma Serserisi'ydi, ikincisi ise tam manasıyla bir numara Dharma Serserisi olan Japhy Ryder'dir. Zaten bu lafı da o çıkarmıştı. Japhy Ryder Oregon'un doğusunda dağ başında büyümüş bir fırlama. Ormanlar içinde babası, anası ve kız kardeşiyle yaşarmış. Daha çocukken ormancılık, bıçkıcılık, çiftçilik yapmış, hayvanlara Kızılderililere öyle meraklıymış ki allem edip kallem edip sonunda koleje girdiğinde antropoloji bölümünün hazırlık kurslarında okutulanları su gibi bilirmiş, ve sonraları da Kızılderili mitolojisini yutarak bu konuları özgün metinlerden bile izleyebilir duruma gelmiş. Ardından da Çince ve Japonca öğrenmiş; bir doğubilimcisi olmuş çıkmış; ve bütün Dharma Serserileri'nin pirleri olan Çinli Japonyalı Zen Kaçıkları'nı keşfetmiş. İdealist eğilimli bir kuzeybatılı fırlama olduğu için de modası geçmiş Beynelmilel Dünya işçileri anarşizmine ilgi duyarak gitar çalmayı öğrenmiş, Kızılderili türküleriyle, halk türküleriyle birlikte bir de işçi şarkıları söylemeye başlamış. Onu ilk kez bir hafta sonu (Santa Barbara'da otostopçuluğu deneyim derken beni yoldan alan - inanmazsanız inanmayın - bembeyaz biki-nili, çıplak ayaklarından birinin bileğinde altın bilezik genç güzel sarışın bir yavrunun sürdüğü gelen yılın modeli kırmızı-tarçın renkli Lincoln Mercury'yle San Francis-

co'ya vardıktan sonra... Kız benden amfetamin istemişti dosdoğruca kente sürebilsin diye... Torbamda var deyince bir çığlık attı «Zır!») bir caddede giderken görmüştüm. Dağcılara özgü o uzun adımlarla, arkasında tıka basa kitap, diş fırçası, ıvır zıvır dolu küçük bir sırt çantasıyla (bu, onun «şehirde giderkenki» ufak çantası bir de kocaman olanı var ki içinde uyku torbası, pançosu, yemek kapları komple), seğırtişine bakıyordum. Çenesinde bir tutam sakal, doğuluları andıran hafifçe çekik gözleri vardı; ama kesinlikle boheme benzer yanı yoktu. (Hele hele sanat çevrelerinin askıntı bohemlerine hiç benzemiyordu.) Sırım gibiydi güneşte yanmış, dipdiri, açık, önüne geiene selâmını tatlı dilini esirgemeyen, sokak serserilerini bile merhabasız geçmeyen, bir soru sorulunca şırak diye yüreğinin artık dibinden mi tepesinden mi bilemem hemen taptaze yanıtlar fıskırtan bir adam...

The Place'ten içeriye girerken ona, «Ray Smith'le de ne zaman tanıştın ki?» diye sordular. Plâj yöresinde uyanıkların tuttuğu en kral meyhane olur The Place

Japhy, «Öbür Bodhisattva'larıma rastladığım gibi, hep yolda.» diye bağırdı ve biraları getirtti.

Ne geceydi o! Her bakımdan çok esaslı bir gecel! Japhy ve bir sürü şair (evet şiir de yazıyordu Japhy, Çinceden Japoncadan şiirler çeviriyordu İngilizceye) kentteki Galeri-6'da düzenlenen şiir okuma programına katılacaklardı. Oraya gitmeden önce hepsi meyhanede buluşmuşlar, kafa çekiyorlardı. Ama orda dolaşanlara, oturanlara baktım; içlerinde şaire benzemeyen bir bizim Japhy vardı esaslı şair olmasına rağmen. Öteki şairler ya Alvah Goldbook gibi dağınık saçlı, son moda gözlüklü entellektüel kaşarlardı; ya da Ike O'Shay gibi (iki dirhem bir çekirdek giyinmiş) kansız suratlı, fiyakalı şairlerdi ya da (toy bir rahibi andıran) Francis DaPavia gibi, Rönesans İtalyanlarına özenen çıtkırıldım hayalperestler; ya da Rhe-

inhold Cacoethes gibi papyon kravatlı, uzun saçlı anarşist fareler ya da Warren Coughlin gibi şişko, dört gözlü uyuz hıyarlar... Ve umutla bekleyen bir sürü şair daha - yırtık dirsekli kadife ceketlisinden tutun da partial pabuçlusuna kadar cepleri tıka basa kitap dolu, dolaşıp duruyorlardı. Bizim Japhy ise bitpazarlarından almış olduğu dayanıklı işçi giysileriyle - nereye gitse zaten, dağlara tırmanırken, gezilerde, geceleyin sokakta otururken, kamplarda, Okyanus kıyısında bir aşağı bir yukarı otostop yaptığı zamanlar, hep sırtında bu kıyafet. Küçük sırt çantasında bir de yeşil dağcı kepi bulunur; bir dağın eteğine vardımı, giyiverir kepini ve basar dağcı çığlığını - ve geçer tırmanışa - artık kaç bin fit çıkacaksa... Ayağında da dağcı çizimleri, pahalı çizimler, medarı iftihar, İtalyan marka; meyhanenin tabanına serpili talaşı eze eze seyirtiyor - usta bir bıçkıcı gibi. Pek iri kıyım sayılmaz Japhy, bir yetmiş beş falan, ama güçlüdür, çıta gibidir, çevik ve adaleli. Keçi sakallı kemikli yüzü sanki hüzünlü bir maske; ama gözler, yaşlı Çinli bilgelerinki gibi fıkır fıkır - güzel yüzündeki sert ifadeyi biraz teraziliyor. Dişleri biraz sarı, dağda geçen çocukluğunda bakımsız kalmış, hoş lafa gülmeye hazır bir ağız. Bazen duralar, eğer başını, diker gözlerini yere, sanki çubuk yontan bir Kızıldelidir. Bazen de neşeli mi neşeli... Epey ilgilenmişti benimle, ve kulak kesilmişti o ufak tefek Ermiş Teresa ipsizini anlatırken - hırsızlama trenlerdeki serüvenlerimi, otostopculuğumu, ormanlarda yaptığım gezileri falan... Bir ara bağırvermişti «Sen yaman bi Bodhisattva'sın!» diye - «büyük, bilge kişi» ya da «ulu, bilge melek» anlamında - ve içtenliğimle bu dünyayı süslemekteymişim. İkimizin de en sevdiğimiz Budacı ermiş, birmiş: Avalokitesvara, Japoncası On Bir Başlı Kwannon. Tibet, Çin, Mahayana, Hinayana, Japon hattâ Burma Budacılığını, hem de tüm ayıntılılarıyla, biliyordu. Ama hemen açıklamıştım ona Bu-

dacılığın mitolojisiyle, bütün o başka başka uluslara özgü biçimleriyle adlarıyla falan ırgalanmadığını. Sakya-muni'nin dört soylu gerçeğinin ilki olan **Tüm yaşam ıstırap-tır** - sırf bununla ilgilendiğimi... Eh, biraz da çüncüsüyle, **ıstırapları dindirmek olasıdır**, o zamanlar buna pek inanasım gelmiyorduydu da... (O zamanlar daha, bu dünya-da zihnin kendisinden başka bir şey bulunmadığını ve bu nedenle ıstırapları dindirmek dahil her şeyin mümkün olduğunu gösteren Lankavatara öğretisini sindirememiştim.) Demincek sözünü ettiğim o iyi yürekli şişko hıyar, 90 kiloluk şair dolması Warren Coughlin, (Japhy kulağıma fısıldamıştı) pek görüldüğü gibi kof birisi değilmiş.

«Kimmiş?»

«Oregon'dan tanırım. Çok sevdiğim eski bi dost. Önce şaban falan sanırsın, aptal görünür, ama pırlanta gibidir. Göreceksin. Ama dikkat et dağıtmasın seni! Bi bakmışsın durup dururken bi laf eder, ferishtahını şaşırtır valla.»

«Nasıl yani?»

«Anlaşılmaz bi adamdır, büyük bi Bodhisattva... Eski zamanların büyük Mahayana bilgini Asagna'nın ruhu ona geçmiştir belki de.»

«Ya bana kimin ruhu geçmiştir dersin?»

«Ne bileyim, belki de Keçi'sin sen.»

«Keçi mi!»

«Belki de Çamursurat'sın.»

«Çamursurat da kimmiş?»

«Keçi suratındaki çamurdur Çamursurat. Biri çıksa, adamın birine sorsa «Köpekte Buda yaradılışı var mıdır? diye. O da «Hav hav!» dese, ne derdin?»

«Zen Budacılığı zırvaları derdim, başka ne?» Japhy bozulur gibi oldu. «Bak Japhy!» dedim, «Zen Budacısı değilim ben. Benim aklım fikrim Budacılıkta. Son devir Mahayanacılığının o muhafazakâr hulyalı Hinayana ödlekle-

rinden biri diyebilirsin bana.» vesaire, vesaire işte bütün gece Zen Budacılığının sevecenlikle falan pek uğraşmadığını, daha ziyade insanın aklını allak bullak ederek her bir şeyin kaynağındaki aldatıcı görünüşü sezmemize yol açtığını falan tartıştım durdum. «**İnsafsızlık** bu» diye yaktım. «Nedir o öyle, saçma sapan soruları yanıtlamıyorlar diye, o Zen Ustalarının bacak kadar çocukları çamura fırlatmaları, yahu!»

«Çamurun, sözcüklerden daha iyi olduğunu bellesinler diye.» Ama Japhy'nin yanıtlarındaki bütün o çarpıcılıkları, beni sürekli diken üstünde tutan o taşı gediğine koyuvermeleri, çekici tuzakları ve o mermer kafama hayat planlarımı değiştiren bir şeyleri nasıl soktuğunu tam olarak anlatmama imkân yok (ama deneyeceğim).

Derken, Galeri-6'daki şiir gecesine giden şairler güruhunu izledim. Üstelik, San Francisco Şiir Rönesansı'nın doğuşu da kutlanmıyor muymuş o gece - tüm öbür gırgırlara ilâveten! Herkes ordaydı. Allahım ne delilik bu gece! Kolları sıvayıp, kasılarak oturan, geçitlerde dikilip duran milletten beş papel on papel ha babam koşuşuyorum, para topluyorum, az sonra da üç sülâle boyu Kaliforniya şarabıyla içeri dalıyorum; saat on bire doğru millet zom, öyle dut olmuş Alvah Goldbook kollarını aç aç zırlıdak «Feryat» şiirini okurken bütün millet tepinmekte «Hoop! Güüm!» (sanki maçıyız) kentimiz şiir âleminin babası Rheinhold Cacoethes de gözyaşlarını silmekte, sevincinden. Japhy de okudu (galiba) Kuzeybatı Amerika Yaylalarındaki Kızılderililerin Çakal Tanrısı'na değgin şiirlerini, Kuzeybatı Kızılderililerin Tanrısı gibi bir şeyler, Kwa-kiutl falan fıstık. «Sittir! Dedi de çakal, ve gitti...» diye okurken Japhy, o seçkin millet coşmuştu - öylesine saf, sittir müstehcen söz ama öylesine usturuplu söylüyordu ki! Bir de dokunaklı lirik dizeler okudu, frambuaz yiyen ayıları anlatan, hayvanları çok sevdiğini açıklayan; elin-

de, tüten günlük meşalesi, Çin'den Tibet'e, Lanchow'dan Kaşgar'a ve ta Moğolistan'a yürüyen büyük Çinli rahip Hsuan Tsung'dan tutun da Moğol yollarındaki öküzleri içeren doğu yazınına değgin bilgisini sergileyen bir sürü görkemli ve gizemli diziler. Hoop! Ardından meyhane gırgırını andıran nükteli çakal öyküleri - şiir tabii. Sonra da Amerikalıların yaşama bilmezliklerini tiye alan, hızarların insafsızca biçtiği günahsız ağaçlardan kurulu villalarında kendilerini nasıl hapsettiklerini sergileyen (dolayısıyla kendisinin kuzeyde bıçkıcılık yapmış olduğunu da gösteren) saldırgan dizeler. Kalın, tınlayan ve bir bakıma tınmayan sesiyle, eski Amerikalı yiğitlerin, hatiplerin sesiyle okuyordu. İçten, güçlü, umut saçan bir sesi vardı beğendiğim; oysa öbür şairler ya sanat yapacağız diye incele incele kopuyorlar, ya da sayrılı bir umutsuzlukla inliyorlar, ya da aşırı soyutlamalarla gerçeklerden kopmuşlar, kimileriye buram buram politika kokuyorlar, ya da Coughlin gibi anlaşılması olanaksız (koca herif tutmuş «belirlenmemiş süreçler»den falan dem vuruyor oysa Coughlin esinlerin kişisel olduğunu söylerken Japhy'nin güçlü Budacı ve idealist duygularından esinlenmiş gibi geldi bana, büyük dostu iyi yürekli Coughlin'le kolej günlerinde paylaştığı duygulardan, tıpkı benim Doğudayken Alvah ile ve başkalarıyla daha ufak çaptaki ve öylesine sempatik ve göz yaşartıcı olmasa da daha dolaysız olan esinlerimi paylaştığım gibi).

Karartılmış salonda yüzlerce kişi kulak kesilmiş alengirli şiirlerin bir hecesini kaçırmamaya çalışıyor, fakirse bir aşağı bir yukarı sırtım sahneye dönük damacanayı uzatıyorum onlara bir fırt daha çeksinler diye, ya da hoop dönüp sahnenin sağ kıyısına oturuyor ve azar azar üff be, tammamm falan diye diye kafa sallıyorum hattâ kısa kısa yorumlar falan bile kesiyorum ama millet şen mi şen de kimsenin bir şey dediği falan yok. Ne gece be! Hanım

evlâdı Francis DaPavia da okuyor şiirini, incecik sarı pe-lürlerden belki de pembeydi uzun beyaz parmaklarıyla kibar kibar çevirerek yaprakları, Chihuahua'da peyotele-ri yutup yutup da zıbaran (yoksa çocuk felcinden mi ölmüştü) arkadaşının şiirlerini okudu - genç yaşta ölen şair arkadaşının anısına yazdığı hazin bir ağıt Yedinci Bölümün Cervantes'ini bile hüngür hüngür ağlatır hani, hem de o nazenin Londralı aksarıyla ne okuyuş yarabbi bir gülme tutsun beni içten içe her neyse sonraları tanıştık Francis'le ve sevdim keratayı.

Bir de kısa kızıl saçlı iri kemik Rosie Buchanan adlı bir kız duruyordu dinleyiciler arasında. Esaslı bir karı! Yollu, plâjlarda mlajlarda epey, anlarsınız. Ressamlara modellik yaparmış ve kendisi de yazarmış aman ne fin-girdeme - kaynıyor kız dostunun yanında, dostu da bizim eski ahbap Cody. İyi mi! «Hey Rosie!» diye bağırdım - karı çekti bir fırt kavanozdan gözleri üzerimde o biçim. Cody arkadan sarmış kızı, iki koluyla, belinden. İki şair arasında eski püskü ceketiyile Rheinhold Cacoethes papyon falan tekmi çıkıp sahneye aklınca nükteler, kinayeler falan o gırgır sesiyle fena da değil hani; ve bir sonraki şairi tanıtıyor. Ama dediğim gibi valla on bir buçukta herkes şiirini okumuş, millet bir sağına bir soluna bakınmakta, ee şimdi ne olacak diye - daha neler var Amerikan şiirinde bakalım diye; papyonlu ise gözlerini silmekte mendiliyle, çorba. Sonra hepimiz tıkıldık arabalara takıldık adamın peşine, nereye, Çinkent'e, Çin menüsündeki o harika yemekleri tıkmaya, çala çubuk, gece yarısı San Francisco'da pek bol olan hayat dolu Çin restoranlarından birinde gel keyfim gel coşmuş avaz avaz bir masadan bir masaya. Japhy'nin en tuttuğu Çin lokantası değil miymiş burası; Nam Yuan. Menüde nelerin güzel olduğunu, çift çubukla nasıl yendiğini falan gösterdi Japhy bana; doğulu Zen Kaçıkları'na değgin fıkralar an-

lattı ve zevkten öyle dört köşe olmuşum (masada bir şişe şarabımız da vardı) kalkıp mutfağın kapısında duran yaşlı bir aşçının yanına gittim ve sordum, «Bodhidharma batıdan ne diye gelmiş?» diye (Bodhidharma, Budacılığı Hindistan'dan Çin'e getiren Hintli).

«Bana ne!» demez mi ihtiyar, gözlerini kısa kısa! Dönüp Japhy'e anlattığımda, «Mükemmel, vallahi mükemmel. Şimdi anlamışsındır Zen'le neyi kastettiğimi.»

Daha öğreneceğim çok şey vardı. Özellikle, kızlara nasıl muamele edileceğini - Japhy'nin o eşsiz Zen Kaçığı yöntemiyle, hem de ertesi hafta görmek nasip olmuştu.

3

Berkeley'deyken Alvah Goldbook'la birlikte, onun ufacak, güllerle çevrili kulübesinde kalıyordum. Milvia Sokağında büyücek bir evin arka bahçesindeydi evcağımız. Kulübenin önündeki iyice çürümüş veranda öne doğru yatmış, sarmaşıkların içine girmiş. Üzerinde de cici bir salıncaklı sandalye, her sabah oturur Elmas Sutra'mı okurdum orda. Önümüz yeni erginleşen domates fideleriyle dolu, bir de naneler, naneler... Her taraf nane kokmakta. Bir de koskoca güzelim bir ağaç vardı, geceleri hep otururdum altında Kaliforniya'nın dünyada eşi bulunmaz serin görkemli yıldızlı Ekim geceleri ve meditasyon yapardım. Mutfığımız falan teknil, havagazı fırınımız var, gerçi buzdolabı yok ama olsun. Bir de tuvalet, küvetli müvetli, sıcak su gani, bir oturma odası her yere minder, yastık, hasır, yatak serili, burada uyuruz, ve kitaplar kitaplar Catullus'tan Pound'tan Blyth'e kadar yüzlerce kitap, Bach, Beethoven plakları bir de neşemiz Ella Fitzgerald (şahane trompetçisi Clark Terry), gırla. Tabii üç devirli Webcor marka pikabımız da var bir açıyoruz tavan göçecek sanki gürültüden; tavan dediğim de işte kontrplaktan, duvarlarımız hakeza. Bir gece Zen Kaçığıvari içip coşmuş bir yumruk duvara, dirseğime dek içinde duvarın, bunu gören Coughlin bir tos duvara kafası on santim girmişti.

Bizden bir mil kadar ötede, Milvia sokağından gider-
sin, Kaliforniya Üniversitesi'ne doğru yokuşu çıkarsın sa-
kin bir sokak gelir (Hillegass), orda büyük bir ev daha, ve
evin arkasındaki kulübede de bizim Japhy oturur. Ama
onunki bizim izbeden çok daha küçük. Üç buçuğa üç bu-
çuk metre bir oda, tamtakır, Japhy'nin yalın manastır ya-
şamına olan inancını sergileyen tipik gereçler falan haric,
mesela sandalye yok, herifin bir salıncaklı sandalyesi bi-
le yok, sırf hasırla kaplı yer. Köşede adamın ünlü sırt
çantası dayalı yanında da gıcır gıcır temizlenmiş tence-
reler, tavalar hepsi iç içe geçip bir parça oluyor sonra
da mavi bir torbaya sığdırıp büzüveriyorsun ağzını torba-
nın, Tahta Japon nalınları da var, giydiği falan yok ama;
o şıkırdım hasırların üzerinde yumuşacık dolaşması için
aba terlikleri var. Bir milyon portakal sandığı, içleri şa-
hane kitaplarla dolu, kimileri doğu dillerinde, bütün ünlü
sutralar, sutra yorumları, D.T. Suzuki'nin bütün kitapları,
ve Japon haikularının dört ciltlik bir baskısı. Genel ola-
rak şiirle ilgili geniş bir derleme de bulunuyor. Bir hırsız
girse oraya, kitaplardan başka değerli bir şey bulamaya-
cak herif. Japhy'nin giysileri bit pazarlarından, Ordu ar-
tıkları satan dükkânlardan falan alınma. Yamalı yün ço-
raplar, rengârenk fanilalar, blucinler, işçi gömlekleri, mo-
kasenler, bir iki paket kuru azık, Kaliforniya'nın yüksek
dağlarına, Oregon ve Washington'daki çağlayanlara ba-
zen haftalar süren uzun gezilerine çıktığında soğuk dağ
gecelerinde birbiri üstüne giydiği birkaç balıkçı yaka yün
kazak, Portakal sandıklarından kurduğu bir masası da
var; güneşli bir gün öğleden epey sonra ona gitmiştim,
masanın üzerinde çay fokur fokur kaynamakta, seninki
almış eline çay fincanını ooh eğilmiş, Çince'den şair Han
Shan'ı okumakta ciddi ciddi. Adresini Coughlin'den almış-
tım da, büyük evin önünde (ev sahibi karının oturduğu ev)
ta ön çimde Japhy'nin bisikletini sonra da konutcaazının

dibinde yükselen ve ürpere ürpere uğuldayan bir çam
ağacının çevresinde kendi «Japon çay bahçesi»ni ya da
«çayevi bahçesi»ni yapmak için dağlardan falan devşirip
getirdiği bir takım kayalar acayip ağaççıklar gördüm.

O yakıcı kızgın saatlerde ufacık kapısını açıp da ka-
fayı içeri sokar sokmaz, onu minik odasının bir köşesi-
nde hasır yaygının üzerindeki şal kılıflı minderinin üstünde
bağdaş kurmuş, gözünde ona yaşlı âlim ve bilge hava-
sı veren gözlükler, kucığında kitap, yanbaşıda fokur-
dayan küçücük çaydanlığı ve sıcak çay dolu porselen
fincanıyla gördüğüm zaman, bundan daha huzurlu ve sa-
kin bir manzara olamaz diye geçirmiştim. Japhy başını
kaldırıp dingin bakışlarla baktı, kim gelmiş görünce de,
«Ray, girsene el!» diyerek gözlerini gene satırlarına eğdi.

«Ne yapıyorsun?»

«Han Shan'ın bin yıl önce yazdığı «Soğuk Dağ» şi-
irini çeviriyorum. İnsanlardan yüzlerce mil uzak sarp ka-
yalara kazınmış kimi dizelerini»

«Üff bel!»

«Bu eve girerken ayakkabılarını çıkarman gerek
ama, baksana şu hasırlara, mahvolur ayakkabıyla bası-
linca.» Ben de üstü mavi kumaş altı lâstik pabuçlarımı
çıkarımdım ve kapının yanına itinayla yerleştirdim. Japhy
bir minder fırlattı. Minderi tahta kaplı duvarın dibine ko-
yup bağdaş kurarak oturdum üzerine. Çayımı da verdi.
Sıcak mı sıcak çay... «Çay Kitabı'nı okudun mu hiç?» di-
ye sordu Japhy.

«Hayır. Ne diyo?»

«İki bin yıllık çay pişirme bilgilerinin derlendiği, in-
celendiği bilimsel bi tez. Bi okusan nasıl anlatmış ilk yu-
dumun etkisini, sonra ikinci yudumun, üçüncü yudumun;
bi coşku, bi sevinç!»

«Bu herifler durup dururkene kafayı buluyorlar, de-
sen el!»

«İç bi yudum da, bak; bu iyi cins yeşil çay.» Gerçekten çok iyiydi çay, içime bir huzur, bir ılıklik yayılıverdi. «Han Shan'ın bu şiirini okuyayım mı sana, bazı parçalarını? İstersen kim bu Han Shan, anlatayım.»

«Anlat ya.»

«Büyük kent yaşamından bu dünyadan usanıp dağlarda saklanan bi Çinli Bilgin bu Han Shan.»

«Yani senin gibi ha?»

«O zamanlar kolaymış bunu yapmak. Herif T'ien T'ai'nin T'ang Hsing yörelerinde bi Budacı manastır civarında mağaralarda falan kalıyor. Tek insan dostu bütün gün manastırı süpürüp duran komik bi Zen Kaçığı Shih-te. Shih-te de şair, haa! Ama yazdığı falan yok. Ara sıra inermiş senin Han Shan Soğuk Dağ'dan, kıyafet Tarzan falan, doğru sıcaklık mutfağa... Bekler dururmuş bi şey versinler de yesin diye... Ama ne gezer? Hiçbi keşiş kalıp da yemek falan vermezmiş ona - seninki onların tarikatine falan girmiyö ya! Bi de günde üç kez meditasyon çanını işitip koşmuyo ya! O nedenle herhalde, bak, şöyle diyo sık sık - dur, sana Çincesinden okuyum», ben de eğilip omuzundan kargacık burgacık Çin yazılarını dikize: «Soğuk Dağ yolunu tırmanarak; Soğuk Dağ yolu uzar uzar da; taş taş, kaya kaya tıkanmış koyakta; geniş dere, sis bulanık çimene; yosunlar kaygan yağmur yoksa da; inim inim çamlar hava rüzgârsızsa da; yok mu sekip dünyanın dolanını gelip paylaşan benle ak bulutlarını?»

«Üff!»

«Tabii bu benim İngilizceye çevirim, aslında her dizede beş yalın işaret var, dilimizdeki edatları falan ben katıyorum.»

«E, olduğu gibi çevirsen e, beş işaret, beş sözcük? Ne diyo bu işaret?»

«Tırmanma işareti, yukarıya işareti, soğuk işareti, dağ işareti, yol işareti.»

«Tamam öyleyse, çevirelim: «Soğuk Dağ yolundan yukarıya tırmanırdı.»

«İyi de, uzun işareti, koyak işareti tıklı işareti, çığ işareti, kayalar işareti ne olacak?»

«Nerdeki?»

«Üçüncü satırda; o zaman Uzun koyak tıklı çığ kayalar mı diycez yani?»

«Valla daha esaslı oldu!

«Sahi be! Gerçi ben de düşünmüştüm bunu, ama üniversitedeki Çince uzmanlarına onaylatacağın bi de İngilizcesini onaylatacağın.»

«Bak şu işe ulan,» diye ağzım açık bakınıyordum ufacak yuvasına, «bu saatte bu sakın yerde sakın oturup gözlükler falan, ulan vallahi... İyi bel!»

«Ray, gel benle, çıkalım bi dağa. Yakında gitçem. Matterhorn'a tırmanalım mı?»

«Tamam, Nerde bu dağ?»

«Yüksek Sierralar'da. Henry Morley'i de alırsın. Yükümüze göle kadar arabasında taşırız. Yiyecekleri falan hepsini sırt çantamda ben taşırım, sen de Alvah'ın küçük sırt çantasını istersin temiz çoraplarla pabuçları falan taşırsın.»

«Bunlar ne işareti?»

«Bu işaretler diyo ki Han Shan yıllarca dağda dolaşarak durduktan sonra inmiş, gitmiş bakmış millet ne yapıyo diye, «Daha geçen güne dek Soğuk Dağ'da kalmıştım, dadadada, dün uğradım eşe dosta ocağa, göçmemiş mi Sarı Göl'e yarısından fazlası,» yani diyo ki ölmüşler - Sarı Göl, «artık sabahları karşımda yalnız gölgem, nasıl çalışırım gözüm yaşla doluyken!»

«Tam sen Japhy! Gözünde yaşlarla çalışması falan.»

«Benim gözlerim yaşlı değil ki!»

«Çok geçmeden yaşarır, merak etme.»

«E, bi gün yaşaracak elbet. Ray... şuna bak bi, «Dağda hava ne soğuk; yalnızca bu yıl değil, hep soğuk olmuştur,» herif iyice yükseklerde on iki bin fit on üç bin fit hattâ daha da yüksek, bak ne diyo: «Karla örtülü dik uçurumlar, derin koyaklardaki ağaçlar püs çiseler, Hazi-ranın sonunda çimenler hâlâ sürer, Ağustos başı gelir yaprak dökülmektedir, işte orda kafa bulut kendimden geçerim.»

«Kafa bulut ha! Herifcioğlu esrar çekmeden duman.»

«Ben öyle çevirdim. Aslında, işte orda kentteki şeh-vet düşkünleri gibi sarhoş falan diyor. Ama çağdaşlaştı-rarak çevirdim - sanat yaptım abi.»

«Kıyak!» Han Shan'a kafayı nasıl taktığını sordum Japhy'ye

«Çünkü herif hem şair, hem dağcı, her şeyin özünü görmeye gönül vermiş bi Budacı, üstelik et yemez, ama o tarakta bezim yok benim belki de çağdaş dünyada ve-jeteryenlik biraz da kılı kırka yarma, bütün canlılar işte artık ne bulurlarsa onu yiyorlar da... Sonra herif yalnız-lıklar adamı, çekip gidiyor, tek başına yalın gerçek ha-yat yaşıyor.»

«Tıpkı sen yani.»

«Senin gibi de be Ray. North Carolina ormanların-da meditasyon yapa yapa hani anlatıyordun nasıl yaşa-mışsın falan, unutmadım onları.» Japhy çok üzgün görü-nüyordu, durgunlaşmıştı. Onu hiç böyle sessiz, kara-kaygılı, düşünceli görmemiştim. Sesinde şefkatli anaların sesindeki titremeler, sanki ta ötelere zavallı, hasretle bir haber bekleyen bi mahlûka (bana) sesleniyor, numa-ra yaptığı falan da yok hani, vecit hali birazcık.

«Bugün meditasyon yaptın mı?»

«Elbette. Sabah kalkar kalkmaz kahvaltı yapmadan

önce, öğleden sonra hep meditasyon yaparım zaten, kim-se gelmezse yani.»

«Kimler gelir ki?»

«Millet işte. Bazen Coughlin, bazen Alvah. Dün Al-vah geldi, Rol Sturlason'la - bi de kız vardı, ara sıra ge-lir yabyum oynarız.»

«Yabyum mu? O da ne?»

«Vay Smith, yabyumu bilmiyo musun? Bi gün anlatı-rım.» O kaygılı halinde yabyum konusunu açıklamak iste-miyordu, birkaç gün sonra öğrendim ama. Bir süre daha Han Shan'dan ve yarlı uçurumlu şiirlerinden söz ettikten sonra tam gideceğim sırada arkadaşı Rol Sturlason çı-kageldi, uzun boylu sarışın yakışıklı bi çocuk. Japhy'le birlikte Japonya'ya yapacakları yolculuğu görüştüler. Bu Rol Sturlason Kyoto'daki Shokokuji manastırında bulu-nan (ünlü Ryoanji taş bahçesine takmış kafasını, her yıl binlerce turistle keşişin zihinsel huzura kavuşmak ama-cıyla ta nerelerden kalkıp gelerek aval aval bakmaları-na neden olan bu bahçe, koca koca taşların bi kumluğa sözüm ona gizemsel bi estetik düzen içinde konulmasın-dan başka bi şey de değil ha! Boylesine manyak ama ciddi pezevenkler görmedim ömrümde. Rol Sturlason'la bi daha karşılaşmadık hiç. Bir başına çekip gitmiş Japon-ya'ya. Ama bu kayalara değgin anlattıklarını unutabil-mem olanaksız. «Öyle harika biçimde kim yerleştiriyor o kayaları ki?» diye bir soru sormuştum. Bakın yanıtına:

«Kimse bilmiyor bunu. Ola ki kimi keşişler, ya da çok eskiden, o zamanki keşişler... Ne var ki, bu kayalar öylesine gizemli bir biçimde düzenlenmiş ki! Gerçi boşlu-ğu da biz, biçim yoluyla kavramıyor muyuz!» Sonra da, tırmıkla düzgünce taranmış kumların üzerinde duran ka-yaların fotoğrafını göstermişti. Tıpkı deniz üzerindeki adacıklar gibi... Sanki göz göz bakmaktaydılar bahçeyi çeviren parmaklıklara ve manastır avlusunun mimarisi-

ne. Bir de taş düzeninin yarattığı gölge uzantılarıyla ortaya çıkan bir diyagramı gösterdi ve ordaki geometrik mantığı falan açıklayarak, «yalnız kişisellikler» gibi, taşlar «üzaya koşan tümseklerdir» gibi taflar etti, bunların hepsi koan meselesiymiş yama pek aklım basmadı bu işin o yanına, zaten aslında adamı sevmiştim, bir de bu arada aklım gürültüyle yanan gaz ocağında taptaze çay demleyen sevgili Japhy'mizde, Çinliler gibi sessizce eğilip çay sunuyor dersin. Şiir gecesiyle yakından uzaktan bir ilintisi yok hiçbir şeyin.

4

Ama ertesi gece, saat nerdeyse ön iki, Coughlin, ben ve Alvah bir aradayız, karar veriyoruz koca bir galon Burgundy şarabı alarak Japhy'ye baskın yapıp âleme.

«Acep ne yapıyo bu gece?» diye soruyorum.

Coughlin, «Ne bileyim,» diyor, «ya çalışıyodur, ya da bi kariya atlıyodur, gidince anlarız.» Shattuck Avenue'de damacanamızı aldık, doğru Japhy'ye, pespaye bisikleti gene çimde yatmakta. Coughlin, «Japhy, sırtında küçük çanta bütün gün Berkeley'de bi aışa bi yukarı dolaır bu bisikletle.» diyor. «Oregon'dayken Reed Koleji'nde de öyleydi. Hangi sokağa gitsen, Japhy bisikletiyle karşımda. Şarap partileri gırla giderdi, kızlar falan, öyle olurduk artık pencerelerden atlayarak kenti birbirine kattık sorma gitsin.»

Alvah, alt dudağını ısırp kafa sallayarak, «Ne antika herif bel!» diyor; bu da Alvah'ın bizim gerçekten antika azgın-sakin oğlana duyduğu hayranlığı belirten özenle yapılmış bir analizi oluyordu. Küçük kapıdan başımızı uzattık gene. Japhy bağdaş kurup oturduğu yerden kitabını kapayıp gözlerini bize çeviriyor. Bu kez Amerikan şiiri üzerinde arkadaş, gözlük mözlük tekmil, pek tuhaf âlimce bir sesle «Hıı!» diyor bir. Ayakkapları fora edip pat pat yürüyoruz bir buçuk metrelik küçük hasırın üstüne basa basa gidip yanına çöküyoruz. En son ben çıkarmış-

tım ayakkapları, elimdeki kavanozu bir ucundan kaldırıp gösterdim Japhy'ye, öyle bağdaş mağdaş oturduğu yerden bir kükremez mi «Yaaaaah!» bir fırladı yerinden koşup bana doğru hoop bir zıplayış, kılıçoyuncusu pozunda elindeki nerden bitti bilmem kılıcını bana doğru bir uzatış, kılıcın ucu damacananın camına «Tınnn» nerdeyse kıracak şişeyi. Ömrümde görmemişim atlayışın böylesini, sirklerdeki akrobatlar başka tabii, herif sanki dağ keçisi, ne sankisi sonra öğrendik ta kendisi. Bir de Japon Samuraj savaşçıları anımsattı bana - avaz avaz bağırması, zıplaması, kılıççı pozisyonu, gözleri fırlamış öyle kahredici bakışlarla komik surati... Bizim öyle şarapla falan gelerek çalışma programını aksatmamıza bozuldu da onun için midir bu dümeni diye geçirdim. Ama baktım damacananın kapağını kendi elçeğiyle açmış lıkır lıkır çekiyor fırtını, çok geçmeden tümümüz bağdaş dört saat birbirimize taze haberler yağıdırıyoruz hep birden bağıra çağıra. Gece tam festival. Konuşmalara bakın:

JAPHY: Ulan Coughlin, pezevenk, neler yapıyon lan?

COUGHLIN: Hiçbi şey.

ALVAH: Ne bu acayip kitaplar böyle be? Himm, Pound; nasıl iyi mi?

JAPHY: Moruk herif kalkmış Li Po diyeceğine adamın Japonca adını karıştırmış, bi sürü haltlar işte, ama iyidir - hattâ en tuttuğum şairdir.

RAY: Pound mu? Bula bula o cakacı pezevengi mi buldun en iyisi diye?

JAPHY: Sen şarabını iç, Smith, zirvalıyorsun. Senin en beğendiğin şair kim, Alvah?

RAY: Ulan bana sorsan a benim en sevdiğimi, topunuzun bildiğinden çok benim şiir bilgim.

JAPHY: Sahi mi?

ALVAH: Yalan değil ha! Ray'in Mexico'da yazdığı

yeni şiir kitabını görmediniz mi yoksa - «Titreyen etiminizin döner de çarkı boşlukta; nezle, kirpi, fil, insan ve yıldız ata ata; ve kaçıkça saçmala...»

RAY: Öyle değil ki!

JAPHY: Et dedin de, o yeni şiirini okudun mu şeyin...

Vesaire, vesaire... Sonunda iyice ciğrından çıktı iş, konuşma yarışı, bağırma yarışı, şarkı yarışı, millet yuvarlanıp duruyor yerde kırılıyor gülmekten ta ki ben, Alvah ve Coughlin kol kola ıssız kolej sokağında sendeleye sendeleye avazımız çıktıkınca «Eli Eli» şarkılar söyleyip damacananı yolun tam ortasında küüt yere her yer cam içinde kalana dek - Japhy de küçücük kapısından gülmekte. O gece adamın çalışmalarını piç etmiştik, üzülüyordum. Ama çıkıp gelmesin mi Japhy ertesi gece bizim kulübeye - hem de yanında güzel bir kız, daha içeri yeni girmişler hemen soyun diyor kıza, o da hemen soyunuyor.

Japhy'nin kadınlara ve sevişmeye değgin kuramlarını da böylece görmüş oluyorum. Ha, onun evine rock şarkıcısı delikanlı geldiği günün akşamı bir de Tibet kumaşından, tahta düğmeli palto ve lâstik çizmeler giymiş güzel sarışın bir kız gelmişti. Laf arasında kız Matterhorn Dağına tırmanma planımızla ilgilenmiş ve «Ben de gelebilir miyim siznen?» diye sormuştu. Kendisi de biraz cakarmış dağcılıktan.

«Tabbee,» dedi Japhy şaka yaparkenki sesiyle, yettiği yöredeki kereste biçen dağlıların, özellikle kuzeydoğu'dan tanıdığı Burnie Byers adlı bir korucunun kalın, içten gelen sesini taklitte, «tabbee, katıl bize ki atlayak hepimiz sana ta on bin fit yüksekte.» Ama öyle gülünç, öyle rahat bir söyleyişi var, hattâ ciddi middi, kız şaşmıyor, hattâ biraz da memnun. İşte bu Prenses'i akşam saat sekizde bize getirdiği zaman aynı hava esmekte; karanlık basmış, Alvah'la oturmuş çayımızı yudumluyoruz, şiir okuyoruz, yazı makinesinde şiir yazıyoruz ki, iki bisikletli gelip bahçeye dayanıyor: Japhy ile Prenses. Prenses gri gözlü, sarı saçlı ve çok güzel ve daha yirmisinde. Şunu da diyeyim, kız seks delisi, erkek delisi, o bakımdan yabyum oynamaya razı etmek güç olmuyor. Japhy, Prenses'in elini tutmuş kalın gür sesiyle «Yabyum nedir

bilmezsin ha Smith?» diyor. «Prenses'le geldik burya sana öğretmeye, tamam mı?»

«Tamam tamam,» dedim, «görelim neymiş.» Prenses'i daha önceden tanırdım, abayı yakmıştım bir zamanlar ona, bir yıl kadar önce - City'de. Bakın şu işe ki kız Japhy'yle tanışıyor ve abayı yakıyor oğlana. Ne istersem yapar demişti Japhy. Birileri bizim kulübeye geldi mi bizim kırmızılı mendilli duvardaki küçük aplik lambasının üzerine koyarım, tavandaki ışığı söndürürüm, öylece kızıl loş bir manzarada oturup şarap içmek, sohbet etmek hoş olur. Gene öyle yaptım, mutfağa gidip şarabı getirdim, bir de ne göreyim Japhy'yle Alvah giysilerini çıkarıp çıkarıp dört bir yana atıyorlar, Prenses'e bakıyorum çıkarılçıplak, loş kırmızı ışıktaki cildi bembeyaz karların üzerine batan kızıl güneşin vurması gibi. «Bak şu işe be!» demişim.

«Yabyum derler buna, babalık.» dedi Japhy, yerdeki mindere bağdaş kurup Prenses'e bir işaret. kız da yüzü ona dönük oturuverdi kucağına, kollarını da dolayıverdi oğlanın boynuna çıt çıkarmadan öyle kaldılar bir süre - mükemmel bir duruş. «İşte Tibet tapınaklarında böyle yaparlar. Kutsal bi törendir bu. Aynen böyle işte, sutra okuyan rahiplerin önünde... Bütün millet Om Mani Padme Hum diye yüksek sesle duada, yani Karanlık Boşluktaki Şimşek Amin anlamında bi dua okurlar. Ben şimşek clu-yorum, Prenses de karanlık boşluk oluyor, anlarsın ya.»

«Ama o ne diyor bu işe?» diye umutsuzluk yüklü bir sesle bağırıışım. Geçen yıl bu kıza öyle idealistçe fikirler beslemiştim, günlerce öyle gencecik falan bir kıza ayartmam doğru olur mu diye vicdan azabı çekip durmuştum.

Prenses, «Ooh, dünya varmış.» dedi. «Hadi sen de gel.»

«Bağdaş kuramam ki ben.» Japhy tam lotus denen

duruşta; ayak bileklerinin ikisi de kalçaları üzerinde. Alvah yatağa çökmüş ayak bileklerini ha babam kalçalarına yerleştirmeye çalışıyor. Sonunda Japhy'nin bacakları tutuldu, ikisi de yatağa devrildiler. Bu kez Alvah, Japhy'yle birlikte arazi keşfinde. İnanasım gelmiyor.

«Hadi Smith, soyun gel yahu!» Prenses'e olan duygularım bir yana, bir de kösnüllüğün bütün ıstırapların ve ölümün kaynağı sayılan doğumun da baş nedeni olduğuna inanarak koca bir yıl kendimi karıdan kızdaki tutmuşum, artık şehveti tiksindirici hattâ zalimce bir şey gibi görmeye başlamışım.)

Meksika Kızılderilisi eşsiz dilberlere şöyle gözüm bir kayıverecek olsa, «Güzel kızlar, mezarımızı hızla hazırlar.» gibi sloganlar falan bile düzmüştüm. Dahası, böyle şehvetten kaç kaç yepyeni sakın bir hal gelmişti üzerime. Ama şimdi de nasıl tutabilir insan kendini! Ne var, soyunmaktan sıkılıyorum; zaten bir kişi varken soyunmak neyse de ama üç kişinin önünde? Hele başka heriflerin önünde! Japhy'nin aldıracağı falan yok ama, herifçi oğlu baktım yapışmış, Prenses'i mutlu kılmakta, ardından Alvah (koca gözlerini açmış loş ışıkta düşünür gibi, daha bir dakika önce şiir okuyan herif bu mu diyorum). Ben de, «Eh, ben de kolundan başlayım mı işe?» dedim.

«Hadi yahu, başla.» Ben de başladım. Elbiselerim üzerimde falan öyle yere uzanıp kızın elini, sonra bileğini, sonra yukarılardan, gövdesine geçip öpe öpe; kız kıkırdıyor zevkten ölecek nerdeyse bütün millet öyle işlemekte üstünde. Tüm Budacılığımın tüm o dingin perhizi heba olmuş akıp gitmekte bir çukura. Japhy işini bitirmiş, cıvıldağı bağdaş kurup oturduğu minderde kendicağına bir Bull Durham sigarası sararken (yalın yaşamının bir parçası olarak), «Smith,» diyor, «seksi aşağılayan herhangi bir Budacılık türüne ya da bilmem hangi felsefeye ya da toplumsal sisteme itimadım yok benim.»

ciddi midde âlimcesine. Artık hepimiz çıplaktır. Mutfakta kahve kaynatıyorum çıplak Prenses de mutfakta yere oturmuş kolları dizlerine dolanık hafif yana yatar, öyle, işte öyle duruyor. İkimiz de kalkıp doğru küvete ılık suyla dolmuş, hep iştiriyoruz öbür odadan Alvah ile Japhy'nin Zen Kaçıkları'nın Özgür Aşk kerizlerini tartışmalarını.

Japhy bağıyor, «Hey Prenses her perşembe yapcaz bunu, tamam mı? Programını ona göre yap.»

Prenses de küvetten bağıyor, «Oldu.» Bakın yahu kızdaki bu işi yaptığına bir sevinç, bana anlatıyor: «Biliyo musun, tıpkı tüm varlıkların anasıymışım gibi, tüm yavrularını kollayan bir ana gibi oluyo.»

«Öyle genç ve güzelsin ki!»

«Ama koskoca anasıyım ben bu yeryüzünün. Bodhisattva'yım.» Biraz kontakça buluyordum dediklerini, ama «Bodhisattva» der demez hemen çıktım vaziyeti demek ki hanımımız Japhy gibi büyük bir Budacı olmayı komuş aklına da dışı olduğundan tek çıkar yol olarak böyle yapmaktadır, yani zaten bu işin kökeni de Tibet Budacılığı'nın geleneksel yabyum törenlerine dayanmakta olduğundan, mesele kalmıyor.

Alvah sevincinden uçmakta, «her perşembe gecesi» planını müthiş benimsemiş, e bu arada ben de hani...

«Alvah, Prenses, ben Bodhisattva'yım diyo.»

«E tabii.»

«Hepimizin anasıymış falan.»

Japhy, «Tibet'te ve eski Hindistan'ın kimi bölgelerinde bu Bodhisattva kadınları kutsal cariye diye toplarlar, tapınaklarda, kimi kez de ayin yapılan mağaralarda falan cümbür cemaat, hayrına - meditasyon yaparlar, perhiz falan tutarlar, ardından bizimki gibi cümbüş, yiyip içip, muhabbet edip gezilere çıkarlarmış. Yağmur mevsminde viharalarda kuru havada kırdaki bayırdaki yaşayıp gi-

derlermiş; sorun çıkmazmış seks konusunda, zaten bu doğu dinlerinin bu yanını hep sevmişimdir. Bizim burda da Kızılderilileri bu yüzden çok seviyorum. İnanır mısın, Oregon'da çocukken Amerikalı gibi hissetmezdim kendimi, katiyen; tabii nedir bütün o kentsoylu idealleri, sekse yapılan baskı, bütün gerçek insani değerlere konan o bunaltıcı gazete grisi sansürler?.. Budacılığı keşfeder etmez hemen binlerce yıl geçmişlerde yaşamış olduğumu anlayıverdim ve şimdi de eski hatalarım günahlarım yüzünden böyle aşağılık bi varoluşun içine batmış sürünüyorum demek ki karmam böyle hiç kimsenin doğru dürüst eğlenemediği, hiçbir şeye, özgürlüğe bile inanmadığı Amerika'nın içine doğmakmış. Hep bu yüzden işte özgürlük hareketlerini tutup durmam, onlara sempati beslemem - kuzeydoğu'daki anarşik hareketlere, Everest katliamlarına falan...» Bu kez başladık harıl harıl bütün bu konuları tartışmaya: Sonunda Prenses giyindi, Japhy'yle bisikletlerine atlayıp gittiler. Loş kırmızı ışığın altında Alvah'la birbirimizin suratına bakarak kalakaldık.

«Ne dersin Ray; Japhy çok yaman oğlan, di mi? Ulan hiç onun gibi akıllısına, hızlısına rasladık mı ha, söylesen e! Biliyo musun en sevdiğim tarafı da çocuğun Batı Kıyısı'nın kahramanı olup çıkması. Düşünsen e, ben bura ya geleli iki yıl oldu, doğru dürüst birisine rastlayamadık henüz, yani öyle pırl pırl aydın bi kafaya!.. Tam bu Batı Kıyısı'ndan umudumu kesiyordum ki, herifteki kültüre bak yahu, doğu bilimleri, Pound, peyote, o sezgi kabiliyeti, dağcılık, bhikkuluk, aboo, vay Japhy Ryder vay, herif Amerikan kültürünün yeni dehası bel!»

«Valla deli!» diye katıldım Alvah'a, «En çok da sevdiğim onda, hani bi sessiz tavırlar takınıyo bi şey demeden, kederleniyo...»

«Uf lan, ne olacak bu oğlanın akıbeti böyle?»

«Herhalde Han Shan gibi çeker, bi başına bi dağa

gider, sarp kayalara şiirler falan kazır, ya da mağarasının önüne toplanan millete okur onları.»

«Bakarsın Hollywood'a gidip filim yıldızı da olur, ha? Geçen gün öyle demişti, 'Alvah,' demişti, 'sinemacılığa girip artist olmak aklımın kıyısından bile geçmiş değil, ama yapamayacağım şey yok şimdi, kim bilir - denerim bi gün belki.' ve inandım da, ha! yapar mı yapar. Ulan ne o sarılış prenses'te öyle, çocuğu yutacak, dikkat ettin mi?»

«Hem de nasıl.» Ve o gece Alvah uyurken gittim bahçeye ağacın altında oturdum baktım yıldızlara, kapadım gözlerimi meditasyon yaptım ve uğraştım durdum kendime geleyim biraz normalleşeyim diye.

Alvah'ı uyku tutmamış, o da çıkıp yanıma geldi uzandı sırtüstü çimenlere, göğe bakıp, «Koca koca bulutlar buharlı karanlıklar içinden geçip gidiyor, gerçekten bi gezegende yaşadığımızı gösteriyo bu bana birden.» dedi.

«Kapa ki gözlerini, bak o zaman daha neler görecek sin.»

Alvah hırçınlaşıverdi, «Bırak şunu yahu, ne demek oluyo bütün bunlar;» dedi. Her şeyi durdurup da zihninin de durdurulmasıyla ortaya çıkan, kapalı gözlerin berisinde sonsuzun kat kat açılan nabız nabız feryat feryat biçimler kaynaşasının sürü sepet üşüşmesi bir tür elektriksel Güç imgelerinin görüldüğü, belki de düşsel bir duruma geçiş demek olan Samadhi coşkuluğuna değgin söylediklerimden hep rahatsız olurdu zaten. İnanmıyor musunuz, öyleyse bir milyon yıl sonra dönüp bir bakın, ondan sonra edin itiraz. Zaman da nedir yani? «Japhy gibi olmak daha esaslı değil mi öyle kızlarla falan, hani, boyuna okumak, hayatın tadını çıkarmak; böyle uyuzlar gibi ağaç altlarında pineklemekten daha iyi değil mi yani gerçekten bi şeyler yapmış olmak?»

«Diil.» dedim, gerçek kanım da buydu; Japhy bile bu

kanıma katılıyordu herhalde. «Nedir Japhy'nin yaptıkları, boşlukta avunmaktan başka!»

«Bence öyle diil.»

«İnan öyle. Haftaya dağa tırmanıcaz onunla, öğrenirim o zaman, dönünce sana anlatırım.»

«Hey gidi» (iç çekişi) «bak azizim, ben Alvah Gold-book olmayı bırakamam, tamam mı? Budacılık haltınızı kendiniz karıştırın durun.»

«Bi gün pişman olucaksın. Ne diye anlamıyorsun yahu o kadar uğraşıyom anlatmaya: Altı duyun seni aldatıyo, altı duyun var sandırıyo sana, bi de kendi dışında somut bi ayrı dünya var sandırıyo. Gözlerin olmasaydı beni göremezdin. Kulakların olmasaydı uçağı falan işitemezdin. Burnun olmasaydı, naneli gece kokusu olmayacaktı. Dilin olmasaydı, A tadı B tadı farketmezdi. Gövden olmasaydı, Prenses'i duyumsayamazdın. Ben diye bi şey yok, uçak yok, zihin yok, Prenses yok, hiçbi şeycik yok. Ulan hayatın boyunca her dakika aldana aldana yaşayıp gidecek misin, hay Allah?»

«Evet, öyle gitcez işte. Şükür Allah'a ki yoktan bi şeyler çıkmış işte.»

«Pekâlâ, sıkı dur bakalım, tam tersi dediğinin: Bi şeylerden yokluk çıkar, o bi şeyler de Dharmakaya'dır, yani Gerçek Anlam'ın gövdesi... Yokluk da budur işte, bu ve bütün bu saçma laflar, herzeler - ben yatiyom oğlum.»

«Evet, hani bu anlatmak istediklerinde doğru bi taraf görmüyo diilim ama Prenses'in bana verdiği satoriye bu laflarda bulamıyorum.»

«Zampara bedeninin satorisi o, ulan pezevenk.»

«Ben işimi bilirim.»

«Ne işi, ne bilmesi be?»

«Siktin ha! Kes artık yahu. Birak herkes bildiğince yaşasın.»

«Asst... Ben de senin gibi düşünürdüm Alvah, bi va-

kitler tıpkı şimdi senin olduğun gibi haristim perişan falan. İşin gücün koşasın karılara canın çıkana dek kas-kaslayasın, vuruşasın ta ki yaşlanıp geberene kadar, ulan sefih binlerce kez doğa doğa süründürtsün seni Samsara da gör bakalım, çek çileni, başka lafım yok sana.»

«Ne yaptık yau? Millet orda bunalmış, biraz yaşayalım diyo. Budacılık seni duygusuzlaştırmış Ray; biraz eğlenelim diyoz, sen daha elbiseni bile çıkaramıyosun be. Korkak bi adam yapmış seni Budacılık.»

«Ama en nihayet soyundum, di mi?»

«Ne kıymeti var, iki saat terledikten sonra! Neyse canım!»

Alvah gidip yattı, ben de oturdum, gözlerimi kapadım ve düşündüm: «Bu düşünce durdu.» Ama bunu düşündüğüme göre durmuş sayılmaz bu düşüncem, ama birden dalga dalga bir sevinç yükseliyor içimde ve bütün bu kargaşanın yitip giden bir düştten başka bir şey olmadığını anlıyorum ve «Ben» ben olmadığımı göre üzülecek bir şey kalmıyor ki, başlıyorum Tanrı'ya ya da Tat-hagata'ya yakarmaya, bana yeterince zaman versin, izan versin güç versin de bütün insanlığa bu bildiklerimi (şu anda anlattığımdan çok daha iyi biçimde) anlatayım diye de insanlar benim bildiklerimi bilebilsinler de o kadar üzülsünler diye. Emektar ağacım üstümde, dalınc içinde - sessiz, yaşıyor. Bahçedeki otların arasında bir fare horuldamakta - işitiyorum. Berkeley'in çatıları, acınası canlı et yığınlarını muhafaza eden matemli hayaletler gibi evrenin sonsuzluğuyla yüzleşmekten korka korka sinmiş gibiler. Yattığım zaman artık Prenses filan kalmıyor zihnimde; ne Prenses'i arzuluyorum ne de kimsenin beni anlamasını - öyle keyifli, güzel bir uyku çekiyorum.

Dağa çıkma zamanımız gelmiş bile. Öğleden epey sonra Japhy bisikletiyle gelip beni aldı. Alvah'ın sırt çantasını alıp bisikletin selesine koyduk. Çorap, kazak falan da almıştım. Ama, tırmanmak için elverişli ayakkabım yoktu, sadece Japhy'nin verdiği lastik tenis pabuçları vardı - eski ama sağlam. Benimkiler iyice partallaşmış, yırtılmıştı. «Bunlar daha iyi Ray, bu lastikler daha hafif olur ayağında, kayadan kayaya kolayca zıplarsın. Zaten arada bi değiş tokuş ederiz pabuçları, bu iş tamam.»

«Ne yicez? Bi şey aldın mı?»

«Aldım da, önce bak ne diyecem R-a-a-y» (kimi kez beni, böyle önadımla çağırdığı zamanlar, hep böyle talsalı bir sesle uzatarak «R.a.a.y» derdi - sanki esenliğimden endişe duymış gibi...), «sana bi de uyku tulumu getirdim, benimki gibi brandadan değil, kalın falan değil ama, elbiseyle girdin mi içine bi de koca bi ateşin yanında kıvrıldın mı, gel keyfim gel.»

«Elbiseyle falan ama, ateş de ne oluyo? Daha Ekim yahu.»

Japhy, «Evet ama Ekim'de yukarıda sıfırın altında donarsın R.a.a.y.» diye kötü haber verir gibi üzgün bir sesle yanıtını verdi.

«Geceleri mi?»

«Tabii geceleri, gündüzün ılık olur iyidir. Bilir misin bizim John Muir'i, herif o bizim gittiğimiz dağlara sırtında bi eski asker kaputu öyle giderdi, bi kesekâdı peksimet yanında, suda ıslatıp ıslatıp yermiş, kente düşmezden önce birkaç ay öyle dağda dolaşıp durarak hem.»

«Naturası sağlam desen e!»

«Şimdi gelelim ne yiycemize. Market Sokağındaki Crystal Palace'a gidip en sevdiğim hububatı aldım: Bulgur. Bulgarların sert buğday kırığı, içine de koydun mu domuz pastırmasını şöyle löp löp parçalayıp, bak üçümü-zü de nasıl doyuruyo, Morley'i bizi. Çayımız da var, soğuk yıldızların altında şöyle iyi demli sıcak bi fincan çay içmek ister insan. Bi de hakiki kakaodan krem şokola pişiricez - önce ateşte kaynatıcaz sonra karın üstünde buz gibi soğutucaz.»

«Yaşadık desen e!»

«Hep pirinç mi götürücem dedim, bu kez de kıyak bi şey alayım sana dedim, R-a-a-y, bulgur kaynarken içine her bi türlü doğranmış sebzeleri falan boca edicez - kurutulmuş sebzeleri Ski Shop'tan aldım. Akşam sabah bunu yiyecez, enerji kazanmak için de bi dolu torba tuzlu fıstık bi torba da kuru üzüm, bi torba kayısı kurusu, bi torba erik kurusu, daha ne istiyon lan.» Bütün bu anlattığı yiyeceklerin bulunduğu paketi gösterdi. O küçücük paketin içine ta yükseklerde yirmi dört saatten fazla harıl harıl tırmanıp duracak üç koca herife yetecek kadar gıda nasıl sığar, şaşıtm. Japhy sürdürdü: «Dağa çıkarsan, yükünü az tutacaksın mümkün mertebe; bu paketler bi ağırlaşır...»

«Ama bu ufacık pakettekiler yetmez ki bize - hay Allah!»

«Yeter, yeter. Su, şişirir onları.»

«Şarap götürürecez mi?»

«Orda şaraba ne hacet! O yüksekliklerde hele yor-
gunken alkolü çekmez canın.» Bu dediğine inanmadıysam
da, bir şey demedim. Benim şeyleri de bisiklete bağla-
yıp Üniversitenin bahçesini geçtik - bisiklet yedeğimizde
kaldırımın kıyısını takiben.

1001 Gec'e'den kalma, soğuk saydam bir alacaka-
ranlık, California Üniversitesi'nin saat kulesiyle serviler
okaliptüsler bütün o ağaçlar arka planda, bir yerlerden
can sesleri gelmekte, taptaze hava.

«İyi soğuk olucak dağda.» diyor Japhy, ama o gece
neşesi yerinde, perşembeye Prenses'le ha, diye soruyo-
rum, gülüyor. «O geceden bu yana iki kez daha yabyu-
mumuzu oynamışız, gece gündüz demeyip her dakika ba-
kıyosun damlamış yuvamıza, olmaz molmaz falan dinle-
diği de yok ha! Biz de Bodhisattva'mızı memnun ediyö-
ruz.» Çenesi durmuyor Japhy'nin, her şeyi anlatıyor, Ore-
gon'daki çocukluğunu... «Annem babam bi de kız karde-
şimle bi dağ çiftliğindeki kulübemizde ilkel bi hayat bi-
zimkisi, sabahları ayaz ama ocağın önünde soyunuruz
giyiniriz, anlıyacağın senin gibi değiliz yani soyunmak
konusunda, utangaç falan değilim demek istiyorum.»

«Kolejdeyken neler yapardın?»

«Yazları Orman İdaresinde koruculuk yapardım -
yangın gözcülüğü; bu yaz sen de yapsan a, Smith! Kışla-
rı da, ha babam, kayak... Koltuk değnekleriyle dolaşır
dururdum kolejin avlusunda - kurum sata sata. Çok da-
ğa çıktım ordayken çok yüksek dağlara, Rainer'in doru-
ğuna bile bi tırmanış yapmıştım - çıkıp imza atıyosun
oraya filan. Bi kış nihayet ben de çıkabildim oraya. Pek
fazla imza atan olmamış oraya, haa! Sonra Cascades yö-
resindeki dağlara tırmandım, hem de mevsimli mevsimsiz,
ağaç kesiminde çalışarak... Smith, kuzeybatı dağlarında
ağaçları deviriyoruz, görsen; âşık olursun valla tam sana
göre - hani boyna anlattığın demiryolculuk var ya, sen

bi de ordaki dekovil hatlarını görsen, kışın sabah sabah
soğuk mu soğuk kar mar, şişirmişsin göbeğini şuruplu
gözemelerle ooh siyah kahveyle, ülen, kaldırmışsin iki
yanı keskin baltanı o sabahki ilk kütüğüne, benzersiz bi
şeydir bu.»

«Güzel kuzeybatı ah, düşündüğüm gibiymiş, desen e!
Kwakiutl Kızılderilileri, Atlı Kuzeybatı Polisleri...»

«Kanada'da onlar canım, British Columbia'sında da
var onlardan. Dağlarda gezerken görürdüm.» Bisiklet ye-
değimizde, kolej yapılarını, kafeteryaları geçiyoruz, Rob-
bie'ye uğruyoruz tanıdık birini görür müyüz diye. Alvah
orda, part taym işinde kirli tabakları toplamakta. Japhy'-
le ben üniversitenin içinde hamallara benziyoruz perişan
kılığımızla, zaten Japhy bir kere eksantrik diye belllenmiş
burda eeh böyledir bu üniversiteler kolej milleti ne zaman
gerçek bir insan düşse aralarına hep o gözle bakarlar -
bu dünyanın Japhy'leri doğanın ağlayan sesini duymak,
yıldızların sevincini paylaşmak, bu kaypak suratlı kabız
uygarlığın esrarengiz köklerini bulmak için dağda kırdı
taban teperken, en mükemmel örneklerini üniversitelerin
çevrelerinde dizi dizi sıralanmış varlıklı, çim bahçeli, her-
kesin aynı zamanda aynı şeylere bakıp aynı şeyleri ko-
nuştığı her biri birer televizyonlu evlerde gördüğümüz
orta tabaka kimliksizliği üreten fabrikalardan başka ne-
dir ki zaten bu okullar! «Hepsinin,» diyordu Japhy, «hep-
sinin beyaz fayanslı tuvaletleri var, hepsi de dağdaki
ayılar gibi nah böyle sıçarlar, ama lağımlar falan öyle
ayarlanmış ki kimse artık pisliği misliği aklına bile getir-
miyor, asıllarının, denizin bokuna, kokusuna, köpüğüne
dayandığını çoktan unutmuşlar. Bütün gün ellerini koku-
lu sabunlarla yıkar dururlar, içlerinden gizli gizli yemeyi
geçirdikleri...» Daha milyonla fikir Japhy'de; biter mi!

Japhy'nin kulübesine vardığımızda ortalık kararmış-
tı; yanık odun, yanık yaprak kokusu sinmişti havaya. Be-

nim eşyaları da bir güzel sardık sarmaladık, Henry Morley'i bulmaya gittik. Onun arabasıyla çıkacaktık yola. Evi de bizim sokağın az ötesindeydi. Bu Henry Morley dört gözlü bir bilgi küpüydü. O da eksantrik tekiydi. Hattâ Üniversitede Japhy'den daha da eksantrik ve garip diye bakarlardı ona. Kütüphanede çalışırdı, pek arkadaşı falan yoktu, ama iyi dağcıydı. Berkeley'deki, bizimkiler gibi minicik arka bahçe kulübesinde yığınla kitap, dağcılık resimleri, kayaklar vardı. Konuşmalarına şaşakalmıştım. Tıpkı eleştirilen Rheinhold Cacoethes gibi konuşuyordu. Meğerse bu ikisi uzun süredir arkadaşlık ederlermiş, birlikte dağa tırmanmışlar. Artık o mu Rheinhold'u, yoksa Rheinhold mu Morley'i etkilemiş, bilemem. Ama Morley baskın çıkmış Rheinhold'u etkilemiştir garanti - onun da tıpkı Rheinhold gibi alaycı, iğneli, son kerte nükteli, düzgün mü düzgün, bin türlü imgelerle dolu bir konuşması var. Mesela, Japhy'le ben odasına girdiğimizde Morley'i bir sürü arkadaşıyla birlikte bulduk (bir sürü acayip herif - bir Çinli, Almanya'dan gelen bir Alman ziyaretçi, ve daha bir sürü öğrenci); Morley, «Şişirme yatağımı alıyorum bakın,» demişti, «siz isterseniz o soğuk sert yerlerde yatın, bana ne, hava desteğinde uyurum ben; hem de gidip Oakland'daki Ordu artıkları mağazalarından alımışım onu canım çıkmış araya taraya, o arada tekerlekli patenle gezerken ya da sırtına fincanları taktırıp kan çektiğinde teknik açıdan bir araç sayılır mısın diye düşünene düşünene...» türünden benim için anlaşılabilir (öbürlerine göre) bir takım gizli-anlamlı Morley nükteleri falan zaten kimsenin de pek dinlediği yok ya, gene de kendisi anlatıyor kendisi dinliyor, adamı sevdim hani. Morley'in getirmek istediği tepeleme eşya yığınına gördüğümüzde dilimizi yutacağız nerdeyse: Yığınla konservenin, şişirme yatağının yanında ayrıca irili ufaklı kazmalar, gereksiz bir sürü ıvır zıvır teçhizat.

«Taşırsan taşı sen kazmanı, ama sanmam ki lâzım olsun. Hele bu konserveler... Ha su taşımışsın sırtında ha bunları! Yukarda istediğin kadar su var, bilmen lâzım.»

«Fena mı olurdu şu Çin 'chop suey'i' yani, ağzınıza layık...»

«Yeterince var yiyeceğimiz. Haydi gidelim artık.»

Morley'in çenesi bir türlü kapanmıyor, her köşeden bir şeyler çıkarıp sırt çantasını tıka basa dolduruyor. Sonunda, misafirlerine eyvallah deyip Morley'in küçük İngiliz arabasına bindik ve saat on sularında Tracy'e doğru yola düzeldük. Ordan Bridgeport'a gidecek, ordan da bir sekiz mil kadar daha gidip gölün orda arabayı bırakacak ve dağ yoluna girecektik.

Ben arkada oturuyordum, onlar da önde konuşup duruyorlardı. Tam deli bu Morley, tutuşturamaz mı (daha sonra) bir kuartlık yumurtayla şekerle sütle çırpılmış viskiyi elime, içeyim diye! Bir kızı görmek istemiş bizimki, doğruca kızın kapısına çekmişti arabayı, benim de orda olmamı istemiş hır çıkarsa arabuluculuk yapayım diye. Kız açmıştı kapıyı, kim olduğunu görür görmez de çarpıvermişti kapıyı suratına. Haydi gerisingeriye, kulübesine... «E, neler oluyo yahu?» «Uzun hikâye.» demişti Morley, düşünceli falan. Ne yapmak isetdiğini anlayamamıştım. Bir gün de, Alvah'ın yaylı yatağı olmadığını görmüş-tü de, hayalet gibi dikilivermişti kapımıza, tam sabah sabah kalkmış Alvah'la birlikte kahvemizi kaynatıyoruz, koskoca bir yaylı yatak getirmemiş mi! Yatağı bırakmış, çekip gitmişti. Almış, kömürlüğe saklamıştı yatağı. Daha neler getirmemişti, boy boy raflar, biblolukslar, odamıza sığmayan koca kitap dolapları, her şey canım; yıllar sonra da beni Contra Costa'daki evine (Morley'in kiraya verdiği kendi evi) götürüp Lorel-Hardi'cilik maceraları falan çevirmiştik, herif bana saatte iki dolar veriyordu, bodrumu su basmış ben de kovalar dolusu çamuru balçığı di-

şarıya taşı babam taşı, kovaları da kendisi dolduruyor ha, hem de avuç avuç, üst baş çamur içinde surat olmuş bir felaket sanki Paratiolaouakak Çağının Tartarilouaklı Çamurlak Kralı seninki cin gibi gizli bir sevinçle deli bakışlı gülümsemeler tam Üç Ahbap Çavuşlar filmi, ardından eve dönüş, bir takım küçük kasabalardan falan geçiyoruz, çarşılardan falan (elimizde kovalar küreklerle) dondurma yiyoruz, kaldırımlarda millete falan tosluyoruz aynı Lorel Hardi dedim ya! Hangi açıdan bakarsan bak anlaşılması güç herif yani; her neyse, Tracy'ye doğru dört şeritli otobanda ilerliyoruz, ha bire konuşuyor seninki, Japhy'nin bir lafına karşılık on iki laf da onda, sürüp gidiyor. Diyelim ki Japhy şöyle bir şey demiş: «Son zamanlarda öyle bi çalışma bende azizim, haftaya ornitolojiye başlıyorum.» Morley alır oradan: «E, tabii. Riviera güneşinde yanmış kız falan yoksa yanında, çalışmaktan başka ne yapılır ki?»

Ne vakit bir şey söylese bir de dönüp anlamsız bir yüzle Japhy'ye bakar, ve yumurtlayıp durur hikmetlerini. Herhalde Kaliforniya zıplılarına özgü gizli bir dilden konuşuyor olmalı diye geçiriyordum. Örneğin, Japhy uyku tulumlarından söz etmekte, atılıyor Morley «Çok yakında soluk mavi bir Fransız malı uyku tulumunun sahibiyim beyler, hafif mi hafif, ne torba ya, değer doğrusu o fiyata, Vancouver'de satılıyor - tam Daisy Mae'lik. Kanada'ya göre değil hiç! Herkes sorup duruyor kızın dedesi Eskimo'larla bulunmuş bir kâşif midir diye. Ben şahsen Kuzey Kutbu'ndanım.»

Arkadan uzanıp Japhy'ye soruyordum, «Ne diyo bu adam yahu?» Japhy c: «İlginc bi teyp bandı işte.» diyordu.

Cocuklara ayağımda filebit olduğunu söylüyordum, ayak damarlarımda kan pıhtılaşması vardı ve ertesi günkü tırmanış beni endişelendiriyordu. Seke seke yürümek

zorunda kalacağımı, kente dönünce de durumumun daha da kötüye gidebileceğini falan söyledim. Morley durur mu, hemen, «Nedir bu filebit, işerken ritmin bozulması falan mı?» diye yapıştırdı. Bir kezinde de batılılardan (Batı Amerikalılar) falan açmışım sözü, Morley, «Ben de o salak batılılardanım,» demişti, «Baksan a, önyargılar ne hale getirdi İngiltere'yi!»

«Sen delisin be, Morley.»

«Valla bilmem, belki de haklısın, ama deli olsaydım böyle sürünmezdim ha!» Sonra da durup dururken: «İki şairle dağa tırmanıyorum. Ne mutluluk! Bir kitap da ben yazayım bari, Ragusa'yla ilgili, sınıf sorununu çözmüş bir ortaçağ kıyı devletiyle ilgili, Machiavelli'ye bakanlık tekli etmişler bir kuşak boyunca da dili Doğu Akdeniz ülkelerinin diplomatik dili olmuş. Tabii, biraz da Türklerin zoruyla olmuş bunlar.»

«Ne demezsin...» filan diyoruz.

O da tutuyor, kendi kendine soruyor yüksek sesle: «Noel'e sadece on sekiz milyon saniye kadar kala o ilk kırmızı bacadan nasıl çıkardı duman?»

«Tamam ahbap.» diyor Japhy gülerek.

«Tamam ya,» diyor Morley, sıklaşan dönemeçlerden kıra kıra direksiyonunu, «baksan a, doldurup doldurup geyikleri Greyhound otobüslerine Sierra dağlarının kalbine götürüyorlar mevsim bastırmadan önce toplayıp pezevenkleri ilkel bir motelden ta on bin beş yüz altmış yarıda ötede samimi bir Mutluluk Konferansı yapmak için. Çözümlemeyen de yeni bir şey bu, aldatıcı bir kolaylığı var. Biletler gidiş-dönüş, bir kaybet de biletini gör nasıl eciş bücüş olursun, kıyafetlerimiz de pek şık, işittiğime göre Hakkaniyetli Aktörler kongresi, Lejyon'dan taşanları emmekte; e, aksi de mümkün, Smith (arkaya dönüp baka bakarak) «Coşkusallığından kurtulman için sana da

bir hediye vericeklerdir muhakkak... Birisi verir işte... Biraz akçağaç pekmezi olsa, gelirdin kendine, ha!»

«Tamam Henry, oldu.»

Bunu diyen de kendisi. Bu arada arabamız dağın eteklerinden tırmanmakta; ve ufak tefek kasvetli köylerden geçerken bir benzin istasyonunda duruyoruz; blucinli Elvis Presley'lerle dolu ortalık, pataklayacak adam arıyorlar, hemen altlarında çağıl çağıl dereler az yukarıda da yükselen dağlar. Temiz, tatlı bir gece... Artık dar bir dağ şosesinden dağa tırmanıyoruz. Yolun iki yanında yüksek çamlar görünmeye başlıyor, yer yer de sarp kayalıklar... Hava ayaz, ısıyor; ama şahane. Bu gece av mevsiminin açılış günü oluyormuş, bir şeyler içmek için durakladığımız bir meyhanede kırmızı başlıklı, yün gömlekli bir sürü avcı gördük aval aval kafa tutsülüyorlar, bırakmışlar tüfeklerini mermilerini arabalarında, geyik falan görüp görmediğimizi soruyorlar bize. Meyhaneye varmadan az önce bir geyik görmüştük gerçekten. Morley konuşa konuşa arabayı sürerken, «Bak dostum Ryder, belki de bu kıyıda küçük temiz kulübümüzün Alfred Lord Tennyson'u olur çıkarsın, Yeni Bohemyalı derler belki de sana - Yuvamlak Masa Şövalyeleri eksi Büyük Amadis'e ya da Sezar anacığının memesine sarılmış emedursun Habeşistan'a on yedi bin deveyle altı bin piyadeye mukabil satılan ufak bir Mağribi krallığının maşallahlı saltanatına falan benzetirler de seni...» diye kesmekteydi ki birden geyiği gördük yolda, farlara farlara bakmakta, sersemlemiş, ve fırlayıverdi yolun kıyısındaki fundalıkların arasına, ormanın o canım engin sessizliğine kavuşup gitti (Morley motoru durdurunca işittiğimiz o sessizliğin içine) çiğ balık yutan Kızılderilinin puslu cenneti içinde tabanlarını tepe tepe koşarak... Artık dağda sayılırdık, Morley üç bin fit falan vardır burası demişti. Aşağılarda soğuk yıldızların işittiği kayaları aşıp giden çayların çağılıtlarını duya-

biliyoruz, onları görmesek de. «Hey geyikçik,» diye seslenmişim hayvana, «korkma, vurmucuz seni.» Şimdi de, («Ulan bu soğuk kuzey dağlarında ruhumuzu ısıtalım bi güzel, Sir Arthur'un şurupları gibi kopkoyu kıyak bi kadeh ıpılık kırmızı şarapla, var mısınız?») diye asılmam üzerine geldiğimiz meyhanedeyiz.

Japhy, «Peki Smith,» demişti, «ama dağa çıkarken içmek pek doğru olmaz.»

«Hadi yau, kim takar!»

«Peki, bütün hafta bu ucuz yiyecekleri falan alıp o kadar para biriktirdik, şimdi de hepsi içkiye gidicek paraların.»

«Bizim hikâyemiz böyle arkadaş, bi zengin bi fakir, ama çoğunlukla fakir, hem de hakiki fakirlik ha!» Dağ yörelerindeki yapılar tarzında, İsviçre Alplerinde görülen dağ evlerine benzer cicili bicili restoranımsı bir yerdi bu meyhane dediğim yer. Duvarlarda koca geyik kafaları, geyik resimleri, Amerikan bardaki avcılar, başlıbaşına av mevsiminin açılış reklâmı sanki, basbas bağırıyorlar. Millet gölgeler halinde kaynaşmakta, zom. Loş ışıklı bara yanaşıyoruz, üç tabureye oturuyoruz ve gelsin porto şarabı. Viskici avcılarının memleketinde kırmızı porto istememize şaşkın barmen, ama çaktırmıyor, alengirli bir şişe Christian Brothers'i alıp geniş şarap kadehlerimizi dolduruyor (tabii Morley yeşilaycı) Japhy'le ben içiyoruz ve kendimize geliyoruz biraz.

«Ooh!» diyor Japhy, tada tada şarabı, geceyi, «yakında kuzeye gidicem, çocukluğumun ıslak ormanlarına, dumanlı dağlarına, bizim öfkeli entellektüel arkadaşları, içki içip ağaç kesen arkadaşları ziyarette, hey Ray, valla hi gidip oraları görmezsen benimle yaşıyorsun sanma kendini, istersen yalnız git bensiz. Sonra da Japonya'ya gidicem, dolaşıp durucam, dere tepe düz gidip dağlarda terkedilmiş eski tapınakları, kulübelerinde Kwannon'a

dua eden dokuz yüz doksan dokuz yaşındaki ihtiyar bilgeleri, yıllarca meditasyon yaptıktan sonra uyanıp her gördüğü şeye gülen o herifleri falan arıycam. Ama Amerika'yı sevmiyorum sanma ha, valla hani bu avcılardan falan nefret ediyorum, heriflerin tek amacı doğrultup tüfeklerini ne kadar güzelim canlı varlık varsa katletmek, bu pezevenklerin vurduğu her bi canlının ceremesini bak nasıl çekecekler bin kere doğup samsaranın korkuncu belalarını ıstırapla çeke çeke, müstahak pezevenkler!»

«İşittin mi, Morley, Henry, sen ne dersin bu işe?»

«Benim Budacılığım, o çizdikleri bazı resimlere duyduğum, hafif bir mutsuz ilgiden öteye geçmez; ama Cacoethes, dağcılık şiirlerinde bazen Budacılıkla ilgili öyle çarpıcı bir şeyler söyler ki bir hoş olurum, ama inansal yönünü falan bilmem, beni açmıyor.» Düpedüz, herifin iplediği falan yok hani. «Tarafsızım yani.» diyor, hem de kafasını sallaya sallaya ve küstahça gülerек. Japhy bağıyor:

«Tarafsızlık işte Budacılıktır zaten!»

«Tarafsızlık pek işime gelmez azizim, sonra yoğurda tövbe mi etçez? Bak azizim, biraz sükutü hayale uğramış vaziyetteyim; ne diye Katolik şarabı yok da burda sırf Christian Brothers müskiratı meşrubatıyesi var? Bu acayip yere gelmek isteyen de ben değilim herhalde; ne ulan burası, esnaf loncası gibi, kiliseden çıkıp karı oynatmak için toplanmış ama prezervatif bile takmasını beceremeyen bir sürü hergele bunlar lan, götlek herifler.» Ve uyanırcasına ekliyor: «Buranın sütü de mis gibi olur haal! Ama insandan çoktur burda inek. Bunlar başka bir Anglo soyu mudur ne! Pek tutmadım bu adamları. En hızlısı saatte otuz dört mil falan yapar muhakkak. Ne dersin, Japhy?» Tam laf bitti diyorum, seninki sürdürüyor, «Bir işe girersen Brooks Brothers'ten giyinirsin umarım... Sana natkârlı manatkârlı eğlencelere gitmezsin sık sık umarım.

Bunlar da kim?» İçeriye birkaç kız girmekte, «Genç avcılarımız... Doğum klinikleri bu yüzden tıklım tıklım bütün yıl boyunca, desen el!»

Avcılar, bizim orada öyle birbirimize sokulup alçak sesle sohbete gırgıra dalmamızdan pek hoşnut değiller. Yanımıza geliyorlar ve çok geçmeden oval barın çevresinde harıl harıl bir muhabbet başlıyor, komik mi komik, efendim nereye tırmanmalıymış, neler yapmalıymış, hele bir de bizim bu ormanlara hayvanları öldürmek için değil de sırf dağlara tırmanmak amacıyla geldiğimizi öğreniverince kesiyorlar umudu bizden bunlar da ne biçim man-yaklar yahu gibisinden dikiz, yalnız bırakıyorlar bizi. İkinci şaraptan sonra Japhy de ben de iyiyiz, dönüyoruz arabamıza, Morley direksiyonda, hova daha soğumuş, tırmanıyoruz, ta sabahın ikisi olmuş bir de demezler mi Bridgeport'a ve dağ yolunun başlangıcına kadar daha epey yolumuz var diye, biz de buralarda ormana girip uyku tulumlarımıza kıvrılalım, bu günlük bu kadar diyoruz.

Japhy kulübesinde son anda torbasına tikiştirdiği kahverengi köy ekmeğiyle peyniri çıkarıp, «Sabahleyin erkenden kalkıp yola düzülürüz. Burda peynirle ekmek var.» diyor. «Kahvaltıda yeriz, bulgurumuzla öbür şeylerimizi de saklarız yarınki kahvaltımızda yeriz on bin fit yukarda.» Güzel. Morley, bir yandan çene çalıp bir yandan arabayı sürerek yoldan biraz çıkıyor ve ağaçların altında içine yapraklarla çeşit çeşit yapraklarla döşeli sert bir düzlükte duruyor. Çevremizde köknarlar, ponderosalar yükseliyor, kimileri otuz metre, ışyan yıldızların altında sessiz şahane bir koru, kırağı kaplı yerler, arcsıra belki de bizi işitip de donakalan bir tavşanın saklandığı çalılıklardan çıkan çıt pıt sesler dışında ölüm sessizliği var. Uyku tulumumu yere seriyorum, tam pabuçlarımı çıkarıp mutluca esneyerek ve o güzel ulu ağaçlara sevinçle bakıp «Oh! Sahici, tatlı bi uyku çekeceğim şimdi; bu Hiçbir-Ye-

rin yoğun sessizliğinde ne meditasyonlara dalınır bel!» diye geçirip çoraplı ayaklarımı tulumuma sokmaktayım ki Japhy arabadan bağıyor: «Morley beyefendi uyku tulumunu unutmuş, iyi mi!»

«Ne!.. Ne yapıcaz şimdi?»

El fenerleri kıpır kıpır, o ayazda bir şeyler tartışıyorlar ve Japhy yanıma gelerek, «Sen çık ordan Smith,» diyor, «sadece iki tulumumuz var, fermuarları açıp yayarız yere onları, üçümüze battaniye olur, yok başka çaresi, hay Allah donucaz demektir.»

«Ne dedin? Nereye yatıcan lan?»

«E, Henry arabada uyuyamaz, donar kalır, ısıtıcısı yokmuş arabasının.»

«Hay Allah, tam da şu işin zevkini çıkarayım bi derken...» Söylene söylene uyku tulumumdan çıkıp pabuçlarımı giydim. Japhy hemencecik yere paçolarımızı serip üzerlerine iki uyku tulumunu yaydı ve yattı. Ben ortada. Sıfırın altında bilmem kaç olmuş. Yıldızlar alay edercesine kırışırtıyorlar. Morley manyağına baktım, o acayip yatağına şişirmekle meşgul, aklınca yanıma uzatıp yatağı orda yatacak, ha babam üflüyor. Nihayet gelip koydu yatağını ve yattı. Bir benden yana döndü, bir göğüs geçirdi, haydi öbür yana dönüyor, gene bana doğru, kıpır kıpır, amanın gökyüzünde güzelim yıldızlar, bir taraftan Japhy horluyor tabii onun yanına düşmemiş deli kıpırdak. En sonunda baktım, Morley'in uyuyacağı falan yok. Herif kalktı, arabasına gitti orda delice konuşmalarını sürdürmeye herhalde de, birazcık dalabildim. Ama birkaç dakika sonra adam donmuş döndü ve gene başladı sağa sola dönüp durmalarına, arada bir de küfür savuruyor, inliyor, ve işte böyle sürüp gitti ebediyete kadar hep böyle gidecek sanır oldum ve bir de ne göreyim seherin soluk ışığı Amida'nın doğu eteklerini yalamakta ve az sonra kalkmamız gerek. Ulan deli Morley! Bütün bunlar

yalnızca o zıpır herifin başına gelecek belaların (az sonra göreceksiniz) daha başlangıcıymış meğer. Dünyada ondan başka uyku tulumunu yanına almayı unutan bir dağcı var mıdır acaba? «Hey gidi hey,» diye geçirdim, «uyku tulumunu unutacağına o puşt şişirme yatağını unut saydı ya!»

Morley'le daha ilk karşılaştığımız zaman, giriştiğimiz işe yakışır biçimde İsviçre dağcılarının o pesten tize ve tizden pese ani atlayışlarla geçerek çığirtmaya başlayıvermişti. Aslında basit bir «Yodelayihu»ydu söylediği, ama hiç beklenmedik zamanlarda hiç beklenmedik yerlerde patlatıveriyordu, örneğin o Çinli ve Alman arkadaşlarının bulunduğu sırada, sonraları da arabaya girdiğimizde biz arabanın içinde öyle esir «Yodelayihu!», sonra da arabadan çıkıp o dağ evine girerken gene «Yodelayihu!» şimdi de Japhy kalkmış, şafak söktüğünü görünce fırlayıp çalı çırpı topluyor ve tutuşturmaya çalışırken titreyip duruyor; Morley de o hırçın yarım uykusundan uyanıyor, esniyor ve bastırıyor ta uzak vadilerde yankılanan «Yodelayihu!»sunu. Ben de kalkıyorum; bu soğukta başka ne yapılır ki! Başlıyorum hop hop zıplamaya, kollarımı savurup kavuşturmaya, tıpkı güney sahilinden geçerken o zavallı ipsizle vagonda yaptığımız gibi... Şükür, Japhy bu kez irice odunlar getiriyor da ateşimiz şenleniyor, biz de kışlarımızı dönüp ateşte ısıtmaya başlıyoruz, bir yandan da bağırıyoruz konuşuyoruz. Güzel bir sabah - güneşin kızıl, ölümsüz ışınları katedral ışıkları gibi tepelere ve üzerimizde titreşen ağaçlara vuruyor, yerden yükselen sis güneşi karşılamaya gidiyor, her yanımızdan akarsuların gizli gizli coşan uğultusu gelmekte, belki de kıyılarında

yer yer incecik buz tutmuştur sularının yüzeyi. Ne balık avlanır burda, ya! Ben de başlıyorum bağırmaya: «Yodelayihuu.» diye, ama Japhy odun bulmak için uzaklaşmış görünürlerde yok, başlıyoruz Morley'le birlikte «Yodelayihuu»muza, Japhy'den yakın bir «Hoo» sesi geliyor - Kızılderililer dağlarda böyle çağırırlarmış birbirlerini - ve herhalde daha güzel böylesi. Ben de başlıyorum «Hoo» diye bağırmaya.

Sonra atladık arabaya ve çıktık yola. Peynirle ekmeği yedik. Dün geceki Morley'le bu sabahki Morley arasında fark yok, ancak herifin o kültürlü mültürlü herzeleri sabah sabah daha bir komik geliyor insana, hani sabah erkenden kalkınca insanların sesi bir acayip çıkar ya, işte öyle, ucundan ucundan dalgıncasına boğuk özlemli titremler çıkararak, yeni bir güne hazırlanırcasına. Çok geçmeden güneş ısıtmaya başladı. Köy ekmeği şahane, Sean Monahan'ın karısı pişirmiş, Corte Madera'da bir evi var Sean'ın, bir gün hepimiz oraya gidip kira falan vermeden bedava yaşarız belki. Peynirimiz Cheddar peyniri, az keskin tadı. Ama hâlâ abezanım ve evleri mevleri geçip de kırılığa çıkınca ah be diyorum şöyle mükellef bir kahvatı olsa da, derken bir dere üzerindeki köprüden geçerken yolun kıyısında yüce ardıc ağaçları altında şipşirin küçük bir dağ evi, bacasından faşır faşır buğulu dumandarlar tütmekte bir de penceresinde sıcak kahveyle gözleme reklâmı.

«Tamam arkadaşlar, buraya giriyoruz, bütün gün tırmancaz, oturup adam gibi bi kahvaltı edelim.» diyorum.

Kimsenin hayır dediği yok bu önerime, içeriye girip oturuyoruz, sevimli bir kadın dağ köylülerine özgü bir konuşkanlıkla siparişlerimizi alıyor. «Beyler ava mı böyle bu sabah?»

«Yo hamfendi.» diyor Japhy, «Matterhorn'a tırmanmaya.»

«Matterhorn'a mı! Bin dolar verseler vallahi gitmem oraya!»

Bir ara arka dıştaki yüznumaraya gidip musluktan akan buz gibi suyla ürpere ürpere yüzümü yıkıyorum, biraz da içiyorum su sıvı buz gibi midemde ooh, gene içiyorum. Dev ardıcların, ponderosaların dallarından süzölüp yere eğikçe uzanan altın sarısı kızılımsı güneş ışıkları altında çoban köpekleri havlıyor. Uzaklardaki dağların karlı tepelerini görüyorum. Biri de Matterhorn'du. İçeriye girdim, gözlemeler hazır, sıcak, dumanı üstünde, üç parça tereyağının üzerine boca ediyorum şurubumu, kesip kesip sıcak kahveyle birlikte şapır şupur yiyorum. Henry ile Japhy de - kimse konuşmuyor. Ziyafetin üstüne bardak bardak eşi bulunmaz soğuk suları içerken bakıyoruz dün geceki çizmeli, yün gömlekli avcılar kahvaltılarını etmeye geliyorlar, herifler ciddileşmiş, o dün geceki içki sersemliklerinden eser kalmamış suratlarında. Köşede bir de Amerikan bar var ama kimse iltifat etmiyor bu sabah oraya.

Arabaya biniyoruz, bir köprüden daha geçiyoruz, birkaç ineğin otladığı bir iki evli bir otlaktan geçiyoruz, ve bir yaylaya çıkıyoruz - karşımızda Matterhorn yüksek tepeleriyle, güneyindeki sivri doruklarıyla korkunç mu korkunç dikilmiş durmakta. «İşte,» diyor Morley göğüşü kabara kabara, «şahane! Di mi? Alplere çok benziyo, di mi? Bir sürü karla kaplı dağ fotoğrafı var koleksiyonumda, bir gün gösteririm size.»

Japhy, özlem dolu gözleri dağlara dalmış, göğüşü geçirerek, «Hakikisi varken, ne yapayım fotoğrafını.» diyor. Adam memleketini düşünüyor garanti. Bridgeport ufacık, mahmur bir kasaba, o yaylada oluşu falan New England'i andırıyor nedense, iki restoran, iki benzinci, bir okul tümü 395 Numaralı Karayolu'na dizilmiş, yol burdan ta Nevada'daki Carson City'ye uzanmakta.

8

Şimdi de felaket bir gecikme, gene Morley efendi yüzünden, herif Bridgeport'ta açık bir mağaza arayıp bir uykutulumu ya da hiç olmazsa birkaç metre tente bezi o da yoksa muşamba gibi bir şeyler almayı komuş beynine, o gece dokuz bin fit yukarlarda dün geceğine nazaran ne kadar daha fazla ayaz keseceğini düşünmüş de. Sabahın saat onunda bizi artık ısıtan güneşin altında okulun çimine oturmuş bekliyoruz Japhy'le, seyrek geçen araçlara bakıp kuzeye gitmek isteyen genç bir Kızılderili otostopçunun encamını izliyoruz merakla. Harıl harıl onu konuşuyoruz. «Bravo be çocuğa, otostopçuluk... Kekâ, özgür mözgür falan, bi Kızılderili çıksın da otostopçuluk yapsın! Hayret. Gel lan Smith, gidip, «Rastgele!» diyelim çocuğa.» Kızılderili pek konuşkan değil ama huylanmıyor da. Anlatıyor, 395'te şansu iyi gitmemiş. Şansın açık olsun diyoruz. Bu arada bizim Morley küçücük kasabanın içinde kayıplara karışmış vaziyette.

«Ne yapar bu adam, milleti uyandırıp mağazalarını mı açtırıyor, nedir?»

Nihayet Morley dönüyor. Hiçbir şey bulamamış; gölün ordaki motelden iki battaniye istemekten başka çaremiiz kalmıyor. Atlıyoruz arabaya, karayoluna girip güneye dönüyoruz, mavilikler altında uzanan çiğnenmemiş ka-

nın ısıltılarına doğru ilerliyoruz. İkiz Göller'e varıyoruz. Manzara çok güzel. Gölün kıyısındaki motel büyük beyaz bir çiftlik evini andırıyor. Morley gidip beş dolar yatırıyor ve iki battaniyeyi bir geceliğine kir alıyor. Motelin girişinde bir kadın elleri böğründe durmakta, köpekler havlamakta. Tozlu mu tozlu yol, toprak bir yol, fakat göl! Temiz, masmavi, pırıl pırıl. Ayna gibi gösteriyor yamaçları, kayalıkları. Tamir varmış yolda, az ilerde sapsarı bir toz bulutu. Ordan geçip gölü çeviren yoldan ilerlememiz, sonra da ırmağı aşarak gölün öbür yanındaki ağaçlığın ordan dağ yoluna kadar yürümemiz lâzım.

Arabayı park edip eşyalarımızı çıkarıyoruz, yayıyoruz ılık güneşin altına. Kim ne taşıyacak, ayırıyoruz. Japhy ha bire bir şeyler tıkmakta benim sırt çantama, ya taşırsın bunları ya da git kendini göle at diyor. Pek de ciddileşivermiş liderleşmişti, ve çok takdir ettim onun bu hallerini. Sonra bir izci oğlan vakarıyla elindeki dağcı kazmasıyla yoldaki tozların üzerine büyük bir daire çizdi, dairenin içine de bir takım işaretler...

«Nedir bu?»

«Sihirli bi mandala falı açıyorum, sırf bu tırmanışın nasıl geçeceğini değil, hele okuyayım dualarımı ve çizeyim öbür işaretlerimi de bi, o zaman istikbalimizi görücem.»

«Nedir mandala yahu?»

«Budacılıkta kullanılan çizgiler, hep daire şeklinde olurlar, içinde de çizgiler falan; daireler, boşluğu canlandırıyor, içindekiler de görüntüleri, tamam mı? Bazen bi Bodhisattva kendi başına çizdirtir bu mandalaları, okuyup anlarsın adamın geçmişini. Tibet'ten çıkma bu iş.»

Ayağımda lastik tenis pabuçları vardı, bir de Japhy'nin vermiş olduğu dağcı kepinin geçirdim kafama, Fransız beresi gibi küçük bir kepi, hafif yana eğiyorum kepimi - afili, sırtlıyorum çantamı, yürüyüşe hazırım. Lastik pabu-

lar, bere falan, dağcıdan çok bohem ressamalara benziyorum. Japhy kocaman sağlam çizmeler, tüyü falan komple yeşil İsviçre dağcı kepi giymekte; çok yakışıklı. Dağlarda tek başına yürürken getiriyorum aklıma onu o kıyafetle, şöyle: Yüksek Sierralar'da sabah, kuru bir ayaz var, uzaklarda yükselen ardıçlar bir kayalık tepenin yamacını gölgelemekte, daha da ötelerde karla kaplı sivri doruklar, beri yanda yemyeşil bir çam örtüsü, ve bizim Japhy tepesi tüylü kepiyle, sırtında upuzun çantası, rap rap yürüyor, sol elindeki bir çiçeği göğsüne, çantasının askısına iliştiriyor; her yeri kaplayan taşların, iri kayaların arasından otlar fışkırmış; uzaklarda görülen yer yer taş öbekleri sabah dağında yaralar açmış gibi; pırıl pırıl gözleri Japhy'nin, ilerliyor, yüreğinde John Muir ve Han Shan ve Shih-te ve Li Po ve John Burroughs ve Paul Bunyan ve Kropotkin; küçük adam yürüdükçe hafif hafif oynuyor göbeği, ama şiş göbek olduğundan değil, biraz bel kırmış da ondan, ve adımları uzun boylu kimselerinki gibi olduğundan (dağ yolunda tırmanırken tanık olduğum üzere), ve geniş omuzlarıyla göğsünü gere gere yürüyor.

«Ulan kerata,» dedim Japhy'ye, «bu sabah keyfim yerinde tam.» Arabayı kilitleyip üçümüz de gölün kıyısındaki yoldan hop hop ilerlemeye başladık; dağınık düzen giden piyade erleri gibi yolun sağını solunu ortasını tutarak... «Çok daha iyi di mi lan böyle, The Place'de piknelemekten? Bu (ter ü taze) cumartesi sabahı düşün orda kafayı çekip, mahmur mahmur, hasta olmak; oysa burda taptaze havayı çekiyoruz, gölümüz mölümüz falan, vallahi başlıbaşına bi haiku olur bu bel!»

«Bırak şimdi mukayeseyi, Smith,» diyerek Cervantes'ten bir alıntı söyledi ve Zen Budacılığı açısından bir de yorum ekledi, «İster The Place'de ol, ister Matterhorn yolunda... Hepsi de aynı boşluk, evlat! Bi fark etmez ki!»

Şöyle bir düşündüm, doğrudu dedikleri. Evet, ne

yararı vardı kıyaslamaların! Bildiğim tek şey o anda çok mutlu olduğumdu, birden (gene şişen ayak damarlarıma karşın) bu tırmanışın beni düzeltereğini, içkiden falan uzaklaştıracağını ve belki de beni yepyeni bir yaşam biçimine sokacağını inançla düşünerek kıvandım.

«İyi ki senle tanıştık Japhy. Bak göreceksin nasıl öğrenicem sırt çantası düzenlemeyi, sonra da canıma tak edince kentler, insanlar falan, böyle dağlara sığınmayı. Şansım varmış ki seninle tanıştım.»

«Bi şey yapmış değilim ki!»

«Bana göre çok şey bunlar. Haydi beyler, daha hızlı, kaybedecek vaktimiz yok.»

Yavaş yavaş o sarı toz bulutuna yaklaştık, katerpillar bir o yana bir bu yana ha bire saldırmakta, makineleri çalıştıran adamlar bize bakmıyor bile, az sonra hep-sini geride bırakıyoruz ve yolun sonundaki bir bakkal dükkânının önünden geçiyoruz. Tam gölün kıyısında iki yanı V şeklinde yükselen tepelerin dibine oturtulmuş bir dağ evi bu dükkân - yemek falan da veriyorlar. Burada merdivenlere oturup biraz dinleniyoruz. Sonra içeri girip şeker, kraker, Coca-Cola falan alıyoruz. Sonra Morley birden, yolda gevezeliği elden bırakmayan ve şişirme yatağını (şimdi sömük) falan koyduğu dev gibi sırt çantasıyla ama başı açık öyle acayip golf pantolonu hariç kütüphanedeki kıyafetleymiş gibi çok komik görünen Morley, birden yağ karterini boşaltmamış olduğunu hatırlatıverdi.

Onları öyle kara kara düşünür görünce, «Yağ karteri de boşalmamış olsun, ne çıkar?» diye söylendim - zaten arabalardan falan pek çıktığım yoktur; «Bar yağterini boşaltmayı unutmuş işte canım, ne var yani?»

«Anlamıyorsun, bu gece burası sıfırın altına düştüğünde namussuz radyatör patlar, kente dönemeyiz lan, on

iki mili tepmek zorunda kalırız ta Bridgeport'a kadar ve bin musibet daha.»

«Bakarsın don olmaz bu gece belki.»

Morley, «Kumar mı oynucuz,» dedi ve o arada ben de, giriştiğimiz bu oldukça basit geziyi piç etmek, berbat etmek, geciktirmek, ve dolayısıyla bizi uyuz etmek için bulup buluşturduğu bu çeşitli formüller yüzünden epey içerliyordum Morley'e.

«Ne yapçanız yani, yani yapçaz yani, dört mil geri mi gidicez?»

«Başka çare yok. Ben gidip boşaltayım karteri; sonra döner dağ yolunda bulurum sizi kurduğunuz kampta.»

Japhy, «Büyük bir kamp ateşi yakarım,» dedi, «kızartısını görünce bastırırsın çılgılığını, seni buluruz.»

«O kolay canım.»

«Ama acele etmen gerek, gece bastırmadan kamp yerinde olmalısın.»

«Tabii, hemen çıkıyorum yola.»

Acıyıverdim zavallı şanssız Henryciğe, «Vazgeç ya-hu,» dedim, «hep birlikte tırmanırdık bugün, patlarsa pat-lasın karter be.»

«Mübarek çok pahalı, bi dondu mu bu gece halim haraptır, Smith. İyisi mi ben gideyim. İkinizin yolda neler konuştuğunuzu tahmin ede ede giderim işte. Hay Allah, hemen çıkmalı yola, sakın anıları ürkütmeyin, aylardan uzak durun, kuytularda sevişen fanilasız genç piknikçiler falan görürseniz sakın dikize kalkmayın, fırlatırlar kafanı-za yemişleri gazoz şişelerini sonra değer mi bi kız götü görücez diye...» kabilinden laflar mırıldana mırıldana eli-ni şöyle hafifçe sallayarak yola düzüldü Henry tıngır mıngır. Bir yandan gidiyor bir yandan konuşuyor. «Güle gü-le Henry, çabuk yetiş bize...» diye bağırdık ardından, he-riften cevap filan yok - omuz silkip yürüyor.

«Herif oralı değil,» dedim, «tındığı falan yok. Maksa-

di yürümek bi yerden bi yere, almış başını gidiyo neşeli neşeli.»

«Göbeğini tıptılayıp ne var ne yok etrafta diye bakınıyo, tıpkı Chuangtse gibi.» Japhy'le daha henüz tepip geldiğimiz yolun üzerinde kaçık gibi tek başına uzaklaşmakta olan Henry'e bakıp gülüşüyoruz.

«Haydi bakalım,» diyor Japhy, «ben yorulunca bu ağır yükü değiş tokuş edicez, ona göre.» «E, şimdi ver istersen, sahi valla şimdi ver, ağır bi yük taşımak istiyo canım. Hadisen e, Herkül gibi oldum evelallah. Hadi ver!» Sırt çantalarımızı değiştiriyoruz, yola çıkıyoruz.

İkimiz de neşeliyiz, çenelerimiz durmuyor, her şeyden söz ediyoruz, edebiyattan, dağlardan, kızlardan, Prenses'ten, şairlerden, Japonya'dan, son günlerde başımıza gelenlerden... Ve birden, Morley'in yağ karterini boşaltmayı unutmasının Allah'ın bir lütfu olduğunu idrak ediveriyorum. Yoksa Japhy, bütün gün böyle soluk almaksızın konuşma fırsatı bulur muydu Morley varken! Japhy boşaltıyor içindikileri, bütün fikirlerini seriyor önüme. Bi yürüyüşü var keratanın, hep önde gitmeye bayılan çocukluk arkadaşım Mike'ı anımsatıyor bana, kaşlar çatık gözler ufukta tıpkı Buck Jones, ya da Natty Bumppo, arasıra takılmayım diye yola uzanık dalları falan göstermesi, «Burası çok derin, gel çayın sığından geçelim.» falan demesi, ciddi ciddi ve kıvanç dolu. Japhy'nin o Doğu Oregon ormanlarındaki çocukluğunu getiriyorum hep gözümün önüne, kim bilir neler yapardı oralarda! Yürümesi de konuşması gibi, arkasından giderken ayaklarının ucunu hafiften içeri içeri tuttuğunu görüyorum, benimkiler de öyle, dışa doğru değil; ama yokuş çıkarken ayak burunlarını dışarı doğru tutuyor, Şarlo gibi, daha rahat basılıyor yere o zaman. Ayaklarımız çamurlu bir nehir yatağındaki su bitkilerine dolaşa dolaşa birkaç söğüdü geçip karşı kıyıya ulaşıyoruz, dizlerimize kadar ıslanmışız, dağ

yolu gene dikiliyor. Sık sık işaretler var, yer adlarını gösteren levhalar korucularca daha yeni onarılmış, ama biraz ilerleyince yola yuvarlanmış bir kaya görüyoruz ve Japhy «Bi zamanlar koruculuk yapmışım, böyle bakımsız yol görmedim, Smith.» diyerek kayayı zorlukla yolun üzerinden yuvarlıyor. Biz çıktıkça, göl ayna gibi çıkıyor ortaya, ve birden mavi bir havuz sanki altımızda; gölün dibindeki kaynaklar kapkara birer kuyu gibi, ve ordan oraya üşüşen balık sürüleri görünüyor.

«Ooh, burası bi Çin sabahı gibi, ben de başlangıcsız zaman içinde beş yaşında bi çocuk» diye bir şarkı tutturuyorum. Hemen oraya çöküp gölün krokisini çizmek geliyor içimden.

«Şuraya baksan a,» diyor Japhy, «sarı kavaklar. Yapılmaz mı artık bi haiku şimdi Allah aşkına... Edebiyat edebiyat diyorsun, sen sarı kavaklara bak.» İnsan böyle dağlarda yürürken doğulu şairlerin yazdıkları harika birer pırlanta gibi haikuları anlıyor; içmeden, sarhoş olmadan dağlarda çocuklar gibi saf temiz yürüyerek gördükleri şeyleri edebi süslemelere püslemelere hacet kalmadan, yalınca yazıveriyorlar. Bir yandan tırmanıyor bir yandan da haikular yapıyoruz.

«Uçurumun kıyısında kayalar;» dedim, «ne diye düşmüyorlar?»

«Eh belki de haiku sayılır bu, ama galiba biraz karışık.» diyor Japhy. «Gerçek bi haiku su gibi duru olmalı, ne demek istediğini tam olarak vermeli. Bak bi örnek vereyim, en güzel haikulardan biri bu, şöyle: «Taraçada zıplıyor serçe, ayakları ıslakça.» Shiki yazmış. Kuşun ayak izlerini görür gibisindir zihninde, ama o bir iki sözcük sana o gün durmaksızın yağın yağmuru da ıslak çam yapraklarının kokusunu da düşündürür.»

«Bi tane daha söyle.»

«Bu sefer kendim yapcam bi tane, dur bakalım, 'Göl

aşağıda... Göl kara kara delikler yapmış' hayır, haiku olmadı bu hay Allah, zaten ille de yapcam dersin olmaz bu haikular.»

«Hadi hiç düşünmeden, içimizden geldiği gibi yapalım, giderken.»

Japhy, «Hey, bak!» diye bağırdı birden, «acı baklalar, çiçeklerindeki şu güzelim maviliğe bak. Bunlar da kırmızı Kaliforniya gelincikleri. Bütün çayır renk cümbüşü! Bu da hakiki ak Kaliforniya çamı, pek seyrek rastlanıyor artık bunlara.»

«Kuşları, ağaçları filan iyi tanıyorsun bakıyorum.»

«Hep incelemiştir onları.» Bir yandan da tırmanıyoruz. Konuşmalarımız gittikçe sululaşmakta; kapıp koymuşuz kendimizi. Çok geçmeden dağ yolunun bir kıvrımını dönüyoruz, ve birden karşımızda bir düzlük, gölge- li ve loş, ta yüksek kayalardan gürül gürül, köpüre köpüre akan bir çağlayanın kıyısında, dökülen sular çayla- şıp akıyor önümüzden, tam üzerinde de kütükten bir köp- rü. Kütüğe çıkıp eğiliyoruz, belimize kadar suya sarkıyo- ruz, saçımız başımız sırlıslam ha babam içiyoruz kana kana, yüzümüze çarpıyor hızla akan sular. Sektim başı- mı suya, nerdeyse donacağım ama ne zevk!

«Burda iyi gazoz reklâmı çevrilir!» diye haykırıyor Japhy.

«Biraz oturup tadını çıkaralım.»

«Daha ne kadar yolumuz var haberin yok senin!»

«Yorgun değilim ki ben!»

«Çok geçmez, yorulursun aslanım.»

9

Yola koyulduk, dağ yolunda öyle bir sakinlik, öyle bir ölümsüz görünüm vardı ki, tadına doyamıyordum. Öğleyi az geçiyordu, çimenlerle kaplı yamacın altın tozuna bat- mış gibi pırıldaması, böceklerin kayaların üzerinde al tak- ke ver külâh uçuşmaları, rüzgârın sıcak kayalara çarpa çarpa iç çekerek yaptığı oynak dansı, dağ yolunun anı- zın dev ağaçların gölgelerine süzülüşü ve gölgeliğe vu- ran ışıklar... Altta göl iyice ufak şimdi, oyuncak bir göl sanki, ama kara kuyular apaçık görülüyor, bulutlar göle yansımış, Morley'in döndüğü o hazin yol kıvrıla kıvrıla uzanıyor.

«Morley'i görür müyüz burdan?»

Japhy uzun uzun bakıyor aşağılara. «Ufak bi toz bu- lutu var, galiba dönüyor seninki.» Ama aklım başka yer- de benim, sanki çok eskilerde bir öğleden sonraydı o dağ yolunda, taşlı çayırlardan mavi acı bakla çiçeklerinden geçip buluveriyorum coşkulu akarsuyumu, kütükten köp- rüme binip su altı yeşilliğine galyorum, yüreğimde tarif- siz bir kırıklık, sanki geçmişim bu geçitten önceleri bir başka yoldaş Bodhisattva'yla, ama önemli bir yolculuğu- muz olmuştu o zaman içinde, yolun kıyısına çekilmek oturup bütün bunları bir bir anımsamak istiyordum. Böy- le olur insan, ormandayken, hep. Bakarsın, her şey bildik

tanıdık çıkar, kavuşmuş gibi eski dostlara, çoktan ölmüş bir akrabana, bir çocukluk rüyası gibidir bu, akıp giden suların sürüklediği unutulmuş bir şarkı gibi; en çok da unutulmuş çocukluğumun, geçmişlerdeki insanlığın, tüm yaşayan ve ölmüş varlıkların milyonlarca yıldır birikip artık taşan gönül kırıklıkları, şahit bu duygulara üstümüzden geçip giden şu bulutlar (onlar da yalnız ve garip zaten), yüreğim kabarmakta, gözümün önüne geliyor hep anılar, ateş basmış gibiyim, halsizliğim var, yatıp uyuyuversem şu çimenlikte, düş görsem. Tırmandıkça artıyor yorgunluğumuz; artık, hakiki dağcılar gibi, konuştuğumuz yok. Konuşmamız gerekmiyor, böyle de mutluyuz. Japhy de farkına varmış bunun, yarım saat kadar konuşmadan gittikten sonra bana dönüp, «İşte tam istediğim gibi, konuşmaya hacet kalmadan ilerlersin, hayvanlar gibi sessiz telepatiyle anlaşırsın.» Herkes kendi düşüncelerine dalıyor, ve tırmanıyoruz. Japhy, o ünlü adımlarıyla ilerlemekte, bana gelince ben de kendime özgü bir gidiş benimsedim. Dik yokuşu tırmanırken yavaş yavaş sabırlı adımlarla saatte bir mil ilerleyecek bir şekilde... Sonuç şu ki, sürekli olarak Japhy'nin on metre kadar gerisinde kalıyordum; ve bir haiku falan yapınca da o geriye ben ileriye doğru bağıryorduk. Gide gide dağ yolunun ucuna geldik ki, artık izlenecek bir iz falan kalmamıştı. Şimdi yemyeşil bir çayırlığın içinde bulunuyorduk. Bir de güzel bir gölcük. Daha ötesi sırf kayalıklar, kayalıklar.

«Yolumuzu artık ördeklerden izleyeceğiz.»

«Ne ördeği?»

«Şu kayaların üzerine baksan a! Ulan beş mil sıra sıra komuşlar taşları üst üste, görmüyo musun?»

«Haa, onlara ördek mi deniyo? Hazırlop, desen e!»

«Bak, şu çam ağacının ordaki kayalığın üzerinde var bi tane. Ördek işte, o! Dağcılar koyar bu yassı taşları üst üste, belki de elli dörtte Matterhorn'a çıktığımda ben

koymuşumdur onları. Emin değilim. Şimdi bu ördekleri izleye izleye bi kayadan bi kayaya ilerliyecez. Zaten belli nereye gidiceymiz. Tepelerdeki koca yara baksan a! Onun üstündeki düzlükte kalıcaz bu gece.»

«Düzlük mü dedin? Yani dağın tepesi diil mi orası hâlâ?»

«Tabii diil ya! O düzlükten sonra bi düzlük daha var, sonra bi taşlık, sonra gene kayalıklar, sonra bi dağ gölü nah işte bunun kadar, ve ondan sonra da dik bi yamaç gelicek bin fit kadar, dimdik - duvar gibi, oraya da çıkınca bi bakıcaksın dünyanın tepesi, bütün Kaliforniya, kışmen de Nevada ayaklarının altında, rüzgâr uçuruyor adamı...»

«Üff yahu... Kaç saat sürer ki?»

«Biz şimdi şu düze çıkalım da! Bu gece orda kalınız. Düzlük dediysem, büyütme kafanda haa, iki uçurum arasında raf gibi bi yer işte!»

Fakat dağ yolunun bitimi öyle güzeldi ki, «Bak yahu şuraya...» dedim. Hulyalı çayırılar, bir tarafta çamlar, gölcük, an hava, öğleden sonra altınlaşan bulutlar... «Burda kalsak ya bu gece, zor buluruz böyle yeri.»

«Daha bi şey diil burası. Tabii güzel yer; ama sabah kalkınca bi bakmışsın ortalık cıtlarına binip gelmiş öğretmenlerle dolmuş, yanbaşımızda kahvaltılarını pişiriyorlar. Bizim gidiceğimiz yerdeyse bi tek kişi bile görmüyece; bi kişi bile görürsek orda, namussuzum, eşekler osursun suratıma. Eh, bi dağcı falan olabilir, haydi haydi iki olsun, ama bu aylarda pek sanmam. Biliyo musun, her an kar yağması beklenir burda şimdi. Bu gece kar yağarsa, sana da bana da güle güle.»

«Haydi güle güle Japhy. Ama biraz oturalım şurda, biraz su içip şu çayıra bakalım doya doya.» Yorgunuz ve coşkunuz. Uzaniyoruz çimenlere, dinleniyoruz, sonra da yüklerimizi değiştirip kayışlarımızı bağlıyoruz ve düşüyo-

ruz yola. Çayır bitivermiş, kayalık arazi başlamıştı. İlk kayalığın üzerine tırmadık, o noktadan itibaren kayadan kayaya atlamak ve giderek yükselmekten ibaretti işimiz, Beş millik bir kayalar vadisinden yukarıya, hem de gittikçe dikleşen dikleşen... Derin sarp kayalık uçurumların içindeyiz. Tepeye doğru bakıyorum, kayalar üzerime yuvarlanacak gibi geliyor bana.

«Ne var o tepedeki kayaların ardında?»

«Adam boyu otluk var, çalılar, kayalar, kıvrıla kıvrıla akan çaylar, buz bile tutar akşama doğru, öbek öbek karlar vardır, koca koca ağaçlar, bi de kocaman bi kayalık var Alvah'ın kulübesini iki kez üst üste konmuş düşün tam o yükseklikte biraz da eğik altı yuva gibi çukur bi kayaya, orda kurucuz kampımızı, esaslı bi ateş yakıcaz bi kıyak ısıtıcaz kayanın iç duvarını. Ordan sonra zaten ne ot kalıyo, ne ağaç. Dokuz bin fit yüksekte...»

Ayağımda lastiklerle çekirge gibi kayadan kayaya zıplaya zıplaya gidiyordum. Sonra Japhy'ye baktım, büyük bir rahatlıkla kayadan kayaya sekiyor, hattâ bacaklarını kimileyin sağdan sola kimileyin de soldan sağa uzatarak bir çeşit dans yaparak ilerliyordu diyebilirim. Bir ara onun bastığı yerlere basarak onun gibi gitmeyi denedim. Ama çok geçmeden kendi içimden geldiği gibi kendi kayamı kendim seçip kendi dansımı yapa yapa gitmeyi yeğledim.

Japhy, «Böyle tırmanmanın püf noktası nedir söyleyim,» dedi, «Zen'dir, Zen. Düşünmüceksin. Sırf dans yapıcaksın. Çok kolay bunu yapmak, yolda yürümekten de kolay, çünkü yolda yürümek tekdüze gelir, sıkar adamı. Halbuki burda her adımda minik bi problem çıkıverir karşına hemen çözmen gereken ve yoktur vaktin ikirciklenmeye, derken bakarsın hiç sebepsiz seçmiş olduğun bi başka kayadasın, tıpkı Zen işte.» Gerçekten de öyleydi.

Artık pek konuşmuyorduk. Bacak kaslarım iyice zorlanmaya başlamıştı. Saatler sürdü, üç galiba, o upuzun vadiyi aşmamız. Bu arada akşamı da etmiştik. Hava kehribarlaştı. Kayalarla dolu vadiye içimi ürperten gölgeler düştü, içimde gene sonsuzluk duygusunu yaratan korkunç gölgeler... Ördekler kolayca görebileceğimiz yerlerde duruyordu; bir kayanın üzerine çıktın mı bakıyordun ötelere ve mimliyordun bir ördeği (genellikle bir kayanın tepesine yerleştirilmiş üst üste duran iki yassı ya da alttaki yassı üstteki yuvarlakça iki taş) ve onu hedef alıp başlıyordun dansına. Bu ördekler, bu dağa daha önceleri tırmanmış olan dağcılar tarafından, yolu bir iki mil olsun, kısaltmak ve koskoca vadide boşuboşuna dolanmamak amacıyla konulmuşlar. Bu arada bizim akarsuyun çağlıtısı hâlâ işitilmekte, ama gittikçe azalarak, yiterek. Bir mil kadar yukarda da bir kayalığın kurşuniliğini ıslatıp karartan bir akıntı görüyorum.

Sırtında ağır bir yükte kayadan kayaya hiç düşünmeden zıplamak pek zor bir şey değilmiş sanıldığı kadar; dansının temposuna bir girdin mi düşmene olanak yok. Kimi kez durup vadinin altlarına bakıyorum, ve ufuk ufuk uzanıyor geçtiğimiz dağlar ta aşağılarda. Dağ yolunun bitimindeki güzel çayırığımız, cennet gibi duruyor orda. Tırmanmamız zorlaşıyor. Dikteyiz. Güneş kızarmakta. Kimi kayaların gölgesinde yer yer karlara rastlıyorum. Üzerimize yıkılacakmış gibi duran sarp kayalardayız artık. Bir ara Japhy'nin sırt çantasını çıkardığını gördüm ve hemen seğirttim yanına.

«İşte burda yüklerimizi bırakıp şu sarp kayaların yanından birkaç yüz fit daha çıkıcaz, şu meyilli taraftan yani, kamp yeri orda bi yerde. Hatırladım. Sen istersen otur burda, dinlen, otuzbir çek ne istersen yap; biraz dolaşcam tek başıma.»

Tamam. Oturup ıslak çoraplarımı değiştirdim; fanilam

sırılsıklam, onu da değiştirdim, bağdaş kurup ısıık çalarak yarım saat kadar dinlendim, çok hoşlanmışım bundan. Sonra Japhy döndü ve kamp yerini bulduğunu söyledi. Hemen burnumuzun dibinde sanıyordum kamp yerimizi, ama dikleşen kayaların üzerinde zıplaya zıplaya, kimisinin çevresini döne döne sarp kayalığın üzerindeki düzlüğe varmamız tam bir saat sürmüştü. Oraya ulaşınca çimenlikten iki yüz metre daha ilerleyip, üzerine çamların eğildiği, koskoca, gri renkli kayamızı bulduk. Burası da bir başka cennetmiş - yerde karlar, karların erimiş olduğu yerlerde yemyeşil otlar, çağıl çağıl akan sular, iki yanda sessiz kayalık dağlar, rüzgâr esiyor, süpürgeotlarının kokusu yayılıyor. Bir çayın sığ yerinden geçiyoruz, bir karış derinlikte, inci gibi sular, saydam; kayamızın dibine varıyoruz. Burda kamp kuranların bıraktığı yanık kütükler görüyoruz.

«Matterhorn nerde yahu?»

«Burdan görülmez, ama - ötelerdeki bir yaylayı ve sağa doğru kıvrılan bir taşlı geçiti göstererek - nah, şu koyaktan iki mil çıkınca varıcaz yamacına.»

«Nee, amanın, ulan bi günde gidilmez oraya bel!»

«Ben varken gidilir, sen işine bak Smith.»

«Pekâlâ Ryder, artık sen bilirsin.»

«Yaa Smitho, şimdi biraz dinlenip keyfimize bakalım, yemeğimizi pişirip Morleromuzu bekleyelim, ha?»

Sırtımızdakileri fora edip yere bıraktık, tütünümüzü içip gevşiyoruz. Şimdi dağlar o pembe morluğa bürünmekte, yani kayalar... Başlangıçsız zaman içinde üzerleri atom atom toz tutmuş som kayalar... Dört bir yanımızı ve tepemizi çeviren bu sipsivri canavar kayalar ürkütüyordu beni.

«Ne sessiz duruyorlar, dimi?» dedim.

«Tabii durucaklar, zaten bana göre bu dağlar bi Bu-da'dır. Yüz binlerce yıl işte öyle sabırla oturup bekliyor-

lar. Tam, ama tam sessizlik içinde ediyorlar dualarını, tüm biz canlı varlıklar kıpır kıpır manyakça devinmeyi ne vakit kesicez diye bekliyorlar öylece.» Japhy çayı çıkardı, Çin çayı, ufak bir çaydanlığa biraz boşalttı, bir yandan da ufak ufak ateşimizi yakıyordu. Önce küçük bir ateş. Güneş daha batmamış. Birkaç iri taşın arasına bir sopa kıstırarak, çaydanlığı sopaya astı. Az sonra fokur fokur kaynayan çaydanlıktan teneke fincanlarımıza koyduğu çayları içmeye başlamıştık. Çay suyunu ben getirmiştim, dereden, pırl pırl tertemiz soğuk bir su, cennetin kristal gibi parlayan gözü bu sular. Böyle sudan yapılan çay da pırl pırl oluyor, içtiğim en güzel en zevkli çay. Doymak bilmiyor insan, fincan fincan içiyorsun. Karnında duyuyorsun çayın sıcak sıcak akışını.

«Şimdi anlıyo musun doğulular ne diye çaya düşkünler öyle?» diyor Japhy. «Hani sana bi kitaptan söz etmiştim, orda der ki, ilk yudumda bir sevinç, ikincisinde kıvanç, üçüncüsünde uçarsın.»

«Dediğin gibi valla.»

Altında tünediğimiz kaya, başlıbaşına bir harika. Yüksekliği on metre tabanı da on metre eninde, tam bir kare nerdeyse. Ardındaki ağaçlar kayanın tepesinden eğilerek bize bakıyorlar sanki. Kayanın tabanı çıkıkça, içbükey oluyor bize dönük yanı. Yağmur falan yağarsa, bizi örter. «Ulan bu koskocuman pezivenk nası gelmiş buruya?»

«Buzullar çekilirken kalmış olucak herhalde. Şu ötelerdeki karlı yerleri görüyo musun?»

«Evet.»

«İşte buzullardan kalma oralar. Ya öyledir ya da aklımızın almayacağı kadar çok eski zamanlardaki dağlardan yuvarlanıp gelmiştir. Belki de Jura jeolojik kıyımında zelzelelerde bu dağ silsilesi yerden fıskırırken gelip buraya konmuştur bu hergele de. Ray, burda oturduğun

zaman kendini Berkeley'in çay salonlarında sanma. Dünyanın başı sonu hep burda. Baksan a şu sakin Budalara, nasıl bi şey demeden bakıyorlar!»

«Alıp başını geliyosun ha buralara, tek başına falan...»

«Tabbee, tıpkı John Muir gibi, hafta sonları bi başıma gelirim buruya, kuvarsit damarlarını izleye izleye, kam-pımı süslemek için çiçek devşire devşire, kimileyin soyunurum cıvil cıvıldak şarkı söyleye söyleye, pişiririm yemekçağzımı, gülerim.»

«Ulan Japhy, senin gibi mutlu bi puşt görmedim ömrümde, vallahi yaman adamsın! Ben de öğreniyom şimdi senden, ne güzel. Ulan kutsal bi yer be burası! Bi duam var benim, bak, duamı söyleyim mi sana?»

«Söyle.»

«Otururum ve, bütün arkadaşlarımı bütün akrabalarımı ve düşmanlarımı her birisini aklımdan bir bir geçirip öfkelerinden, şükranlarından ve işte her türlü duygularından arınmalarını dilerim, sonra da şöyle derim, 'Hepsi de Japhy Ryder gibi boşluğa ulaşsınlar, seviilsinler, onun gibi geleceğin Budası haline dönüşsünler' sonra da sürdürürüm teker teker, 'David O'Selznick, o da boşluğa ve sevgiye ulaşsın' diye sayarım herkesi, gerçi David O'Selznick falan demem çünkü sırf tanıdığım kimselerin adlarını söylерim; 'Geleceğin Budası haline dönüşsünler' derim hep onların gözlerini getirmek isterim gözümün önüne de, meselâ Morley'i düşünücem diyelim, o zaman onun gözlüklü falan gözlerini düşünürüm, işte 'geleceğin Budası haline dönüşsün' derken o gözler de öyle karşımda ve derken bakmışım esenliğe dalıvermişim ve onun müstakbel Buda olması gerçeğini apaçık duyumsamaktayım. Sonra da düşmanımın gözlerini düşünmeye başlarım, işte öyle...»

Japhy, «İyiymiş be. Ray.» diyerek duayı yazmaya baş-

lıyor defterine, arada bir de başını sallıyor hayranlığını belirtircesine. «Çook, çok iyi bi dua lan bu. Japonya'ya gidince orda rastladığım keşişlere öğretirim bunu arkadaş. Ray hiç üzülme billa, çok iyisin de, ama bilader hiç böyle yerlere gelmemişsin ki! Aşağılarda bırakmışsın kendini, batmışsın bokuna dünyanın ezilip duruyosun, ne diye ezdiriyosun kendini lan?.. Doğru di mi bunlar, ha? Söylesen e!»

Japhy bulgurunu çıkarıp bir tencereye boşalttı, bir iki paket de kurutulmuş sebze attı içine ve ıslanmaya bıraktı. Arada, Morley'in yodelayihularını ıstır miyiz diye kulak kabartıyorduk. Ses falan gelmiyor. Meraklanıyoruz.

«Bi şey yok da, kazayla bi kayadan düşer falan ederse, kırık bacakla filan tek başına edemez. Çok tehlikeli böyle... Bakma sen benim tek başıma dağlara tırmanmama, keçiyim ben keçi.»

«Çıkıp geliverse bari. Hadi biraz gezinelim, ben karıycem, biraz da su içicem, bakınız.»

Geziniyoruz. Düzlüğün üst yanlarına bir bakıp dönüyoruz. Güneş, vadinin sağ yamacının ardından kayboluyor. Önce koyu pembelik, sonra koyulaşır ve soğuk bastırıyor. Sivri doruklar her an biraz daha mor. Engin semalar. Tek tük yıldızlar beliriyor, soluk ışıklı. Birden uzak bir «Yodelayihu» ıstırıyoruz, Japhy'le fırlıyoruz yerimizden, bir kayanın üzerine çıkıp bağırıyoruz «Hoo hoo hoo!» Yanıt geliyor, bir yodelayihu daha.

«Ne kadar uzaktadır dersin?»

«Dur bakayım, o sese göre daha yola çıkmamıştır bile. Yani kayalık vadiye girmemiştir henüz. Bu gece gelemez buruya, canım.»

«Ne yapcez o zaman?»

«Uçurumun kıyısına gidip oturalım, bi saat seslenelim bakalım ne olacak. Şurdan biraz da yerfıstığıyla kuru

üzüm alayım, bi yandan yeriz beklerken. Bakarsın daha da yakındadır.»

Uçurumun kıyısına gittik. Tüm vadiyi görebiliyoruz burdan. Japhy, bağdaş kurup tam lotus duruşunda oturuyor bir kayanın üzerine, çıkarıyor tespihini, başlıyor çekmeye. Elleri dizlerinin üzerinde, tespih avucunda, başparmakları birbirine değiyor, sırtı dimdik, gözler ileriye bakmakta sakın sakın. Kımıldamıyor. Ben de başka bir kayaya çöktüm. İkimiz de, konuşmadan, meditasyon yapıyoruz. Yalnız ben meditasyon yaparken gözlerimi kapıyorum. Sessizliğin yoğun gürültüsünü duyumsuyorum. Bulduğumuz yerden, aşağıdaki akarsuyun sesini, suların coşkun cırpıntılı konuşmasını emiyor vadideki kayalar ve bir şey işitmiyoruz. Gittikçe güçsüzleşen birkaç yodelayını daha işitiyoruz ve yanıtıyoruz ama her seferinde daha uzaklaşıyor sanki sesler. Gözlerimi açınca, pembeliklerin morlaşmış olduğunu görüyorum. Yıldızlar daha bir parlak. Derin bir meditasyona dalıyorum, tüm benliğimle kavırıyorum dağların gerçekten birer Buda olduğunu, ve dostlarımı düşünüyorum, şaşırtıyor beni bu ucsuz bucaksız vadide yalnızca üç insanın bulunmakta oluşu: Gizemli üç sayısı. Nirmanakaya, Sambhogakaya ve Dharmakaya. Başına bir hal gelmesin, hattâ ebedi mutluluğu bulsun zavallı Morley diye dua ediyorum. Gözümü açınca, Japhy'nin hâlâ heykel gibi kıpırdamadan durduğunu görüyorum. Bir gülme tutuyor mu beni! Ama öyle heybetli ki dağlar, öyle ağırbaşlı ki, Japhy de... Hattâ ben bile... Ama gülmek de ciddi bir şey değil mi?

Aman yarabbim, ne güzel! Artık yok pembelikler; mor alacakaranlık ve kulaklarımızın içindeki havuzlarda dalga dalga elmaslaşan sessizliğin gürleyişi sadece... İnsanı bin yıl dingin durdurur böylesi bir sessizlik. Dua ediyorum, Japhy'nin gelecekteki mutluluğuna; Tanrı korusun onu, Budalığa erişsin diye. Ve büyük inançlar içinde-

yim, büyük sanrılar içindeyim, büyük mutluluklar içindeyim.

Düşünüyorum, «Bu taşlar da uzay. Ve uzay bir göz aldatmacası.» Milyonlarca düşünce üşüşüyor başıma. Japhy'nin de herhalde. Gözleri açık meditasyon yapmasına şaşıyorum. Ama beni en çok şaşırtan, iliklerime kadar sarsan şey, doğu şiirini, antropolojiyi, ornitolojiyi, daha bin bir türlü kitabı yutup, dağlarda ormanlarda, macera peşinde koşan, cebinden bir tespih fora ederek tarihi çöllerdeki ermişler denli öyle ağırbaşlı bir biçimde dua eden bu gencecik herifin, çelik üreten dev fırınlarla havaalanlarıyla dolu Amerika'da bulunmasıydı. Japhy gibiler varken fena yer sayılmaz dünya diye geçiriyorum, içim ferahlıyor. Bütün kaslarım tutulmuş, karnım zil çalıyor, kara kayalar sarmış dört bir yanı; üstelik kimsecikler de yoktur orda seni okşayıp öpecek, tatlı bir söz söyleyecek... Tek şey kalıyor yapılacak, oturup bir başka inanç dolu genç adamla birlikte meditasyon yapıp dua etmek. Niye doğmuşuz zaten, ölmek için değil mi? Ama dur bakalım, Samanyolu gibi sonsuzluğa uzanan zaman içinde faltaşı gözlerimiz neler görecek dostlar, neler getirecek bu dualarımız... Bütün bunları Japhy'ye anlatmak istiyorum, ama ne fark eder ki, üstelik bunların hepsini biliyor zaten, en iyisi susmak - sükût altın bir dağ.

«Yodelayihuu.» Morley'den. İyice kararmış hava. Japhy, «Çok uzaklardan geliyo ses. Akli varsa bu gece orda kurar kampını. Hadi gidip yemeğimizi pişirelim, gel.» diyor.

«Tamam.» Bir iki kez daha «Hoo» diye bağırıyorum ve Morluğu orda bırakıp kayamıza çekiliyoruz. Düşündüğümüz gibi de olmuştu. Morley o gece orda kampını kurup, şişirmiş yatağını, sarınmış çifte battaniyesine, ve güzel bir uyku çekmiş o çayır cennetinde - başucunda gölcük, çamlar... Ertesi gün bize ulaştığında anlatmıştı bunları.

Ateşi beslemek için gidip bir sürü dal parçası, çalı çırpı topladım, daha sonra da daha büyücek dallar getirdim ve en nihayet de koca koca kütükler aramaya başladım. Zaten her yer kütük doluydu. Büyük bir ateş yaktık, uçurumdan uzakta olmasak millerce ötedeki Morley bile görecekti. Kayaya doğru bir sıcaklık patlatıyor ateşimiz, sormayın; kayaya çarpan sıcak hava gerisingeriye üzerimize... Odun ya da su getirmek için sık sık çıkıyoruz da ateşin halkasından, burunlarımız buz kesiyor. Japhy bulgur tenceresine biraz su daha koyup sürüyor ateşe, ara-sıra karıştırıyor ve bir yandan da krem şokolayı hazırlıyor. Sırt çantamdan çıkardığı ufak bir tencerede onu da başlıyor kaynatmaya. Ve yeniden taze çay demliyor. İki çift Çin çubuğunu da çıkarıyor, artık yemek hazır, keyfimiz yerinde. Böyle yemek yememişim ömrümde. Ateşten yayılan turuncu kızartının ta üstlerinde sayısız yıldızlar, muazzam yıldız sistemleri, tek başına, pasparlak kimileri ya da Venüs gibi donuk; insan hafsalasına sığmayan uçsuz bucaksız Samanyolu, hepsi soğuk, mavi, gümüş, ama yemeğimiz, ateşimiz pespembe, sıcak. Ve Japhy'nin dediği doğruymuş, aklıma bile gelmiyordu şarap marap. Nasıl da unutuvermişim; çok yükseklerdeyiz, o kadar taban tepmişiz, mübarek hava da kamçılıyor haa! Çektin mi o hava-

yı, zaten sarhoş gibi oluyorsun Yemeğimiz şahane, çubuklarla yendi mi adama kasvet basıyor azar azar ağzımı dolduracağım diye, ama daha iyi böylesi, abur cubur yemeyi önlüyor, belki de Darwin'in yaşam sürdürümü yasası bu yüzden uygun gelmiş Çinlilere; bilmiyorsan çubuklarla yemeyi, ölürsün açısından, sonunda parmaklarıma müracaat etmişim ben de ya, neyse.

Yemeğimiz bitince, hamarat Japhy tencereleri bir bulaşık teliyle ovmaya başladı, beni de su getireyim diye yolladı, kimi kampçıların yıldızların altına bırakmış oldukları boş bir teneke bulup suyla doldurdum ve geri döndüm, bir elimde de kar topuyla, Japhy önce kaynatıldığı suda bulaşıkları yıkadı. «Genellikle annadin mı yıkamam ben bulaşığımı, sararım mavi kılıfına onları, biter, ne fark eder ki... İsterlerse beğenmesinler Madison Avenue'deki at-sabunu mu ne binasında bi İngiliz firması var ya Urber ve Urber ne naneyse ulan işe bak be yatt aşağı bakk yukarı yıldız haritamı fora edip ne var ne yok bu gece tepemizde diye bakmak gelmiyorsa içimden bana da Smith demesinler. Hahayt, yukkardaki ekrranda vay bee bütün Surangamy sutralarından çok sayıda yıldız var bu gece haa!..» Japhy yıldız haritasını çıkarıp şöyle çeviriyor biraz. Ayarlaması bitince kaldırıp başını bana dönüyor: «Saat tam yirmi kırk sekiz..» diyor.

«Nasıl bildin?»

«Akşam saat sekiz kırk sekiz olmasa Siryüs (Büyük-köpek yıldızı) şimdi olduğu yerde olur muydu!.. Ray, sen benim gözümü açtın be, bu ülkenin gerçek diline, işçilerin, trencilerin, ormancıların diline. Ne güzel konuşur onlar, di mi?»

«Tabbee. Bi gece bi motel sahibi bi ipnenin teki, motelinin adı da ne biliyon mu Şık Motel, beni bi yerde bırakmış, kimse almazsa seni arabasına gel birlikte yatalım diye ağızlar yapıyo filan, gece yarısı olmuş ben, ar-

kadaş, in cin top atıyo öyle yolda beklerken bi tır gelip duruyo şoferi bi Cherokee Kızılderilisi olduğunu söylüyo ama adı Johnson mu Ally Reynolds mu işte onun gibi bi şeyler bi de işitsen konuşmasını, 'Bak biz düşmüşük bu yollara bırakmışık anamızın kucağını, diyiceyim şu ki Doğu Texas petrolünü çeke çeke imanımız gevremiş annadın mı...' daha neler neler, bi tempolu konuşması, görme gitsin, bi yandan da eli vites kolunda sanki konuşmasına uygun vitesler değişip durmakta zıp zıp zıplatıyo kamyonu hem de düşün saatte yetmiş mille yokuş aşşa, ne adam! şiir bence bu iştel!»

«İşte ben de onu diycektim. Skagit yöresinde Burnie Byers'i işitcen sen asıl, Ray muhakkak gitmelisin oralara.»

«Oldu. Giderim.»

Japhy diz çökmüş yıldız haritasına bakıyordu, hafifçe öne eğilip üzerimize düşecekmiş gibi duran kayanın tepesindeki ağaçların arasında yıldızları gözetliyor, çenesinde sakalıyla o heyula kayanın önünde tıpkı dağbaşların da ellerindeki sutraları okuyan eski Çinli Zen Ustalarını andırıyor. Sonra kalkıp karların üzerine yerleştirdiği krem şokolayı getiriyor. Dondurma mübarek. Ne tat! Anlatamam. Hepsini yiyoruz.

«Morley'e de bıraksa mıydık?»

«Dayanmaz ki, sabah güneşinde çorbaya döner.»

Ateşimizin harı azalıp da bir seksenlik kütükler için için yanan korlara dönüştüğünde, gecenin kristal ayazı daha bir bastırverdi, ama tüten kütüklere falan karışan tatlı mı tatlı bir gece — bizim krem şokola gibi. Gidip yalnız başıma biraz yürüdüm derenin buz tutmuş sığında. Vadimizin iki yanında yükselen ulu dağlara baktım, onların sessiz kitlelerini düşündüm, bir kütüğe oturup meditasyon yaparak. Bir dakikadan fazla yapılamazdı bu iş. Çok soğuk çünkü. Kızartısı kayaya vuran turuncu ateşimize

döndüğümde Japhy'yi dizleri üzerinde göğe bakarken buldum. şimdi, diş gıcırdatıcı dünyadan on bin fit yüksekteyiz biz. Ne dinginlik, ne barış ve ussallık! Japhy'nin beni şaşırtan bir yanı şu: O büyük ve sevecen iyilikseverliği. Durmadan bir şeyler veriyor bana, hep Budacıların Dana'nın Paramitası dedikleri yetkin iyilikseverliği uygulamakta.

Dönüp de ateşin başına oturduğum zaman, Japhy, «Ey Smith, artık sana da bi tespih lâzım, al senin olsun bu.» diyerek sağlam pırıl pırıl siyah bir ipliğe dizilmiş kahve rengi bir ağaçtan oyma taneli tespihini bana uzattı.

«Ama bu senin Japhy.» dedim, «Japonya'dan gelmişti di mi?»

«Bi de siyahı var bende. Smith, bu gece bana öğrettiğin o dua var ya, valla kaç tespih eder böyle. Al, güle güle kullan.» Ardından da krem şokola tencerisinin dibini sıyırıp ikiye taksim etti, tabii daha çok olanını bana vermişti. Sonra da kayanın yassı çıkıntısına yaydığı dalların üzerine pançoynu serince, ben ateşe daha yakın olayım da üşümeyim diye kendi uyku tulumunu ateşten daha uzak yana koymuştu. Durmaksızın iyilik yapıyordu. Bana da öğretmişti böyle davranmayı, da bir hafta sonra ben de ona bir mağazada bulduğum iyi cins fanilalardan alıp hediye etmiştim. O da hemen gidip bir sefertası almış, bana vermişti. Bir defa da Alvah'ın avlusundan topladığım çiçekleri götürmüştüm ona sırf şaka niyetine. Aradan daha bir gün geçmeden o da tutmuş Berkeley'deki bir parktan topladığı çiçeklerden küçük bir buket yapıp getirmişti. Japhy, «Tenis pabuçları da sende kalabilir.» dedi. «Öyle bi çift daha var, eskice ama sağlamdır.»

«Ama senin öyle her şeyini alamam ki, Japhy.»

«Smith, başkalarına bi şeyler vermek aslında veren için bi zevktir, anlasan a!» Öyle şirindi ki bunu derken, yani kilise konuşması falan gibi değil allı pullu, ama cana yakın; ve bazen de verdiği şeyler berbat moloz şey-

ler olurdu, ama gene de kullanışlı ve o verdiği için cana yakın.

Uyku tulumlarımızın içine kıvrıldık; dondurucu bir ayaz var, saat on bir, bir süre daha konuşuyoruz artık birimizden cevap çıkmayana dek ve çok geçmeden uyuyoruz. O horlayadursun birara gözlerimi açiverdim, yıldızlara baka baka şükrettim Tanrı'ya beni bu dağa tırmandırdığı için. Ayaklarım rahatlamıştı, tüm gövdemde bir zindelik. Sönmekteki kütüklerin çıtırtısını, Japhy'nin, mutluluğumu mir mir anlatması gibi algılıyordum. İyi insan olma arzularımızla heveslerimizle dolup taşan millerce karanlığın içinde tek görebildiğim şey, Japhy'nin kıvrılarak uflanan şekli. «Ne garip yaratık şu insanoğlu,» diyorum, «İncil'de yazdığı gibi, göğre bakan insanoğlunun ruhunu kim bilebilir ki? İşte benden on yaş küçük şu fırlama çıkıyor karşıma ve alıklaştırdı beni o ana dek edindiğim ideallerimi zevklerimi unutturuyor bana; içkiye düştüğüm şu son yıllarımdan, düş kırıklıklarımdan haberi bile olmadan, ne umurunda parasızlık! Ne yapsın parayı o, sırt çantasıyla kuru besin torbası bi de giydi mi sağlam bi çift pabucu oh çıkarırsın böyle yerlerde ancak milyonerlerin tadabileceği keyfini. Zaten hangi gebeş gut hastası milyoner bu kayaya çıkabilir ki! Biz bile bi günde zor çıktık yahul!» Yepyeni bir yaşama başlayacağıma söz veriyorum. «Sırtlıcam çantamı dolaşıcam batının her yanını, doğunun dağlarını, çölleri, tertemiz bi yaşam sürücüm.» Burnumu uyku tulumunun içine gömüp uykuya daldım. Gün ağarırken ürpererek uyandım, altımdaki kayanın soğuğu pancoya işlemiş üzerine yattığım sağ kaburgalarım geçmekte, soğuk bir yatağın soğuşundan da soğuk. Soluğum buğu buğu. Dönüp sol kaburgalarımı dayıyorum soğuğa, biraz daha uyuyorum: Tertemiz soğuk düşler görüyorum, buzlu sular gibi, mutlu rüyalar, karabasansız.

Gene uyandığım da, turuncu güneş dağdaki sivri do-

ruklerden, buram buram çam kokusu yayan dalların üzerine ışınlarını saplamakta, çocukluğumdan bildiğim bir duygu var içimde, bir cumartesi sabahı kalkıp da bütün gün koşup oynayacağını düşünen bir çocuğun sevinci. Japhy kalkmış, küçük bir ateşin başında şarkı söylüyor, ellerini hohluyor. Yerler bembeyaz kırağı tutmuş. Japhy bir yol koşarak «Yodelayihuu» diye bağırırdı, ve ardından vay be işitiverdik Morley'in cıgılgını, dün gecelerden çok daha yakın bir yerden. «Yola çıkmış demek ki. Haydi Smith, kalk da bi fincan çay iç, açılırsın.» Kalkıp, bütün gece ılık dursunlar diye uyku tulumuma tıktırmış olduğum lastik pabuçlarımı çıkardım, geçirdim ayaklarıma, giydim beremi, fırladığım gibi çimenlerin üzerinde bir koşu... Bizim siğ derenin, şırıl şırıl akan orta yeri hariç, yüzeyi buz tutmuş. Yüzükoyun yere atıp kendimi başladım kana kana içmeye, yüzüm ıslana ıslana. Bir dağ sabahında yüzünü soğuk suda yıkamak ne güzel şey! Sonra döndüm, Japhy geceden kalan yemeği ısıtmakta, bir şey kaybetmemiş tadından. Sonra uçurumun kıyısına gidip Morley'i Hoo'lamaya başladık, birden görüverdik onu. İki mil aşağımızda vadideki kayaların üzerinde. O koskoca boşluğun içinde kımıldayan bir noktacık. «O küçücük noktacık bizim nüktedan kardeş Morley işte.» diyor Japhy, ormancılara özgü o cınlayan komik sesiyle.

İki saat sonra Morley kendisiyle konuşulabilecek bir mesafeye geliyor ve son birkaç kayayla cebelleşiyor. Güneşin ısıttığı bir kayaya oturmuş bekliyoruz onu.

«Yardımsız Hanımlar Cemiyeti, yakalarınıza mavi kurdele takılmasını ister misiniz diye gelip sormamı istedi de, gidip pembe limonata içmenizi istiyor hanımlar ısrarla, Lord Mountbatten de epey sabırsızlanıyormuş. Acaba Orta Doğu'daki son krizi araştırırlar mı dersiniz, yoksa kahve tiryakisi mi olup çıkarlar? Sizin gibi iki edebiyat adamının yanında biraz tavırlarına dikkat etseler iyi ola-

cak...» ve daha neler de neler, mutlu bir sabahın mavi göğü altında sırta sırta biraz da sabah yorgunluğuyla ter içinde söylediği ipe sapa gelmeyen gevezelikler.

«Hey Morley, Matterhorn'a tırmanmaya hazır mısın?»

«Şu ıslak çoraplarımı değiştireyim, hemen gideriz.»

11

Öğleye doğru yola çıktık, ağır yüklerimizi kamp yerinde bırakmıştık, ertesi yıla kadar kimsenin geleceği yoktu zaten oraya, yanımıza sadece biraz yiyeceklerle ilk yardım malzemesi almış ve taşlık vadiden tırmanmaya başlamıştık. Vadi, görüldüğünden çok daha uzundu. Saat öğleden sonra ikiye gelmiş, güneş o saatlerdeki altın sarılığına bürünmüş, rüzgâr yeğînleşmekte. «Ulan bu dağa bu gece nasıl çıkılır ki!» diye geçiriyorum.

Japhy'ye soruyorum bunu; o da «Haklısın, acele etmemiz gerek.» diyor.

«Bırakalım bu işi, eve dönelim be!»

«Ne oldu aslan? Bi koşu çıkarız şu tepeyi, ondan sonra döneriz.» Vadi uzun mu uzun mu uzun. Tepeye doğru gittikçe dikleşmekte, bir korku basıyor beni düşeceğim diye. Kayalar çok ufak ve kaygan, ayak bileklerim zaten dünden tutulmuş. Morley'e bakıyorum, konuşa konuşa yürüyor, ne sabır ne dayanma maşallah. Japhy pantolonunu çıkarmış, Kızılderili tıpkı, cırılcıpıldak, bir suspansuarla kalıyor, bir çeyrek mil önümüzde tutmuş yolu gidiyor, arasıra durup bizi bekliyor ona yetişelim diye. Onu Morley izlemekte, elli metre önümde gidiyor hep. Benimse acelem yok. Vakit ilerledikçe, yürümemi hızlandırdım ve Morley'i geçip Japhy'ye ulaşmaya karar verdim.

On bin fit yüksekteydik, soğuk mu soğuk, kar ibadullah, doğuda tepeleri karla kaplı uçsuz bucaksız dağlar ve dağların alt yarıları vadiler vadiler vadiler, Kaliforniya'nın tepesindeyiz sayılır. Şimdi ben de ötekiler gibi dar bir kaya çıkıntısına basarak duvar gibi yükselen kayayı kucaklıyorum, küt küt atmakta yüreğim, otuz metre var aşağısı, bir düşsem bütün kemiklerim un ufak olacak; üzerine düştüğün çıkıntı da bir çökse bir an kol bacak sallayıp sonra hoop bin fit aşağılara yuvarlan dur artık işin yoksa. Rüzgâr da kamçılıyor bir yandan. Gene de tüm öğleden sonrayı, dünkünden de çok, önsezilerle anılarla geçiriyorum, sanki daha önce buralara gelmişim de kayaları kucaklamam, çok daha başka, çok daha ciddi, çok daha basit, ezeli nedenlerden. Bir de bakıyorum, Matterhorn'un hemen dibine varmışız. Dünyanın en güzel gölü, minicik bir göl var burda. Ama dünyanın haberi yok bu gölden, sırf bir avuç dağcı görmüştür onu. On bir bin şu kadar fitteki, kıyıları kar kaplı, güzel çiçeklerle donanmış güzel, hulyalı bir çayırılığın çevirdiği bir gölcük. Hemen koşup atıyorum kendimi yemyeşil çayırların üstüne, ayakkaplar fora... Japhy, benden yarım saat önce varmış oraya. Hava iyice soğuk olduğundan, pantolonunu giymiş. Morley de geliyor yanımıza, gülümseyerek. Oturup tepemize bakıyoruz, Matterhorn'un doruğundaki son sarp çıkışa.

«Bi şey kalmamış artık, bi çırpıda çıkarız.» diyorum sevinçle.

«Dur daha, Ray, daha epey sürer zirveye çıkmamız. Belli olmuyor ama daha bin fitlik yolumuz var.»

«Yapma yahu.»

«Vallahi son hızımızla tırmanmaya başlamazsak, karanlık basmadan inemeyiz oradan, kayamıza dönemeyiz gece yarısından önce; yarın da ancak gece yarısına doğru ulaşırsınız göle arabanın oraya.»

«Tüüh.»

Morley, «Ben yorulдум,» diyor, «çıkıcam, burda oturucam.»

«Ben de burda kalıcam.» dedim. «Dağcılık demek ille de en tepelere çıkıp gösteriş yapmak diil ki, bozulmamış doğayı görmek kâfi.»

«Ben gidiyom arkadaş.» diyor Japhy.

«Sen gidersen ben de gelirim.»

«Morley?»

«Çıkamıcam ben, burda beklerim.» Ama ne şiddetli esiyor rüzgâr, uçuruyor. Yüz metre daha çıktuktan sonra bu rüzgâr bizi gerçekten uçurur diye geçiriyordum.

Japhy ufak bir paket yerfistiğiyle kuru üzüm çıkardı, ve:

«İşte benzinimiz, evlât. Hazır mısın Ray? Şimşek gibi gitmemiz lâzım.» dedi.

«Hazırım. Sonra ne derim The Place'teki çocuklara, bunca yolu gelip de son anda cayarsam?»

«Haydi, geç kalıcaz, çabuk ol.» Japhy çabuk çabuk yürüyerek hattâ bazen koşarak taşların arasından, sağa sola geçitler bulup, ilerliyordu. Bu taşlar, toprak kaymalarıyla dört bir yana yığılan cinsten taş ve kum birikintileriydi; aralarından geçmek oldukça güçtü; hafif bir sarsıntıyla yer yer yeniden kaymayı sürdürüyorlardı. Her adım atışımızda, dehşet verici bir asansörle yükselir gibi oluyorduk; şöyle bir başımı çevirince bütün Kaliforniya mavi gökler altında öyle uzaydan izlenirmiş gibi üç bir yana uzanmakta ve daha nice uzak vadiler yaylalar ve bana sorarsanız bütün Nevada da dahil, altında. Ordan aşağıya bakıp minicik gölün yanında bizi bekleyen düşsel bir nokta gibi ufalmış Morley'i görünce korkudan dizlerimin bağı çözülüyordu. «Ahh be, keşke Morley'le orda kalsaydım.» diye hayıflandım. Artık bir adım bile atamıyordum daha da yükselirim korkusundan. Rüzgârın beni sürükle-

mesinden de korkuyordum. Dağlardan, gökdelenlerden düşmelerle ilgili bütün rüyalarım apaçık üşüşüverdi belleğimden gözlerimin önüne. Zaten her yirmi adımda bir bitkinleşiyorduk.

Japhy, yanıma çöküp nefes nefese, «Bu yüksek rakım yüzünden böyle oluyo insan, Ray.» diyor. «Biraz fıstıkla üzüm ye, bak nasıl güçleniyosun.» Ve her güçlenişimizde fırlıyoruz yerlerimizden ve bir yirmi otuz adım daha tırmanıyoruz, konuşmaksızın. Sonra gene oturuyoruz, nefes nefese, soğuk rüzgâra karşın terleye terleye, - kışın cumartesi akşamları geç vakit bir türlü oyunlarını bırakmayan küçük oğlanlar gibi çekiyoruz akan burunlarımızı, dünyanın tepesinde. Tibet'in Kefenli Hayaleti filmine yakışan bir rüzgâr esiyor uğuldaya uğuldaya. İyice sarplamış durumda artık önüm; «Bundan sonrası benim harcım değil» diyorum. Felaket! Artık dönüp arkaya da bakamıyorum korkudan. Şöyle bir baktım gözümün ucuy-la. Minik gölün kıyısında Morley'i göremedim.

Japhy, kırk metre kadar ilerden bağıyor: «Haydi çabuk ol! Çok geç kalıcaz.» Başımı kaldırıp tepeye bakıyorum. Hemen şuracıkta, beş dakikada ulaşılacakmış gibi... Japhy bağıyor gene, «Sadece yarım saatlik yolumuz kaldı!» İnanamıyorum. Öfkeyle atılarak tırmanıyorum beş dakika kadar ve yığılıyorum yere. Gene yukarıya bakıyorum: hep aynı uzaklık, sanki hiç gitmemişim. Dünyanın bulutu geçiyor o en tepedeki noktadan, sis içinde, başımı döndürüyor.

«Ordan bi şey göremezsın zaten.» diye söyleniyorum. «Nasıl kandım da buraya kadar geldim, tüh bel!» Japhy artık iyice uzak benden; fıstıkları falan bana bırakmış. Ölür de gene çıkar o tepeye - yırtınırcasına gitmekte. Artık dinlendiği falan yok. Gide gide yüz metreyi buldu aramızdaki mesafe, Japhy ufalıyor. Arkama bakıyorum, incil'deki Lot'un karısı gibi, «**Buraları pek yüksek!**» di-

ye bağıyorum avaz avaz Japhy'ye. İşittiği falan yok. Bir koşu çıkıyorum iki üç adım daha ve bitkin, karın üstü yapışıyorum kayalığa. Aşağı kayıyorum biraz. Bağıyorum, «**Buraları çok yüksek!**» Korkudan sinmişim. Ya başlasam gene kaymaya aşağılara, zaten bahane arıyor bu taşlar devrilmek için... Dağkeçisi bu Japhy! Sislerin arasında kayadan kayaya sekip duruyor. Yukarı, yukarı; gördüğüm tek şey çizmelerinin parıldayan ökçeleri. «Bu manyağa nasıl yetişilir ki!» Ama ben de bir deli... Canımı dişime takıp izliyorum onu. Sonunda, oturabileceğim düz bir çıkıntıya geldim; kaymamak için kayalara yapışmak zorunda kalmadığım bir yere. Rüzgâr beni uçurtmasın diye, kayanın dibine dibine sokularak sıkıca tuttum orda kendimi. Çevreme baktığımda, «Hapı yuttun arkadaş!» diye geçirdim; ve bağıp «**Ben burda kalıyorum!**» dedim Japhy'ye.

«Hadi yahu, Smith, beş dakkacık kaldı. Otuz metre bi şey kaldı önümdel!»

«**Ben burda kalıyorum! Buraları çok yüksek!**»

Japhy ilerliyor bir şey demeden. Düşse kalka, can havliyle hedefine koşmasını izliyorum.

Kendimi köşeye daha bir yapıştırarak kapıyorum gözlerimi ve düşünüyorum «Ne biçim hayat bu yarabbi, zaten ne diye doğmuşuz ki, zavallı nazik bedenlerimizi böyle ulu dağların boşlukların dehşet verici köşelerinde titretip durmak için mi? Ve dehşetle, ünlü Zen sözünü anımsadım: «Bir dağın tepe noktasına varınca, sürdürün tırmanmayı.» Tüylerim diken diken olmuştu bu sözden. Alvah'ın minderlerinde oturup söylenince pek şairane gelirdi bu söz bana. Oysa şimdi yüreğimin güm güm vurmalarına, doğmuş olmaktan ötürü yüreğimin kanamasına neden oluyordu. «Japhy, kuşkusuz, o sipsivri tepenin en üst noktasına varınca, **sürdürecektir** tırmanışını, rüzgâr essin öyle isterse. Olsun; bu filozof burda kalıyor, arkadaş!»

diyorum, gözlerim kapalı. «Rahat rahat otur yerinde, sessiz... Neyi kanıtlayacaksın, ve kime?» Birden kesik kesik, bir türküyü andıran güzel, gizemli, yoğun bir çığlığı getirdi rüzgâr kulaklarıma. Japhy'nin sesiydi bu. Bak-tım. Japhy, Matterhorn'un tam tepesinde yengin dağlar hakimi Dağdeviren Budanın Dağlar Kralı ezgisini söyle-mekte, sevinçle. Ne güzel, ne görkemli! Biraz da komik... Kaliforniya'nın şaka maka götürmez bu vahşi kayalıkları arasında ve akıp giden sisler arasında. Ama yaman adam bu Japhy; yürekli, yılmaz, sabırlı, çalışkan; varsın atsın delice insan çığlığını! Dondurma, üstüne kaymak kondur-ma. Japhy'nin çığlığına karşılık verecek gücüm yok. Se-ninki orda bir de tepenin batısına doğru birkaç adım gi-dip (sonra anlatmıştı) inceleme yapmış; ve o da nesi he-rif yuvarlanıyor mu ne, bir töz bulutu, tamam diyorum şimdi gidip ta Virginia City'de konacak yere. Çılgınlık bul! Japhy bağırıp duruyor bana, ama çekmişim kafamı köşe-me köşeme, tir tir titriyorum. Aşağılara, minik göle ba-kıyorum. Morley şimdi garanti yatmıştır sırtüstü, dişleri-nin arasında bir ot... Ve yüksek sesle konuşuyorum, «Burdaki üç arkadaşın karmasının resmidir; Japhy Ry-der nihayet zirvesine çıkmıştır, muzaffer. Bana gelince, tam bitirecekken, terkedip tırmanmayı büzülmüşüm bi kö-şeye; ama en akıllımız da aşağıda ayak ayak üstüne at-mış yatan bi çiçeği kemire kemire gökyüzüne bakan gar-gara **plajında** düşler kuran ozanlar ozanı, bi daha getir-sinler beni buralara bakalım sıkıysa.»

12

Morley'in bilgeliğine şaşakalmıştım o anda: «Hey gidi Morley hey; ulan senin de, karlı İsviçre Alplerini gösteren resimlerinin de...» diye geçirdim.

Sonra her şey, baktım, tıpkı caz: Bir anda olmuştu bu - başımı kaldırıp bakınca Japhy'nin sıçraya, zıplaya, hoplaya, koşu **dağdan aşağıya aktığını** yere her basışın-da çizmelerinin topuğuyla hızını alıp bir birbuçuk metre falan yükselerek, altı yedi metre öteye konduğunu, bir yandan da tabii yodelayihularını cınlatarak uçarcasına in-mekte olduğunu görmüştüm. Ve anında çakmışım, **ulan ahmak, dağlardan düşmenin imkânı yok**, bir yodel de ben-den, zıplayarak fırlayarak yeniden başladım dağdan aşağı Japhy'yi izlemeye, tıpkı onunki gibi dev adımlarla, ve aynı şahane sıçrayışlarla koşmaya, ve beş dakika geç-mededen Japhy Ryder ve bendeniz (lastik pabuçlarımla bir an önce oradan kurtulayım diye, artık önüme kum mu taş mı kaya mı ne gelirse aldırmadan bata çıka) ve dağke-çileri gibi yaylana yaylana ve bağıra çağıra ya da bin yıl öncelerin Çinli kaçıkları gibi, göl kıyısındaki meditasyon-cu Morley'in tepesinin tüylerini dimdik edercesine, çayır-da bulduk kendimizi. Topuklarımızı çamura şöyle bir vurup çöktüm yere, neşem yerinde. Japhy çizmelerini çıkarmış içlerine biriken kumu çakılı boşaltmaya başlamış bile.

Mutluyum. Ben de fora pabuçları; boşaltıyorum, bir iki kova dolusu lav tozu çıkıyor içinden. «Ah Japhy,» diyorum, «en esaslı dersi öğretmiş oldun bana: Dağlardan düşmenin imkânı yok!»

«İşte, 'Dağın tepe noktasına ulaşınca, sürdürün tırmanışı.' demeleri bu yüzden, Smith.»

«O zafer çığlığın yok mu ya, öyle şey işitmemiştin hiç. Keşke bi teyp olsaydı da alsaydım sesi.»

«Böyle şeyleri, aşadaki insanların duymamaları lâzım.» diyor Japhy büyük bir ciddiyetle.

«Haklısın valla. Bütün gün oturup pinekleyen o heriflere, dağlar hakiminin zafer çığlığını ne diye dinleticez? Mahrum kalsın pezevenkler. Evet ya, bi baktım, seni öyle apar topar inerken görünce, her şey aydınlandı kafamda.»

Morley, «Ufak bi satori bugün beyimize.» diyor.

«Sen ne yaptın burda lan?»

«Uyudum durdum.»

«Hay Allah, tepeye çıkamadım. Ne aptallık etmişim. Şimdi dağdan nasıl ineceğimizi bildikten sonra demek ki çıkması da bilinir, nasıl olsa düşülmüyor ya! Ama, geçmiş ola!»

«Gelecek yaz geliriz, Ray, o zaman çıkarsın. Bak-san a, bu daha senin ilk tırmanışın, Morley gibi eski kurtları burda ektin ve geçtin.»

«Bak bu doğru.» dedi Morley. «Ne dersin Japhy, bugün yaptıklarından ötürü Aslan payesini verirler mi Smith'e?»

Japhy, «Elbette,» diye karşılık veriyor, «bayağı gururlandım haa! Ben de Aslandım hani.»

«Ne yapalım, ben de gelecek sefer kaplan olurum artık.»

«Haydi beyler, yolumuz uzun, daha taşlı vadiyi geçicez de, kampımıza varıcaz da, kayalık vadiden inicez de;

ha! Bi de gölün ordaki yolu geçicez. Yandık, karanlık basmadan oraya varamayız katien.»

Morley, pembeleşen, koyulaşmış mavileşen gökteki gümüş ayı gösterip, «Pek fena sayılmaz.» dedi. «Yolumuz aydınlık olcek.»

«Hadi bakalım, yürü.» Hep birden kalkıp dönüşe geçtik. Daha önce beni korkutan o çıkıntıyı dönerken nasıl olup da korkmuş bulunduğuma şaşıtım. Oysa şimdi dansedercesine hoplaya zıplaya iniyordum aynı yerden, ve iyice yerleşmişti kafama bir dağdan düşülemeyeceği gerçeği. Dağlardan düşülür mü, düşülmez mi, orasını bilemem; ama ben, düşülemeyeceğini öğrenmiş durumdaydım. Öyle yer etmiş kafama.

Yukarılarda insanı çepeçevre saran uzayın ürkütücü manzarasından kurtulup vadiye inmek bayağı sevindirmişti beni; saat beşe doğru ortalık grileşmeye başlarken öbürlerinden yüz metre geride yalnız başıma yürüyor, kendi yolumu kendim buluyor, şarkılar söylüyor, düşünüyorum, bir geyik yolunun çeri çöpünü izleye izleye kayaların arasından dolaşmış gidiyordum. Ne bir gaye ne bir plan, hiçbir şey olmadan kafamda, gözlerim yerdeki kara kara yuvarlak geyik pisliklerinde, tada tada yaşamı, ilerliyorum. Bir ara Japhy'ye baktım, kaçık oğlan karla kaplı bir tepeye tırmanmış yüz metrelik yamacı çizmeleri üzerinde kayarak inmekte, son birkaç metreyi de kıcının üzerinde, bir yandan da yehhuu diye bağırarak, pek memnun hayatından. Gene çıkarmış pantolonunu, sarmış boynuna. Bu pantolon numarasını, rahat etsin diye yaparmış; haklı, üstelik kimsecikler de yok ortalıkta. Düşünüyorum, kızlarla dağlara tırmandığında aynı şeyi gene yapar bu adam. Kşokoca ıssız vadide Morley'in konuşmalarını işitiyorum; kayaların ardında bile sesi ulaşıyor bana. Bu arada ben geyik yolunu izlemeyi öylesine sürdürmüşüm ki, tek başıma bayırlar geçip, dereler aşmış iyice uzaklaşmışım öteki-

lerden; ama işitiyorum seslerini gene de, ne ki binlerce yıl o patikayı tepmiş olan sevimli geyiklerimin içgüdülerine güvenim tam, tam hava kararırken geyik yolu beni tanıdık bir dere sığılığına ulaştırıyor (beş bin yıldır gelip su içtikleri yere) ve ileride Japhy'nin kamp ateşi heyula kayamızı turuncuya boğmakta, kıpır kıpır. Ay yükselmiş, parlıyor. «Hapı yutmuştuk ay olmasaydı, sekiz mil daha yokuş aşşa incez.»

Biraz bir şeyler yedik, bol bol çay içtik ve yüklerimizi düzenledik. O geyik yolunu izlerken geçirdiğim yalnız dakikalar hayatımın en mutlu anları olmuştu, şimdi de çantalarımız sırtımızda yola düzülürken dönüp son bir bakış attım o yola;belki diyordum bir iki güzel geyikçağız görürüm, hava daha da kararmış, bir şey göremiyorum, teşekkür ediyorum o yola içimden. Küçücük bir çocukken bütün gün bir koruda, tarlalarda koşup oynadıktan sonra akşam hava kararınca gözleriniz yerde, ayaklarınızı sürüye sürüye, düşünerek, ısıklık çalarak evinizin yolunu tutarsınız ya; ya da iki yüz yıl önce Russian Nehri'nden Shasta'ya uzun adımlarla koşan babalarının peşinden giden küçük Kızılderili oğlancıklar gibi hani; ya da çöllerde babalarının izlerinden koşan küçük Arap çocukları gibi; işte öyle kıvançlı bir yalnızlık içinde burnunu çekerek, küçük oğlan kardeşini tutmuş kolundan sürüyen küçük bir kızın yerlere ağaçlara dil çıkara burun kıvıra şarkılar söyleye içi dışı bir yaşayıp az sonra girecekleri evlerinin mutfağında ciddiyet dünyasına uymak için suratına çekidüzen vermesi gibi bir şeydi bu. «Oysa, bir geyik yolunu izleyerek suyun başına varmaktan daha ciddi ne olabilir ki?» diye sordum kendi kendime. Uçurumun kıyısına gidip beş milik kayalık vadi yokuşunu inmeye başladık, mehtap var, kayadan kayaya atlamak zor olmuyor, ay ışığı kar gibi beyaz gösteriyor dipleri koyu siyah gölgeli kayaları. Ay aydınlığında her taraf bembeyaz, tertemiz ve güzel. Yer

yer bir çayın gümüş pırıltıları aliveriyor gözümüzü. Daha aşağılarda çayırılık ve gölcük görünüyor, çamlarla çevrili.

Bir an yürüyemez hale geldim, ayaklarım tutulmuş. Japhy'yi çağırıp özür diliyorum. Zıplamam mümkün değil artık. Ayaklarımın sadece tabanları değil yan tarafları da su toplamış - kolay mı iki gündür taban tepmişim o kadar. Japhy çizmelerini çıkarıp bana veriyor, lastikleri alıyor.

Bu koskoca hafif çizmelerle ayakları korunmuş oluyor insanın, herhalde rahatça giderim artık. Kayalara bastıkça incecik lastiklerden ayağıma geçen vurmalar, duyulmuyor bu çizmelerle yürürken. Sevinçten uçuyorum. Japhy'nin de işine geliyor böylesi, çünkü lastik pabuçlarla daha bir hafiflemiş olduğundan, adeta uçuyor. Vadiden aşağıya son hızla iniyoruz. Ama artık her adımda belimiz bükülüyor, gerçekten yorulmuşuz. Dağdan aşağı inişlerde bir de sırtımızda yük olunca, bacak kaslarını denetlemek epeyce zorlaşıyor, hattâ yokuş çıkmaktan da fazla hırpalıyor adamı. Hele iri kayalar çıkınca karşınıza; kumlara basa basa giderken kocaman bir kayaya rastlıyorsunuz, haydi tırman kayaya, atla bir ötekine, sonra hoop, atla aşağıya - kuma. Arada bir de aşılması imkânsız sık bir çalılık çıkıveriyor önünüze, ya çevresini dolanmak ya da zorlana zorlana içinden geçmek zorunda kalıyorsunuz; çok defa sırt çantam takılıveriyordu bu çalılara, basıyordum küfürü mehtapta öyle ne ileri gidebiliyorsun ne geri... Konuşan yok içimizde. Bir de kızgınlım, Japhy'yle Morley biraz durup dinlenmekten müthiş korkuyorlar; bu sırada durmanın çok tehlikeli olacağını söylüyorlar.

«Ne fark eder ki, mehtap da var, biraz kestirsek bile olur.»

«Olmaaz, bu gece arabaya varmamız gerek.»

«Bi dakkacık duralım yahu. Ayaklarım mahvoldu.»

«Pekâlâ, yalnızca bi dakka.»

Ama doya doya oturup dinlenemiyordum, çünkü ikisinde de, iğneli fıçılarmış gibi, bir telaş, sormayın. Başlıyorum ikisine de veriştirmeye, Japhy'ye bağıyorum: «Ne diye böyle canınızı çıkartıyorsunuz, ne biçim eğlence bu? Vay bel!» (İçimden de amma laf ettin diye söyleniyorum kendi kendime.) İnsan yorgun oldu mu her şey değişiyor. Ay ışığı vurmuş kayalar bitmez tükenmez gibi; kayalar, çalılar, ördekler, iki yanı göklere tırmanan korkunç bir vadi, ha bitti ha bitecek - bir ara işte sonuna geldik diyorum, ne gezer, daha çok yolumuz var o vadiyi geçmeye. Ayaklarım isyan ediyor artık yürüyemeyiz diye. Gene başlıyorum sayıp sövmeye, çalıları tekmeleyip bir an olsun dinlenmek için kendimi yere atmaya.

«Hadi Ray, her şeyin bi sırası var. Biter bu yol da.» Biraz ödleğoldüğümü anladım, zaten biliyordum ya! Ama kıvanç doluyum. O güzelim yeşil çayırılığa varınca uzandım karın üstüne, su içtim, sessizlik içinde yatmanın tadını çıkardım; bizimkilerin kaygılı seslerle konuşmalarını, dağ yolunu zamanında inip inemeyeceğimizi tartışmalarını dinliyorum.

«Ne üzölüp duruyorsunuz, bakın ne güzel gece, canınız çıkacak bel! İçin biraz su, yatın şöyle beş dakika hattâ on dakika, iş olacağına varır.» Şimdi de filozofluk yapıyordum. Baktım, Japhy doğru buluyor dediklerimi ve herşeyerek yere uzanıyor. Uzunca süren bu dinlenmeden artık göle kadar rahatça gidebilirim diyardım. Çok uyuyordu dağ yolundan inişimiz. Ay ışığı bizi saran apraklara vuruyor, önümde yürüyen Morley'le ayaklarını aydınlatıyordu. Sırtlarımızda çantalar vardı. «Hop hop» diye sarsıla sarsıla gitmek istiyoruz, sola sapıyoruz, kimileyin inisteyiz. Zevkle inmekteyiz biz tepapta dinlemek akarsuların çağlarında görmek ay ışığını. Kar

beyazı köpükler, ağaçların zifiri karanlığı, büyüğü bir gölgeler cenneti. Hava ılınmaya güzelleşmeye başlamıştı, hattâ artık hava insan insan kokuyor gibilerde düşünür vermişim. Kabaran göl suyunun, aşağılardaki çiçeklerin, tozların kokusu geliyordu burnumuza. Yukarıda her şeye büzün karın, kaskatı dev kayaların kokusu siniyordu. Oysa burda bütün gün güneşte kavrulmuş ağaçların, ılık güneş içmiş tozların, gölün çamurunun çiçeğinin sazlığının, yeryüzünün bütün o nimetlerinin kokusu yayılmaktaydı. Dağ yolunu inişimiz çok zevkli oluyordu ama bir ara o sonsuz kayalıklar vadisindekinden de beter bir yorgunluk bastırmıştı üzerime; gelin görün ki, tam altımızda gölün kıyısındaki motel duruyor, ılık bir ışık yayılıyor motelden dışarıya, ve yorgunluğumu unutuyorum. Birden açılıyor Morley'le Japhy'nin çeneleri; şurdan bırakırsak kendimizi yuvarlanıp arabanın yanına düşeceğimiz sanki. Ve tıpkı bir düştteki gibi, bir türlü bitmeyen bir karabasandan ansızın uyanırcasına, işte, varmışız, yolu geçip yürüyoruz evlerin önünden ağaçların altına park edilmiş arabaların yanından ve işte şurda Morley'in arabası.

«Havayı kokluyorum da,» diyor Morley, yüklerimizi arabanın yanına fırlatırcasına bırakırken, «dün gece don olmamış galiba, boşuna dönüp boşaltmışız yağ karterini.»

«Belki de don yapmıştır.» Morley gidip motelin altındaki dükkândan motor yağı aldı. Orda, önceki gece don olmadığını, mevsimin en ılık gecelerinden biri olduğunu söylemişler.

«Onca yolu boşuna tepmişsin.» dedim. Ama üzerinde durmadık. Açlıktan gebermek üzereydik. «Haydi, Bridgeport'a gidip ordaki lokantalardan birinde hamburger yiyelim, patatesli matatesli, kahveyle falan.» Mehtap altında, gölü çeviren toprak yoldan inip Morley'in battaniyeleri aldığı motelde durduk. Morley gidip battaniyeleri geri verdi, sonra küçük kasabaya girip karayoluna park

ettik. Zavallı Japhy'cik. Demek ki en nihayet işte burada keşfedecekmişim arkadaşımın en hassas tarafını. Hiçbir şeyden yılmayan, haftalarca tek başına o dağ senin bu dağ benim dolaşan, dağlardan uçarcasına inen bu gözü pek aslanımız, içerideki insanlar çok iyi giyinmişlerdir diye eli yüzü düzgün bir restorana girmekten korkuyordu. Morley'le ben gülererek, «Ne fark eder ki? İçeri girip yemek yiyecez sırf.» diyoruz. Ne var, Japhy benim seçtiğim restorani fazlaca kentsoylu buluyor ve karayolunun öbür yanındaki, işçilerin girip çıktığı bir aşevine gitmemiz için diretiyordu. Dediği gibi yaptık. O aşevine girdik; pis, dağınık bir yerdi burası, garson kızlar daha menü falan getirmeden beş dakika geçiyor. Tepem atıyor ve «Öbür yere gidelim çocuklar.» diyorum; «Ne diye korkuyosun Japhy, ne fark eder ki? Dağları filan biliyosun ama ben de nerde yemek yenileceğini biliyom.» Aramıza biraz soğukluk girmişti. Üzülüyordum. Ama Japhy bizimle öbür, iyi olan restorana gelmişti. Restoranın bir köşesinde bir bar, loş ışıkta birçok avcı oturmuş içmekte, restoran bölümündeyse uzun bir tezgâh ve bir sürü masa var. Aile grupları oturmuş neşeyle yemek yiyorlar. Menü zengin. Hepsi güzel yemekler: Dağ ırmaklarından alabalık ve daha neler neler. Bakıyorum, Japhy bir kuruş fazla harcamak için endişede. Bara girip bir kadeh kırmızı şarap alıp tezgâhtaki tabureme dönüyorum. (Japhy: «Kızmazlar mı yaptığina?») ve tiye alıyorum Japhy'yi bir süre. Japhy de keyifleniyor. «Aklını başına topla biraz oğlum, insanlardan kaçan demode bi anarşist gibi davranma. Ne fark eder ki!» diyorum.

«Ne bileyim yahu, burası bana bi sürü para babası haciağalarla dolu gibi gelmişti. Kazıklanırız diye korkmuştum. Bütün bu Amerikan refahı beni ürkütmüştür hep, itiraf ederim. Fakir bi bhikkuyum ben; ne işim var böyle ka-

liteli yerlerde? Bütün çocukluğum gençliğim züğürtlük içinde geçti, bazı şeylere alışamadım.»

«Dertlenme, ben de senden yanayım.» Ve indiriyoruz mideye fırında patatesleri, domuz pirzolarını, salataları, sıcacık ekmekleri, yabanmersini tartlarını ve daha neler varsa. Öyle acıkmışız ki, şaka değil, silip süpürüyoruz önümüzdekileri. Yemekten sonra bara gidip bir şişe msket şarabı alıyorum. Yaşlı restorancıyla babacan bir bar-men halimize bakıp soruyorlar, «Nereden böyle beyler?»

«Matterhorn'a çıkmıştık, ordan geliyoruz.» diyorum göğsümü kabartarak. Hayretten açık kalıyor ağızları. Keyfim yerinde, bir puro alıp yakıyorum, «On iki bin fit, ve bir acıkmışız ta ordan buralara inerken, şimdi karnımız doyduğuna göre sıra şimdi bu şarapta.» Yaşlı adam halâ şaşkın bakmakta. Üçümüz de güneşte yanmışız, üstümüz başımız toz içinde, darmadağınık. Hiçbir şey demiyorlar. Deli falan sanıyorlar bizi.

Arabamıza biniyoruz, şarabımızı içe içe, gülüşerek, coşkuyla konuşuyoruz. Morley de şiir gibi kullanıyor direksiyonu o gece, ben ve Japhy koltuklarımızda dünyadan habersiz, ölümler gibi uyurken süzüle süzüle arabamız Berkeley'in koyulaşan sokaklarından yuvalarımıza dönüyoruz, San Francisco'ya. Bir ara bir çocuk gibi açıyorum gözlerimi, ve geldik diyorlar bana, sendeleye sendeleye iniyorum arabadan ve çimi geçip kulübeme giriyorum, açıyorum battaniyeleri, kıvrılıp yatağıma ertesi gün öğleden sonraya dek rüya görmeden falan güzel bir uyku çekiyorum. Ertesi gün uyandığımda bir bakıyorum, ayaklarımdaki damarlar tertemiz olmuş. Damarlarımdaki kan toplanmalarından eser yok. Öyle seviniyorum ki!

Ertesi gün kalkınca, Japhy'nin o gece o lüks restoranın önünde tasayla boynunu kısıp, acaba bizi içeri alırlar mı diye söylenmesi geliverdi aklıma. Ve gülümsedim. Japhy'nin bir şeyden korktuğunu ilk defa görmekteydim. Japhy o akşam bize geldiğinde, bu konuyu onunla görüşmeyi planladım. Ama bir sürü şey bir araya gelmişti o gece. Önce, Alvah birkaç saatliğine bir yere kadar gitti; yalnız başıma oturmuş okuyordum ki, birden avluya bisikletli birisinin girdiğini işittim. Baktım. Prenses'miş.

«Nerde herkes?» diye sordu.

«Ne kadar kalıcaksın?»

«Hemen gitmem lâzım, ama anneme telefon edersem biraz kalabilirim.»

«Gel öyleyse telefon edelim.»

«Tamam.»

Köşedeki benzinciye gittik. Prenses annesini arayıp iki saat sonra döneceğini bildirdi. Kaldırımından yürüyerek dönerken kolumu beline sıkıca doladım, parmaklarımla karnına bastırıyordum. «Ooo, yapma öyle!» diye bağırdı kız, gömleğimi ısıyor omuzumdan, nerdeyse düşecek kaldırıma, tam o sırada da yaşlı bir kadıncağz gözlerini kısmış süzmekte bizi geçip gidiyor, ve çekilip akşam akşam ağaçların altına uzun uzun öpüşüyoruz çılgınlar gibi dudaklarımız perçinlenmiş. Koşup kulübemize bir saat

kız kollarımda, yalansız, kıvranıyor kıvranıyor ve Bodhi-sattvalığımızın son görevini ifa ettiğimiz anda Alvah küt diye dalıyor içeriye. Gene giriyoruz küvetimize birlikte. Birbirimizin sırtlarımızı sabunluyoruz sıcacık suyun içinde, bir yandan da dedikodu. Zavallı Prensesçik, her söylediği söz içtenlikli. Huzur veriyor bu kız bana, sevgiyle dolduruyor içimi, hattâ uyarıyorum onu: «On beş herifle öyle düşüp kalkma bi daha, dağlarda mağalarda.»

Kız gittikten sonra, Japhy geliyor, ardından da Coughlin damlıyor ve hop (şarabımız mevcut) başlayiveriyor kulübemizde bir çılgın parti daha. Coughlin'le ben iyice kafayı bulmuşuz, kol kola, bir bahçede bulduğumuz koskoca çiçeklerle bir de koca bir şişe şarapla sokak sokak dolaşıyoruz, haikular söyleyip hoolarımızı satorilerimizi patlatıyoruz, bizi görenler gülümsüyorlar. «Koskoca çiçeklerle beş mil yürümüşüz.» diye bağıyor Coughlin, çok seviyorum keratayı, bilgiç görünüşü ya da şişkote patatalığı falan hep zahiri, aslında şahane bir adam bu Coughlin. Kaliforniya Üniversitesi'nin İngilizce Bölümünden tanıdığımız bir profesörün evine uğruyoruz. Coughlin pabuçlarını çimin üzerinde çıkarıp dans ede ede profesörün evine giriyor. Profesör şaşkın, hattâ biraz da ürkmüş durumda. Coughlin her ne kadar ünlü bir şair olarak tanınmaya başlamış olsa da... Sonra, yalınayak, elimizde çiçekler, şarap şişesi, kulübeye avdet. Saat olmuş gecenin onu. O gün postadan param gelmişti de, bir burstan üç yüz papel, Japhy'ye «Artık her şeyi öğrendim. Hazırım. Var mısın, yarın arabayla Oakland'a gidip sırt çantası düzelim bana, yardım edersin alışverişte? Takımlar tamam olunca, ver elini çöller... Hemen yola çıkacağım.»

«Oldu. Sabah erkenden alır Morley'in arabasını gelirim, ama şimdi o şaraptan uçlan bakalım biraz.» Kırmızı mendil örtülü loş lambamın düğmesini çevirdim ve şarap içerek oturup konuştuk. Her şeyden söz ediyoruz o gece.

Önce Japhy son yıllarını anlattı, New York limanında yük gemilerinde denizcilik yaptığını, o zamanlar -1948'de- belinde kamayla doladığını falan anlattı. Alvah'la ben ağzımız açık dinliyorduk. Sonra Kaliforniyalı bir kıza âşık olmuş, «Azizim bi kalkıyodu benimki, bu kızı düşünürken, tam üç bin mil boyunda, yeminle!»

Coughlin, bir ara, «Japhy, Koca Eriği anlatsana çocuklara!» dedi.

Der demez de Japhy, «Zen Ustası Koca Eriğe sormuşlar bi gün,» diye başladı. «Budacılık nedir diye; o da hasırotu, söğüt çiçeği, kamış yaprağı, keten lifi, velhasıl evlâdım bu herkesin sevincidir işte, zihnin kıvanmasıdır, bu dünya zaten zihinden başka nedir ki, ve nedir zihnin kendisi? Dünyadır, zihin dediğimiz şey, ulan hırt. Atlar Atası demiştir ki, 'Zihin, Buda'dır.' bi de eklemiştir üstüne, 'Zihinsizlik, Buda'dır' diye. Ve işte böyle azizim, Koca Erik derken, 'Erikler erginleşir.' »

Alvah, «Kıyakmış be,» demekte, «fakat où sont les neiges d'antan?»

«Valla haklısın bi bakıma da, yalnız bu adamlar çiçeklere falan düşteymiş gibi bakmaktalar, ama ulan zaten bütün dünya **gerçekten** Smith di mi, Goldbook di mi, herkes bi rüya gibi, boktan bi düş, bi nokta gibi?.. Acı çekince, sevince ya da bi tehlikeyle karşılaşınca gerçekten yaşıyoruz, ne dersin Ray, hani o dorukta korkup büzülmüşün ya, onun gibi?..»

«O zaman gerçek görünüyordu her şey, tamam.»

«İşte bu yüzden o eski öncüler hep birer kahramandı, her zaman hayran olmuşumdur onlara, ve olacağım. Sürekli olarak gerçeklerle yüz yüzdiler, ister gerçek olsun ister olmasın o gerçekler, ne fark eder ki, Elmas Sutra'da 'Varlığın gerçekliğine değgin hiçbir yargıda bulunmayın, varlığın gerçeksizliğini de düşünmeyin.' der, ya da

onun gibi bi şey der. O zaman kelepçeler gevşer, hapisaneler yıkılır. Biz özgür olmaya bakalım da...»

«Amerika Birleşik Devletleri Başkanı ansızın şaşı olup uçmaya başlıyor, ey ahali!» diye bir çığlık benden.

«Ançüzler toz olcak!» diye bir çığlık da Coughlin'den.

«Golden Gate köprüsü güneşte çatırdıyor, paslanmış!» Bu da Alvah'dan.

«Ançüzler toz olacak!» diye dayatmakta Coughlin.

«Uzat şu kavanozu da çekelim fırtımızı. Hay! Ho! Hoo!» Japhy fırlıyor yerinden: Whitman'ı okuyordum, bakın ne diyo, **Sevinin ey köleler, sevinin de korkutun yaban despotlarını**, yani tıpkı Âşıkların konumu, çöllerde gezip duran o eski Zen Kaçığı ozanların, bu dünya sırt çantasıyla gezip tozan insanlarla dolucak bak görürsün; aslında hiç istemedikleri bi sürü buzdolabı, TV, araba gibi hiç olmazsa öyle son model şıkırdım arabalar gibi ne bileyim bilmem ne briyantini yok efendim bilmem ne deodorantı ve daha bi hafta geçmeden çöp tenekesini boylayan bin türlü ıvır zıvrı tüketme şerefine nail olsunlar diye her yandan gelen çalışın, iş gücü sahibi olun çağrılarına baskılarına boş veren Dharma Serserileridir bunlar. Tepiyorlar bu sistemi, çalış, üret, tüket, çalış, üret, tüket sistemini. Neler düşünüyorum bakın: Binlerce hattâ milyonlarca Amerikalı gençler sırtlarında çantaları dağlara yönelmişler, dua edip çocukları güldürmeye, yaşlıları sevin-dirmeye, genç kızları mutlu, kadınlarıysa daha da mutlu kılmaya, hepsi de Zen Kaçıkları bunların, durup dururken kafalarında beliriveren şiirleri yazarak, sevecence yaşayarak, beklenmedik anlarda beklenmedik şeyler yaparak herkese ve bütün yaratıklara sonsuz bi özgürlüğün yemişlerini tattıra tattıra, sizi de, zaten Smith'i de, Goldbook, artık mortlamış sandığım doğu sahilinden gelen siz iki arkadaş da bu yüzden seviyorum.»

«Biz, batı sahili mortlamış sanıyoduk!»

«Gerçekten taptaze bi rüzgâr estirdiniz siz burda. Jura jeolojik devrinden kalma Sierra Nevada'nın saf granitlerini, son buzul çağının dev çam ormanlarını, o gölle-ri yeni gördünüz daha. Yeryüzünün en görkemli biçimleri var orda, şimdi bütün Amerika'nın büyüklüğü bilgeliği fa-lan bütün bu güzelliklerden kaynaklanan enerjiyle coş-kuyla dolsa fena mı olur yani. Yoğunlaşır, yücelirdi Dhar-ma'sı.»

«Hadi be,» - Alvah - «gene başladın Dharma'lama-ya. Bıktım lan.»

«Ho! Uçan bi zendo olmalı azizim. Oturabilmeli için-de bi Bodhisattva ve her yeri dolaşabilmeli, ve emin ol-malı dostlarının arasında uyuyabileceği bi köşe bulaca-ğından, aşını pişirebileceğinden.»

«Ve herkes memnundu, Jack aşını pişirdi, aşı da undu, ve göbeğini şişirdi.» diye tekerledim.

«O da nesi?»

«Yazdığım bi şiir. 'Herkes ağaçlıkta oturarak, Ver-mişlerdi Buda'ya kulak. Bakın ne demiş Buda, ey ahali, Dharma kapıysa eğer... Pek çoktur anahtarı. Çünkü tek kapı vardır; Anahtarlar gırladır. Nasıl varsa, kulak ver, Bir kovanda bin arı. Şimdi dinleyin beni, Anlatayım size de, Tüm işittiklerimi, O Arı ülkemizde. Nefesi şarap kokan siz evlâtlarım için, Sözü sadeleştirip öyle söyleyeceğim: İyi dinleyin beni, geçmiş ve geleceğin, Budalar Dharma-sını gün gelip öğrendiğin Vakit, oturup da altında bir ağa-cın Yuma Arizona'da, teşekkür etme bana Ya da bu sözü bana anlatmış olanlara. Yalnızca çeviririm çarkını bu fele-ğin, Ve nedenidir zaten bu, benim varlığımın! Zihindir, sebep yokken, her bir şeyleri yapan! Ve bil ki, bu âlemi sonunda yıkıp yakan!»

«Çok kötümsersin yahu, batağa batmış gibi...» diyor Alvah. «Uyaklar fena değil, Melville'i andırıyo.»

«Evet beyler, Buda'nın şarapçı evlâtları binecekler uçan zendolarına; ve gelecekler, Ray gibi çay içmeyi öğ-renmeye, meditasyon yapmayı öğrenmeye - Alvah, senin de öğrenmen lâzım. Ben de zendonun reisi... Elimde cırcırböceği dolu bi kavanoz...»

«Cırcırböceği mi?»

«Tabbee, öyle; efendime söyleyim, bi manastır ol-cak, millet gidip orda yaşıyacak, meditasyon yapıcak; Sierra dağlarında, hattâ Ray'ın dediği gibi, annadın mı, Meksika'da bi sürü kulübeler yapıcak, her yerden bi sür-rü nur yüzlü insan sökün edicek, birlikte yiyip içmek oy-namak için. Her gece çıkardıkları kutsal dalgalar yayılıp insanlığı kurtaracak, düşünün bi, ne manzara! Sonunda kadınlar da katılacak onlara, Püritenlerin ilk günlerindeki gibi, küçücük kulübelerine yerleşecekler karılarıyla, hep-si öyle inançlı filan, annadın mı. İlle de Amerikan ayna-sızlarıyla Cumhuriyetçiler ve Demokratlar mı diyicek her-kese ne yapıcaları?»

«Şu cırcırböcekleri ne oluyor?»

«Bi kavanoz dolusu cırcırböceği, Coughlin, uzatsan a şu şarabı, uzun antenleri var bu böceklerin, gövdeleri minimini, üç milimetre falan, yumurtadan çıkarmışım on-ları annadın mı, mimicik yaratıklar... Büyüyünce öyle bi öterler ki! İrmaklarda yüzmek, keçi sütü içmek, rahipler-le konuşmak, bi kenara çekilip Çince kitaplar okumak, o vadi senin bu vadi benim geze toza çiftçilerle, çocukla-riyla çene çalmak istiyorum. Ara sıra haftalarca zendola-rımıza çekilip kafamızı dinlicez. Oturucaz bi köşeye, zih-nimiz pırr, uçacak dışarı, haydi bakalım koy geriye zih-nini, gözler kapalı falan, ama aslında öyle diil bu. Son şiirimi okuyum mu lan, Goldbook?»

«Oku lan.»

«Ey ana evlâtları, kızları kızanları, gözü fersiz mo-

ruğun yırtık mintanlı kızı, Bakiresin, aç billâc, gezersin ya-
lınayak, Açım ben de, sunam sana da şiirlerime bak.»

«İyi, iyi.»

«Öğleden sonra şöyle güneşin altında bisikletime
binmişim, ayağımda Pakistan malı deri sandallar, ince
ketenden yazlık cüppeleri içinde saçları sakallarına karış-
mış Zen keşişi omuzdaşlara yüksek sesle bağıyorum; al-
tın kaplı loş tapınaklarda yaşamak, bira içmek, veda et-
mek, Yokohoma'ya, tekneler tekneler dolu civcivli Asya
limanlarına gitmek, umut etmek, şurda burda çalışmak,
geri dönmek, gitmek, Japonya'ya gitmek, A.B.D.'ye dön-
mek, Hakuin'i okumak, boşu boşuna dolanıp dururken
dişlerimi gıcırdata gıcırdata kendime çekidüzen vermeye
çalışmak ve yaptıklarımın beni hiçbir yere götürmediğini
görerek bu yolla öğrenmek... Vücudumun da her şeyin
de bi gün gelip yorulacağını, hastalanacağını, sarkıp hal-
sizleşeceğini anlayarak Hakuyu'yu keşfetmek istiyorum.»

«Kim bu Hakuyu?»

«Ak Belirsizlik anlamına gelir bu ad; yani bi gün tır-
manacağım Kuzey-Ak-Su'nun ardındaki tepelerde yaşa-
yan anlamına gelir.» Oraları ne güzel yamaçları çamlık ko-
yaklar, bambu kaplı vadiler, yalçın kayalıklarla doludur
kim bilir!»

«Ben de gelirim senle!» (ben).

«Hakuin'i anlatan kitapları okurum; Hakuin bi gün
bi mağrada yaşayan bi ihtiyara gitmiş, bu ihtiyar geyik-
lerle yatar kalkar, mağrasının civarındaki ağaçlardan kes-
tane toplar yer falan; ihtiyar, ona, meditasyonu, koanları
düşünmeyi falan boşlamasını söyler, tıpkı Ray'in dediği
gibi, nasıl yatılacağını nasıl kalkılacağını öğren der; uyu-
duğun zaman bacaklarını bitiştirip uzat, zihnini göbeğinin
iki santim altında bi noktada yoğunlaştır orda topak gibi
bi güç birikene kadar, sonra da başla nefes verip alma-
ya tepeden tırnağa yayılarak nefesin ve bu arada kendi

kendine gövdedeki bu özeğin (merkezin) Amida'nın Ari
Ülkesi olduğunu varlığımızın özeği olduğunu söyle dur.
kalkarken de aynı: Uyandığın zaman biraz gerin, nefes
alıp vermeye başla, aynı şeyleri düşün geri kalan zama-
nında.»

«Bak, bu iyi işte,» diyor Alvah, «burda hiç olmazsa
ne yapacağınızı görüyorsunuz. Başka bi şey diyo mu?»

«Bütün gün diyo, hiçbir şey düşünmücem diye uğraş-
ma, yemeğini ye, tıka basa diil ama, iyi bi uyku çek; son-
ra ihtiyar Hakuyu, üç yüz yaşında olduğunu söylemiş ve
herhalde bi beşyüz yıl daha yaşarım demiş; ulan işe bak-
bunlar doğruysa herif hâlâ o mağrada yaşıyodur be.»

Coughlin: «Kurtlar yemiştir onu çoktan, bunu aklına
bi sok.»

«Bakarsın bulurum o mağrayı Japonya'da.»

Coughlin (gülerek): «Dünyada yaşam tatsız, ama gi-
decek yer yok.»

«Ne diyosun be?» diye soruyorum.

«Aslan gibi oturdum, atma sakın bana ok.»

«Ne diyo bu be?»

«Yaşasın diyom aslan, sanmıyasın benj fok.»

«Assitt!..» diye haykırıyorum.

Japhy, «Bikaç hafta sonra Marin Country'ye gidi-
cem,» diyor, «Tamalpais'in çevresinde yüz tur atıcam, ön-
ce havasını şöyle bi temizleyip ora halkını sutra sesine
alıştırıcam. Ne dersin, Alvah?»

«Siz rüyada yaşıyorsunuz derim, ama kıyak be.»

«Alvah, iyisin hoşsun ama geceleri zazen yapmıyosun
hiç, hele dışarda hava soğukken çok esâslı olur; bi de ev-
lenip melez bebelerin olsa, yazılarını yazsan, evde dokun-
muş battaniyelerin, burdakiler gibi üzerine ana sütü dö-
külmüş paçavra kilimlerin olsa... Kente yakın bi yerde bi
evceğiz bulursunuz, az parayla gül gibi geçinir gidersiniz,
arasıra meyhanelere falan gidersin, dere tepe dolaşır

şiiir yazarsın, marangozluk öğrenirsin, komşu ninelerle çene çalarsın, ulan Allahın cezası, odunlarını kömürlerini taşıyarak yardım edersin onlara, türbelere mum adarsın, doğaüstü güçler kazanırsın, çiçek düzenleme kurslarına giderek evinin önünde kasımpatları yetiştirirsin; git ulan allahaşkına her gece martini içicem mutfağını bütün o beyaz makinelerle donatıcam diye zırlamayan akıllı candan insan bi kızcağız bul.»

«Öyle mi?» diyor Alvah, zevkten dört köşe, dikmiş kulaklarını. «Anlat, anlat daha.»

«Tarlalarda uçuşan kırlangıçları, keçisağanları düşün bi. Bak ne diyecem, Ray dinne, Han Shan'dan bi kıta daha çevirdim dünden beri, 'Evimdir soğuk dağlar, ne baca var ne duvar, kapı dersin hiç yoktur, tavanım mavi göktür, bomboştur tüm odalar, duvar duvara bakar, ortadaysa hiçlik var. Kimse para istemez hiç, soğuksa yakarım bi ateşçik, acıkırsam ot haşlarım, ne edeyim çiftini çubuğunu ağanın?..' Görüyorsunuz ya, kendini bi yere hapsediyo, çıkamıyo dışarı artık, iyice düşünün bi, bakarsınız sizin başınıza da gelir.»

Japhy gitarını alıp çalmaya başladı, bir yandan da şarkı söylüyordu. Sonra ben aldım gitarı, bi şarkı düzdüm; gitarı, parmak uçlarımla vurarak tıngırdatıyordum, ram ram da ram dam diye idare ediyordum. Uydurduğum şarkı geceyarısı Hayaleti denilen yük katarıyla ilgili. «Şu Kaliforniya'nın Geceyarısı Hayaleti neyi anımsatıyor bana Smith, bilir misin? Hava sıcak mı sıcak, hintkamışları nah böyle on onbeş metre boy atmış sallanıp duruyorlar rüzgârda, sıcak, ve keşişler toplanmışlar bi yere flüt çalıyorlar bi curcunadır kopmakta, sutralarını okurlarken Kwakiutl Kızılderililerinin dans ederken çaldıkları gibi davullar, çingiraklar sürüp gidiyor bi yandan, tarihöncesi çakalların şarkı söylercesine ulumaları gibi şahane bi şey azizim... Sizin gibi çılgın heriflerin ruhunda saklı duran

her şey çok eskilere ta insanların ayılarla evlendiği, yaban sığırlarıyla sohbet ettiği zamanlara dayanır. Bi yudum şarap versen e. İşte aynen dediğim gibi valla, kart papaz, çorba.»

Bu yetmezmiş gibi, bağdaş kurmuş oturmakta olan Coughlin sakın sakın, ekliyor, «Haydi yallah! Giravatını düzelt, önünü ilikle, dişini fırçala, saçını tara, yeri paspasla, iç bi tas çorba, çeneyi kes ulan hırbo...»

«İç bi tas çorba, iyi dedin billâ.» diyor Alvah, ciddi pozlarda.

«Evet, bi yandan da iyi bi uğraş verdiğini anımsayarak; açalyalar sadece yarı aydınlanarak, komünist olmuş karıncalar anılar, sıkıntıdan patlıyor tıramvaylar.»

Ben de bağıriyorum: «Küçük Japon oğlanlar metro-da İnkı Dinki Parli Vu şarkısını söylüyorlar!»

«Dağlar tam bi cehalet içinde, bende ise dönmek yok, çıkar ayakkaplarını ceplerine sok. Tüm sorularınıza yanıt almış oldunuz, tüh be, uzat bi içki, bu konu bombok.»

«Taşşama basıyosun, pezevenk!» diye bağıriyorum - dut gibiyim.

Coughlin'in yanıtı: «Saksafona basmadık ya ona bak. Ulan bütün hayatın böyle mi geçecek senin, serseri esrarkeş. Anlarsın ya! Bu aslan doydu artık, uyuyacak.»

Alvah: «Bunları yazsam ne güzel olurdu.» Uyuşmuş beynimde pırt o yana pırt bu yana şahane düşünceler fırlıyor ok gibi, şaşıyorum, çok şaşıyorum. Hepimiz bulut olmuşuz, sızacağız nerdeyse. Ne delilik! Coughlin'le kapıştık, güreşiyoruz, haydii ikimiz de duvara çarpıyoruz, duvar deliniyor, ufacak kulübe başımıza yıkılacak. (Ertesi gün Alvah iyice bozuk çalmıştı bana.) Güreşirken koskoca bir kıymık battı elime, anca bir yıl sonra tam olarak çıkarabilmişim. Bir ara bakıyoruz, Morley kapımızın eşi-

ğinde bir hayalet gibi dikilivermiş elinde birer kiloluk iki kap yoğurt, ister miyiz diye soruyor.

Japhy sabahın ikisinde, ertesi sabah bana sırt çantası takımı düzmek için geleceğini söyleyerek gidiyor. İyi mi iyi Zen Kaçıklarının işi, tımarhane nasıl olsa uzak, işitemezler bizi. Ama gerçekten kaçıklık mı bu diyorum; şu sıra sıra bahçeli evlerin arasında geceleyin bir yürüyüşe çıkın, geçin evlerin önünden teker teker, her birisinin salonundan pırıl pırıl altın ışıklar vurur sokağa ve içerde baş köşede mavi ışıklı bir kutu - televizyon; evdeki tüm insanlar dikkatlerini perçinlemişler ona, belki de aynı izlenceye; çıt çıkmıyor kimseden; sessiz her yer; tekerlekler değil de insan ayakları üzerinde geçtiğiniz için havlar size köpekler, işte o zaman anlarsınız ne dediğimi. Dünyadaki herkesin artık hep aynı biçimde düşündüğünü görmeye başladığınızda, Zen Kaçıkları çoktan cartayı çekmiş tahtalı köyü boylamış olacaklar; o zaman anlarsınız belki. Tek Göz'ün milyonlarca milyonlarca izdeşleri, bütün o televizyon seyircileri için diyeceğim şudur: O Göz'ün karşısında oturup durmalarının kimseye yok bir zararı. Ama Japhy'nin de yok kimseye zararı... Gelen yıllar içinde, gözümün önüne getiriyorum Japhy'yi, doldurmuş sırt çantasını o bahçeli evlerin önünden dimdik yürümekte, pencerelerine mavi televizyon ışıkları yansıyan evlerin önünden tek başına geçmekte; Ana Denetim Masasınca elektriklenmemiş düşünceler yalnız onun kafasında. Bana gelince, ola ki bunun yanıtı az önce okuduğum Buda şiirimin devamında saklı: «'Kim mantara bastırılmış, bunca ahmağı kıstırmış, Sürüsüne bereket, halleri bir felâket?' diye sormuştu Slım; yere sermiş bir kilim, Mağarasında oturan, Buda'ya hitaben; "Tanrı delirdi mi ne, kaşkaval gibisine. Beklenmezdi bu ondan, can veren, yaradandan? Vermiş bir avuç toprak, onu nadasa bırak,

sonra gelsin bir tufan, yitsin gövden ve kafan? N'olursun anlat Buda'm, göster bir yol bir yordam, Kim etti bunu bize, Harry'miz Dick'imize, Ne diye böyle bozuk, düzenimiz kokuşuk, Nedir bunun hikmeti, canımıza tak etti?'» Ola ki bunun yanıtını bizim Dharma Seraserilerinden öğrenirim diye geçiriyorum.

Ama benim kendime özgü ve bu «kaçıkça» işlerle ilişkisi olmayan kestirme düşüncelerim var. Uyumak, ısınmak, yemek pişirmek, kısacası mutfağımla yatak odamı sırtımda taşıyabilmek için gerekli her şeyi içeren komple bir sırt çantası düzmek istiyordum. Böylece, istediğim yere gidebilir, kentlerin har hurundan uzakta, yetkin zihin boşluğuna kavuşmaya çalışır, her türlü düşünceden arınık kafa dinleyebilirdim. Bir de benî çok saran dua etmeyi sürdürürdüm, tüm canlı yaratıklar için dua ederdim; dünyada bundan daha güzel bir edim olamazdı herhalde. Bir nehir yatağındasınız, bir çölde, dağlarda, Meksika'daki bir barakada ya da Adirondak'taki bir dağ kulübesinde-siniz, dinlenip sevecence düşünmekten başka yok yapılacak bir şey, yani Çinlilerin «hiçbir şey-yapma» dedikleri şeyi uygulamaktan başka... Zaten benim de herhangi bir şey yapmayı falan düşündüğüm yoktu; ne Japhy'nin topluma değgin fikirleri (bana göre bu sorunu boşlayıp olurluna bırakmak, yani çevresinden dolaşıp sıyrılmak en iyisiydi) ne de Alvah'ın nasıl olsa bir gün öleceğiz diyerek var gücümüzle tatlı-hazin yaşama sarılma öğütleri beni pek acmıyordu.

Ertesi sabah Japhy beni almaya geldiğinde, bunlar vardı kafamda hep. Alvah, ben ve Japhy, üçümüz Morley'in arabasıyla Oakland'a gittik, Bir sürü pazen gömlek-

le (tanesi elli sente) iç çamaşırı filan almak için önce Goodwill mağazalarına sonra da Salvation Army mağazalarına girdik. Aklımız fikrimiz renk renk çamaşırlarda, pırl pırl sabah güneşinin altında sokaktan geçip karşı kaldırıma giderken, Japhy, «Yeryüzü daha taptaze bi gezegen, onun için dert etmeye ne hacet?» dedi, (doğruydu dediği) şimdi suratlarımızda dalgın bir ifade ucuzluk sırasında mağazalara üşüşen kadınlar gibi tozlu rafları tıka basa dolduran yıkanmış yamanmış gömlekleri eviriyor çeviriyoruz - hepsi de serseri takımının bir bardak şarap parası karşılığında elden çıkardıkları kullanılmış giysiler... Çorap da lâzım, bir çift İskoç yününden dizleri bile saran uzun konçlu çorap alıyorum - geceleri ayazda donda meditasyon yaparken işime yarar. Bir de doksan sente fermuarlı bir parka aldım.

Sonra, Oakland'daki hangar gibi büyük Army Navy mağazasına gittik. Mağazanın arka bölümünde uyku torbalarını ve bin bir çeşit kamp malzemesini asmışlar, Morley'in ünlü şişirme yatakları, mataralar, el fenerleri, çadırlar, tüfekler, kovalar, kauçuk çizmeler, avcılar ve balıkçılar için akla hayale gelmedik daha neler de neler... Japhy'le bhikkulara yararlı birçok eşya buluyoruz. Japhy, alüminyumdan bir tencere tutacağı bulup hediye ediyor bana. Alüminyum olduğundan elin yanmaz, takiverirsin kamp ateşindeki tencerene, olur biter. Japhy benim için bir de az kullanılmış şahane bir uyku tulumu seçiyor, fermuarını açıp içini muayene ediyor. Bir de yepyeni bir sırt çantası alıyoruz, cakama diyecek yok. «Benim uyku tulumumun kılıfını sana veririm.» diyor Japhy. Bir de plastik güneş gözlüğü alıyorum, laf olsun işte... Ve bir çift de trençi eldiveni, yepyeni. Noel'de gideceğim doğuda, evimde yeterince çizmelerim var diye geçiriyorum, yoksa Japhy'ninkiler gibi bir çift de İtalyan dağcı çizmesi alacaktım.

Oakland'dan bu kez Berkeley'e, Ski Shop'a gidiyoruz; içeri girerken dükkândaki satıcı yanımıza geliyor, Japhy ormancılara özgü sesiyle «Arkadaşları Hacca hazırlıyoz da...» diyor. Japhy sonra beni dükkânın ta arkalarına götürüp çok güzel bir kukuletalı naylon panço beğeniyor - koskoca bir şey, her yerini kapatıyor insanın, sırt çantasını bile örtüyor (kocaman kambur bir keşiş olup çıkıyorsun), tabii yağmur falan işlemiyor içeri. Çadır bile olabiliyor bu panço, ayrıca katlayıp uyku tulumunun altına minder gibi serebiliyorsun. Burgulu kapaklı bir şişe bile aldım, (kendi kendime) dağlara çıkarken içine bal koyarım demiştim, Ama sonraları bunu en çok şarap koymak için kullanmışım, daha sonraları elime biraz para geçince de viskiyle dolduruyordum. Bir de plastik karıştırıcı aldım, pek işime yaramıştı bu, bir kaşık süttozu koyuyorsun içine biraz da dere suyu, çalkalıyorsun, oldu sana bir bardak süt. Japhy'ninkiler gibi bir yığın kumanya aldım. Artık Hacca da çıkabilirdim, her yere de; şaka değil, o gece San Francisco'ya bir atom bombası at-salar hemen kaçabilirdim ordan, torba torba kurutulmuş yiyeceğim, yatak odam, mutfakım, hepsi sırtımda, dertsiz tasasız... En son kap kaçağa geldi sıra, iç içe geçen iki büyücek tencere, saplı bir tencere kapağı ki çevirince tavaya olabiliyor, iç içe geçmiş bir sürü teneke bardak, toplu halde alüminyumdan küçük kaşık çatal falan. Japhy kendi takımından normal bir kaşığı da hediye etmişti bana, kerpetenle kaşığın sapını geriye doğru kıvrımış ve, «Gördünmü, ateşteki sıcak bi tencereyi indirmek istersen, hoop takarsın, hoop indil!» Sevinçten içim içime sığmıyordu.

15

O gece, yeni gömleğimi, yeni çoraplarımı, iç çamaşırlarımı ve blucinimi giydim, çantamı doldurup kollarımı askılarına geçirip sırtladım ve geceleyin çantayla kentte nasıl geziliyormuş bir görelim diyerek San Francisco'ya gittim. Şarkılar söyleyerek Mission Sokağından indim. Çok neşeliydim. Skid Row'daki Üçüncü Caddeye gittim. Orda çok güzel çörek yapıyorlar, kahveyle iyi gider diyordum. Çörekçideki serserileri büyülemiştim sanki; uranyum aramaya mı gittiğimi falan sordular. Benim aradığım şey nitede insanlık için madenden çok daha değerli bir şeydi, ama kalkıp bu konuda nutuk çekmek falan istemiyordum. Bıraktım konuşsunlar: «Bi Colorado'ya git de bak, bütün bu taklavatla, bi de radyoaktivite ölçme aracı al eline, annadın mı, işin iştir, milyoner olur çıkarsın.» Skid Row'da herkes milyoner olmak istiyor.

«Oldu beyler,» diyorum, «yaparım aynen.»

«Kuzeye git, Yukon taraflarında her yer uranyum doluymuş.»

«Güneye git, Chihuahua'da da bol uranyum yatakları varmış.» diyor yaşlı bir adam. «Chihuahua'da uranyum kaynıyomuş, var mı bahse?»

Çörekçiden çıkıp, sırtımda koca çanta, dolaştım durdum San Francisco'da, mutlu. Rosie'nin evine gidip Cody

ile Rosie'ye bir bakayım dedim. Rosie'yi görür görmez şaşkırdım, nasıl da değişivermiş birden, bir deri bir kemik kalmış, gözleri dehşet içinde fırlamış yuvalarından. «Ne oldu sana böyle?»

Cody beni öbür odaya çekip Rosie'yle konuşmamamı söyledi. Fısıldayarak, «Kırk sekiz saat içinde bu hale geldi kadıncağız.» dedi.

«Ne oldu yahu, anlatsan a!»

«Bırak yahu, hepimizin adını yazmış bi deftere, karşılarına da bütün işlediğimiz günahları falan yazmış, öyle söylüyor; sonra defteri yırtmış yırtmış, çalıştığı yerdeki tuvalete atmış, ama kağıtların bi kısmı tıkamış tuvaleti, onlar da tutmuşlar temizlik ekibinden bi fakiri çağır-mışlar taşan rezaleti temizlemesi için, seninkiyse tutturmuş ille diyor bu herif üniformalı muhakkak polistir, o kağıtları karakola götürmüştür, hepimizi tutuklayacaklar-mış. Delirdi kadın yahu, hepsi bu.» Cody'yi öteden beri tanırım, bir zamanlar tavan arasında bir yer vermişti bana evinde, güvendiğim eski bir arkadaşır. «Kollarındaki yaraları gördün mü?»

«Evet.» dedim. Kollarında kesik kesik izler görmüş-tüm geldiğimde.

«Eski bi bıçak bulmuş, bileklerini doğramaya çalışmış, iyi ki körmüş bıçak. Ne yapıcaz şimdi? Çok üzülüyorum. Sen ona bakar mısın bu gece, ben işe gidince?»

«Eyvah...»

«Eyvah, meyvah, bırak şimdi. İncil'de ne der bilirsin: 'Hattâ bunların en azına bile...'»

«Evet evet, kalırım. Bu gece biraz eğleneyim diyordum da.»

«Eğlencenin sırası diil şimdi. Sorumluluk denilen bi şey de vardır.»

The Place'a gidip yeni sırt çantamla gösteriş yap-

mayacaktım demek. Cody arabasıyla Van Ness'teki bir kafeteryaya götürdü beni, ordan birkaç sandviç aldım Rosie'ye Cody'nin verdiği parayla ve sonra yalnız başıma eve döndüm ve Rosie'ye yedirmek istedim. Mutfakta oturmuş yüzüme bakıyordu kadıncağız.

«Ama neler oluyor, anlamıyorsun!» deyip duruyordu. «Artık bütün sırlarını biliyor onlar.»

«Kimin?»

«Senin.»

«Benim?»

«Senin, Alvah'ın, Cody'nin, ve o Japhy Ryder'in, hepinizin, benim de... The Place'e giden herkesin. Yarın hepimizi tevkif edecekler, belki de bu gece.» Korkudan titreyerek kapiya bakıyordu.

«Yazık, ne diye kestin kollarını böyle, insan hiç kendisine böyle şey yapar mı canım?»

«Elbet keserim, yaşamak istemiyorum ki! İyi dinle beni bak, polisler büyük bir devrim içinde şimdi.»

«Yok canım, şimdi asıl sırt çantası devrimi başlayacak.» diyorum gülerek, durumun ciddiyetini henüz kavramamışım. Cody de ben de akılsızca davranmıştık; bileklerini kesmesinden, kadının niyetini çakmış olmamız gerekirdi. «Dinle beni bak.» diye başladım, ama dinlediği yoktu beni.

Anlattıklarının gerçeğin ta kendisi olduğuna inanayım diye gözlerini açmış, manyak bir telepat gibi yüzüme bakarak içtenlikle «Neler döndüğünün farkında değil misin sen?» diye haykırmıştı. O küçücük apartman dairesinin mutfağında durmuş, iskeleti çıkmış ellerini sallaya sallaya yalvarırcasına açıklamalar yapıyordu; ayağa kalkmış, kızıl saçları bukle bukle, titriyor, ürperiyor, arasıra da elleriyle yüzünü örtüyordu.

«Bırak bu palavraları, yok öyle bi şey bel!» diye hay-

kırdım ve birden başkalarına Dharma'yı anlatmaya çalışırkenki gibi bir duyguya kapıldım. Alva'ya, anneme, akrabalar, kız arkadaşlarıma, herkese Dharma konusunu ne vakit açmışsam, hiç dinlememişlerdir beni, kendi anlattıklarını dinlememi istemişlerdir, hep kendileri biliyor - biz bir şey bilmiyoruz. Sorumsuz, toy, beceriksiz bir delikanlıymışım ben de, kavrayamıyormuşum bu pek önemli, gerçek dünyanın anlamını ciddi olarak...

«Polisler baskın yapıp içeri tıkaçacaklar hepimizi, üstelik haftalarca aylarca hattâ belki yıllarca bütün suçlarımız ortaya çıkana dek sorguya çekecekler bizi, bir şebekedir bunlar, her koldan araştırıyorlar, sonunda North Beach'teki herkesi, Green Village'taki herkesi, ardından Paris'teki, sonra da bütün herkesi hapse atacaklar, haberin yok senin, bu daha başlangıcı.» Koridordan sesler geldikçe, polisler geldi sanıp yerinden fırlıyordu Rosie.

«Birazcık dinlesen beni, ne olur?» diye yalvarmayı sürdürüyorum, ama her ağzımı açışında Rosie yüzüme diktiği gözleriyle beni öylesine ipnotize ediyordu ki, beyninin içindeki saplantılara olanca gücüyle bu denli sarılışı bir ara nerdeyse beni bile onlara inandıracaktı. «Fakat bütün bu saçma sapan şeylerin aslı astarı yok be kızım, bi düşün görüyorsun sen, silkin de uyan artık! Haydi gevşe bakayım biraz, Tanrı korur seni, sen de Tanrı'nın bi parçasısın, aptal kız!»

«Oho hoo Ray, seni öyle bir mahvedecekler ki, evet, açıkça görüyorum başına gelicekleri, bütün o dindar burjuvaları da enselicekler, göstericekler günlerini. Daha henüz başladı. Rusya'nın parmağı var bu işte ya, gizli tutuyorlar... Bir de işittim ki bizler uyumuzdayken güneşin ışınları ve işte bir şeyler oluyormuş. Ah Ray ah, dünya artık eskisi gibi değil!»

«Ne dünyası? Ne fark eder ki? Lütfen sus artık, korkutuyorsun beni. Hadi yahu, korktuğum falan yok benim,

bi laf daha edeyim deme sakın.» İyice öfkelenmişim. Çıkıp biraz şarap alıp Cowboy'un dairesine girdim. Birkaç müzikçiyle çalışma yapıyorlardı. Onları peşime takip Rosie'nin yanına döndüm. Kadını oyalamak istiyordum. «Haydi biraz şarap iç, iyi şeyler düşün.»

«İstemem. Ayyaşlığa paydos artık, zaten hep ucuz şarap içersin, midesini yakar insanın, beynini köreltir. Sende bir gariplik var zaten, hep sezerdim, duygusuz bir adamsın, farkında değilsin neler olup bittiğinin!»

«Boş ver canım.»

«Bu benim son gecem dünyadaki.» diye ekliyor Rosie.

Bizim cazcılarla söyleşerek şarapları bitirdik. Gece yarısına doğru Rosie kendine gelmişe benziyordu. Kanepeye uzanmış, konuşuyor hattâ biraz da gülüyordu. Getirdiğim sandviçleri yiyor, demlediğim çayı içiyordu. Cazcılar gidince yeni uyku tulumumu mutfığa serip yattım. Ve uyudum. Ama o gece Cody işten dönüp de ben oradan ayrılınca, Cody uyurken Rosie binanın çatısına çıkmış dam penceresini kırarak bileklerini kesmiş ve öyle kanları aka aka çıkmış oracığa ta gün ağarıp da komşular onu görüp polisleri çağırana dek; polisler ona yardım etmek için çatıya çıktıklarında da olanlar olmuş: Hepimizi tutuklamaya gelen koskoca polisleri görür görmez yerinden fırladığı gibi çatının kıyısına... İrlandalı genç bir polis ucu çengelli ipini kullanıp Rosie'nin bornuzuna takmayı başarmış ama, boşuna, Rosie bornuzdan sıyrılıp atmış kendisini sokağa, altı kat aşağıdaki kaldırımın üzerine cırtlı cırtlı serilmiş. Bodrum katındaki bir dairede oturan ve sabaha dek plak çalıp gırgır geçen müzikçiler, şırtaak diye bir düşme sesi işitmişler. Pencereden baktıklarında yürekler acısı manzarayı görmüşler. «Çok feciydi be abi, bütün neşemiz kaçtı.» Kapatmışlar kepenklerini, titreşip durmuşlar içerde. Cody de hâlâ uyumakta... Ertesi gün vaziyeti bir gazetede gördüğüm resimden öğrenmişim. Ro-

sie'nin düştüğü kaldırıma bir çarpı işareti koymuşlar, hemen: «Ah bi sözümü dinleseydi! Hiçbi anlam yok muydu ona söylediklerimde? Düşüncelerim gerçekten safça mı, ahmakça mı, çocukça mı acaba? İnandığım gerçekleri uygulamanın sırası değil mi şimdi yani?» diye geçirdim bu arada.

Bardak taşmıştı artık. Ertesi hafta sırt çantamı hazırlayıp yollara düşmeyi, çağımızın kenti denilen bu cehalet kentinden uzaklaşmayı kararlaştırdım. Japhy'yle ve öbürleriyle vedalaşıp sahilten yallah Los Angeles'e giden trenime atladım. Zavallı Rosie - dünyanın gerçekliğine ve korkunun gerçekliğine sonsuz inancı vardı ve şimdi gerçek olan ne vardı? «Hiç olmazsa,» diye düşündüm, «şu anda Cennette o, ve biliyor o bunu.»

16

Ve kendi kendime, «Artık Cennet'e giden yoldayım.» diyordum. Birden, yaşamım boyunca daha pek çok öğretiler verebileceğimi apaçık görüverdim. Dedğim gibi, yola çıkmadan önce Japhy'ye uğradım; Çinkent'teki parkta, ikimiz de özgür, dolaştık durduk; Nam Yuen'de yemek yedik, sokağa çıktık, pazar sabahının çimenlerinde oturduk, bir de baktık bir takım zenci vaizler çimenlikte durmuşlar çimlerin üzerinde koşuşan çocuklarını gözetleyen ilgisiz Çinli ailelerden, ilgileri onlarınkinden az bir parça daha çok olan serserilerden oluşan dağınık gruplara öğüt veriyorlar. Ma Rainey'e benzeyen şişman bir zenci kadın ayaklarını açarak yere basmış durumda şahane vaızını gürleyen sesiyle feryat eder gibi haykırıyordu; konuşuyor, derken ardından konuşması «blues» söyler gibi ezgileşiyordu, çok güzel, yaman bir vaiz olan bu kadının vaızını kilisede değil de böyle ortalıkta verişinin nedeni de arasına şöyle bir durarak yana dönüp çimenlerin üzerine haak tuuu diye koskocaman bir tükürük fırlatmasıydı herhalde, «Önünüzde yepyeni bir saha açıldığını gördüğünüz takdirde bilin ki Tanrı da sizi korur... Evet!» ve haak tuuu diye tükürüğünü fırlatıyordu. «Görüyo musun,» diyorum Japhy'ye, «kilisede yapamazdı bunu, kiliselere göre değil bu yaptığı şey, ama kadın şahane konuşuyo, di mi?»

«Haklısın.» diyor Japhy. «Ama beni açmıyor o ettiği Hazreti İsa lafları falan.»

«Nesi varmış İsa'nın? Cennet'ten söz etmez mi o? Cennet de Buda'nın nirvanası sayılmaz mı?»

«O senin yorumun, Smith.»

«Japhy, Rosie'ye bi şeyler anlatmak istemiştin; bütün bu hizipleşmelerin, Budacılığı Hristiyanlıktan, doğuyu batıdan ayırmanın içimde yarattığı sıkıntıyı anlatmak istemiştin, ulan ne fark eder ki be! Hepimiz Cennetteyiz ya şimdi, dimiyiz lan?»

«Kim demiş bunu?»

«Şimdi biz nirvanadamıyız, değil miyiz?»

«Şimdi biz nirvananın içindeyiz hem de samsaranın.»

«Sözcükler, laflar... Nedir ki bi sözcük? Nirvana demişiz, başka bi şey demişiz - hepsi bir. Baksan a! Tombul nine avaz avaz bağırıp millete önlerinde yeni bi saha açıldığını söylüyo, yepyeni bi Buda-sahası, ne kıyak!» Japhy pek keyiflenmişti, gözlerini kısıp gülümsedi. Sürdürdüm: «Her yönde her birimiz için açılmış Buda-sahaları, Rosie ise solup çürüyen bi çiçek.»

«İyi dedin, Ray.»

Tombul nine bir ara bize doğru yaklaştı, özellikle bana bakmaktaydı. Bana, sevgilim diyordu üstelik. «Gözle-rinden, her dediğimi anladığını okuyorum, sevgilim. Şunu bilesin ki ben senin Cennet'e gitmeni, mutlu olmanı istiyorum. Söylediğim her şeyi anlamanı istiyorum.»

«Seni duyuyorum, çok iyi anlıyorum.»

Yolun öbür yakasında Ticaret Odası'nda çalışan kimi genç Çinkent Çinlilerinin elbirliğiyle inşa ettikleri yeni bir Budacı tapınak var; bir gece oraya gelmiş onlarla birlikte içmiş ve bir el arabasını kapıp dışarıdan inşaata kum taşıyarak onlara yardım etmişim; idealist Sinclair Lewis tipli, ileri görüşlü delikanlılardı bunlar; varlıklı evlerin çocuklarıydılar, blucinlerini giymişler çalışmaya gel-

mişlerdi; Richard Nixon suratlı genç bir önderin çevresinde toplanan Orta Amerikalı çocuklara benzettim onları - kırım ortasında bir kilise yapan. San Francisco Çinkenti denilen bu son kerte gelişmiş küçük kentin göbeğinde bu gençler de aynı şeyi yapıyorlardı, ama onların yaptığı kilise, Buda kilisesiydi. Ama acayip şeydir, Japhy San Francisco Çinkentinin Budacılığını pek önemsemiyor, bunun geleneksel Budacılık olduğunu ileri sürüyor; kendi sevdiği entellektüel artistik Zen Budacılığı olmadığını söylüyor - ben de ha bire ona hepsinin de aynı şey olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Restoranda yemeğimizi çubuklarla yemiş ve pek zevklenmiştik. Şimdi de vedalaşıyoruz; onu bir daha ne vakit göreceğimi bilmiyordum. Kara derili kadının arkasında vaiz veren bir adam vardı, her cümlemin ardından gözlerini şöyle bir yuvarlıyor ve «İşte böyle.» diyordu. Kadın bize dönüp, «Sözlerimi dinlediğiniz için ikinizi de bağışlasın Tanrı.» demişti, «Sakin unutmayın, her kim ki Tanrı sevgisiyle yapar her bi şeyi, o işler muhakkak hayırlı işler olur; çünkü Tanrı uğruna yapmışlardır o her bi şeyi. Kitabı Mukaddes'te aynen böyle yazılı, kıymetli yavrularım. Ve de yepyeni bi saha şu anda sizleri beklemekte; siz siz olun yerine getirin vecibelerinizi. Anladınız mı şimdi?»

«Evet, hamfendi, bize mücade.» Japhy'yle vedalaştık.

Cody'nin tepelerdeki kondusunda birkaç gün geçirdim. Cody, Rosie'nin kendine kıymasına son derece üzül-müştü; kendi canına kıymasından ötürü ruhunun Araf'a ya da cehenneme yollanmayı beklerken bir kuş gibi çırpınarak yeryüzünü döne döne dolaştığını, ve bu kritik anda gece gündüz onun için dua edeceğini söylemişti. «Onu Araf'a yollamamız lâzım, arkadaş.» Ben de geceleri bahçedeki çimlerin üzerine serdiğim uyku tulumumda yatarken dualarımla ona yardımcı olmaya çalıştım. Gün-

düzleri de Cody'nin çocuklarının söyledikleri mini mini şiirleri not ediyordum defterime, hep yanımda taşıdığım küçük not defterime. Yuu hum... Ben sana koştum... Buu hum... Buu hum... Seni çok sevirim... Avi bavi... Gök ne mavi... Boyum senden uzun... Bum bum. Cody de bir yandan, «Bırak artık şu şarabı yahu.» demektedir.

Pazartesi günü geç vakit San Jose istasyonunun tren manevra yerindeyim, on altı otuzda varacak Zipper'i bekliyorum. Ama o gün yokmuş bu sefer. Onun için on dokuz otuzda gelecek olan Midnight Ghost'u (Geceyarısı Hayaleti) beklemek zorunda kaldım. Hava kararır karar-maz da hatların arkasında sık çalılıkların içine saklanarak kuru dal parçalarıyla yaktığım ufak Kızılderili ateşinde konserve makarnamı ısıttım, yedim. Hayalet gelmekteydi. Bir demiryolu makasçısı bana dostça bu kata binmeye kalkışmamamı, geçiş noktasında bir bekçinin kocaman el feneriyle kaçak yolcuları mimleyerek hemen, ilerdeki Watsonville istasyonuna telefon ederek onları yaka paça attırdığını söyledi. «Şimdi kış olduğuna, mühürlü vagonlara dalan dalana, pencereleri kırıp giriyorlar, trenleri tahrip ediyorlar.»

Hemen eğile eğile manevra yerinin doğu ucuna vardım ve sırtımda çanta, önümden süzülen Hayalet'e atlayıverdim; bekçinin bulunduğu geçiş noktası epey arkamızda kalıyordu. Uyku tulumumu yaydığım gibi oturuverdim üzerine, pabuçları fora edip katlayıp yuvarladığım ceketimin altına yerleştirdim, kayıverip tulumumun içine güzel, sevinç dolu uyku çektim ta Watsonville'e dek. Orada gene bizim yıldırım harekete geçene dek çalıların arasına gizlenme numaraları, gene bütün gece uyudum vagonumda - gece gece o güzelim kıyıları Aman Buda o ne mehtabın Aman İsa o denizlere vuran yıldızların, hele deniz, Surf, Tangair, Gaviota, seninki saatte seksen mil gitmekte, kıvrılmışım uyku tulumumun içine ıplığı, uça-

rak gidiyoruz Noel için yuvamıza. Uyandığım zaman saat sabahın yedisiydi, tren yavaşlamış Los Angeles istasyonunun manevra alanına giriyordu; pabuçlarımı ayağıma geçirip trenden atlamak için pılımı pırtımı toparladığım zaman gördüğüm ilk manzara bana el sallayarak «Los Angeles'e hoş geldin!» diyen bir demiryolu makasçısı olmuştu.

Ama hemen tüymem gerekiyordu oradan. Yoğun bir sis basmıştı ortalığı, leş gibi bir hava, Los Angeles cehennemindeyiz gene. Cody'nin çocuklarından da nezle kapmışım, kahrolası Kaliforniya virüsü işte, berbat durumdayım. Soğuk hava vagonundan sızan suları avuçlarımda biriktire biriktire yüzümü bir yıkadım, ağzımı çalkaladım, saçlarımı taradım ve Los Angeles'e yürüdüm. Akşam saat yedi otuza kadar vaktim vardı; o saatte Zipper yük ekspresine atlayıp Arizona'daki Yuma'ya dek gitmeyi tasarlıyordum. Pek sıkıcı bir gün geçirdim bekleye bekleye. Güney Main Street batakhanelerindeki kahvehanelerde kahve içtim, kahve ve bir şeyler, on yedi sente.

Akşamüstü hırsızlar gibi gizlenip treni beklemeye başladım. Girişe yakın bir yerde duran bir serserinin tuhaf bir ilgiyle bana bakmakta olduğunu görmüştüm. Yanına giderek konuşmaya başladım. Adam, Paterson (New Jersey)li eski bir denizci olduğunu söyledi, sonra cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp bana gösterdi. Bu kâğıttakileri sık sık okumuş yük trenlerinde gezer dururken. Okudum. Digha Nikaya'dan, yani Buda'nın sözlerinden alıntılar vardı. Gülümsedim. Hiçbir şey demedim. Yaman, çenebaz bir serseriymiş bu, içki içmeyen bir serseri, idealist bir ip-siz. Dedi ki: «İşte hepsi bu kadar, beni de bu açıyor işte, atlarım trenlere kent kent gezerim ülkeyi, pişiririm yemek-çağzımı teneke kutularda, çalı cırpı ateşiyle; daha iyi böylesi zengin olmaktan, ev bark sahibi olup çalışmaktan. Yetiyor bu bana. Bi zamanlar arteritim vardı, bak,

yıllarca bi hastaneden öbürüne gezdim durdum. Sonra kendim buldum bi tedavi usulünü, iyileştirdim, ardından düş-tüm yollara ve gördüğün gibi hep geziyoruz işte.»

«Nasıl iyileştirdin artiritini? Bende filebit var da.»

«Yaa? Sana da iyi gelir benim usul. Günde üç defa başının üstüne dikileceksin, hepsi o kadar; günde beş de-fa yahut. Sabahları kalkar kalkmaz nerde olursam ola-yım, artık bi nehir yatağında mıyım, gitmekte olan bi trende miyimdir, fark etmez; hemen yere ufak bi yastık gibi bi şey koyarım başımı yastıcığa kalkarım amuda, beş yüze kadar sayarım. Üç dakika eder bu, di mi?» Beş yüze kadar saymanın üç dakika sürüp sürmediğini bir türlü çı-karamıyor adam. Acayip. Okulda aritmetikten çıkıp dur-muştur Allah bilir.

«Evet, aşşa yukarı.»

«Her gün yap da gör bak filebitin nasıl yok olacak be-nim artirit gibi... Ben kırk yaşımıdayım, bilir misin? Bi de geceleri yatmadan önce sütle bal iç. Hep taşırım yanı-mda ufak bi kavanoz bal,» (cebinden küçük bir kavanoz çıkardı) «bi kaba sütle bal koyarım, ateşte biraz ısıtırm, içerim. Bu iki şeyi yap, kâfi.»

«Oldu.» Bu dediklerini yapmaya ant içtim, Buda'ydı çünkü o. Ve üç ay geçmeden filebitimden eser kalmadı, bir daha da dönmemesine, şaşılacak şey, değil mi! Ve o zamandan bu yana doktorlara bunu anlattım birçok kez ama deliymişim gibi baktılar bana yalnız. Dharma Ser-serisi, Dharma Ser-serisi. O Paterson-New Jersey'li akıl-lı emektar denizci Yahudiyi hiç unutamıyorum, her kim-se o, geceleri elindeki ufak kâğıt parçasını Amerika'nın bilmem hangi endüstri merkezlerinden süzülüp geçen trenlerin üstü açık vagonlarında okumaya çalışan o dost adamı.

Saat on dokuz otuzda bizim Zipper çıkageldi, ma-kasçılar treni hazırlayadursunlar ben, kâh otların arasın-

da kâh bir telefon direğinin arkasında, trene atlayacağım anı bekliyorum. Tren hareket edince, davrandım. Ama bir-den ne hızlanış o! Sırtımdaki ağır yirmi beş otuz kiloluk yükü koşuyorum trenin yanında, tam önümden geçen asılacak uygun bir kol demiri iliştiriyor gözüme, la havle deyip bir silkiniyorum, yapışıyorum demire yüküm müküm hep birlikte ve çıkıyorum kapalı vagonun tepesine ve şöy-le dikilip göreyim diyorum trenin neresindedir bizim açık vagon diye. Aman Tanrım rezalete bakın ki olmaz bu ka-darı da yahu bir de ne görsem, tren ha bire hızlanıp ma-nevra alanını yırtar gibi fırlarken hepsi de üstü kapalı ve mühürlü on sekiz vagonluk bir katarın tepesinde bulun-duğumu görmez miyim! Saatte yirmi mil giderken o du-rumda ne yapılır ki! Ya, az sonra saatte seksen mil çıkacak trene sülük gibi yapışacaksın (ki mümkün değil) ya da yere atlayacaksın. Yandaki merdivenden apar topar aşağı indim ama önce sırt çantamın vagonun üstündeki civatalara takılan askısını kurtarmaya çalışmışım bir sü-re. Bu arada tren de tabii iyice hızlanmıştı. Sırt çantamı çıkarıp bir elimle kavradım, merdivenin en alt basamağın-da şöyle bir duraklayıp ve delicesine zıpladım yere; ba-kalım bu iş nereye varacak diye geçirip, birkaç adım sen-deledikten sonra, baktım vaziyet pek fena değil. Başar-mışım.

Ne var, atladığım yer Los Angeles sanayi bölgesinin üç mil kadar içerisinde bir yerdi. Duman, sis, pis hava, rezalet. Öfkem sonsuz. Ne yapalım, hattın yanındaki bir hendeğe çekilip uyumak zorunda kaldım. Bütün gece Güney Pasifik ve Santa Fe doğrultusundaki trenlere yol veren makasların inleyen gıcirtılarını dinleye dinleye... Gece yarısına doğru sis biraz dağıldı da, biraz rahat nef-es alabildim (uyku tulumumun içinde bir yandan düşü-nüyor bir yandan dua ediyordum) ama bastırmasın mı ardından daha da yoğun bir sis ve kirli hava tabakası, ve

bir de nemli pis beyaz sabah bulutları, boğulmadığıma şükür, azap içinde sabahı ediyorum, sabahleyin küçük bir kuş ötüyor - tek ferahlatıcı şey de bu oluyor.

Los Angeles'ten kaçıp kurtulmaktan başka yapılacak bir şey yok. Bizim dostun anlattığı gibi başımın üstünde dikiliyorum, düşmeyim diye ayaklarımı tel örgü çite dayıyorum. Üşüyen ayaklarım rahatlıyor biraz. Sonra otobüs terminaline gidiyorum (rayları izleyerek ve ara sokaklardan) ucuz bir otobüse binip yirmi beş mil ötedeki Riverside'a varıyorum. Arkamdaki kocaman sırt çantasını gören polisler kuşkulu gözlerle dikizliyorlar beni. Japhy Ryder'le birlikte olmanın o saf rahatlığı çok uzaklarda kalmış artık - nerde şimdi barış ışıkları saçan yıldızların altında o koca kayanın dibine onunla kurduğumuz kamp!

17

Los Angeles'in kirli havasından sıyrılabilmemiz için yirmi beş mil gitmemiz gerekmişti; Riverside güneş içinde, pırıl pırıldı. Kente girerken otobüs bir köprüden geçerken bembeyaz kumlarla kaplı kuru bir nehir yatağı görünce öyle sevindim ki! Tam ortasından bir de ince ince bir su akmakta. O gece ilk kampımı kuracak yeni düşüncelerimi uygulayacak bir yer aramaktaydım. Ama sıcak otobüs terminalinde beni sırt çantamla gören bir zenci yanıma yaklaşarak yarı Mohawk Kızılderilisi olduğunu söyleyince, ben de az önce geçtiğimiz nehir yatağına gideceğimi geceyi orda geçireceğimi söyledim. «Aman bayım,» dedi «sakın gitmeyin oraya, bu kentteki aynasızlar göz açtırmazlar kimseye, seni orda yakalarlarsa valla hemen içeri tıkarlar. Aman dikkat! Ben de bu gece dışarda yatacağım ama yasalara aykırı bu.»

Canım sıkılmıştı. «Hindistan'da değiliz herhalde, di mi?» diye söyledim ve çekip yürüdüm. Gene de bir denemek istiyordum. Tıpkı San Jose garındaki bekçi gibi, yani bu iş yasalara aykırı ve onlar seni enselemek istiyorlar ama sen gene de bir yolunu bulup gizli gizli yapacaksın yapacağını. İçim fıkırdıyor gülüyordum; yani ben meselâ şimdi dokuzuncu yüz yılda sürekli olarak elindeki canı çala çala gezen o Çinli bilge Fuke olsaydım, acaba

ne yapardım. İki seçeneğim var. Ya dağda kırdı uyuyacak, trenlere kaçak binecek, canımın istediğini yapacak, ya da bir tımarhanede cicili bicili bir televizyonun karşısında yüz tane akıl hastasıyla birlikte oturup «bakım altında» bulunacaktım. Bir süpermarkete girip konsantre portakal suyu, fındıklı yumuşak peynir, biraz da kepekli ekmek aldım. Ertesi güne kadar iyice beslerdi bunlar beni. Çünkü ertesi günü kentin öbür yakasına geçecektim otostopla. Polis arabalarının biri gidiyor biri geliyor - polislerin gözü üzerimde, kuşkuyla bakıyorlar: Yakışıklı, dolgun maaşlı polisler... Arabaları son model içlerinde bir sürü pahalı telsiz cihazları falan... Bir bhikku çıkıp da geceyi ağaçların altında geçirmesin diye bütün bu azamet bu çaba.

Karayolunun yanındaki ormanın önünden geçerken bakıyorum, hiçbir polis arabası kalmayınca, hemen ormana dalıyorum. Kuru çalılara otlara basa basa ilerliyorum. İzcilerin izledikleri patikayı aradığım falan yok. Hedefim dosdoğru ötede görünen nehir yatağının altın kumlarına inmek. Karayolu ağaçların üzerindeki köprüden geçmekte. Köprüde durup arabadan çıkıp aşağı bakacaklar ki beni görsünler. Sanki bir kaçakmışım gibi çalılığı yara yara ilerliyorum ve ter içinde, ayaklarım bileklerine kadar sulara bata çıka bir açıklığa varıyorum. Kamışlar sarmış dört bir yanı burada. Ama hava kararana dek ateş yakmamalıyım; o zaman kimse görmez ufacık ateşimden çıkan dumanları. Pek alevli olmasın ateşimiz. Pançomu ve uyku tulumumu kuru yapraklarla kamış parçalarıyla kaplı bir yere serdim. Sarı kavaklar öğleden sonra güneşin altında altın pırıltılarıyla gözlerimi kamaştırıyorlardı. Çok güzel bir yerdi burası. Tek kusuru, nehri aşan köprüden geçen kamyonların gürültüsüydü. Hâlâ nezleydim, burnum da tıkalıydı. Başımın üzerinde beş dakika kadar kaldım. Gülüyordum. «Ne derler acaba görseler beni?» Ama şa-

kası yok bu işin. Hüzünlüyüm, kederliyim; dün gece Los Angeles fabrikalarıyla dolu o iğrenç yerde sisin ve pis havanın beni bunalttığı zaman olduğu gibi - hattâ ağlamıştım biraz da. Evsiz barksız bir adamım; ben ağlamayım da kimler ağlasın? Ve üstelik ne varsa bu dünyada, hep bana karşı...

Hava kararverdi. Tenceremi çıkarıp su almak için aşağı indim; ama öyle sık çalılıklardan geçmek gerekiyordu ki, kampıma döndüğümde suyun çoğu dökülmüştü. Suyu yeni plastik karıştırıcıma boşaltıp buz gibi bir portakal suyu hazırladım; ardından fındıklı peynirimi kepek ekmeğimin üzerine sürüp afiyetle yedim. «Bu gece,» diyordum, «yıldızların altında güzel bi uyku çekeyim de Tanrı beni, Buda görevlerim tamamlandığında Budalığa erdiresin, amin.» Ve Noel yaklaştığından, ekledim: «Tanrı kutsasın tümünüzü; hepinizin yuvasına sevinç, neşe getsin; o kutlu gecede melekler çatınızda cömelip beklesinler sizleri. Amin.» Sonra da şöyle geçirdim tulumumda yatar, cıgaramı tütürürken: «Her şey olasıdır. Tanrı'yım ben, Buda'yım, olgunlaşmamış Ray Smith'im, aynı anda hepsiyim bunların, uzay boşluğu benim, her şeylerim ben. Bir yaşamdan bir yaşama bir dünya zamanım var yapmak için yapacaklarımı, yapmış olduklarımı, zaman ötesi yapılacakları, özüm yetkin sınırsızca ne diye ağlayım, üzülecek ne var ki, zihinsel öz denli ve muz kabuklarındaki zihin denli yetkin.» Ve bir de kahkaha ekledim anımsayıp özlemeye başladığım San Francisco'lu ozansı Zen Kaçığı Dharma Serserisi arkadaşlarımı. En son olarak bir duacık da Rosie için...

«Yaşasaydı da şu anda benimle olsaydı burda, belki onu daha bir farklı duyumsatacak bir şeyler söyleyebilirdim ona. Ola ki yalnızca sevişirdim onunla hiçbir şey demeden.»

Bağdaş kurup uzun bir süre meditasyon yaptım; ne

var, kamyonların homurtularından tedirginim. Çok geçmiyor, yıldızlar çıkmaya başlıyor, küçük Kızılderi ateşim dumanlarını gönderiyor yıldızlara. Saat on birde tulumuma girmiş uyuyorum, mışıl mışıl, bir de altımdaki kamyon parçaları rahatsız edip beni bütün gece bir sağa bir sola döndürtmeseydi. «Rahatsız bir yatakta özgürce uymak, rahat bir yatakta tutsak olarak uyumaktan daha iyidir.» Zaten hep bir takım sözler kesip duruyorum bu günlerde. Yepyeni gereçlerimle yepyeni yaşamıma başlamışım artık: Yufka yürekli bir Don Kişot olup çıkmışım. Sabahleyin içim coşuyor, kalkar kalkmaz meditasyona oturuyorum ve bir duacık daha düzüyorum: «Tüm yaratıklar! Hepinizi kutsuyorum, geçmişin sonsuzluğunda kutsuyorum sizleri, şimdinin sonsuzluğunda kutsuyorum sizleri, ve geleceğin sonsuzluğunda kutsuyorum sizleri, amin.»]

Bu ufacık dua içimi ferahlatıyor ve eşyalarımı topluyorum kıpır kıpır içim, karayolunun altındaki kayalıktan akan suya doğru gidiyorum, tatlı bir kaynak suyu - yıkıyorum yüzümü, dişlerimi ve içiyorum. North Carolina'daki Rocky Mount'a kadar üç bin millik otostop yolculuğuna hazırım artık; annem bekliyor beni orada, acınası sevilesi mutfağında bulaşık yıkıyordur belki.

18

O günlerde Roy Hamilton'un «Benden Başka Herkesin Yuvası Var» şarkısı çalınıyor her yerde. O şarkıyı söyleye söyleye yürüyorum yollarda. Riverside'in öbür ucunda karayoluna çıktım ve genç bir çift hemen arabalarına aldılar beni; kentten beş mil ötedeki bir havaalanına kadar... Ordan sessiz bir adamcağız beni aldı ve Beaumont (Kaliforniya)'ya beş mil kala iki yönlü yoğun bir trafiğin aktığı bir yerde bıraktı. Nasıl olsa kimse durmayacak bu hızlı trafikte, hava temiz pırıl pırıl, tuttum yolu Beaumont'a kadar yürüdüm. Beaumont'ta sosisle, hamburgerle ve bir torba da kızarmış patatesle karnımı tika basa doyurdum, üstüne bir de çilek şuruplu dondurma, gülüşen şakalaşan liseli çocuklar arasında... Kentin öbür yakasında Jaimy adlı bir Meksikalı alıyor beni arabasına. Jaimy, Meksika'da Baja California valisinin oğlu olduğunu söylüyor. Ama inanmıyorum. Herif içkici, şarap aldırıyor bana, ama tutamıyor içkiyi arabanın penceresinden ha bire öğürüyor dışarıya: Çökmüş herif, bitkin, kederli; genç de zavallı, gözlerinde bir hüznün, hoş adam, biraz kaçık. Dosdoğru Mexicali'ye gidiyoruz, eh biraz yolumun dışında ama Arizona'ya yakınlaşmış oluyorum - fena sayılmaz.

Calexico'da millet ana caddeye dökülmüş Noel alışve-

rişinde; Meksikalı güzel kadınlar geçiyor önümden, inanamıyorum gözlerime öylesine güzeller, ve ardından sükün ediyor daha da güzelleri ve ilk gördüklerim artık o kadar güzel görünmüyorlar. Orda durmuş bakıyorum oraya şuraya buraya, elimde bir külâh dondurma, Jaimy'yi bekliyorum. Bir işi varmış da bitirir bitirmez dönüp beni Mexicali'ye götürecek, arkadaşlarıyla tanıştıracak sözde. Oysa ben Meksika'da şöyle güzel ucuzca bir yemek yemeyi, sonra da yola koyulmayı tasarlıyordum. Tabii, Jaimy hiç görünmedi. Tek başıma sınırı geçip kapıdan hemen sağa keskin bir dönüş yaptım, amacım işportacılarla dolu olan ana caddeden uzak durmaktı. Giderken bir inşaat yıkıntısında küçük su döktüm ama üniformalı manyak bir bekçi bu yaptığının yasalara aykırılığından falan söz edip bir şeyler geveledi; ben, bilmiyordum (No se) falan dediysem de o «No sabes police?» diye tutturdu - herife bakın yahu o mezbeleğe çiş yaptık diye polis çağırmaya kalkıyor. Ama sonra dikkatle bakınca yüreğim burkuluverdi, adamın geceleri ateş yaktığı yere işememiş miyim! Kömürleşmiş tahta parçaları falan görmüşüm yerde. Ordan çamurlu yola çıkarken gerçekten çok üzgündüm; sırtımda koca çanta kuzu kuzu yürürken bekçi de üzgün bakışlarıyla izlemekteydi beni.

Gide gide bir tepeye vardım, art arda birçok çamur kaplı nehir yatakları, lağım kokan gölcükler, kadınların eşeklerin alacakaranlıkta geçtiği berbat patikalar görmüşüm, gözüme Çin asıllı yaşlı bir Meksikalı dilenci ilişmişti, ben de durup biraz çene çalayım dedim, adama şu ötedeki düzlükte Dormiendo uyuyacağımı söylediğimde (aslında az daha ötelere, tepenin yamacına gitmeyi tasarlıyordum) gözleri fal taşı gibi açılıverdi sağır ve dilsiz olduğundan el kol işaretleriyle öyle bir şey yapacak olursam sırt çantamı çalacaklarını beni de boğazlayacaklarını anlatmaya çalıştı, birden dank etti kafama, doğruydu

dedikleri. Artık Amerika'da değildim. Ne yana gitsem, hepsi aynı kapıya çıkıyordu: Eğer evsiz yurtsuz bir adamsan, başın hep beladaydı. Nerede bulacaktım meditasyon yapabileceğim sakin, ağaçlık bir yeri, ölene dek oturabileceğim bir yeri? Yaşlı dilenci el kol hareketleriyle bana yaşam öyküsünü anlatmaya çalıştı bir süre, sonra el sallayıp gülümseyerek yola düzuldüm, düzlüğü geçip dar kalastan yapılmış köprüyü de aşarak pis sarı suları arkamda bıraktım, Mexicali'nin yoksul kerpiç evlerle dolu bir mahallesine girmiştım. Meksikalıların neşeli yaşantısı burada da sürüyor hiç değişmeden. Şaşıyorum. Bir çanak garbanzo çorbası içiyorum, lezzetli mi lezzetli; bir parça da cabeza (baş) ve cabolla (soğan) ciğ, giriş kapısında yirmi beş sent bozdurmuş, karşılığında üç kâğıt pezo ile bir yığın koca koca bozuk para almıştım. Çamurlu yoldaki seyyar aş tezgâhında yemek yerken çok hoşuma gitmişti o sokak, ordaki insanlar, zavallı sokak köpekleri, büfeler, orospular, her yanı saran müzik, daracık yolda işsiz güçsüz bekleyen güreşen adamlar, yolun karşısında da şahane bir güzellik salonu (Salon da Belleza) çıplak bir duvarında çerçevesiz çıplak bir ayna ve tahta iskemleler, tek bir müşteri var içerde on yedisinde çıtı pıtı güzel bir kız oturmuş hülyalı gözlerle aynaya bakmakta, yanı başında eski püskü, alçıdan, peruka geçirilmiş bir büst, kızın arkasında İskandinav stili bir kayakçı kazağı giymiş bıyıklı iriyan bir adam dişlerini kürdanla karıştırmakta, bitişik aynanın karşısında da ufak bir çocuk muz yemekte, sokaktaki çocuklar toplanmışlar filim seyreder gibi içeriye bakıyorlar, ve düşünüyorum «Ey bir cumartesi akşamının güzel Mexicali'si! Şükür Tanrıma yaşam sevgisini yeniden bağışladığı için bana; Bereket Fışkırtan Rahminin yineleneduran biçimlerine şükür!» Boşuna dökmemişim onca yözyaşlarını. «İşte her şey düzeliyor artık bak.»

Ve gene geziniyorum, sıcak bir çörek alıyorum, ve bir kızdan iki portakal; köprüden dönüyorum akşamın tozlu yollarını tepip doğruca sınır kapısına, mutluyum. Ama burda asık suratlı üç Amerikalı görevli beni durduruyorlar, tüm sırt çantamı didik didik arıyorlar.

«Meksika'da neler aldın bakalım?»

«Hiçbir şey.»

İnanamıyorlar bana. Her yeri arıyorlar. Beaumont'ta aldığım kızarmış patates artıklarıyla elleri bulayıp, yolda yemek için aldığım kuru üzüm, fıstık, havuçları, domuz etli kuru fasulye konservelerini ve yarılanmış kepek ekmeğini falan da görünce tiksiniyorlar gitmemeye izin veriyorlar. Ne tuhaf ya! Gerçekten; herhalde sırt çantamın Sinaloa'dan alınmış esrarla dolu olacağını sanıyorlardı, kuşkusuz, ya da Mazatlan'dan haşış getirdiğimi, ne bileyim, Panama'dan eroin falan Panama'dan oraya yürüyerek geldiğimi bile düşünmüşlerdir. Adamcağızları pek şaşırtmıştım.

Greyhound otobüs terminaline giderek karayolunun üzerinde yakın bir yer olan El Centro'ya bir bilet aldım. Arizona Geceyarısı Hayaleti'ne yetişirsem ve o gece Yuma'ya varırsam çok önceleri gözüme ilişen Colorado nehir yatağında geceyi geçiririm diyordum. Gelin görün, El Centro'da tren manevra alanına girip ortalığı şöyle bir kolaçan ettikten sonra nihayet bir manevra lokomotifine işaret levhası asan bir kondüktöre sordum: «Nerde yahu Zipper?»

«El Centro'dan geçmez.»

Budalalığım diyecek yoktu.

«Burdan geçen yük katarı Meksika'dan dolaşır, sonra Yuma'ya gider, ama seni yakalarlarsa yaka paça boy-larsın Meksika kodesini, aman aa!»

«Meksika yeter artık, sağ ol!» Sonra kentteki ana kavşak yerine gittim; orda arabalar dönerek doğuya Yu-

ma'ya doğru yola çıkıyorlardı. Başparmağım havada bekledim. Bir saat şanssızız. Birden koskoca bir kamyon yolun sağına çekti, şoför yere atlayıp bavulundan bir şeyler çıkarmaya başladı. «Yolculuk doğuya mı?» diye sordum.

«Mexicali'de biraz eğlenicem, ondan sonra... Sen hiç gittin mi Meksika'ya?»

«Orda üç yıl kalmıştım.» Adam şöyle bir süzdü beni. Babacan bir kimseydi, şişman, neşeli, Orta Amerika insanı. Beni tutmuştu gözü.

«Var mısın, sen bu gece Mexicali'yi gezdir bana, ben de seni Tucson'a götürerim?»

«Tamamdır!» Kamyona atlayıp otobüsle geldiğim onca yoldan gerisingeri Mexicali'ye dönüverdik. Ama Tucson'a kadar gitmek vardı işin ucunda, değerdi bunlara. Kamyonu saat on birde artık ıssızlaşmış bulunan Calexico'da park edip Mexicali'ye girdik, arkadaşımı turist tuzakları şamatalı tavernalardan uzak tutarak gerçek Meksika'nın kaliteli gazinolarına götürdüm. Bir pezyoya bir dans edebileceğin kızların olduğu, tekila içebileceğin, bol bol eğlenebileceğin yerlere... Gecenin tadını çıkarıyorduk. Dostum dans ediyordu, zevkten dört köşe olmuştu, bir senorita ile resim çektirdi yirmi kadar tekilayı gövdeye indirdi. Geceleyin bir ara esmer bir genç takıldı peşimize, dümbelek herifin biri... Ama komik mi komik! Aldı bizi bir geneleve sürükledi, çıkarken Meksikalı polisler gencin üstünü aradılar ve buldukları bir sustalı cakiyi aldılar.

«Bi ay içinde üçüncü çakım bu aldıkları, pezevenklerin.» diye söylendi durdu delikanlı.

Sabahleyin Beaudry'yle (şoför) birlikte kamyona döndüğümüzde gözlerimiz mahmur ve içki sersemiyiz hâlâ; ama hiç vakit geçirmiyor seninki, sürüyor kamyonu Yuma'ya, El Centro'ya girmeden ayna gibi ve trafiksiz bir yol olan 98 No.lu Karayoluna alıyor ve Gray Wells'e ka-

dar 80, sonra da saatte 100 mil hızla gidiyor. Çok sürmüyor Tucson'a ulaşmamız. Yuma yakınlarında öğleyin az bir şeyler atıştırmıştık, Beaudry şimdi de canının şöyle esaslı bir biftek istediğini söylüyor. «Ama,» diyor, «bu kamyon duraklarında bana uygun büyüklükte biftek bulunmuyor ki!»

«O halde,» diyorum, «sen kamyonu Tucson'daki süpermarketlerden birisinin önüne çek, gidip nah beş santim kalınlığında sığır pizolası alayım sana, sonra çölde durarız, yakarım bi ateş, valla parmaklarını yersin o ızgara biftekleri yerken bak gör.» Bana pek inanmadıysa da, dediğim gibi yaptık. Dışarda Tucson'un ışıkları çölün üzerinde kızıl bir kubbe oluşturuyordu, kamyon durdu, çalı çırpıyla bir ateş yaktım, daha sonra iri dallar ve kütüklerle besledim, hava kararıyordu, kütükler iyice korlaşınca bifteği şiş diye kullandığım çomaklara geçirip ateşin üzerinde tuttum, ama çomaklar yanınca eti, tava olarak da kullanılabilen yeni tenceremin kapağına boca ettim, orda kendi yağında kavrulmaya başladı, Beaudry'ye iri çakımı uzattım, adam yumulurken «Vayy bee (şapur şupur), ammann bee, ulan böyle biftek yimemişim ömrü hayatımda bee.» diyordu.

Süt de almıştım, sütle biftek yedik yalnız. Şahane bir protein şöleni, biz orda çömelmişiz, bir yandan da karayolundan arabalar vızır vızır geçmekte ateşimizin yanından. Beaudry, «Ulan nereden öğrendin bu acayip şeyleri?» diyordu gülerken. «Bakma sen acayip dediğime ha! Aslında tam yapılacak bi şeyler bu senin yaptıkların, arkadaş. Aşkolsun sana! Biz burda ömür tüketiyoruz mekik dokuya dokuya Ohio - Los Angeles arasında bu kamyonla; evet, senin böyle serserilik yapa yapa bütün hayatınca kazanacağından kat kat fazla para kazanıyorum; ama hayatın tadını sen çıkarıyorsun üstelik çalışmadan ve çok para falan harcamadan. Kim akıllı? Sen mi ben mi? Gel

de çık işin içinden.» Adamın, önü çim güzel bir evi varmış, çim kesme makinesi bile varmış, ama tadını çıkarmıyormuş hiçbirisinin, çünkü vakti yokmuş ki! Acıydı ama gerçek... Benim ondan daha üstün olduğumu göstermiyordu bu, benden çok üstün bir kimseydi o, çok sevmiştim onu, o da beni, ve demişti ki: «Bak ne diyecem, ister misin seni ta Ohio'ya kadar götürayim!»

«Yaşadık! Ondan sonra eve gelmiş sayılırım! Ordan güne, North Carolina'ya inicem de...»

«Önce biraz tereddüt ediyordum bizim şu Markell sigorta denetimcileri yüzünden, kamyonu yolcu aldığımızı görürlerse işten atarlar beni.»

«Bak şu işe... Her iş böyle zaten.»

«Valla inan, öyle. Ama sen bak ne diyecem, sen bana şu bifteği yidirdin ya. İşte, onlara alın işinizi götünüze sokun diyecem, ulan insan bi dostunu alamıyacak mı kamyonuna yani!»

«Tamam.» diyorum. «Ben de dua ederim Markell sigortacıları bizi durdurmasınlar diye.»

«Herhalde durdurmazlar derim, bugün cumartesi, Springfield (Ohio)ya vardığımızda salı sabahı olacak eğer gaza tam bastırırsanız - bu da heriflerin hafta sonu sayılır bi bakıma.»

Aman ne sürüş yarabbi o koskoca kamyonu! Arizona çölünden bir atılış New Mexico'ya doğru... Las Cruces'ten kestirme ilk atom bombasının patlatıldığı Alamogordo'ya çıkıyoruz. Alamogordo dağlarının üzerinde gökyüzüne şöyle yazılıymış gibi yobansı bir duyguya kapılıyorum: («Herhangi Bir Şeyin Varolmasının Olanaksızlığını Gösterir.»)(böylesine gerçek bir şeyin böyle acayip bir yerde içime doğması ne garip) ve uçuruyor seninki kamyonu New Mexico'nun yaylalarındaki güzelim Atascadero Kızılderili ülkesinden, New England'dakilere eş güzelim yemyeşil vadilere, çamlıklara ve uzanagiden çayırlara ini-

yor (Arizona'da Bowie'den geçerken tan vakti biraz durup kestiriyoruz, Beaudry kamyonunda, ben tulumumu serdiğim soğuk kırmızı killi yerde, yıldızlar tepemizde - sesizlik, tek tük bir çakal uluması), bir bakıyorum, Arkansas'ı bir öğleden sonrası boyunca silip süpürüvermişiz, ardından Missouri'yle St. Louis'i ve son olarak pazartesi gecesi dalıp geçivermişiz Illinois'le Indiana'yı ve dayanmışız karlar içindeki Ohio'ya, geçtiğimiz çiftliklerdeki evlerin pencerelerinde içimi sevinçle dolduran renk renk Noel ışıkları var. «Üff be,» diye geçiriyorum, «bi gidişte Mexicali'li senoritaların ılık kollarından hızla ta Ohio'nun Noel karlarına...» Kamyonunda bir radyo var, seninki sonuna kadar açmış çalıp durmuştu tüm yol boyunca. Fazla konuştuğumuz yoktu, arasına bağıra bağıra bir fıkra anlatıyordu, öyle yüksekti ki sesi kulak zarım (soldaki) patlayacak sanıyordum; patlamadı ama çok acıdı, her bağırışında yerimden zıplattı beni. Çok sevmiştim onu. Çok güzel yemekler yemiştik yolda, bildiği bir sürü kamyon durağında, Oklahoma'daki bir durakta fırında domuzla tatlı patates yemiştik ki annemin evinde yediklerimizden farksızdı, ha babam yedik, Beaudry'nin aç olmadığı zaman yok, ben de öyle ya, kış soğukları bastırınca e, Noel zamanı da, o yüzden yemekler şahane.

Yol boyunca yalnız Independence (Missouri) de duraklamış bir otelde kalmıştık, adam başına beş dolar, soygunculuk vallahi, ama Beaudry'nin uyuması lâzımdı ve ben de sıfırın altında kamyonunda kalamazdım. Pazartesi sabahı uyandığım zaman baktım, genç genç adamlar pırıl pırıl işadamları giysilerini giyinmişler, şevkle sigorta bürolarına koşuşmaktalar, bir gün yükseliriz Harry Truman oluruz diyorlardır herhalde. Salı sabahı gün ağarırken Beaudry beni Springfield (Ohio)nun çarşısında ayazın ortasına bıraktığında, vedalaşırken ikimiz de üzgündük biraz.

Hemen seyyar bir büfeye yanaşıp çay içtim, kalan parama baktım, bir otele girip uyuyarak yorgunluğumu giderdim. Sonra Rocky Mount'a bir otobüs bileti aldım, çünkü Ohio'dan North Carolina'ya kadar olan Blue Ridge falan bütün o dağlık bölgeleri bu kış mevsiminde otostopla geçmeye imkân yoktu. Ama sabırsızlanarak gene de otostop yapmaya karar verdim ve otobüsle biraz gittikten sonra şoföre durmasını söyleyerek otobüsten indim, otobüs terminaline dönüp biletimi geri vererek paramı almak istedim. Paramı vermediler. Kaçıkça sabırsızlığım sonunda, sekiz saat sonra kalkacak ve duraklarda oyalana oyalana gidecek olan Charleston (West Virginia) otobüsünü beklemek zorunda kalmıştım. Ben de, yallah, başladım otostopçuluğa, Springfield'den çıkıp başka bir kasabanın otobüs terminalinden daha uygun bir otobüse binerim bu arada biraz da eğlenmiş olurum diye tasarlıyordum, akşam karanlığında dondurucu soğukta, o ıssız dağ başında durmaktan ellerim ayaklarım buz kesti. Bir ara şansım açıldı, birisi beni küçük bir kasabaya kadar götürdü de orda terminal görevini de yapan küçük bir telgraf bürosunda otobüsüm gelene dek beklemeye başladım. Bu da bütün gece dağlık bölge boyunca yavaştan giden otobüslerden biriydi ve hincahınc doluydu; şafak sökerken otobüs homurdana homurdana Blue Ridge'e tırmanmış ve karlar altındaki görkemli kereste ormanlarından geçmiştik, ve Allahın günü dura kalka dura kalka dağı inmiş Mount Airy'ye girmiş ve - şükür - sonunda Raleigh'ye varmıştık. Orda otobüs değiştirip belediye otobüsüne bindim ve şoföründen beni kır yolunun başında indirivermesini rica ettim. Kır yolu, çamlıklar arasından kıvrıla kıvrıla üç mil kadar uzanıyor ve annemin Big Easonburg Woods'daki evine çıkıyordu. Rocky Mount'a çok yakın bir yerde oturuyordu annem.

Şoför beni indirdiğinde saat akşamın sekizini bul-

muştı, o üç millik mehtaplı, dondurucu Carolina yolunda sessizce yürüdüm, tepemden geçen bir jet uçağının izi ayı ve tabanı karlı gök kubbeyi ikiye biçiyordu. Doğuya, hele karlı bir Noel zamanı dönmek çok mutlu ediyordu beni, yer yer önlerinden geçtiğim çiftlik evlerinin pencere-
relerindeki küçük süs ışıkları, sessiz ormanlar, çam ko-
kan çıplak ve ürkütücü ıssızlık, düşlerimin gri mavi or-
manlarına doğru koşan tren rayları.

Saat dokuzda, sırtımda çanta gelmiş annemin bah-
çesine dayanmıştım, annem beyaz fayanslarla kaplı mut-
fağında bulaşığını yıkıyor, yüzünde acıklı bir ifade - oğ-
lunu bekliyordu (geç kalmıştım), belki de hiç gelmeyece-
ğimi düşünüyordur, «Zavallı Raymond, ne diye hep otos-
topçuluk yapar da beni üzüntüden kahreder böyle, ne
diye başka insanlar gibi olamaz?» diye hayıflanıyordur.
Bahçenin soğuşunda öyle dikilmiş ona bakarken, Japhy
gelmişti aklıma: «Ne diye bozum oluyor beyaz fayanslı
mutfaklara ve (Japhy'nin ağzıyla) 'mutfak makineleri'ne?
İnsanlar Dharma Serserileri gibi yaşasalar da yaşamasa-
lar da, iyi yürekli değiller mi yani? Sevecenlik, Budacılı-
ğın özüdür.» Evin ardında, bütün kışı ve ilkyazı ağaçların
altında meditasyon yaparak geçireceğim büyük bir çam
ormanı var, işte orda her şeyin gerçekliğini bir başı-
ma arayıp duracaktım. Çok mutluydum. Evin çevresini
dolaşarak pencereden, içerideki Noel ağacına baktım.
Yüz metre ötedeki köy çarşısındaki iki dükkân, bu kas-
vetli ağaçlığın karanlığında ılık ışıklı bir sahne yaratıyor-
du. Köpek kulübesine baktım, bizim Bob soğukta titriyor
ve hızlı hızlı soluyordu. Beni görünce hayatından mem-
nun, mırıldanmaya başladı. Bağını çözdüm, havlayarak
çevremde zıpladı ve benimle eve girdi. Annemle ıplık
mutfakta kucaklaştık, kız kardeşimle kocası ve yeğenim
Lou da salondan gelip beni selâmladılar, artık evimdey-
dim gene.

19

Hepsi de salondaki kanepede, koskoca gaz sobasının ya-
nında yatmamı istemişlerdi, ama ben (eskisi gibi) kışın
bomboş duran pamuk tarlasına ve ötedeki çamlığa ba-
kan altı pencereli kapalı arka balkonda yapmayı komuş-
tum aklıma odacığımı. Altı pencerenin hepsini açacak,
sevgili uyku tulumumu balkondaki kanepenin üzerine se-
recek ve başımı çekip yumuşacık naylon kılıfın içine kış
gecelerinde temiz uykular çekecektim orada. Herkes yat-
tıktan sonra ceketimi giyip, başıma kulaklıklılı başlığımı
ve ellerime eldivenlerimi geçirip üzerime naylon panço-
mu da örttüğüm gibi pamuk tarlasında yürüyüşe çıktım,
ay ışığında gezen bir keşişe benziyordum. Ay ışığı, yer-
deki kırağıları ve yolun sonundaki eski mezarlığı ısıtıyor-
du. Komşu çiftlik evlerinin çatıları birer bembeyaz kar-
dan aynalardı sanki. Ardımda Bob, pamuk tarlasını do-
laştım. Bob iri bir av köpeği, az ilerde oturan Joyner'le-
rin küçük köpeği Sandy ve sahipsiz birkaç köpek de bi-
zimle birlikte (bütün köpekler sever beni); ormanın kıyı-
sına ulaşıyoruz. Geçen ilkyazda orda yavru bir çam ağa-
cının altında meditasyon yapmak için gide gele küçük
bir patika oluşturmuştum. Hâlâ duruyordu o patika. Or-
man beni buyur etmeye hazırda kapısından- az aralıklı
uzunca iki çam fidanı bir geçit oluşturmaktaydı da...

Oradan her geçişimde ellerimi kavuşturup eğilir ve ormanın güzelliklerini bahsettiği için Avalokitesvara'ya şükranlarımı sunardım. Geçitten girip, ay ışığında bembeyaz Bob'u izleyerek yavru çamıma yürüdüm, oturmak için ağacın altına yaydığım otlar samanlar hâlâ orda duruyordu. Pançomu düzeltip bacaklarımın altına aldım ve meditasyona oturdum.

Köpekler de ön ayakları üzerinde meditasyundaydılar. Hepimiz tam bir sessizlik içindeyiz. Ortalık donmuş bir mehtaba bürünmüş, sessiz. Soğuğun kutsadığı salt bir sessizlik. Olsa olsa beş mil ötedeki Sandy Cross'ta bir köpek havlamakta. On iki mil uzakta geceleyin 301'den geçen koca kamyonların çok ama çok hafif gelen uğultuları bir de... Ve tabii bir de kuzeye ve güneye New York'a, Florida'ya giden Atlantic Coast Line yolcu ve yük katarlarının arasına iştirilen Dizel homurtuları... Kutsanmış bir gece. Birden bomboş düşüncesiz bir dalınç haline geçiyorum ve anlıyorum: «Bu düşünce durmuştur.» ve içimi çekiyorum, artık düşünmem gerek yok, tüm gövdem tatlı, kutsanmış bir erince girmiş, her yanımda gevşemiş, bütün bu düşün, düşleyen ve düşlemenin kendisini de içeren fani dünyayla tam bir uyum ve barış içindeyim. Bir yandan da türlü türlü düşünceler, örneğin «Ormanlıkta bencileyin sevecenlik uygulayan bir kişi, bu dünyadaki tüm tapınaklardan evladır.», uzanıp okşuyorum Bob'u, dönüp sevinçle yüzüme bakıyor. «Bu köpek gibi bütün yaşayan ve ölen yaratıklar, ben de dahil, kalıcı değiliz, kendimize özgü bir varlığımız da yok; bir varmışız bir yokmuşuz. Tanrım, varolmamız imkânsızdır o halde. Ne acayip şey, tam bizlere layık, ve hakkımızda en hayırlısı da bu! Bu dünya gerçek olsaydı ne korkunç olurdu ya! Ölümsüz olurdu o vakit.» Naylon pançom soğuktan koruyor beni, minik bir çadırdayım sanki; bağdaş kurmuş öyle uzun bir süre kaldım kiş gecesinde orman-

lığında, bir saat kadar sonra eve döndüm, salondaki sobanın karşısında ısındım, herkes uyumakta, ve balkondaki tulumuma girip uykuya daldım.

Ertesi akşam Noel arifesiydi; elimde bir şişe şarap televizyondaki eğlence programlarını ve New York'taki Saint Patrick Katedrali'nden naklen yayınlanan gece yarısı ayinini izleyerek geçirdim, bütün o şaşaalı törenler, örgütlenmeler, görkemli mihrapların önündeki kolalı beyaz dantelli cüppeler giyinmiş ciddi rahipler, benim yavru çamımın altındaki çerden çöpten minderimin yarı değerinde bile olamaz. Gece yarısından sonra solukları kesilmiş bir ana baba, kız kardeşimle kocası Noel ağacının altına hediyeleri diziıyorlar, Roma Kilisesinin tüm görkemli zenginliklerinden ve onları bekleyen tüm piskoposlardan daha görkemli buluyorum bu sahneyi. «Çünkü,» diye geçiriyorum, «Augustine andavalın teki, Francis de ahmak ağam olur.» Kedimiz Davey ansızın kucağıma atlayarak kutsuyor beni, sevimli kedi, İncil'i alıp ılık sobanın ve ışıklı Noel ağacının karşısında okuyorum bir parça Saint Paul'den, «Önce ahmak olsun ki, akıllı olmayı öğrensin,» ve hemen sevgili Japhy geliyor aklıma, burda olsaydı da bu Noel gecesinin tadını çıkarsaydık birlikte. «Zaten dolusunuzdur,» diyor Saint Paul, «zaten zenginlikler içinde-siniz. Bu dünyayı ermişler yargılayacaktır.» Sonra içim yanıveriyor ve fışkırıyor bir şiir, San Francisco Zaman'ın Rönesansı şiir okuma gecesinde söylenen tüm şiirlerin topundan daha güzel bir şiir: «Göbeklere et, ve etlere göbek; bil ki Tanrı onu da onları da, bir gün yok edecek.»

«Evet,» diyorum kendi kendime, «eğlenceler geçicidir, insanın burnundan gelir...»

O hafta evde yalnızım, annem New York'a bir cenazeye gitmiş, öbürleriyse çalışıyorlar. Her gün öğleden sonra köpeklerimle çam kokulu ormanıma gidiyorum, gü-

neyin ılık güneşinde okuyorum, çalışıyorum, meditasyon yapıyorum ve hava kararırken eve dönüp herkese yemek hazırlıyorum. Bir de bahçede bir yere basketbol ağı astım, her sabah güneş doğarken çıkıp basket atışları yapıyorum. Geceleri, millet yattıktan sonra, gene koruya dönüyor, yıldızların, kimileyin de yağmurun altında pancıyı giymiş, oturuyorum. Ağaçlarla aram iyi. Emily Dickinsonvari kısa dizeler yazarak eğleniyorum; örneğin «Yedi kedi bir kedi yedi.» ya da «Esmer semer, Dallas'ı salladı.» ya da «Karpuzun çekirdeği, üretir bir ereği; sulusu ve irisi, aman ne otokrasi.»

«Essin estiğince de, gelsin sonsuz mutluluk.» diye dua ediyorum geceleri koruda, her gün yepyeni ve gittikçe güzelleşen dualar buluyorum. Ve şiirler yazıyorum, örneğin kar yağarken, «Böyle kar, söyle yâr; yumuşak, yavaş ak.» ve bir kez de şöyle yazmıştım, «Şu dört şeyden kaçamazsınız: 1. Esnetici Kitaplar. 2. Tekdüze Doğa. 3. Sıkıcı Yaşam. 4. Bomboş Nirvana, aldınız mı ha!» Kimileyin, Budacılığın da şiirin de yalnızlığın da basketbolün de tembel ama ateşli gövdeye bir yarar sağlamadığı zamanlar, şöyle yazıyordum: «Ne yapsam yaş, Ey Arkadaş! İçim bihuş.» Bir gün öğleden sonra yolun öbür yanındaki domuz ahırına giren kazlara bakıyordum, pazar günüydü, Carolina radyosundan rahiplerin avaz avaz verdikleri vaizler işitiliyordu, hemen yazdım: «Sonsuzluğun içindeki şu tüm yaşayan ve ölen kurtları, ve onları yiyen şu kazları kutlamakta şu radyonun papazları... İşte bu da olmakta, vaizimiz bu pazar sabahı...» Bir gece düşümde şu sözleri işittim: «Nedir ki acılar, bir cariyenin solumasından başka?» Ama Şekspir herhalde, «Ah, inancım var da ondan katlanırım bu soğuk yergilere.» derdi. Sonra birden bir gece yemekten sonra bahçenin rüzgârlı karanlık ayazında dolaşırken dayanılmaz bir keder sardı beni ve kendimi yere atıp ağladım «Öleyim, ah ölsem.» diye.

Çünkü bu yabancı katı soğuk yeryüzünde yapılacak başka ne vardı ki! Ve o anda aydınlanmanın kutsal tadını gözkapaklarımda ılık süt gibi duyumsadım, içim ılık oldu. Ve o anda Rosie'nin ve tüm ölmüşlerin, ölen babamın, ölen ağabeyimin, ölen amcalarımın, yeğenlerimin, teyzelerimin artık öğrenmiş oldukları gerçekliğin bu olduğunu kavradım; ancak ölü bir insanın kemiklerince kavranabilen ve Buda'nın Ağacından, İsa'nın Çarmıhından ötelede bir gerçeklikti bu. Havaî bir çiçek say bu dünyayı, ve öyle yaşa. Biliyordum bunu ben! Bir de, dünyanın en berbat serserisi olduğumu biliyordum. Elmasın ışıkları gözlerime vurmuş, kamaştırmıştı onları.

Kedim buzdolabının önünde miyavlıyordu; bakalım neler sunulacak önüne merak içinde hayvan... Bir güzel besledim onu.

Bir süre daha geçtikten sonra meditasyonlarım ve çalışmalarım meyvelerini vermeye başlamıştı. Ocak sonlarında başlamıştı bu, dondurucu bir gece ormanda ölüm sessizliği içinde şu sözleri işittim gibi gelmişti bana: «Her şey her zaman yerli yerindedir, her zaman, her zaman.» Birden Hoo diye bağırmışım, sabahın biri olmuş falan, köpekler coşarak zıplamaya koyuldular. Bağırayım, sesim yıldızlara ulaşsın istiyordum. Ellerimi kavuşturup duaya başladım, «Ey bilen ve dingin Uyanmışlığın ruhu, her şey her zaman yerli yerindedir, her zaman, her zaman; şükür sana, şükür sana, şükür-sana, amin.» Bana ne'cadılardan, gulyabanilerden, spermler, kemikler ve tozlardan. Özgürlük duygusuna kapılmışım, demek ki özgürdüm.

O anda Warren Coughlin'e yazmak geldi içimden, Alvah'ın, benim ve Japhy'nin delişmen azgınlıkları yanında onun alçakgönüllülüğünü, ağırbaşlılığını anımsayarak iyice özlemiştim onu: «Evet, Coughlin, pırıl pırıl bir şimdilik söz konusu olan ve işte kavuştuk ona ulan; bak-san a nasıl kaplıyoruz Amerika'yı saydam bir örtü gibi ve orayı ışıklı bir Artık hiçbir yer haline sokuyoruz.»

Şubatta havalar biraz daha ılındı, donmuş toprak çözölmeye, geceleri koruda hava daha bir yumuşamaya, balkondaki uykularım daha bir tatlanmaya başladı. Gök-

te yıldızlar ıslanmış gibiydiler, ipiri. Yıldızların altında ağacımın dibinde yarı- uyur bir halde bağdaş kurmuş otururken dalıyorum ve «Moab? Kim bu Moab?» diye söyleniyorum, kendime geldiğimde elimde yumuşak tüyler, «Moab, hepsi aynı düşsellikler - aynı düş. Hepsi de aynı boşluktan kaynaklanıyor, ey Tanrım!» Ve bütün bu sözleri zihnimde yineleyerek kendimi yetiştiriyorum: «Ben boşluktan, boşluktan farklı bir yanımda yok, boşluk da benden farklı bir şey değil; gerçek şu ki, boşluk benim.» Bir su birikintisinde parlayan yıldızı görüyorum, hemen tükürüyorum suya, yok oluveriyor yıldız, ve «Gerçek miydi bu yıldız?» diye soruyorum.

Bütün bu görkemli meditasyonlardan sonra gidecek ılık bir yuvanın bulunduğu gerçeğini aklımdan tam olarak siliyor değilim. Ve o ılık yuvayı kotarıp içinde beni barındıran eniştem de benim orda çalışmadan kalmamı pek hoş karşılamıyor, her geçen gün hava biraz daha gerginleşiyordu. Bir kezinde ona bir kitaptan, acıların insanı nasıl olgunlaştırıp büyüttüğüne değgin birkaç satır okumuştum, o da hemen yapıştırmıştı: «Acılar insanı büyütseydi, şu anda benim bu eve sığmamam lâzımdı.»

Köyün çarşısındaki dükkâna gidip ekmek, süt falan aldığımda orda oturan çocukluk arkadaşlarım sorarlardı: «Ne yapıyorsunuz yahu o korulukta sen?»

«Eh, gidip orda çalışıyorum.»

«Artık yaşlandın yahu, hâlâ öğrencilik mi yapıyon?»

«Bazen de oraya gidip uyuyorum falan.»

Ne var, bana bu soruları soranları bütün gün kırdan avare avare dolaşır, yapacak bir şeyler aranırken görürdüm, bir şeyler yapar gibi görünsünler de karıları onları gerçekten harıl harıl çalışıyor sansın diye, ama yutturmazlardı bana. Koruluğa gidip biraz kestirmek ya da hiçbir şey yapmadan orda oturmak için gizli gizli can attıklarını pekâlâ biliyordum, oysa ben utanmadan, açık açık

yapmaktaydım bunları. Tedirgin olduğum falan yoktu. Benim ve onların kemiklerindeki ve gecenin rahmeti altında yatan topraktaki ölülerin kemiklerindeki özün, sonsuza dek dingin ve mutluluk içinde kalan ortak kişisel bir öz olduğu gerçeğini bildiğimi nasıl iletebilirdim onlara ki?! İnanıp inanmamaları fark etmez benim için ya. Bir gece yağmurluğuma sarınmış aralıksız yağan sağanağın altında oturuyordum, kauçuk kukuleleme çarpan yağmurun pırtısına uydurduğum bir şarkı tutturmuştum: «Yağmur damlaları sevindir adamları; yağmur damlaları, sevinçten var mı farkları? Sevinç de tut ki bu yağmurun damlaları, evet, sevinç yağmurun damlaması, ver bulut ver, sellice yağmur!» Umurumda mı o dört yol ağzındaki bakkal dükkânında bütün gün tütün çiğneyip, çubuk yontan o heriflerin benim ölümcül tuhafliklarımı tiye almaları? Nasıl olsa hepimizin er geç mastikamız çıkacak mezarlarımızda. Hattâ bir gün orda oturan yaşlı bir adamla kafaları tutsülemiştik, ve köy yollarında arabayla dolaşmaya çıkmıştık da o zaman ona o korulukta oturup nasıl meditasyon yaptığımı falan anlatıvermiştim; adam ne dediğimi anlayıvermişti ve vakti olsaydı ya da çekinmese aynı şeyi kendisinin de yapmak istediğini söylemişti, ve bunları söylerken adamın sesinde esef eder gibi bir özlem bir gipta bile vardı. Herkes her şeyi biliyor aslında.

21

Her yanı seller götürüp tarlalar çamurlu gölcüklere dönüştükten sonra ilkyaz gelmişti. Yeğin esen ılık rüzgârlar kar gibi bembeyaz bulutları dört bir yana dağıtıyor, ortaya çıkan güneş havayı ısıtıyordu. Ilık günleri güzel mehtaplı ılık geceler izliyordu. Bir gece saat on birde yeşilli sarılı bir kurbağa, kıyısında sazdan samandan yaygımı serdiğim yeni yerim olan Buda Deresinde kuvak vak vak şarkısını söylemekteydi. Çamlığın ortasındaki çimenlerle kaplı bir düzlükten akan ince bir derenin kıyısındaki bir birine dolanmış ikiz ağaçların altındaydı yeni yerim. Bir gün orda küçük yeğenim Lou'yla birlikte oturuyorduk. Ben yerden bir şey alıp sessizce havaya kaldırdım. Ağaca yaslanmış oturmaktaydım, küçük Lou da karşımdaydı. «Nedir o?» diye sordu, Lou. Ben de, «O» dedim ve elimi şöyle yere paralel olarak bir savurup, «Tathata,» dedim ve yineledim, «O... o, odur.» ve ardından, elimdekini bir çam kozalağı olduğunu söyleyince, Lou zihninden «çam kozalağı» sözcüklerinin yarattığı imgeyi geçirmişti; tıpkı sutralarda söylendiği gibi: «Boşluk ayırt etmektir.» Lou hemen «Başım zıpladı, beynim sarsıldı, gözlerim fırladı, saçımda sakar var, sakar çeneme çarptı.» diye bir tekerleme tekerledi ve ekledi, «Ben de bi şiir yazsam ya!» Bu anın şerefine bir şiir yazmak istiyordu.

«Tamam,» dedim, «ama hemen yapiver bi şiir, hiç kafanı yormadan. »

«Tamam... Çam ağacı sallanır, rüzgâr bi şey fısıldar, kurbağalar der guvak vak, dinle de bak, bak!»

«Oo! Bizim meslek gidiyor elden...»

«Ne?»

«Guvak vak - bak, bak!»

«E, ne olmuş yani?»

«Vak! Bak! - Neyse, yok bi şey.» Pipomdan bir nefes çekiyorum sakince, yüreğimde sulh sükun.

Yeni yerime «İkiz Ağaç Korusu» adını taktım, sırtımı yasladığım birbirine dolanmış iki ağaçtan esinlenip. Ak ladin ağacı bunlar, geceleyin ak ak parlıyorlar ve karanlık patikada her ne kadar kılavuzluğumu bizim Bob yapıyorsa da daha yüz metre öteden nereye gideceğimi gösteriyorlar. Bir gün o patikada giderken Japhy'nin bana verdiği tespihi kaybetmiştim, ama ertesi günü patikanın tam üzerinde gene bulmuştum; «Dharma yitirilemez ki, işlek bir yol üstünde hiçbir şey kaybolmuyor,» diye düşündüm.

İlkyaz sabahları erkenden kalkılıyor, köpekler de nesi benim gibi, unutuyorum Budacılık Yolu'nu falan ve kıvanmakla yetiniyorum; baharın getirdiği minik yavru kuşlara bakıyorum, yazın iyice semirecekler; köpekler esnemekte, nerdeyse Dharmamı yutacaklar; dalga dalga çayırılar, tavuklar gıdıklar... Bahar geceleri, ay bulutların ardında, Dhyana yapıyorum. Ve görüyorum gerçeği: «İşte, bu odur. Dünya, Cennetin kendisidir; ben de kalkmış Cenneti burnumun dibinde olanlardan ötede arıyorum, Cennet bu zavallı acınası dünyadan başka bir şey değil ki! Ah, bir gerçekleştirebilseydim, unutup kendimi tüm meditasyonlarımı her yerdeki tüm canlı varlıkların uyanmalarına adayabilseydim! İşte o zaman görebilecektim

her şeyi açık açık, ve gördüğüm her şey sevinç - yalnız - sevinç olacaktı.»

Akşama uzayıp giden öğleden sonraları otların üzerinde yorulana dek oturup «hiçbir şey düşünmeden», biraz da uyuklayıp kıvılcım gibi yanıp sönercesine düşler görmek... Bir kezinde şöyle bir düş görmüştüm; Perili bir köşkteyim de tavan arasından annemin uzattığı bavul bavul gri etleri yukarı çekiyorum ve huysuzlanarak yakınıyorum: «İnmiycem işte, inmem aşağı bi daha! (bu dünyanın işlerini görmeyeceğim yani)». Bomboş bir varlıkımışım da, sonsuz gerçeközümün kıvancını tatmakmış tek işlevim gibi geliyordu bana.

Günler günleri kovalıyor, ben üzerimde iş tulumlarım, ne saçımı taradığım var ne de öyle tıraş olduğum var, köpeklerimin ve kedilerimin eşliğinde, çocukluğumun mutlu yaşamını yaşıyorum bir kez daha. Bu arada A.B.D. Orman İşlerine Washington Eyaletindeki High Cascades'in Desolation Peak (Yalnızlık Doruğu)nda yangın gözcüsü olarak çalışmak için yazdığım müracaat mektubuna cevap geldi, beni işe alıyorlardı. Mart ayında Japhy'nin kulübesine gitmek üzere yola çıkarım, ve böylece Washington'daki yazlık işime yakın olurum diyordum.

Pazar geceleri evdekiler onlarla birlikte çıkıp arabayla gezmemi istiyorlardı, oysa ben evde yalnız başıma kalmayı yeğliyordum, onlar da öfkelenip «Nesi var bu adamın yahu!» diye söyleniyorlar ve mutfakta falan, duya-bileceğim biçimde yüksek seslerle, «Budacılığımın» boşunallığını yararsızlığını tartışıyorlardı. Sonra hepsi arabaya doluşuyorlar ve gidiyorlardı. Ben de mutfığa dalıp başlıyordum şarkıya Frank Sinatra'nın «You're Learning the Blues» şarkısını öykünerek «Masalar bomboş, herkes gitmiş...» diye. Kaçığın tekiydim ,evet, ama mutlu mu mutluydum. Ve pazar günleri öğleden sonra köpeklerimle birlikte ağaçlarıma gidiyor, oturup yere, avuçlarımı açıp

yukarı doğru, Allah ne veriyse artık kabul ediyordum avuç avuç sıcak güneş ışıklarını. «Nirvana bu devinen pençedir.» diyorum meditasyondan sonra gözlerimi açar açmaz ilk olarak çimenlerin üstünde düşe dalmış Bob'un ön ayağını oynattığını görerek. Ve açık, temiz, basıla basıla dümdüz olmuş patikamdan geriye dönüp eve gidiyorum, ay ışığında saklanan sayısız Budaları göreceğim geceyi bekleyerek...

Ama eniştemle yaptığımız garip tartışmadan sonra birden huzursuz olmuştum; köpeğimiz Bob'un zincirini çözüp onu yanımda koruya götürmemi doğru bulmuyormuş eniştem. «O köpeği zincirinden çözemeyecek kadar çok para harcadım ben o köpeğe.»

Ben de, «Seni de bağlasalar bi zincire, bütün gün sızlansaydın o köpek gibi, neler hissederdin?» diye sordum.

Eniştemin yanıtı hazır: «Ne olmuş yani? O da bi şey mi?» ve kız kardeşim de katıldı: «O da bi şey mi yani?»

Tepem atmıştı, öfkelenerek fırladım, ormana gittim, bir pazar günü öğleden sonraydı, gece yarısına dek orda aç açına oturmayı kodum aklıma, sonra da dönüp pılımı pırtımı toplayarak gece vakti kimseye görünmeden çekip gitmeyi... Ama birkaç saat sonra annem arka balkondan seslenerek yemeğe çağırdı beni; dönmeyecektim. Sonra küçük Lou geldi ağacımın oraya ve yemeğe gitmem için yalvardı da...

Küçük derede kurbağalar vardı, en beklenmedik zamanlarda vıraklar ve meditasyonlarını keserlerdi. San-ki bilerek yaparlardı bunu, bir öğle vakti bir kurbağa üç kez vırakladı ve bütün gün başka hiç ses çıkarmadı. Üç-lü Araç'ın bir yorumunu mu yapmıştı acaba? İşte o anda da kurbağa bir kez vıraklamıştı, muhakkak bu kez de Birinci Araç olan Sevecenliği anırtıyor olmalıydı. Ben de kalkıp küçük Lou'yla eve döndüm, olanları aklımdan sil-

meye karar vermiştim, köpeğe acımayı bile unutacaktım. Ne üzüncü, ne gereksiz bir düşünce. O gece gene koruda tespihimi çekerken bakın ne dualar düzmüştüm: «Gururum incindi: Boşluk bu, geç! Benim işim yalnızca Dharma'yla: Boşluk bu, geç!.. Hayvanlara olan sevgim bana gurur veriyor: O da boşluk, geç! Zincir kavramını algılayışım: Boşluk bu, geç! Ya Ananda'nın merhameti: O da boşluktur, onu da geç!» O sırada eskilerden bir Zen Ustası çıkagelseydi, zincirlenmiş köpeği kalkıp bir de tekmeleseydi ve hepimizi irkiltip uyandırırverseydi bir. İnsanlara köpekiere ve kendime değgin kavramlarımdan arındığım için mi bütün bu sıkıntım? Ortada olan şeyleri yadsımanın açtığı bir yara mı bu içimdeki? Köylük yerde bir pazar günü yaşanan iç sızlatıcı küçük bir dramdı bu işte: «Raymond köpeğin zincire vurulmasına karşı.» Ama geceleyin ağacın altında birden şaşılmalı bir düşünce: «Her şey boşluktur ama uyanıktır! Her şey, zaman ve uzay ve zihin içre boştur.» Bu sonuca varınca ertesi gün, coşkuyla dolu, her şeyi evdekilere açıklama zamanının geldiğine karar verdim. Güldüler bana hepsi. «Ama dinleyin! Hayır! Bakın! Çok basit, durun da anlatayım size çok açık bir biçimde. Her şey boşluktan ibarettir, di mi?»

«Ne demek boşluk, yahu? Bak, bu portakal şimdi benim elimde, di mi?»

«Boşluk o, her şey boşluktur, evet bi şeyler geliyor ama gidiyorlar da... Yapılan her şey bozulmaya mahkûmdur; bozulmaya mahkûmdur çünkü yapılmışlardır da ondan!»

Kimsenin aldıracağı yok.

«Hay seni de Budanı dâ; oğlum, kendi öz dinin yetmiyor mu sana ki?» diyor annemle kız kardeşim.

«Her şey geçmiş, geçip gitmiştir, evet geçmiş ve gitmiştir.» diye haykırıyorum. «Ah,» diye ordan oraya doluşarak anlatıyorum, «gördüğümüz şeyler boştur, çünkü

varmış gibi görünürler, öyle di mi? Onları görürsünüz, ama onlar ölçülemeyen tartılamayan ya da elle tutulamayan atomlardan oluşmuştur, en aptal bilimciler bile biliyor artık bunu. Atomun bile bi sonu bulunmuyo, her şey uzayda bi cisim görüntüsünü veren bi takım boş düzenlemelerden ibarettir, büyük diye bi şey yok, küçük bi şey yok, ne de yakın ve uzak, doğru ve yanlış... Hepsj bi hayalet bunların, bu kesin.»

«Hayalet!» diye bağıyor küçük Lou, şaşkın. Aslında beni anlıyor o, ama «Hayalet» lafı geçince korkmuştu biraz.

Eniştem, «Bak,» diyor, «eğer nesneler boşluktan ibaretseler o zaman bu portakalın elimde olduğunu nasıl bilebiliyorum, hissedebiliyorum? Dokunuyorum işte ona, hattâ yerim de, yutarım da; sen buna cevap bul bakalım.»

«Zihnin portakalı düşünüp görüp işitip koklayıp tadıp dokunup bu portakaldır dedirtiyo sana; ama zihin olmasaydı sen o portakalı göremez, işitemez, koklayamaz, tadamazdın, hattâ aklından bile geçmezdi bi portakal düşüncesi; yani o, o portakal, varoluşunu senin zihnine borçludur! Anlamıyor musun bunu? Kendi başına hiç bi şeydir o. Hep zihnimizde bunlar aslında, zihninde gördüğün bi şey. Yani boşluktur, uyanık bi boşluk.»

«Dediğin doğru olsa da, beni ilgilendirmez.»

Hazır coşmuşum, o gece ağaçlığa gidiyorum ve düşünüyorum, «Bu sonsuz evrende bulunuşumun anlamı nedir? Yeryüzünün bir bucağında yıldızlara karşı oturmuş düşünüyorum da aslında her şeyin boşluğu ve uyanıklığı içinde boş ve uyanığım. Bunun anlamı şu ki ben boşluğum ve uyanığım, bildiğim şey budur benim. Boşum ve uyanığım, ve benimle bütün öbür şeyler arasında hiçbir fark yoktur. Yani bu da her şeyle bütünleşmiş olduğumu gösterir. O halde ben bi Buda olmuşum.» Gerçekten de böyle duyumsuyor, buna inanıyordum, ve Kaliforniya'ya

dönünce bunları Japhy'ye anlatacağımı geçirerek içim sevinçle doluyordu. «Hiç olmazsa o dinler beni.» diyerek şişindim. Büyük bir sevgi besliyordum ağaçlara karşı, çünkü aynı şeylerdik aslında; benimle tartışmayı akıllarından bile geçirmeyen köpekleri okşuyordum. Tüm köpekler Tanrıyı severler. Sahiplerinden daha da bilgedir onlar. Tutup anlatıyorum bunu köpeklerle, kulaklarını dikerek yüzümü yalıyorlar. Yanlarında bulunmam yetiyor onlara, aldırıyorlar başka bir şeye. Hiçbir kimse, hiçbir şey değildiysem de, o yıl en azından köpeklerin Ermiş Raymondudum.

Kimileyin ağaçlıkta oturup çevremde bulunan şeylere uzun uzun bakardım, varoluşun gizlerini sezmeye çalışırdım. Ottan yaptığım Saf Tathagata Tahtımın önünde eğilen kutsal sarı uzun sazlara bakar, onların nasıl her yöne doğru baş uzattıklarını, esen yelin buyurduğunca Ta Ta Ta diye nasıl görkemlice sohbetleştiklerini izlerdim. Ve bu sazlar yan tarafta yalnız başına duran kimi kibirli otlarla ya da kimi hastalıklı, yarı ölü otlarla dedikodulaşırlar; ve yelin esmesiyle tüm canlı otlar topluluğu birden kaynaşır ve sarı saplarıyla tutundukları yere eğilmeye başlarlar - ve «İşte!» derim, «Budur ol!» «Rap rap rap,» diye seslenirim ota sāza, ve bakarım hepsinin başlarını yelin estiği yöne uzata uzata bana yön göstermelerine salkım saçak, kimileri tohum çiçek nemli yerdeki kökünden fıkkırıp karmasını yaşayarak... Diken diken olurdu tüylerim. Daldardım uykuya ve düşümde bakın ne sözler: «Bu öğretiyile yeryüzü hitam bulur.» ve başını sallayan annemi görürdüm, gözlerini yummuş, üzgün ciddi. Dünyanın bezdirici sıkıntılarından, onulmaz dertlerinden bana ne? İnsan kemikleri tüm evrene ağır ağır yayılan birer boş yıldız kalıbı... «Bhikku Boş Fareyim ben!» diyorum düşümde.

Her yerde gezip duran küçücük benliğin yakınmalara

rından bana ne? Beni saran şey şimdi dışaesmelik, ilişki-kesmelik, budanmışlık, çıkarılmışlık, söndürülmüşlük, durdurulmuşluk, olaysızlık, yitmişlik, çıkmışlık, bağını-koparmışlık, nir-lik, vana-lık, koptul «Düşüncelerimin tozları birikerek topraklaşıyor,» diye geçiriyorum, «bu zaman ötesi yalnızlıkta.» diye geçiriyorum, ve bakıyorum gülümsemişim, çünkü işte sonunda beyaz bir ışık sarmış her yeri her şeyi, görmekteyim.

İlliclik ılık esen yelin çamları içli içli konuşturduğu bir gece «Samapatti» dediğim bir hal gelmişti başıma. «Samapatti», Sanskritçede «Deneyüstü Gezintiler» anlamına geliyor. Zihnimde bir uyusukluk vardı ama kendimi oldukça güçlü hissediyordum. Sırtımı dik tutarak ağacıma yaslanmış oturuyordum ki birden bir sürü çiçek gördüm, dizi dizi pembe çiçekler - sarımsı bir pembelikte... Korunun sessizliğinde (nirvanaya erişmek, sessizliği yakalamaya benzer) eski zamanların hiç konuşmayan bir Budası olan Dipankara Buda'yı gördüm, bir karlı dağ gibi heybetli bir Buda'yı, gür kaşlarıyla John L. Lewis'e benzeyen ve yüzüme dik dik bakan Dipankara'yı. Hem de eskil Buda yurtlarından birindeydik, karlarla kaplı bir saha («Yepyeni bi saha!» diye haykırmıyor muydu o zenci kadın!), bunları görür görmez az daha donuma edecektim. Sormayın artık nasıl gizemli yabansı bir çığlık attığımı o sahneyi görür görmez! Çığlığım şöyle: **ColyalcOLOR**, her ne demekse. Gördüğüm sahnede benlik duygularımdan falan arınmış bir durumdaydım, salt bir ben duygusu yokluğu yani, her türlü yanlış yargılardan arınmış doğal ruh devinimleri egemendi yalnızca... Çaba yoktu, hatta yoktu. «Her şey olması gerektiği gibi...» diye düşündüm. «Biçim, boşluktur; boşluk, biçimdir. Hepimiz burada şu ya da bu biçimde ve boş olarak sonsuza dek süregideriz. Ölülerin vardıgı şu kemale bakın, şu dingin zengin Arı Uyanık Ülke'nin sessizliğine!»

North Carolina'nın bütün ormanlarının, evlerinin üzerinden çılgınca bağırıp, herkese bu görkemli bu yalın gerçeği ilan etmek istedim. Sonra, «Sırt çantam komple hazır, mevsim de bahar, sıcacık güneybatıya gider, Texas'ın Chihuahua'nın bomboş kırlarında, Meksika'nın geceleri neşe taşan, her kapısından müzik, kadın, şarap, haşış, alengirli şapkalar fışkıran caddelerinde gezmeye... Viral! Ne fark eder ki? Tıpkı bütün gün yerleri kazıp duran karıncalar gibi benim de yapacak başka bir şeyim yok ki! İstedığımı yapmaktan, sevecence davranmaktan, hayali yargılarımla beni etkilemesin diye kaçınmaktan ve aydınlanma için dua etmekten başka yapacak bir şeyim yok.» dedim kendi kendime. Ağacın altında Buda gibi oturuyorum, çevremde o dizi dizi «colyalcOLOR» çiçekler, pembe si alı, fildişi beyazı; ve kuş cennetindeyim, düşümsü renk renk kuşlar bilmekteler uyanmış olan zihnimi ve tatlı tatlı ötüşerek kutluyorlar beni, gene düşsel ıtırlar içinde, gizemli bir eskilerdeyiz, Buda-sahalarının mutluluğunda, ve yaşamımın geniş pırıl pırıl boş bir sayfa gibi önümde uzandığını görüyorum ve ne istersem yapabilirim onunla.)

Ertesi günü, gizemli gözlemlerimin bana verdiği gerçek gücü sergilemesi açısından, garip bir şey olmuştu. Annem beş gündür öksürmekte ve burnu durmaksızın akmaktaydı, şimdi de boğazı ağrımaya başlamış ve her öksürüşünde boğazı daha da keskin acır olmuştu. Tasalandırıyordu onun bu hali beni. «Her şey boşluktur ve uyanıktır.» diye diye derin bir dalınca girip kendimi ipnotize etmeye ve annemin hastalığının nedenleriyle iyileştirme çarelerini araştırmaya karar verdim. Birden, kapalı duran gözlerimin önünde bir konyak şişesi belirdi, tam üzerinde de sinema filimlerinde olduğu gibi tedricen görünen «Heet» ovma ilacının etiketi... Etiketteki küçük beyaz çiçekleri kesin çizgileriyle görmekeydim; küçük taç yaprakları olan yuvarlak çiçekler. Hemen kalktım; va-

rından bana ne? Beni saran şey şimdi dışaesmelik, ilişki-kesmelik, budanmışlık, çıkarılmışlık, söndürülmüşlük, durdurulmuşluk, olaysızlık, yitmişlik, çıkmışlık, bağını-koparmışlık, nir-lik, vana-lık, koptu! «Düşüncelerimin tozları birikerek topraklaşıyor,» diye geçiriyorum, «bu zaman ötesi yalnızlıkta.» diye geçiriyorum, ve bakıyorum gülümsemişim, çünkü işte sonunda beyaz bir ışık sarmış her yeri her şeyi, görmekteyim.

Kılık ılık esen yelin çamları içli içli konuşturduğu bir gece «Samapatti» dediğim bir hal gelmişti başıma. «Samapatti», Sanskritcede «Deneyüstü Gezintiler» anlamına geliyor. Zihnimde bir uyusukluk vardı ama kendimi oldukça güçlü hissediyordum. Sırtımı dik tutarak ağacıma yaslanmış oturdum ki birden bir sürü çiçek gördüm, dizi dizi pembe çiçekler - sarımsı bir pembelikte... Korunun sessizliğinde (nirvanaya erişmek, sessizliği yakalamaya benzer) eski zamanların hiç konuşmayan bir Budası olan Dipankara Buda'yı gördüm, bir karlı dağ gibi heybetli bir Buda'yı, gür kaşlarıyla John L. Lewis'e benzeyen ve yüzüme dik dik bakan Dipankara'yı. Hem de eski Buda yurtlarından birindeydik, karlarla kaplı bir saha («Yepyeni bi saha!» diye haykırıyor muydu o zenci kadın!), bunları görür görmez az daha donuma edecektim. Sormayın artık nasıl gizemli yabansı bir çığlık attığımı o sahneyi görür görmez! Çığlığım şöyle: Colyalcolor, her ne demekse. Gördüğüm sahnede benlik duygularımdan falan arınmış bir durumdaydım, salt bir ben duygusu yokluğu yani, her türlü yanlış yargılardan arınmış doğa ruh devinimleri egemendi yalnızca... Çaba yoktu, hata yoktu. «Her şey olması gerektiği gibi...» diye düşündüm. «Biçim, boşluktur; boşluk, biçimdir. Hepimiz burada şu ya da bu biçimde ve boş olarak sonsuza dek süregideriz. Ölülerin olduğu şu kemale bakın, şu dingin zengin Arı Uyanık Ülke'nin sessizliğine!»

North Carolina'nın bütün ormanlarının, evlerinin üzerinden çılgınca bağırıp, herkese bu görkemli bu yalın gerçeği ilan etmek istedim. Sonra, «Sırt çantam komple hazır, mevsim de bahar, sıcacık güneybatıya gider, Texas'ın Chihuahua'nın bomboş kırlarında, Meksika'nın geceleri neşe taştan, her kapısından müzik, kadın, şarap, haşış, alengirli şapkalar fışkıran caddelerinde gezmeye... Viral! Ne fark eder ki? Tıpkı bütün gün yerleri kazıp duran karıncalar gibi benim de yapacak başka bir şeyim yok ki! İstedikimi yapmaktan, sevecence davranmaktan, hayali yargıları beni etkilemesin diye kaçınmaktan ve aydınlanma için dua etmekten başka yapacak bir şeyim yok.» dedim kendi kendime. Ağacın altında Buda gibi oturdum, çevremde o dizi dizi «colyalcolor» çiçekler, pembe si alı, fildişi beyazı; ve kuş cennetindeyim, düşümsü renk renk kuşlar bilmekteler uyanmış olan zihnimi ve tatlı tatlı ötüşerek kutluyorlar beni, gene düşsel ıtırlar içinde, gizemli bir eskilerdeyiz, Buda-sahalarının mutluluğunda, ve yaşamımın geniş pırıl pırıl boş bir sayfa gibi önümde uzandığını görüyorum ve ne istersem yapabilirim onunla»

Ertesi günü, gizemli gözlemlerimin bana verdiği gerçek gücü sergilemesi açısından, garip bir şey olmuştu. Annem beş gündür öksürmekte ve burnu durmaksızın akmaktaydı, şimdi de boğazı ağrımaya başlamış ve her öksürüşünde boğazı daha da keskin acır olmuştu. Tasalandırıyordu onun bu hali beni. «Her şey boşluktur ve uyanıktır.» diye diye derin bir dalınca girip kendimi ipnotize etmeye ve annemin hastalığının nedenleriyle iyileştirme çarelerini araştırmaya karar verdim. Birden, kapalı duran gözlerimin önünde bir konyak şişesi belirdi, tam üzerinde de sinema filimlerinde olduğu gibi tedricen görünen «Heet» ovma ilacının etiketi... Etiketeki küçük beyaz çiçekleri kesin çizgileriyle görmekeydim; küçük taç yaprakları olan yuvarlak çiçekler. Hemen kalktım; va-

kit gece yarısıydı. Annem yatağında öksürüyordu. Gidip kız kardeşimin bir hafta önce eve getirip yerleştirdiği birkaç saksı peygamberçiçeğini alarak bahçeye çıkardım. Sonra ilaç dolabından biraz «Heet» alarak anneme verdim, boynuna sürerek ovuşturmasını söyledim. Ertesi günü annemin öksürüğü kesilivermiş, iyileşmişti. Sonraları ben otostopla batıya gittiğimde, bu olanları bir hemşire arkadaşımıza anlatmışlar; o da «Evet, çiçeklere karşı alerjiniz olabilir.» demiş anneme. Bu önseziyi gördüğüm ve uyguladığım sırada insanların kendilerini cezalandırmak için kendilerini hasta edecek kimi fiziksel ortamları bilinçsiz olarak hazırladıklarını biliyordum; bunları, onlara Tanrısal yaradılışları ya da Buda yaradılışları ya da Allah yaradılışları ya da böyle tanrısal bir güce ne ad koyulmuşsa o şey yaptırmaktaydı; zaten her şey böyle kendi kendine düzenlenmiyor mu! Bu benim ilk ve son «mucizem» olmuştu; çünkü bu konulara dalmaktan ve kurum satmaktan çekiniyordum. Üstelik ürkütüyordu işin sorumluluğu.

Evdekilerin hepsi bu önsezi olayını ve sonuçlarını işitmişti, ama pek önem vermiyorlardı bu konuya; gelin görün, ben de pek durmuyordum üzerinde bu olanların. En doğrusu da buydu. Çok zengindim artık ben; kismetimde mi varmış, yoksa köpeklere acıyıp insanları af ettiğimden ötürü mü, deneyüstü Samapatti ergilerim açısından bir milyarderler milyarderi olmuşum. Şurası kesindi ki, ben bir mutluluklar mirasyedisidim, en son günah da erdemlilik günahıdır. O yüzden cenemi kapayıp yollara düşecektim ve gidip Japhy'yi görecektim. «Blues seni ayartmasın.» diyor şarkısında Frank Sinatra. Koruda geçirdiğim son gece, otostop yaparak ordan ayrılacağım sabahın arifesinde, bu dünyadaki şeylerin yok olmaya-caklarına, yalnızca son kerte saf gerçeközlerine ve yıldızözlerine uyanacaklarına değgin bir sözcük doğdu içi-

me: «Yıldızöz». Ve açıkça gördüm ki yapılacak hiçbir şey yoktur; çünkü hiçbir şey olmamıştır ve hiçbir şey olmayacaktır, her şey boş bir ışıktan ibarettir. Böylece güçlendirip kendimi, sırtladım sırt çantamı, öperek annemi, vedalaştım. Annem beş dolar ödeyip eski çizmelerimi pençeltirmiş, kalın lastik ökçeler taktırmıştı altlarına. Bütün yaz boyu sürecektir dağlardaki işime hazırdım artık. Başlıbaşına bir kişilik olan eski dostumuz bakkal Buddhy Tom beni arabasıyla 64 Numaralı Karayoluna dek götürmüş ve Kaliforniya'ya dek yapacağım üç bin millik yolculuğun ilk adımlarını atarken bana el sallamıştı. Gelecek yıl Noel zamanı gene dönecektim evime.

O sıralarda Japhy, Corte Madera (Kaliforniya)daki küçük şirin kulübesinde beni beklemekteydi. Sean Monahan'ın çimenli dik bir tepenin üzerinde gözlerden uzak, sıra sıra servilerin ardına kondurduğu ahşap bir yapıya yerleşmişti Japhy. Sean'ın kendi evi daha aşağıdaydı ve her tarafı okaliptüslerle, çamlarla kaplıydı. Ölmek üzere olan bir ihtiyar son günlerini geçirmek için yapmış bu kulübeyi; sağlam bir yapı. Orada kira filan ödemeden istediğim kadar kalabileceğimi söylemişti Japhy'yle Sean. Yıllarca bakımsız kaldıktan sonra, Sean Monahan'ın eniştesi genç, iyi bir marangoz olan Whitey Jones, orayı onarmış, tahta duvarları çuval beziyle güzelce kaplamış, içine güzel bir odun sobasıyla bir de gaz lambası koymuş ve adam ettikten sonra kendisi kent dışında çalışmak zorunda kaldığından, hiç nasip olmamış oturması orada. Japhy'nin kısıtlanmış o kulübenin sefasını sürmek; orada çalışmalarını sürdürüp tek başına sakin sakin oturmak. Birisi onu ziyaret etmek istese, dimdik tepeyi tırmanması gerek. Yerler saz örgüsü yaygılarla kaplı; Japhy bir mektubunda «Oturup pipomu içerim, çayımı yudumlarım ve rüzgârın ipince okaliptüs dallarını kamçılایışını, sıra sıra servileri hışırdatışını duyarım.» diye yazmıştı. On beş Mayıs'a kadar orda kalacaktı; o tarihte Japonya'daki bir Amerikan kuruluşunun davetlisi olarak tapınağın birinde bir

Zen Ustasının yönetiminde çalışmalar yapmak üzere geliyle Japonya'ya gidecekti. Japhy mektubunda, «Bu arada sen de gelirsen, kulübemi paylaşırsın, şarap içer, haftta sonları kızları çağırırız, geçeriz odun sobasının karşısına yer içer eğleniriz.» diye yazmıştı. «Monahan, büyük bahçesindeki kimi ağaçları devirip, yakacak odun keserek erzak paramızı vereceğini söylüyor; gel de odun nasıl kesilir öğreteyim sana.»

O kış boyunca Japhy karlar altındaki Portland'dan geçip otostopla kuzeybatıya, kendi memleketine gitmiş, daha da kuzeye uzanarak mavi buzullar ülkesine, daha sonra da Kuzey Washington'un Nooksack Vadisi'ndeki bir çiftlikte oturan bir arkadaşında kalmış. Tam bir hafta geçirmişler o dağ çiftliğinde sık sık da çevrede yürüyüşlere çıkarak. «Nooksack» ve «Mount Baker Ulusal Ormanı» adları beni coşturuyor zihnimde çocukluğumdan beri düşleyegeldiğim güzel kristal karlı buzlu çamlı imgeler yaratıyordu. Oysa şu anda bir North Carolina yolunda bunalıcı Nisan sıcaklığında beni alacak ilk arabayı beklemekteydim. Çok geçmedi, genç bir lise öğrencisi beni Nashville denilen bir kasabaya kadar götürdü. Orda güneşin altında bir buçuk saat piştikten sonra pek ağzını açmayan ama iyi yürekli bir deniz subayı beni Güney Carolina'daki Greenville'e kadar götürdü. Bütün kış boyunca ve ilkyazın ilk haftalarında evin arka balkonunda çektiğim güzel uykulardan ve korudaki dinlenmelerden sonra bu otostopçuluk işi bana her zamankinden daha da zor daha da bir işkence gibi geliyordu. Greenville'de yakıcı güneşin altında tam üç mil pisi pisine yürümüş karayolunu arayım derken kentin çarşılarında ve arka sokaklarında kaybolmuş hattâ bir ara üstleri başları kapkara olmuş, tere batmış, kömür tozları içinde zenci işçilerin çalıştığı bir demirhaneden geçmiş ve «Cehenneme döndük gene!» diye bağırıyordum alevler yüzümü yalarken.

Şükürler olsun çok geçmeden bir yağmur bastırdı ve birkaç otostoptan sonra yağmurlu bir gecede Georgia'ya vardım. Köhne nalbur dükkânlarının yola uzanan saçakları altında kaldırıma koyduğum sırt çantamın üzerine oturup biraz dinlendim, yarım şişe şarap içtim. Yağmur ha bire yağmakta, arabalar durmuyor. Greyhound otobüsü geçerken el sallayıp durdurdum ve Gainsville'e kadar otobüsle gittim. Orda tren istasyonunda bir yere kıvrılır uyurum diye düşündüm ama bir mil ötedeymiş istasyon, ben de daha yakındaki manevra sahasında yatayım bari dedim, ama bu kez de vardiya değiştiren bekçiler gördüler beni; kalkıp demiryoluna yakın bir arsaya gittim. Ama aynasızlar bir arabayla bir aşağı bir yukarı gidiyorlar uzun farları yakıp ortalığı taniyorlar (Allah bilir o demiryolu bekçileri beni ihbar etmişlerdir polislere, belki de öyle değil) ben de vazgeçtim orda yatmaktan, zaten bir sürü sivrisinek, kente dönüp çarşıdaki pırıl pırıl ışıklı kafeteryaların önünde dikilip biri beni arabasına alsın diye bekledim. Polislerin hemen önünde; o yüzden üstümü bışımı aramıyorlar, benden kuşkulanmıyorlar.

Ama alan yok beni, az sonra şafak sökecek, gidip bir otele dört dolarlık bir odada güzel bir duş yapıyorum ve dinleniyorum. Çok kötü bu yersiz-yurtsuzluk duygusu, içim kararıyor gene, Noel'de doğuya giderken olduğu gibi. Tek tesellim yeni kalın pençeli çizmelerim, bir de tika basa dolu sırt çantam. Sabahleyin kasvetli bir Georgia restoranında, tavandaki pervaneli vantilatörlerin altında, karasinekleri kovalayarak kahvaltı ediyorum; ve gene pişmekte olan karayoluna gidiyorum. Bir kamyon şoförü beni alıyor, Flowery Branch (Georgia)'ya bırakıyor; sonra bir iki kısa otostopla Atlanta'yı geçiyorum ve Stonewall adlı ufak bir yere geliyorum. Orda iriyarı şişman kovboy şapkaklı bir güneyli beni arabasına alıyor. Herif konuştuğu viski kokuları saçılıyor her yana, ha bire fıkralar an-

latıyor, dönüp dönüp yüzüme bakıyor gülüyor muyum diye, benden yana her bakışında araba da çıkıyor sağ çizgiden bankete ve öbek öbek tozuyor ardımızdaki yolu. Olacak gibi değil; ve daha varacağımız yere epey mesafe varken şurda yemek yiyeceğim diye bir bahane uydurarak arabadan iniyorum.

«Tamam arkadaş, hadi ben de senle geleyim yemeğe, sonra gene beraber çıkarız yola.» demesin mi herif! Sarhoş adam. Ve bastıkça basıyor gaz pedaline.

«Dur, bi tualete giricem.» deyip lafı çeviriyorum. Yıldırıyor bu olay beni de «Artık otostopçuluğa paydos!» diyorum kendi kendime. «Otobüsle El Paso'ya gidecek kadar param var, orda da Southern Pacific trenine atladığım gibi... Yüz kat daha emniyetli!» Üstelik güneybatıdaki El Paso (Texas)'ın o açık mavi semaları altında uzanan uçsuz bucaksız bozkırında ne güzel uyurum, polis molis olmadan diye geçiriyorum ve kararım karar. Güneyden kaçmam gerek bir an önce, prangalı mahkûmlar ülkesi Georgia'dan uzaklara...

Otobüs saat dörtte geldi, gece yarısında Birmingham (Alabama)'ya vardık, orda bir sıraya oturup öbür otobüsü beklemeye başladım. Kollarımla sırt çantamı sarmış uymaya çalışıyor, ve sık sık başımı kaldırıp Amerikan otobüs terminallerinin silik hayaletlerini gözlüyordum: Gerçekten de kadının biri önümden bir sis yumağı gibi geçivermişti, o kadının gerçekten **varolmadığına** yemin edebilirdim. Yüzünde, yapmakta olduğu şeye olan düşsel bir inanç maskesi vardı... Gel gör ki benim yüzümde de vardı aynı şey! Birmingham'dan sonra çok geçmeden Louisiana'da ardından Doğu Texas'ın petrol sahalarında, ordan uzun bir gün süren asker dolu bir otobüste uzun Texas çölleri geçerek yaptığım bir yolculuktan sonra da, Texas'ın uç yörelerinde - El Paso'dayım. Vakit gece yarısı, onca yolculuktan sonra canım çıkmış durumda,

tek arzum yatıp uyumak. Ama otele gitmek istemiyordum, artık paralar suyunu çekmekte, çantamı sırtladığım gibi tren manevra yerine gidiyorum, bir köşeye bırakıyorum sırt çantamı. Ve işte o gece, o anda, bu sırt çantasını ne diye almış olduğumu iyice anlıyorum ve şükrediyorum.

Şahane bir gece geçiriyorum, belki de en güzel uykusu oluyor bu yaşamımın. Önce biraz gezinip, yorgun argın ortalığı kolaçan ediyorum, kapalı yük vagonlarının ardında gizlenerek manevra yerinin batı ucuna doğru yürüyorum. Karanlıkta, az ötede uzanan çölü görebiliyorum. Ay ışığında kayalıkları, yer yer çalılıkları seçebiliyorum; ay ışığında küçük tümsekler oluşturuyorlar. «Ne işim var otobanlarda, tren yollarında,» diye geçiriyorum, «biraz daha taban tepip şu çöle girsem, ne burdaki bekçiler bulabilir beni ne de ipsizler...» Demiryolunu izleyerek birkaç mil daha ilerliyorum ve çok geçmeden dağlık çöl önümde apaçık uzanıyor. Kalın çizmelerimle traverslerin, kayaların üzerinde yürümek çok kolay. Saat bire yaklaşıyordu. Carolina'dan bu yana doğru dürüst bir uykuya hâsrettim. Nihayet sağımda hoşuma giden bir dağ gördüm, bir sürü ışıklı penceresi olan cezaevine benzer bir binanın bulunduğu uzun bir vadiyi geçerken, «Aman evlât, böyle yerlerden uzak dur!» diye söylenerek kuru bir nehir yatağına vardım. Ay ışığında kumlar, kayalar bembeyaz görünüyordular. Orayı da geçtim. Tırmandım, tırmandım.

Birden bir sevinç doldu içime, çünkü artık yapayalnız olduğumu, bütün gece kimsenin beni uyandıramayacağını düşünüyordum. Ne şaşırtıcı bir durum! Gereksindiğim her şey vardı sırtçağzımda; termosumda otobüs terminalinden doldurma taze suyum bile vardı. Kuru yatağı geçip epey tırmandıktan sonra arkama dönüp baktım; bütün Meksika, bütün Chihuahua ayaklarımın altındaydı;

Chihuahua dağlarının üzerinde tepsi gibi duran ayın ışıkları altında uzayıp giden çöldeki kumlar pırıl pırıl parlıyordu. Southern Pacific demiryolu, El Paso'dan çıkarak Rio Grande Nehri'ne koşturularak uzanıyor, ve benim bulunduğum yakadan (Amerika yakasından) nehrin A.B. D.'yle Meksika'yı nasıl ayırdığını görebiliyordum. Bulduğum yer kumluktu, ipek gibi yumuşak kumlar. Uyku tutulumu kumların üzerine seriyorum, pabuçlarımı çıkarıp bir yudum su içiyorum ve pipomu yakıp ayak ayak üzerine atıyorum - keyfim yerinde. Çıt çıkmıyor; çölde hâlâ kış mevsimi... Ta uzakta bir yerde eski arabaları eziyorlar bir preste, **güm** diye sesler çıkararak; bütün El Paso'yu uyandırıyorlar, ama beni değil. Tek yoldaşım, Chihuahua üzerinde her bakışımda daha da alçalıyor; giderek yitiriyor beyazlığını ve gitgide sararıyor tereyağı gibi; ama tam uyuyacağım sırada başucumda asılı bir fener gibi ışıklıydı hâlâ ay, yüzümü yana çeviriyorum uyumak için. Bütün kaldığım yerlere adlar takar dururum. Buraya da «Apache Bahçesi» diyorum. Ve bir güzel uyuyorum.

Sabahleyin kumların üzerinde bir çingiraklıyılan izi buluyorum, ama geçen yazdan kalmadır herhalde. Kimi çizme izlerine de rastlıyorum, avcı çizmesi izi... Sabahleyin gökyüzü masmavi, tek bulut yok; güneş yakıyor, kahvaltılık ateş yakmak için bol bol kuru dallar var. Çantamda birkaç teneke domuz etli kuru fasulyem var. Krallara layık bir kahvaltı yapıyorum. Sorun, şimdi su bulmak; çünkü hepsini içip bitirmiştım. Güneş yükseldikçe susuzluğum artıyordu. Kumlukta dolaşarak çevreyi araştırdım, kumluğun bittiği yerde duvar gibi yükselen büyük bir kayaya vardı; kayanın dibinde de yattığım yerdekenden daha beyaz kumlar... O gece burda yatmaya karar veriyorum. Bütün gün Juarez'de kiliseyi gezip sokaklarda Meksika yemekleri yiyerek eğleniyorum. Bir ara sırt çantamı ka-

yaların arasına saklamayı geçirmiştim aklımdan, ama az bir olasılıkla da olsa ipsizin ya da avcının biri gelir de tırtıklar diye sırtlayıp çantamı öyle gitmiştim. Kumluktan inip demiryolundan geriye üç mil kadar yürüyerek El Paso'ya girdim. Çantamı tren istasyonunda bir dolaba kilitledim, yirmi beş sente... Sonra da kenti geçip sınır kapısına vardım ve iki sent ödeyip içeri, Meksika'ya geçtim.

Çılgınca bir gün geçirecekmişim meğer, önce sakın sakın Mary Guadalupe kilisesini gezdim, sonra da Kızılderili pazarında bir volta atıp park sıralarında civil civil oynayan Meksikalı çocukların arasında dinlendim. Ne var, çok geçmeden meyhanelere de uğramış ve biraz fazlaca içmiştim; bir ara orda oturan posbıyıklı Meksikalı ihtiyarlara «Todas las granas de arena del desierto de Chihuahua son vacuidad!» diye avaz avaz bağırır buldum kendimi. Ve az sonra da bir grup Meksikalı Apaçiyle dost olup çıkmıştık. Adamlar beni bir izbe yere götürdüler, öbür arkadaşlarını da çağırdılar; mum ışığında haşış çekmeye başladık. Bir ara başım döndü ve o tertemiz beyaz kumlu bahçemi ve o gece kalacağım yeri falan düşünerek, müsaade istedim. Ama bırakmıyorlardı herifler yakamı. İçlerinden birisi pazarda aldığım şeylerin bulunduğu torbamdan bir şeyler çalmıştı, ama üzerinde durmadım. Meksikalı oğlanlardan birisi homoydu, bana âşık olmuş ille de Kaliforniya'ya birlikte gidelim diye tutturmuştu. Juarez'de gece vaktiydi; tüm gece kulüpleri dolup taşıyordu. Bira içmek için bir gece kulübüne girdik. İçerisi zenci askerlerle tıklım tıklım doluydu. Askerler yaka bağı açık taşkınlıklar yapıyor, senoritaları çekip kucaklarına oturtuyorlardı. Çılgın bir yer. Parayla çalışan otomatik pikaptan «rock and roll»lar gırla... Bir tür cennet... Meksikalı oğlan sokak sokak gezmeme Amerikalı gençlerle kızların nerde bulunacağını söylememi öneriyor. «Sonra onları benim odama çıkarırız, bi bakarlar kız mız yok!»

diyor oğlan. Ancak sınır kapısında kurtulabiliyorum ondan. El sallayıp vedalaşıyoruz. Kötülükler kentinden, beni bekleyen erdemli çölüme gidiyorum.

İçimde bir tedirginlik, sınırı geçiyorum ve El Paso'dan geçip tren istasyonundan sırt çantamı alıyorum; içim rahatlayıveriyor. Gene o üç mili tepip kumluğa varıyorum; ay ışığında kolay oluyor yolunu bulmam, ve tırmanıyorum çizmelerimle rap rap diye giderek... Japhy'den dünyanın ve kentlerin mihnetlerini bir yana fırlatıp kendi gerçek ve saf ruhumu bulmayı öğrenmiş olduğumun farkına varıveriyorum. Tek gereksinimim işte bu sırt çantam. Kamp yerime varınca uyku tulumumu seriyorum ve bana sunduğu bu şeyler için Tanrı'ya şükrediyorum. Artık bütün o akşamın ve gecenin bana bitmez tükenmez gibi gelen, yana eğik kasketli Meksikalılarla kokuşmuş odalarda mum ışığında haşış çekişlerimiz falan kötü bir düştü sanki; North Carolina'daki Buda Deresi'nin kıyısındaki otan minderin üzerinde gördüğüm düşlerden biri gibi... Oturup meditasyon yaptım, dualar ettim. Bir kış çölünün gecesinde uyunan uyku gibisi var mı!.. Tabii güzel bir uyku tulumunuz olacak ve başınızı çekeceksiniz içeriye, ıpılık. Öyle sessiz ortalık, insan kendi damarlarındaki kanın kulaklarında zonk zonk çağlamasını işitebiliyor; ama ondan daha gizemli bir çağıldama daha var işitilen (ki hep bilgelik elmasının gürlemesi derim ben buna). Bu gürleme, sessizliğin kendi gizemli gürlemesidir; doğduğun günden başlayıp içine daldığın dünya mihnetlerinin sana unutturmuş gibi olduğu bir şeyi anımsatırcasına süregiden ulu bir şşşş. Sevdığım kimselere, anneme, Japhy'ye anlatabilmeyi çok isterdim bunu; ama bu hıçlığı ve ondaki saflığı anlatabilecek sözcük bulamam... Sarkık kaşlı, ak saçlı Dipankara'ya sorulmuştur çokça «Tüm canlı varlıklara öğretilmesi gereken belli kesin bir öğretisi var mıdır?» diye de, onun verdiği yanıt elmanın gürleyen sessizliği olmuştur hep.

Sabahleyin erkenden yola koyulmam gerekti, yoksa bu gidişle Kaliforniya'daki yeni yuvama ulaşamayacaktım hiç. Yanıma aldığım paradan sekiz dolar kadar kalmıştı. Hemen karayoluna çıktım ve otostopa başladım, umutla kaldırıp başparmağımı... Bir gezici satıcı aldı beni arabasına. Adam, «Bu El Paso'da yılın üç yüz altmış günü hava pırıl pırıl güneşli olur, karım gitmiş bi otomatik çamaşır kurutma makinesi almış!» dedi daha ilk ağızda. Onunla Las Cruces (New Mexico)ya kadar gittik. Orda karayolunu izleyerek küçük kasabaya gittim ve kentin öbür ucundan çıktım; büyük, güzel bir ağaç vardı orda, sırt çantamı çıkarıp şöyle bir dinleneyim dedim. «Nasıl olsa Kaliforniya'ya geldim sayılır, hep öğle vakitleri bir ağaç altında dinlenmeyi düşlemez miydim?» diye geçirip sırtüstü uzandım, biraz da uyumuşum, tatlı tatlı.

Sonra kalkıp demiryolu üzerinden geçen köprüden yürüdüm ve tam o sırada adamın birisi «Ey ahabap, saatte iki dolar kazanmak ister misin? Bi piyano taşıycaz da...» dedi. Paraya ihtiyacım vardı, hemen kabul ettim. Sırt çantamı adamın nakliye bürosunda bırakıp, kamyonetiyle Las Cruces'in bir dış mahallesindeki bir eve gittik. Orta tabakadan sevimli insanlar evin verandasında oturmuş sohbet ediyorlardı; nakliyecilerle kamyonet-

ten çıkıp özel el arabası ve bir takım minderlerle piyanoyu ve daha birkaç eşyayı dışarı çıkarıp yeni evlerine götürdük. İş bitmişti. İki saat... Adam bana dört dolar verdi ben de kamyonların uğrağı olan bir yol üstü lokantasına girdim ve şahane bir yemek yedim. Artık öğleden sonra ve akşam yolculuğuna hazırdım. Tam o sırada yanımda bir araba durdu, direksiyonda sombrero giymiş iriyarı bir Teksaslı, arka koltukta da yoksul görünüşlü bir genç karı koca oturuyordu. Kadıncağızın kucağında bir bebek vardı. Teksaslı, beni Los Angeles'e kadar on dolara götürebileceğini söyledi.

«Bütün param dört dolar, istersen vereyim.» dedim.

«Geç içeri bakalım, yolda mı bırakıcaz seni!» Herifte bir çene, Arizona'yı geçiyoruz, Kaliforniya çöllerini geçiyoruz, kapanmıyor bir türlü. Bizim emektar tren manevra yerlerine bir taş atımlık mesafede iniyorum arabadan; sabah saat dokuz. Bir de mini felaket... Arabada yere yatırdığım sırt çantama Meksikalı tazenin kazayla döktüğü bebek mamasının bıraktığı lekeyi silmeye çalışıyorum hırsla. Ama ne iyi insanlardı onlar!.. Hattâ Arizona'yı geçerken bir parça Budacılıktan falan söz etmiştim onlara, özellikle karmayı, ruhun öldükten sonra bir başka gövdeye geçmesini anlatmıştım da; çok ilgi duyup sevinmişlerdi bu habere.

«Yani bi daha doğup yeniden şansımızı deniycez, öyle mi?» diye sormuştu zavallı Meksikalıcık; önceki gece Juárez'de katıldığı bir kavga sonucu suratı sargılar içinde falan...

«Öyle söylüyorlar.»

«Kıyak be! Ulan, bi daha gelişte işalla şimdikinden başka olsaz barıl!»

Bir dahaki sefere değişmesi gereken biri varsa o da bizim koca Teksaslıydı herhalde: Herif bütün gece boyunca bilmem kime nasıl bir yumruk çakmış, yok bir ötekine

nasıl bir kötek atmış durmaksızın kesmişti. Dediklerine bakılacak olursa tüm Texas bozkırının şu anda ondan mariz yeyip yerlerde sürünen bir ordu kurmaya yetecek sayıda kurbanla dolu olması gerekirdi. Ama anlattıklarının aslı astarı vara benzemiyordu pek; o yüzden gece yarısından sonra dinlememiştım bile onu. Şimdi de saat dokuzda Los Angeles'teyim, tren manevra yerine doğru ilerliyorum, bir kafeteryada çörek ve kahveden ibaret ucuz bir kahvaltı yapıyorum. Tezgâhtaki İtalyan garson bu koca sırt çantasıyla ne yaptığımı soruyor, çene çalışıyoruz biraz. Sonra çıkıp trenlere gidiyorum, çimenlere oturup trenlerin hazırlanışına bakıyorum.

Daha önce frencilik yapmanın verdiği gurur ve rahatlıkla, sırtımda çanta falan, makasçılardan yanına kadar gidip kalkacak ilk trenin saatini soruyorum. Ne hata! Birden uzun boylu genç bir polis, kalçasında sallanan meşin tabancalıktaki silahıyla dikiliyor tepeme - tıpkı TV'deki Cochise Şerifiyle Wyatt Earp gibi... Koyu güneş gözlüğünün ardından buzlar gibi bir bakış fırlatıyor suratıma ve ordan çekip gitmemi buyruyor. Ve elleri böğründe, ben ta karayolundaki üst geçitten geçene dek ayırmıyor gözlerini üzerimden. Canım sıkkın mı sıkkın, geçitten iniyorum ve manevra yerinin kıyısındaki çitten içeri atlayarak otların arasına tam siper yatıyorum. Sonra kalkıp, ağzımda bir çimeni çiğneyerek mümkün merteye öne eğilerek bekliyorum. Ansızın ileri işaretini veren düdüğü işitiyorum, hangi trenin hazırlandığını zaten görmüşüm, bir koşu trenime yanaşıp fırlıyorum üstüne. Tren daha yeni hareket etmekte; giderek hızlanıyor ve manevra yerinden geçerken, ben dişlerimin arasında çimen sırtüstü gel keyfim gel yatmışım, o deminki polisin tam önünden kaçıyoruz. Şapşallaşılıyor adamcağız, artık saçlarını mı yolmuştur, göremiyorum.

Posta treni Santa Barbara'da durunca gene plâja gi-

diyorum, denize girdikten sonra kumsalda güzel bir ateş yakıyorum ve yemeğimi yiyorum; sonra gene manevra yerine dönüp Midnight Ghost'u bekliyorum. Daha epey var gelmesine. Bu Midnight Ghost'un vagonlarından çoğu üstü ve yanları açık olanlardan; kamyonlar traktörler yüklenip çelik halatlarla bağlanıyor üzerlerine. Yüklenen araçların dev tekerlekleri ağaç blokların içine yerleştiriliyor. Bir kaza olsa da aracın lastikleri bloklardan kurtulurverse, o zaman güle güle Ray... Çünkü başımı hep bu ağaç bloklara yaslarım giderken... Ama Midnight Ghost'ta ölmek varsa kısmetimde, kısmet kısmettir, ne yapabiliyim ki başka! Ama Tanrı bana yapacak çok şey çizmiş daha yazgımda. Ghost tam zamanında damladı, ben de açık bir vagona zıpladım. Geçtim bir kamyonun altına, tulumumu yaydım altına, ceketimi katlayıp çıkardığım pa-buçların üstüne bastırdım, başımı da ceketten yastığının üzerine yaslayıp şöyle bir soluk alarak gevşedim. Hoop, gidiyoruz. Şimdi daha iyi anlıyorum ipsizlerin ne diye bu trene Geceyarısı Hayaleti dediklerini; çünkü yorgunluktan canım çıkmış halde, tüm sağduyularıma ters düşecek biçimde, derin bir uykuya bırakıyorum kendimi, ve ancak San Luis Obispo garının ışıkları vurduğunda yüzüme, uyanıyorum. Vaziyet tehlikeli. Tren daha buraya girmeden atlamam gerekirdi. Şükür kimsecikler yok ortalıkta, gece geç vakit falan, üstelik ben deliksiz uykumdan uyandığımda kalkış düdüğünü çalmalarına gelmiş sıra, ve trenimiz yollanıyor, tıpkı bir hayalet gibi... Bir daha artık sabahleyin San Fransisco'ya vardığımızda uyanıyorum. Bir dolarcık kalmış cebimde. Gary de beni kulübesinde beklemekte. Tüm yolculuk bir düş gibi hızlı ve aydınlatıcı olmuştu, ve geri gelmişim işte.

Bir gün gelir de Dharma Serserilerinin şu Amerika'da çocukluk çocuklarıyla evlerinde normal bir yaşam sürdüren yandaşları türerse, muhakkak Sean Monahan gibi kimse-ler olacaktır o insanlar.

Sean genç bir marangoz ustasıydı, Corte Madera'daki dizi dizi evlerden yukarıya epey tırmandıktan sonra varılan bir tepe üzerindeki eski ahşap bir evde oturur, kullandığı araba külüstür mü külüstürdür, kendi elçeği-ziyle evin arkasına bir de geniş kapalı balkon çıkarmış sonra da orasını çocukları için oyun odasına çevirmiştir; ve kendisi gibi fazla para harcamaksızın Amerika'da güzel bir yaşam sürdürmenin-püf noktalarını bilen bir eş seçmiştir. Sean çalıştığı yerden arasıra izin alıp evinin az daha yukarısında bulunan ve kiraladığı yere dahil olan bir kulübeye gider orda gününü meditasyon yaparak, kendi başına çay demleyerek, Budacı sutraları inceleyerek ve istediği zaman da yatıp uyuyarak geçirirdi. Karısı Christine, genç güzel, bal rengindeki saçları ta omuzlarından aşağıya dökülen bir kadındı. Evde, bahçede yalınayak dolaşır çamaşırını asar, kendi ekmeklerini ve kurabiyelerini kendisi pişirirdi. Hiç yoktan, bakardınız, mukemmel bir sofraya hazırlayıvermiş. Geçen yıl Japhy onlara, evlenme yıl dönümlerinde, beş kiloluk bir torba un

armağan etmiş de, ne diyeceklerini şaşırmışlar sevinçten. Sean da o eski pirlereydi hani; daha yirmi ikisinde ama Saint Josephvari koyuvermiş sakalları, arasından da inci gibi dişleri gülümser, ıslıl ıslıl mavi gözleriyle bakar insana. Daha bu genç yaşta iki kızları olmuş; onlar da yalınayak dolaşıp dururlar bahçede ve evin içinde. Kendi başlarını kurtarmayı öğreniyorlar ufaktan. Sean'ın evinde yerler hasır örme yaygılarla kaplı, burada da içeri girerken pabuçları çıkaracaksınız. Onun da bir yığın kitabı var ve tek lüksü, Kızılderili müziğini Flamen-coları caz plaklarını dinleyebilmek için almış olduğu bir müzik setiydi. Çin ve Japon plakları bile vardı. Alçak, siyah lake Japon stili bir yemek masaları var; Sean'ların evinde yemek yemek isterseniz yalnız pabuçlarınızı çıkarmakla kalmaz, bir de masanın çevresindeki minderlere oturmak zorunda olursunuz. Christine'in çorbaları kurabiyeleri leziz mi leziz.

O gün Greyhound otobüsünden inip tepeye çıkan bir millik asfalt yolu tırmanarak öğle vakti oraya vardığımda Christine hemen beni buyur etti. Cana yakın bir kadın. «Sean ile Japhy bugün Sausalito'da birlikte çalışıyorlar. Saat beşte dönerler.»

«Ben de çıkar kulübeye bakarım bir, orda beklerim akşama kadar.»

«İstersen burda da oturabilirsin, plak çalarsın.»

«Ayağının altında dolaşmayım, işine mani olurum.»

«Yok canım, sen rahatına bak; ben çamaşırları asıp akşam için biraz ekmek pişireceğim, biraz da yama ütö falan.» Böyle bir karısı olunca, Sean'ın, marangozluk işinde öyle düzensiz bir biçimde çalışmasına karşın, bankada birkaç bin doları bulunmasına şaşmamak gerek. Sean, eski zaman pirleri gibi eliaçık da; açsan, doyuruverir karnını; bir düzüne konuk gelse kururverir bahçede bir sofraya, hepsini doyurur (ahım şahım yemeklerle olmasa da

tadı damağında kalır herkesin), koca bir damacana kırımızı şarabı da eksik etmez. Ama masrafları bölüşürler aralarında. Bu konuda çok titiz Sean: Örneğin şarap parası toplanır, ve hafta sonlarında yatıya gelenler olursa yemeklerini getirmeleri ya da parasını vermeleri istenirdi. Sonra da geceleri millet yıldızların altında ağaç diplerinde karınları tok ellerinde şarap bardakları, oturur, Sean da gitarını çıkarıp türküler söylemeye başlardı. Kimileyin bu toplantılar beni sıkar, ben de çekip tepeme gider ve uyurdum.

Öğle yemeğini yedikten ve Christine'le bir süre söyledikten sonra, tepeye çıktım. Evin arka kapısından çıkar çıkmaz dik olarak tırmanan bir yoldan gidiliyordu. Sean'ın evini çeviren kır çiçekleriyle dolu çayırığı, dev gibi, çeşitli çam ağaçlarının sardığını; komşu bahçelerin birinde de iki güzel defne ağacının ince boyunlarıyla yakıcı güneşin altındaki gür çimenlerin üzerine eğilmiş gibi durduklarını gördüm. «Yaşadık, burası North Carolina'daki korudan da esaslı olacak!» diye geçirdim başımı kaldırıp yükselen çamlara bakarken. Çimenlik yamacı tırmanırken Sean ile Japhy'nin keserek devirdikleri ve çerçeveli testereyle uzunlamasına biçmiş oldukları iki okalıptüs ağacı gördüm. Yerdeki kütüklere bakınca, kısıkları nerelere yerleştirip, balyozlarla ve iki yanlı baltalarla nasıl kesmiş oldukları apaçık belli oluyordu. Tepeye çıkan patika öyle sarptı ki, öne doğru eğilerek maymunlar gibi yürümem gerekiyordu. Patika, birkaç yıl önce, tepedeki kulübede tek başına otururken ölen bir ihtiyarın diktiği upuzun bir sıra servi ağaçlarının önünden geçmekteydi. Bu serviler, okyanustan esen soğuk sisli rüzgârların bahçeleri tahrip etmesini önlermiş. Tepeye üç aşamada tırmanılıyordu: Önce Sean'ların arka bahçesi; sonra bir çit (burası içinde geyik beslenen bir kuru, park gibi ufak, çevrilmiş bir yer - bir gece beş geyik görmüş-

tüm orda, dinleniyorlardı; zaten buraları av hayvanlarının sığınak yeri); son aşama da gene bir çitin çevirdiği çimenlerle kaplı tepenin üstü. Tepe birden sağ yana doğru çukurlaşıyor, kulübe işte burda ağaçların ve çiçekli ağaççıkların arasından biraz görülebiliyor. Kulübe, üç büyük odalı sağlam bir yapı; Japhy yalnızca bir tanesini kullanıyor bu odaların. Kulübenin ardında yığınla yaka-cak odun, bir testere tezgâhı ve birkaç tane balta duruyor. Az ötede de üstü açık bir ayakyolu - yerde bir delik bir de geniş tahta, hepsi o kadar. Sık yapraklar denizinden süzülerek vuran güneş ışığının altındaki bu güzel bahçeyi görür görmez, dünyanın ilk sabahını yaşamış gibi oldum. Kuşlar, kelebekler dört bir yana uçuşuyorlar, hava ılık, tatlı; tepedeki süpürgeotlarının ve ta dağın tepesine dek uzanan tel örgü çitin ötesindeki çiçeklerin kokuları buram buram... Marin County yöresinin bir cenneti burası. Kulübeye giriyorum.

Kapıya Çince yazılı bir levha asılmış; orda ne yazılı olduğunu bir türlü öğrenemedim: Belki de «Mara, uzak dur bizden.» yazıyordur (İnsanları baştan çıkaran Mara yani). İçerisi, Japhy'nin yaşam biçiminin o yalın güzelliğini yansılıyor; temiz, ussal, dekorasyonuna bir kuruş bile harcamamış olmasına karşın yabansı bir varsıllıkta. Eski kil çömleklerinden, bahçeden toplanmış demet demet çiçekler fışkırıyor. Kitapları, portakal sandıklarına düzgünce yerleştirilmiş. Yerlerde, ucuzundan saz örgüsü yaygılar. Duvarlar, demiştim ya, çuval beziyle kaplanmış; bence en iyi duvar kâğıdından çok daha iyi böylesi - hoş bir görünümü var ve çok güzel kokuyor. Japhy'nin yatağı, yere serili ince bir minder; desenli bir şalla örtülü. Başucunda da özenle dürüp koyduğu uyku tulumu duruyor. Ke-nevirden dokunmuş bir perdenin ardındaki dolapta Japhy'nin sırt çantasıyla öbür eşyaları duruyor gözlerden uzakta. Çuval beziyle kaplı duvarın üzerinde ipek üstü-

ne yapılmış eski Çin resimlerinin güzel baskıları, Marin County ile Kuzeybatı Washington'un haritaları ve yazıp herkes okusun diye çiviye geçiriverdiği şiirleri var. Çiviye asılmış şiirlerin en üstünde bulunan son şiirinde: «Şu anda aralık duran kapıdan bir sinekkuşunun balkonuma konduğunu gördüm; çok kalmadı, gitti. Ama bırakmıştım çalışmayı artık; ardından sundurmayı tutan ağaç direğin alt ucunun kayıp toprağa gömüldüğünü fark ettim, boyumca yükselen sarı çiçekli sarmaşıklar arasından geçerek ışıklı gölgeli harika nakışlar işleyen ağaçlarda başları beyaz tüylü serçeler coşkuyla cıvıldıyorlar; vadideki bir horoz ötüyor da ötüyor. Sean Monahan dışarda güneşleniyor ve bir yandan da Elmas Sutra'yı okuyor. Dün, Göçmen Kuşlar'ı, okudum. Yağmurkuşlarını ve Arktik Kirlangıçlarını... Ardıkuşları göçecekler yakında buradan uzaklara, başka kuşlar gelecek onların yuvalarına; ve çok yakında Nisan güneşi bastırınca, kitap falan karıştırmaksızın, deniz kuşlarının kıyıyı izleyerek kuzeye doğru baharın peşinden gideceklerini anlayacağım. Altı haftaya varmaz, yuvalarını kuracaklar Alaska'da,» yazılı. Bir de imza var: «Japeth M. Ryder, Servili Kulübe - 18: III: 56.»

Japhy işten dönene kadar evdeki hiçbir şeye ilişmek istemedim, onun için dışarı çıkıp diz boyu çimenlerin üzerine uzandım, bütün öğleden sonra güneşlenerek düşlere daldım. Sonra birden aklıma geldi, «Kalkıp Japhy'ye şöyle güzel bi yemek hazırlasam ya!» diyerek tepeden aşağıya indim ve yoldaki bir dükkândan kuru fasulye, tuzlanmış domuz eti, ve bir sürü başka şeyler de alıp geri döndüm. Odun sobasını yakıp bir tencere dolusu New England usulü melaslı soğanlı kuru fasulye yemeği pişirdim. Japhy'nin kileri şaşırtmıştı beni; sobanın yanındaki bir rafta iki baş soğan, bir portakal, bir torba bulgur, birkaç kutu Hint baharı, pirinç, acayip bir takım kurutulmuş Çin yosunları, bir şişe soya fasulyesi sosu (herhalde o aca-

yıp Çin yemeklerini yapmak için)... Ağzıları bağlanmış küçücük naylon torbalarda tuz ve karabiber var; her şey düzenli. Hiçbir şeyi yele vermez Japhy, bilirim, hiçbir şeyi yitirmez. Şimdi de evine ünlü domuz etli kuru fasulyeyi sokmamdan hoşlanmayacaktır belki. Rafta, Christine'in pişirdiği ev ekmeğinden koca bir parça duruyor. Ekmek bıçağı olarak kullandığı hançer de ekmek tablasına saplanmış.

Hava kararmıştı, bahçede oturmuş bekliyordum; ılık kalsın diye tencereyi sobanın üzerine bırakmıştım. Birkaç parça odun yarıp sobanın ardındaki istife koydum. Pasifik'ten sisli bir rüzgâr esmeye başlamıştı, ağaçlar uğuldayarak eğiliyorlardı. Tepeden bakınca her yerde ağaçtan başka bir şey görünmüyordu, uğuldayan bir ağaç denizi... Cennet gibi bir yer... Hava gittikçe serinlediğinden içeriye girdim, birkaç odun attım sobaya, ve şarkı söyleye söyleye kapadım pencereleri. Pencereler de donuk renkli, takılıp sökülebilen bir tür plastik levhalardan ibaret; çok iyi düşünmüş bunları yapan whitey Jones - Christine'nin ağabeyi, içeriye ışığı alıyor ama dışarısını görmiyorsun; bir de rüzgârın soğuşunu kısıyor. Çok geçmeden oda sıcacık olmuştu. Bir ara sislerin örttüğü ağaç denizinden gelen rüzgâr uğultularıyla birlikte bir de «Hoo» sesi gelmeye başladı. Japhy'nin sesiydi bu.

Onu karşılamak için dışarıya çıktım. Ceketini omuzuna atmış, diz boyu otların arasında, çizmeleriyle yeri inlete inlete gelmekteydi Japhy. Bütün gün çalışmaktan yorgun görünüyordu. «Heey, Smith, nihayet geldin ha?»

«Kuru fasulye pişirdim, ağzına layık.»

«Sahi mi?» Epey hora geçmişti pişirdiğim yemek. «Ooh, yorgun argın eve dönmek ve yemek pişirme zorunda kalmamak ne kıyak şey. Açlıktan geberiyom.» Japhy vakit geçirmeden kuru fasulyeyle ekmekten oluşan akşam yemeğine oturdu, ben de sobanın üzerinde bir ten-

cerede kahve yapmaya başladım - kaşıkla karıştırarak yapılan Fransız kahvesi gibi... İkimiz de iyice doyduktan sonra pipolarımızı yakıp gürül gürül yanan sobanın karşısına geçtik. «Ray, Desolation Peak'de şahane bi yaz geçiriceksin, inan. Çok güzel günler geçirdim ben orda, anlatayım.»

«Bu kulübede de şahane bi ilkbahar geçiricem.»

«Doğru laf ettin, hemen bu hafta sonu, yeni tanıdığım birkaç kız var, onları çağırız; Psyche'yle Polly Whitmore'u... Ama dur bi dakika, tüh! İkisini birden çağramam, ikisi de âşık bana, kıskanırlar. Gene de her hafta sonu vur patlasın çal oynasın eğleniriz, aşağıda Sean'ın evinde başlarız, sonra buraya çıkarız. Yarın çalışmışıyım, senle biraz odun yararız Sean'lara. Başka bi şey yapman gerekmez burda; ama haftaya Sausalito'daki işe gelersen bizle, günde on dolar kazanırsın.»

«Oldu... On dolara bi yığın domuz eti, kuru fasulye, şarap alınır.»

Japhy, fırçayla yapılmış güzel bir dağ resmi çıkardı. «İşte senin gideceğin yerde bu dağı göreceklerin tam tepende: Hozomeen. İki yaz önce Crater Peak'teyken çizmiştim bunu. Bin dokuz yüzelli ikide önce Skagit yöresine gitmiştim, Frisco'dan Seattle'a kadar yürümüşüm, sakal koyuvermişim o zamanlar, başımı da usturayla kazıtmıştım...»

«Dazlak kafa ha! Neden yahu?»

«Bhikkulara benzemek için; sutralarda ne der bilirsin.»

«Ama seni öyle dazlak kafayla otostopta görenler neler demişlerdir kim bilir?»

«Deli sanıyorlardı beni; ama görmeliydin ne Dharma hikâyeleri kesiyordum onlara! Hepsi aydınlanıyordu ben ayrılırken.»

«Ben de buraya gelirken ona benzer bi şeyler yap-

mıştım... Dağlık çöllerde öyle kıyak bi yerde kalmıştım ki, bembeyaz kumlar...»

«Dur bi dakika, işte sonra beni Crater Dağındaki gözetleme yerine çıkardılar, ama o yıl yükseklerdeki kar öyle kalındı ki, önce Granite Creek koyağında kaldım bi ay kadar, hepsini göreceklerin bu yerlerin, bi ay sonra da bi katır kervaniyla karlık bölgenin üzerindeki kereste ormanından sonra başlayan rüzgârların uçurduğu kayalıklardan oluşan son yedi mili geçip sipsivri doruklara ulaştık. Sonra ben kervandan ayrılıp kar fırtınası altında son yarı da tırmandım, yukardaki kulübeye girdim ve rüzgârın uğultusunu dinleyerek ve nemli soğuk rüzgârın kulübenin iki duvarını buzla kaplamasına bakarak ilk yemeğimi pişirdim. Azizim, git oraya da gör bi. O yaz, senin çıkacağın Desolation'da Jack Joseph diye bi arkadaşım duruyodu.»

«Amma ad takmışlar dağa haa: Desolation (Yalnızlık!) Üff, aman...»

«O, hepimizden önce tırmanmıştı doruğuna; telsizle aramıştım onu, gözcüler arasına hoş geldin demişti bana ilk mesajında. Sonra öbür dağdakilerle de görüşmüştüm; ordaki gözcülere iki yollu telsizler verirler de... Dinlemelisin bütün o gözcülerin birbirlerine neler anlattıklarını; kimi gördüğü ayları anlatır, kimisi odun sobasında bilmem ne çöreği nasıl pişirilir diye sorar herkese, işte bunun gibi şeyler, dünyanın tepesinde birbirimizden yüzlerce mil uzakta vahşetin kucağında telsizlerimizle sohbet eder dururuz. Çok ilkel bi yer senin gidiceğin dağ, göreceklerin. Benim kulübemden Desolation'daki kulübenin ışığı görünürdü karanlık basınca, Jack Joseph artık jeoloji kitaplarını mı okuyordu o ışıktaki her ne hal ise; gündüzleri de ayna yansıtırdık yangın dedektörlerimizi ayarlamak için, pusula gibi kılı kılına hesaplardık.»

«Vay be, ben nasıl öğrencim bütün bunları? Ben serseri şairin tekiyim yahu!»

«Öğrenirsin, öğrenirsin. Manyetik kutup, Kutupyıldızı, kuzey ışıkları... Jack Joseph'le her gece çene çaldık: Bi gün kulübesini hanımböcekleri sarmamış mı seninkinin, su sarnıcına varana dek dolmuş böcekler... Bi gün de bayırda dolaşırken gitmiş uyuyan bi ayının üstüne basmış.»

«Hadi be! Ulan ben de burasını vahşi bi yer sanıyordum.»

«Dur, daha bi şey anlatmadım ki... Sonra bi gün bi fırtına çıktı; şimşekler, yıldırımlar gırla giderken baktım Jack sesleniyo, fırtına çok yaklaştı telsizi kapatıcım diyo. Herifcioğlu çıkiverdi devreden, karşıdan baktım fırtınanın onun tepesini alabora etmesine. Ama yaz sonuna doğru Desolation'da yağış kesilir, çiçeklenir her taraf, cennet gibi olur. Gezinmek için kulübenden çıkarsın, çevreyi dolaşırsın. Ben, Crater Dağı'ndayken bi gün ayağımdaki çizmeler bi de kışımındaki suspansuar hariç çinlçipildak dolaşır orman tavuklarının yuvalarını arardım, merak işte! Sarp kayalıklara tırmanır bakardım, bu arada arılar falan sokardı beni... Çok yüksek bu Desolation, Ray; altı bin fit kadar var - Kanada'ya, Chelan dağlıkları tüm vahşetiyle Pickett sıradağları, Challenger (Meydanokuyan), Terror (Dehşet), Fury (Hiddet), Despair (Umutsuzluk) gibi uzanır öbür dağlar yanında... Zaten senin kendi yerinin adı da Starvation Ridge (Açlık Tepe)dir. Daha yuvarlıklara gittikçe Boston Peak'le Buckner Peak'e varılır - binlerce mil boyunca dağlar; geyik, ayı, tavşan, şahin, alabalık, sincap dolu dağlar dağlar... Çok hoşlanıcaksın, Ray.»

«Bi gitsek de görsek. İşallah arılar beni sokmaz.»

Japhy sonra kitaplarını alıp okudu biraz; ben de okudum. İkimizin yanında da birer gaz lambası var, dışarda

sis yüklü rüzgâr ağaçları sallarken, vadideki bir katırın ömrümde işittiğim en acıklı ve kederli biçimdeki anırmasını dinlerken evimizde sakın bir gece geçiriyoruz. «Bu katırın ağlamasını işitince,» diyor Japhy, «tüm ölümlü varlıklar için dua edesim geliyo.» Daha sonra Japhy minderinde tam lotus duruşuna geçip kımıldamaksızın meditasyon yapıyor, ve: «Ben yatacam arkadaş!» diyor. Oysa ben ona o kış korudaki meditasyonlarımla neler bulguladığımı anlatmayı kurmuşum. «Haydi canım, bi sürü laf işte...» diyerek afallatıyor Japhy beni. Üzülüyorum. «Ne yapıcım dinleyip senin o bulguladığın şeyleri anlatan sözlerini? Laf, laf, laf, bütün kış ürettiğin laflar... Bana laf değil, iş lâzım arkadaş! Eylemlerle aydınlanmayı yeğlerim ben.» Japhy çok değişmiş geçen yıldan bu yana. Çenesinde sakal bırakmıyor artık; yüzündeki neşeli komik görünüşü böylece yok olmuş, kuru sert bir hal almış yerine. Saçını da çok kısa kestirmiş, Almanlar gibi haşın, biraz da hüzünlü bir görünüş almış. Evet, yüzünde bir düş kırıklığı okunmaktaydı, elbet içinden yansıyor du bu; her zaman ama her zaman her şeyin yerli yerinde ve en uygun biçimde olageldiğini büyük bir hevesle anlatmamı istemiyordu işte. Japhy, birden: «Yakında evleniyom,» dedi, «bıktım usandım artık oraya buraya koşuşturmaktan.»

«Ama ben senin Zen'in idealine, yoksul ve özgür bi yaşama kavuştuğunu sanıyordum.»

«Her şeyden bıktım işte. Japonya'daki manastırdan dönünce bakarsın ondan da bıkmışım. Bakarsın zengin olur çıkarım, çalışır tonla para kazanırım da koca bi evde yaşarım.» Bir dakika sonra da: «Ulan kim ister öyle kendisini tutsak etmeyi bütün o şeylerle? Valla bilmiyom artık, Smith, canım çok sıkın, ne söylesen daha da karartıyo içimi. Kız kardeşim geldi şehre, haberin var mıydı?»

«Hayır.»

«Rhoda, kız kardeşim. Oregon'da birlikte büyümüş-tük. Chicago'lu bi herifle evlenecek de, bi hacı ağayla. Babamın da başı kız kardeşiyle deritte, Noss halamla. Halam da bi başka âlemdir, ha!»

«Ne diye kestini sakalını; ne güzel, bi bilge havası veriyodu sana.»

«Ne güzeli yahu! Artık bilge falan değilim ben. Üste-lik de çok yorgunum.» Bütün gün ağır bir işte çalışarak, iyice yorulmuştu. Konuşmayı kesip yatmaya karar verdik. Biraz da üzgün ve birbirimize kırgındık. O gün bahçede yabani bir gül ağacı görmüş ve geceleyin uyku tulumumu onun dibine serer orda uyurum diye tasarlamıştım. Gü-lün dibi bir karıştan uzun çimenlerle kaplıydı. El fenerimi bir şişe de soğuk su alıp dışarı çıktım, oraya gidip tulu-mumu serdim; inleyen ağaçların altında önce biraz medi-tasyon yapıp güzel bir uyku çekecektim. Artık az önce Japhy'nin yaptığı gibi içeride meditasyon yapamıyordum. Bütün kış geceleri boyunca koruda otura otura, tüm can-lı varlıklarla aramdaki yakınlığı duyabilmek, hepimizin boş ve uyanık olduğunu ve zaten şu anda kurtuluşa kavuş-tuğumuzu kavrayabilmek için, çevremdeki hayvanların kuşların seslerini işitmeden, altımda soğuk toprağın inil-tisini hissetmeden meditasyon yapamaz olmuştum. Baş-ladım Japhy için duaya; onun halini hiç de iyi görmemiş-tim. Gün ağarırken uyku tulumuma düşen yağmurun pa-tırtısını işittim; küfürü basıp pançoyu altımdan çekerek üzerime örttüm, ve uyudum. Sabah saat yedide güneş çıkmış, kelebekler başımın üzerindeki gül ağacına üşüş-müştü. Bir sinek kuşu jet gibi dalarak vınlaya vınlaya üzerimden geçti ve neşeyle uzaklaştı. Japhy'nin değiş-tiğini sanmakla yanılmıştım herhalde. Yaşamımızda böy-le güzel sabahlar olur arasına. Baktım, Japhy kulübenin kapısında, elindeki kocaman tavaya vurmakta ve «Budam

saranam goççami» diye bağırmakta... «Dammam sara-nam goççami... Sangam saranam goççami» ve avaz avaz ekliyor «Haydi evlât, gel bakalım, gözlemeler hazır! Haydi buyur! Bam bam bam.» Turuncu güneş ışıkları camların arasından dökülüyor üzerimize, ve her şey ge-ne çok güzel; Japhy o gece düşündüğünü, Dharma'ya ilişkin sözlerime hak verdiğini söyleyerek beni şaşırtıyor.

Japhy'nin kara buğday unundan yaptığı gözlemeler şahane olmuştu; tereyağı sürüp üzerine bol bol Log Cabin şurubundan döküp afiyetle yedik. (Japhy'ye o okuduğu «Goççami» duasının ne anlama geldiğini sordum. «Japonya'daki Budacı manastırlarda günde üç öğün verilen yemeklerden önce söylenir bu dua. Anlamı şöyledir, Budam Saranam Goççami, yani Buda'ya sığınırım; Sangam, tapınağa sığınırım; Dammam, Dharma'ya yani Gerçekliğe sığınırım.) Yarın sabah başka güzel bi kahvaltı hazırlayım sana: Patatesli yumurta. Hiç yedin mi? Bi ye de gör, nasıl parmaklarını yersin.»

«Ormancılara özgü bi yemek mi bu?»

«Bırak şu kibarlığı da doğru dürüst söyle şunu; **resteci** deriz biz onlara. Haydi şu kahveni de iç de aşağı inip biraz odun yaralım. İki yanlı baltayı nasıl kullanacağını gösteriyim sana.» Japhy baltayı alarak bile di ve nasıl bileneceğini anlattı, «Sakin yerde duran odunlara vurma bu baltayı! Taşa çarpar köreltirsın sonra; daima bi kütüğün ya da başka bi şeyin üzerine koy, e mi?»

Ben de kenefe gittim; dönüşte, Japhy'ye bir Zen azizliği yapayım dedim ve tuvalet kâğıdını açık duran pencereden içeriye fırlatıverdim. Japhy çılgınca bir Samurai savaşçısı çığlığı atarak, ayağında çizmeler elinde han-

cer, pencerenin pervazında beliriverdi ve ordan beş metre aşağı yere atladı. Adam deli! Tepe aşağı koşmaya başladık, ikimiz de coşmuşuz... Testereyle kesilmiş kütüklerin çoğunda bir yarık vardı. Bu yarıklara ağır demir kısıklar saplanıyor ve üç kiloluk bir balyozla ta başının üzerine kaidirip, ve dizine falan vurmayasın diye epey gerileyip, kütü diye indiriyordun kısıkinın tepesine ve kütük ikiye yarılıveriyordu. Sonra yarım kütüğü alıp tezgâh görevini yapan bir başka kütüğün üzerine diklemesine oturuyordun ve bu kez iki yanlı baltayı indiriyordun tepesine. Uzun saplı, ustura gibi keskin güzel baltalardı bunlar. Vrrapp diye inince, yarım kütüğü iki çeyreğe bölüveriyordu. Çeyrek kütüğü de ikiye kesiyordum; oluyordu sekizde bir parçalar. Japhy, balyozla baltayı nasıl vuracağını göstermişti; çok hızlı vurulmayacaktı. Ama dikkat ettim, kendisi kızınca var gücüyle indiriyordu baltayı, üstelik o ünlü çığlığını da atarak ve söverek... Çok geçmedi, ben de işin püf yanlarını kapıverdim, ve doğma büyüme oduncuymuşcasına girişiverdim işe.

Bir ara Christine yanımıza gelerek bakmış ve «Size güzel bir yemek hazırlıyorum.» demişti.

«Oldu.» diye yanıtlamıştı Japhy, iki kardeş gibiydiler.

Yığınla odun yarmıştık. Balyozu indirmek çok zevkli oluyordu. Bütün o ağırlığın tınn diye kısıkinın tepesine ini-vermesi, insanın içini rahatlatıyordu. İlk vuruşta kütüğü yaramasan bile, ikincisinde muhakkak yarılıyordu. Yarılan odunların kokusu, çam ağaçları, denizden esen hafif bir yelin dağlara yayılışı, çayır kuşlarının civıltıları, çimenlerin üzerinde uçuşan kelekler, hepsi hepsi mükemmeldi... Sonra içeri girip şahane bir yemek yedik. Sosis, pilav, çorba, kırmızı şarap, Christine'nin taze çörekleri... Ve bağdaş kurup oturduk, Sean'ın sayısız kitaplarına baktık uzun bir süre

«Bi yandaşı Zen Ustasına 'Buda nedir?' diye sormuş hani, biliyo musun o öyküyü?»

«Aa, anlatsan a!»

«Verdiği yanıt şöyle: 'Buda benim bokumdur.' Bunu duyan yandaşı hemen aydınlanıverir.»

«Bokmuş yani, ha?» diyorum.

«Nasıl olur birdenbire aydınlanma? Bilir misin? Bi yandaşı gitmiş bi Ustaya, ve Ustanın verdiği koanı yanıtlamış. Usta yandaşının kafasına bi sopayla vurmuş ve tapınaktan dışarıya atmış adamı. Adamcağız bi çamura düşüp çamura bulanmış. Sonra ayağa kalkıp gülmeye başlamış. Sonraları o da bi Usta olup çıkmış. Yani herif sözcüklerle değil de çamura itilmekle aydınlanıyo.»

«Sevecenliğini göstermek için çamura batırıyo ha!» diye geçiriyorum. Artık Japhy'ye bu konudaki «sözcüklerimi» söylememeye karar vermiş durumdayım.

Japhy başıma bir çiçek atıyor, ve, «Hoop!» diye bağıyor, «Kasyapa'nın nasıl ilk Pir olduğunu bilir misin? Buda bi gün önünde giyinmiş kuşanmış bağdaş kurup oturmuş bin iki yüz elli bhikkusuna, bi sutrayı yorumlayacakmış; hiçbi şey dememiş, sadece elindeki çiçeği şöyle bi kaldırmış. Dinleyenler arasında, sadece Kasyapa gülümsemiş. İşte öyle seçmiş Kasyapa'yı, Buda! adı da, bunun, çiçek vaızı; annadın mı evlât?»

Mutfağa gidip bir muz aldım ve dönünce, «Bak,» dedim, «nirvana nedir, söyleyim sana.»

«Nedir?»

«Muzu yedim, kabuğunu attım, ve hiçbir şey demeden öyle durdum. «Bu da muz vaızı.»

«Hoo!» diye bastı çılgılığı Japhy. «Hiç anlatmış mıydım sana Yaşlı Çakal'ın Gümüş Tilki'yle boşlukta taban tepe tepe ayaklarının altında bi yer oluşup da dünyanın öylece başlamasını? Bi de bu resme bak; ünlü Boğalar, Bunlar. Eski Çin'de çizilmiş, önce bi oğlan görünüyo,

elinde asa sırtında torba Keloğlan gibi (1905'teki Nat Wills'in yarattığı serseri gibi) o dağ senin bu dağ benim düz giden bi oğlancağız. İzleyen çizimlerde bi öküz çıkıyo çocuğun karşısına; çocuk onu ehlileştirmeye çalışıyo, üstüne binmeye çalışıyo falan, ve sonunda başarıyo, sonra da öküzü bi yana bırakıp oturuyo ay ışığında başlıyo meditasyona, sonunda da aydınlanma dağlarından indiğini gösteriyo ve bi bakıyosun öbür çizimde hiçbi şeycik yok, ondan sonraki çizimde çiçek açmış bi ağaç çıkıyo, son çizimdeyse oğlan artık büyümüş, yaşlı tombiş şen şatır bi bilge olup çıkmış sırtında torba kente giriyo ve ordaki esnafla falan kafayı çekiyolar, aydınlanmış olarak, ve başka bi oğlan elinde asa sırtında torba dağlara çıkmakta.»

«İşte böyle sürüp gidiyo, öğrencilerle Ustalar aynı yollardan geçiyolar, önce zihinsel özlerini simgeleyen o öküzü buluyolar ve uysallaştırıyolar, sonra onu bi köşeye bırakıyolar ve neticede hiçliğe ulaşıyolar. İşte çizimde gördüğün gibi... Hiçliğe ulaştıktan sonra da her şeye ermiş oluyolar, bu bahar ağaçlarının çiçekleri de bunu anlatıyo. Sonunda kente geliyolar, Li Po gibi kasaplarla filan şaraplarını içiyolar.» Çok hoşuma gitmişti bu resimler; kendi yaşantımı anımsatmıştı bana: Önce ormanlarda zihnimi uysallaştırmış, sonra da her şeyin boş ve uyanık olduğunu, ve hiçbir şey yapmam gerektiğini kavrayarak işte gelmiş Japhy kasabıyla sarhoş olmaya başlamıştım. Plak çalarak, pipolarımızı içerek oturduk; sonra dışarı çıkıp biraz daha odun yarıdık.

Akşama doğru hava serinleyince kulübeye çıktık, yıkandık ve giyinip cumartesi gecesi yapılacak eğlenceye hazırlandık. Gün boyunca Japhy en azından on kez tepeden inip telefonlar etti ve Christine'le görüşüp ekmek falan yaptırttı, kız arkadaşı için yalınkat yatağına sermek üzere temiz çarşaf lar getirdi (hep öyle yaparmış bir kız

gelince onu ziyarete). Ben bir şey yapmaksızın çimenlerin üzerine oturmuş dinleniyordum; kimileyin haikular yapıyor, kimileyin de tepelerde döne döne uçan bir akbabayı gözlüyordum.

«Bi leş var galiba buralarda.» diye geçiriyordum.

Japhy, «Ne oturmuş duruyosun kıcının üstünde bütün gün?» diyordu beni gördükçe.

«Hiçbi şey yapmama yöntemini uyguluyom!»

«Ne fark eder ki? Bırak yahu, benim Budacılığım eylemciliktir.» diyordu Japhy, tepeden aşağıya koşup giderken gene. Sonra uzaktan Japhy'nin ısıklık çalarak testereyle kütükleri kestiğini işitiyordum. Bir dakika oturup dinlendiğini görmüyordum. Meditasyonlarını da bir programa göre yapıyordu. Sabahleyin kalkar kalkmaz meditasyona oturur, öğleden sonra yalnızca üç dakika süren bir meditasyon yapar, bir de yatmadan önce - hepsi o kadar. Oysa ben bütün gün düş kura kura avare avare gezinirdim. Aynı yolun yolcusu iki farklı garip keşiştik biz ikimiz. Ama işte ben de bir kürek alıp gül ağacının altında, tulumumu serdiğim yeri düzeltmeye koyuluyordum. Çünkü yerdeki çıkıntılar rahatsız ediyordu beni: Orayı iyice düzelterek o geceki büyük şarap partisinden sonra güzel bir uyku çekiyordum.

O geceki şarap partisi çok şamatalı geçmişti. Japhy, Polly Whitmore adlı kızı davet etmişti; esmer güzeli, kara gözlü, saçlarını İspanyol stili yaptırmış, gerçekten çok güzel bir kızdı bu, aynı zamanda dağcıymış. Daha yeni boşanmış ve Millbrae'de yalnız başına yaşıyormuş. Christine'in kardeşi Whitey Jones de nişanlısı Patsy'yi getirmişti. Sean işinden dönünce parti için hazırlıklara başlamıştı. Hafta sonunu onlarda geçirmek üzere irikiyim sarışın bir adam da gelmişti, adı Bud Diefendorf olan bu arkadaş Budacılar Derneği'nde kapıcılık yaparak ev kirasını çıkarır ve öğrenimini sürdürürmüştü. Halim selim, pipo içen,

bir sürü tuhaf fikirleri olan koskoca bir Buda işte... Bud'a ısınmışım, akıllı bir adamdı; Chicago Üniversitesi'nde fizik öğrenimine başladıktan sonra, branş değiştirip felsefeye, ve şimdi de felsefenin katili Buda'ya dönmesi pek hoşuma gitmişti. «Bi gece rüyamda bi ağacın altında oturmuş lavta çalıyordum,» demişti Bud, «'Yok ki benim hiç adım.' diye bir ezgi söylüyordum. Yani ben adsız bir bhikkuyum». Bütün o kahredici yollarda otostopçuluk yaparak geldikten sonra böyle Budacılarla karşılaşmak çok mutlu etmişti beni.

Sean, batıl inançlarıyla önsezileriyle acayip, gizemli bir Budacı. «Şeytana inanırım ben.» diyor.

Sean'ın küçük kızının saçlarını okşuyorum ve «Elbet,» diyorum, «bütün küçük çocuklar herkesin Cennete gideceğini bilirler.» Sakallı suratını hüzünlüce öne eğerek onaylıyor beni Sean. Şeker gibi adam. «Ya ya!» diyor hep evet yerine bütün denizciler gibi. Onun da köhne bir teknesi var körfezde demirli. Her fırtınada su alıp batar, canımız çıkar onu kıyıya çekip suyunu boşaltmaktan, kalafatlamaktan. Üç metrelik bir tekne bozuntusu bu, suda yüzen bir kuru tekne... Christine'in kardeşi Whitey Jones da tatlı mı tatlı yirmi beşinde bir genç, ağzı var dili yok; bütün takılmalarımıza gülümseyerek katlanır. Örneğin bir ara şarap partisi herkesi iyice azdırmıştı; çiftlerden üçü bütün giysilerini çıkarmış el ele tutuşarak salonda acayip ama zararsız bir dans yapmaya başlamışlardı. Çocuklar da bu arada yatmışlar, mışıl mışıl uyumaktalar. Bud'la ben hiç oralı değiliz, bir köşeye çekilmiş pipolarımızı tıttırıyor, Budacılıktan söz ediyoruz. Zaten kız arkadaşımız olmadığı için en iyisi de buydu ya! Dans eden üç kız da fıstık gibiydi hani. Japhy ile Sean, Whitey'yi kızdırmak için, Patsy'yi yaka paça yatak odasına sürükleyerek onunla sevişme numarası yapmaya başladılar. Patsy, cırlıçıplak, yüzü kıpkırmızı kesilmiş, on-

larla g re iyor, bütün ev onların gürültülü kakhahalarıyla c nlıyordu. Bud'la birlikte bağda  kurmuş, salonda dans eden çıplak kızlara bakıyoruz. Sanki çok iyi bildiğimiz bir sahneyi izler gibiyiz. Heyecanlanmadan; hayret etmeksizin... Yalnızca gülerek.

Bud, «Sanki dünyaya daha önce gelmi iz de,» dedi, «sen ve ben Tibet'teki bir manastırda ke i mi iz, ve yab-yum yapmadan önce kızlar önümüzde dans ediyorlarmı ; valla tıpkı öyle geliyor bana.»

«Dediğin gibi valla, biz artık seks meks nedir unutmı  ya lı ke i leriz de Sean'la Japhy ve Whitey de bu  eytan ateşiyle dopdolular - ağızları yanmamış daha onların.» Arasıra Bud'la ben bütün o çıplak v cutilara bakıyoruz ve gizlice ağzımızı yalıyoruz. Ama bu çıplaklık c mb    boyunca en çok yaptığım şey gözlerimi kapayıp müzik dinlemek oluyor: Gerçekten, kendimi içtenlikle k sn ll kten, zorla, di lerimi sıkarak uzak tutmaya çaba-lıyordum. En iyisi de gözlerimi kapalı tutmaktı. Tüm o  ıplaklığa karşın, aslında bu yaptıkları zararsız bir ev partisinden başka bir şey değildi. Zaten az sonra hepsi esnemeye ba lamı  yatmaya hazırlanıyorlardı. Whitey, Patsy'yle çıkıp gitti; Japhy, Polly'yi alıp tepeyi çıkarak kızı temiz  ar aflarına götürdü; ben de uyku tulumumu g l ağacımın altına serdiğim gibi yatıp uyudum. Bud da kendi getirdiği uyku tulumunu Sean'ın hasır yaygıları üzerine serip öyle yatmı tı.

Sabahleyin Bud yanıma geldi, piposunu ate leyip çimenlere oturdu, ben gözlerimi ovu tururken o da ho be e ba lamı tı. O gün, pazar olduğundan, Monahan'ların her çeşitten konukları s k n etmiş, bunlardan birçoğu da tepedeki  irin kulübeyi ve iki ünlü bhikkuyu -Japhy'le Ray'i- görmeye gelmişlerdi. Ziyaretçiler arasında Prenses, Alvah ve Warren Coughlin de vardı. Sean bahçeye uzun bir masa kurdu ve hepimize güzel bir şarap, ham-

burger ve tur u ziyafeti çekti; bir kamp ateşi yakarak iki gitarından birini çıkarak şarkılar söyledi. G ne li Kaliforniya'da hayatı böylesine yaşamak gerçekten çok güzel oluyordu. Konukların çoğu, dağlara tırmanan, sırt çantalarını ve uyku tulumlarını aldıkları gibi yollara d z len Dharma tutkunlarıydı. Kimileri ertesini gün o güzelim Marin County dağ yollarında geziye  ıkacaklarmı . Konuklar sürekli olarak    kümeye b l nm  lerdi: Salonda oturup plak dinleyen ve kitapları karıştıran bir gr p; bahçede oturup yemek yiyen ve gitar dinleyen bir gr p; bir de tepedeki kulübede çay üstüne çay demleyip bağda  kurup oturarak  iirden,  undan bundan, Dharma'dan dem vuran ya da yukarı  ayırılıkta gezinen ve uçurtma uçuran çocuklarla ata binmi  dolaşan ya lı kadınları izleyen bir başka gr p. Her hafta sonu yapılıyordu böyle piknikler; tıpkı o 10 Boğa resimlerindeki  i ekli dalları gösteren boşluk sahnesinde olduğu gibi - çiçeklerle ha ır ne ir günlerini gün eden melekler gibi...

Ben, Bud'la tepede oturmu uz u urtmalara bakıyoruz. « u uçurtma pek yükselemez, kuyruğu çok kısa.» diyorum.

Bud: «Bak yahu!» diye haykırıyor ve « imdi dank etti kafama meditasyonlarımdaki eksiklik neymi ! Nirvanaya kadar eri emememin nedeni herhalde kuyruğumun kısalığı olacak!» diyor. Bir yandan da piposunu t tt re-rek ciddi ciddi d  n yor. Böyle çok d  nenini de hiç görmemiştim. Bütün gece bunu d  nd kten sonra ertesini sabah bana «Dün gece denizin boşluğunda yüzüp giden bir balık olmu um.» demesini mi, «Suyun içinde bir sağa bir sola gidiyordum sağın solun manasını bilmeden, ama kuyruğumu salladı ca kendiliğimden gidiyordum her yana doğru. Yani uçurtmanın kuyruğu gibi... Demek ki Budayım ben, kuyruğum da bilgeliğim oluyor.»

«İyi uzattın bu kuyruk i ini haa!» diyorum.

Bütün bu partiler süresince, hep sıvışır, okaliptüs ağaçlarının altında şekerleme yapardım. Çünkü kendi gül ağacımın altı gündüzleri güneşten kavrulurdu. Okaliptüs ağaçlarının gölgesi serin oluyor orada güzelce dinleniyordum.

Bir ikinci vakti bu upuzun ağaçların ta tepelerindeki uç dallara bakıyordum; birden bu en uçtaki dalları ve yaprakları, ağacın bu tarafına atanmaktan kıvanan ve lirik danslar yapan balerinlere benzettim. Ağaçlar, tüm gövdeleriyle sallana sallana, onların danslarını, onların tiril tiril titreyişlerini ulu, kutsal, gizemli ve gerekli bir dans haline getiriyorlardı. Ve işte onlar da, o yükseklerin boşluğunda uçuşarak ağaçların anlamlarında ediyorlardı danslarını. Yapraklı ince dalların aşağı eğilmelerini ve sonra gerisingeriye yaylanmalarını, ve yanlara doğru salınıp durmalarını insanların devinimlerine benzetmiştim. Kaçıkça bir benzetmeydi bu ama çok da güzeldi. Bir başka kez gene bu ağaçların altındayken, altın işlemeli eflatun renkli bir taht görür gibi olmuşum. Tahtta bir Sonsuzluklar Kralı ya da Piri oturmuştu; bir yanda da Rosie görünüyordu. Ve o anda Cody kulübeye girmiş birileriyle çene çalıyordu ve bu son düşlemim taht görüntüsünün soluna düşüyordu, Cody de sanki Baş Melek falandı. Gözümü açtığımda, bunun gözkapaklarıma vuran güneş olduğunu anlamıştım. Ve, dediğim gibi, o sinekkuşu, bir yusufçuktan daha iri olmayan küçücük mavi güzelim bir sinekkuşu vınlayarak üzerime doğru bir dalış yapmıştı. Beni selamlıyordu kesinlikle. Her gün, genellikle sabahları yapıyordu bu işi; ben de hep «Merhaba!» diye bağıırıyordum ardından. Sonraları kulübenin açık duran penceresinin pervazına konmaya başlamıştı; kanatlarını deliler gibi çırparak vınlattıyor, boncuk boncuk yüzüme bakıyor sonra pırr, kaçırıyordu. Ülen Kaliforniya sinekkuşu keratası...

Bir de, hızla gelip o şapka iğnesi gibi gagasıyla kafama çarpar mı diye korkuyordum. Bir de, kulübenin bodrumunda koşuşup duran koca bir sıçan vardı, geceleri kapıyı kapatmalıydı en iyisi. Dostlarım arasında karıncalar da bulunuyordu, akın akın kulübeye giriyorlar bal arıyorlardı («Dikkat dikkat, bütün karıncalar, dikkat! Gelin, alın balınızı!» diye bağıırıp duruyordu bir karınca çocuğu bir gün kulübede), hemen dışarı koştum, karınca yuvasına gittim. Yuvadın arka avluya kadar balı sızdıra sızdıra bir bal yolu yaptım, bir hafta kadar oyalamıştı onları bu yeni sevinç patikası. Yere diz çöküp karıncalarla konuştuğum bile oluyordu. Kulübenin çevresi güzel çiçeklerle donanmıştı; kırmızı, mor, pembe, beyaz... Toplar, buket yapar vazolara koyardık bunları hep. Ama en güzel buketi Japhy yapmıştı: Sırf çam kozalakları ve yapraklı ince bir çam dalı... Japhy'nin yaşamını simgeleyen yalın bir görünümü vardı bu buketin. Japhy, elinde testere, paldır küldür kulübeye girer ve beni öyle otururken görünce, «Ne! Bütün gün böyle boş mu oturdun?» derdi.

«Ben oynamıyom arkadaş, Mızıkçı Buda denilen kimse benim işte.»

Ve Japhy gülerdi - komik yüzü gene küçük güleç bir Çinli oğlanın yüzü gibi kırış kırış olurdu, gözlerinin dış uçlarında şakaklarına doğru karga izi gibi çizgiler belirince ve ağzı, çatlamış gibi açılınca. Kimileyin öyle bayırlı işte benimle uğraşmaya.

Herkes âşık Japhy'ye; kızlar, Polly, Prenses, hattâ evli barklı Christine bile, hepsi deli gibi âşıklar ona. Ve hepsi de, çaktırmıyorlar ama, Japhy'nin gözdesi Psyche'yi gizliden gizliye kıskanmaktalar. Psyche ertesi hafta sonu blucin giymiş, bluzunun beyaz yakası siyah balıkçı yaka süveterinin üzerinde, şık mı şık, çıkıp gelmişti. İncecik yumuşacık bir vücudu ve yüzü vardı. Japhy, kendisinin de kıza bir parça âşık olduğunu söylemişti bana. Ne

var ki, birlikte yatmaları mümkün olmuyormuş bir türlü; kız istemiyormuş. Biraz içki içirse kıza, olacaktı bu iş ama kız başlamayagörsün içmeye, hemen sarhoş oluyormuş. Psyche'nin geldiği hafta sonunda Japhy slumgullion (tavada yumurtalı patates) yapmıştı üçümüze; sonra da Sean'ın külüstür arabasını almış sahil boyunca yüz mil kadar gitmiş ıssız bir plajda yürüyüş yapmıştık. Dalgaların yıkadığı kayalıklardan midye toplamış, yaktığımız ateşte pişirip pişirip yemiştik. Şarabımız peynir ekmeğimiz de vardı, Psyche bütün gün bluciniyle süveteriyle karnının üstüne yatmış, hiç konuşmamıştı. Bir ara ufacık mavi gözleriyle bana bakmış ve, «Ammma obursun Smith, yemediğin içmediğin bir an bile geçmiyor.» demişti.

«Boşluk-yiyen Budayım ben.» diye yanıtlamıştım.

«Ne şeker şey, di mi?» demişti Japhy.

Ben de, «Psyche,» demiştim, «bu dünya, tüm varlıkların bi filimidir; hep aynı şeylerden yapılma bi filim. Ve kimsenin değildir o, zaten her şey de böyledir ya!»

«Zıvaladın!»

Kumsalda koşuştuk biraz. Japhy'yle Psyche bir ara epey ilerimde yürüyorlardı; ben tek başıma yürüyor, Stan Getz'in «Stella»sını söylüyordum ıslıkla, o sırada erkek arkadaşlarıyla yanımdan geçen çok güzel iki kız beni işiterek benden yana baktılar. Kızlardan biri «Yaşşaa!» dedi. Bu plajda doğal mağaralar vardı; Japhy kimileyin milleti toplar buraya getirir, kamp ateşi yakıp, çevresinde çıplak çıplak dans ederlermiş.

Ve ardından geliverirdi pazartesi günleri, partiler filan biterdi, Japhy'le kulübeyi süpürürdük - tapınaklarını temizleyen keşişçikler... Geçen güz kazandığım burstan artakalan birkaç dolarım vardı - seyahat çeki olarak, bir tanesini alıp aşağı yoldaki süpermarkete gittim ve un, yulaf ezmesi, şeker, melas, bal, tuz, karabiber, soğan, pirinç, süttozu, ekmek, kuru fasulye, börülce, patates, ha-

vuç, lahana, marul, kahve, odun sobamızı yakmakta kullandığımız büyük kibritlerden alıp bütün o yükü üstelik yarım galonluk kırmızı porto şarabıyla oflaya puflaya yokuşu çıkıp kulübeye döndüm. Japhy'nin yiyecekleri koyduğu daracık ufak ve düzenli raf, birden, getirdiklerimle dolup taşmıştı. «Ne yapıcaz bunca şeyi? Bütün bhikkulara şölen vermemiz gerekicek.» Çok geçmedi, o kadar çok bhikku geldi ki, ne yapacağımızı şaşırdık: Yıllardır tanıdığım zavallı alkolik arkadaşım Joe Mahoney arasına geliyor, üç gün kadar kalıp dinleniyor, sonra gene North Beach'teki ya da The Place'teki içki âlemlerine koşuyordu. Bizde yattığı zamanlar, kahvaltısını yatağına götürürdüm. Hafta sonları gelince kimileyin kulübede bir düzüne herif toplanır, gırgırdan şamatadan geçilmezdi. Sarı mısır ununun içine biraz soğan doğrar, az tuzla ve suyla karıp tavadaki kızgın yağın içine kaşıkla ufak ufak parçalar halinde atar, sıcacık mısır çörekleri hazırlardım millete - çayla iyi giderdi. Bir yıl önce Çin'in Değişkenlikler Kitabı adlı ünlü fal kitabını okumuş ve bir fal açmışım bozuk paralarla; bakalım halim ne olacak diye... Ve o falda çıkan şeyler oluyordu şimdi işte. «İnsanları doyuracaksın.» Kendimi hep yanan bir sobanın başında buluyordum gerçekten de.

«Nasıl biliyorsunuz şu gördüğünüz ağaçların dağların hayal değil de gerçek olduklarını?» diye haykırırdım dışarısını göstererek.

«Nee?» diye sorarlardı.

«Yani şu ağaçlar ve dağlar hayal mayal değil de gerçek, öyle mi?»

«Ee?»

Sonra da yinelerdim: «Şu ağaçlarla dağlar gerçek değildir, sırf hayaldir.»

«Hadi be!»

«Söyleyin pezevenkler, hangisi?»

Ve, «Ne diye soruyosunuz lan? Hangisi, söyleseniz e»! diye bağıyorum.

«Sen söyle.»

«Yani hangisi diye soruyosunuz, öyle mi?»

«Git yahu başımızdan, gir tulumuna da uyu; sıcak bi kahve getirsen e.» Tabii, bir yandan da hep kahvem kaynamakta sobanın üzerinde.

«Kapat artık çeneni,» diye atılıyor Warren Coughlin, «kendini harap ediyosun.»

Bir ikinci vakti çimenlerin üzerinde kimi çocuklarla oturuyordum. Çocuklar sordular: «Ne diye mavidir gök?»

«Çünkü gök mavidir de.»

«Ama ne diye mavi oluyo gök?»

«Sen göğün ne diye mavi olduğunu sorduğun için mavidir gök!»

«Mavidir mavi.» diye tekerlediler.

Bir takım çocuklar da gelip, terkedilmiş sanarak, kulübemizin çatısına taş atıyorlardı. Bir gün öğleden sonra (Japhy'yle birlikte simsiyah bir kedi yavrusu edindiğimiz sıralarda) çocuklar içeriye bakmak için sinsice kapıya kadar gelmişlerdi. Onlar kapıyı tam açarlarken, ben açıverdim kapıyı; kolumda tuttuğum kara kediyle karşılıklı dikilip alçak sesle «Ben hortlağım.» deyiverdim.

Çocuklar şöyle bir yutkunup bana bakarak «Sahi mi?» dediler. İnanmışlardı dediğime. Sonra da göz açıp kapayana dek tepeyi aşmışlardı. Bir daha taş atmaya falan gelmediler hiç. Sahiden hortlak sanmışlardı beni.

26

Japhy'yi Japonya'ya götürecek geminin hareketinden birkaç gün önce onun şerefine bir parti verilecekti. Bir Japon şilebiyle gidecekti Japhy. Herkes davetliydi, görülmemiş bir parti hazırlıyorlardı; millet, Sean'ın pikaplı salonundan taşacak bahçedeki kamp ateşinin çevresini dol-duranlara karışacak, ta tepeye kadar iğne atsan yere düşmeyecekti. Japhy'yle bana gelince, biz bu partilerden bıkmıştık; onun için keyfimizi kaçırıyordu bu hazırlıklar. Bütün tanıdıklar gelecekti, Psyche dahil Japhy'nin kız arkadaşları, şair Cacoethes, Coughlin, Alvah, Prenses ve yeni dostu, hattâ Budacılar Derneği'nin başkanı Arthur Whane'le karısı ve oğulları, Japhy'nin babası bile geliyordu; tabii Bud da, ve daha benim bilmediğim bir sürü çiftler şaraplarını, yiyeceklerini, gitarlarını alıp geleceklerdi. Japhy, «Gina geldi bu partilerden: var mısın parti başladıktan sonra senle bi geziye çıkalım Marin yöresinde? Artık günlerce sürer bu parti, çantalarımızı sırtladığımız gibi sıvışır, Potrero Meadows kamp yerine ya da Laurel Dell'e gideriz.

«Oldu.»

O sıralarda, bir akşam ansızın Japhy'nin kız kardeşi Rhoda, nişanlısıyla birlikte çıkıverdi ortaya. Japhy'nin babasının Mill Valley'deki evinde büyük bir düğün yapı-

rak evleneceklermiş falan, Japhy'yle ikimiz bir akşam kulübede uyuşuk uyuşuk oturmuş duruyorduk, birden kapıda beliriverdi Rhoda. İnce, sarışın sevimli bir kadın, nişanlısı da yanında, çok yakışıklı bir adam Chicago bankerleri gibi pek şık giyimli falan, Japhy, «Hoo!» diye bağırarak yerinden fırladı ve Rhoda'yla sarmaş dolaş olup öpüştüler. Aman ne konuşmalar yarabbim!

«Kocan seni kaskaslayabilecek mi bari?»

«Tabii ya, ne sandın! Özene bezene seçmişim ben onu, hıyar dolması kaşmerdikoz!»

«Aman iyi iyi. Beceremezse, beni çağırırsınız!»

Japhy, sonra da, gösteriş olsun diye yanmakta olan sobanın içine yarım teneke gazı boca etti ve «Biz böyle yaparız işte kuzeydeki dağlarda.» diyerek sobanın yanından koşarak uzaklaştı. Haylaz çocuklar gibi kıkırdıyordu. Öyle çok gaz dökmüştü ki sobaya, birden **buuumm!**.. güm-bürtülü bir patlama oldu sobanın içinde. Odanın öbür ucundaydım, gene de çarpılmışa döndüm. Az daha kulübe havaya uçacaktı. Japhy, Rhoda'nın afallamış duran nişanlısına bakıp «Zifaf gecesi için esaslı pozisyonlar var mı bildiğin?» diye sordu. Adamcağız Burma'daki askerlik görevinden yeni terhis olmuş; Burma'yla ilgili bir şeyler anlatmaya çalışıyor, ama dinleyen yok. Japhy çıldırmış gibi, vallahi kısıkanıyor. Yapacakları cıfcaflı düğün merasimine davet ediyorlar Japhy'yi.

«Çırlıçıplak gelicem, olur mu?» Tam Japhy'lik bir laf.

«Nasıl gelersen gel, gel de...»

«Ahh, görür gibi oluyom, ortada kocaman bi punç kasesi, tüm bayanlar yazlık şapkalarıyla, pikaptan yükselen şıkırdım org müzikleri, aman ne güzel gelin yarabbim diyerek ağlayan ağlayana. Kız ne diye bu kentsoyluların arasına karıştın böyle?»

Rhoda, «Karışırım, sana ne? Yaşamaya bakıcam ben.» diyor. Paralı çocuk nişanlısı. Aslında iyi bir oğlan-

cağız; bütün bunları gülümseyerek dinlemek zorunda kalmasına üzülüyorum.

Onlar gittikten sonra Japhy, «Anca altı ay katlanır Rhoda bu adama. Kaçığın biridir bizim Rhoda, Chicago apartmanlarında oturmaktan sıkılır, blucinini geçirdi mi kışına alır başını gider bi geziye.»

«Âşkınsın galiba ona, ha?»

«Billâ! Onla ben evlenmeliydim ki...»

«Ulan, kız kardeşin bel!»

«Bana ne yavru. Benim gibi gerçek bi adam lâzım ona. Ne vahşidir o ah, sen bilmezsin! Dağlarda onunla birlikte büyüyen sen değilsin ki!» Rhoda esaslı bir kızdı. Keşke diyordum, nişanlısı falan olmasaydı yanında da... Burası kadınla kaynıyorken herkesin öyle kendisine bir eş bulup âleme daldığını göre göre vakit geçirmiş, bir tane de kendime buluvermemiştim. Gerçi pek de üzerine düşmüyordum ya bu işin. Gene de kimileyin onları görünce bir yalnızlık basıyor, güllerin altındaki uyku tulumuma kıvrılıp ahlayıp vahlamaktan başkaca bir şey yapmıyordum. Elimde bir bardak kırmızı şarap, ateşin başında oturup onları izlemekmiş kismetimiz.

Sonra geyik parkında karga ölüsü gibi bir şey buluyor, ve «Duyarlı insanların gözleri için ne manzara ya!» diye düşünüyorum, «İşte hep cinselliğin sonucu bunlar.» Ve seks düşüncesini gene atıveriyorum kafamdan. Güneş ısıdıkça, göz kırptıkça, ve gene ısıdıkça, bana yeterdi. Yalnızlığım içinde, sevecen, kalırım ben. Neme gerek benim oynamak? Sevecence otururum, dingin... «Sevecenlik yıldızı olsun kılavuzunuz.» demiş Buda. «Yetkililerle ya da kadınlarla dalaşmayınız. Yumuşakbaşlı olunuz. Alçakgönüllü olunuz.» Partije geleceklere seslenen bir şiir yazmıştım: «Gözkapaklarınızda savaşlar mı, ipek mi?.. Ama çoktan yitmişler tüm ermişler; hepsi sakın, mutlu, ötedeler.» İnanın, kendimi kaçık ermişin biri gibi

görüyordum. Çünkü hep şöyle diyordum kendi kendime: «Ray, bırak şu içkiyi, kadın ve çene çalma tutkularını, otur kulübende her şeyin arasındaki doğal ilişkileri olduğu gibi görüp tadına var.» Ne var, her hafta sonunda hattâ bazen hafta içinde yokuşu çıkıp damlayan güzel karıları göre göre bu biçimde yaşamak çok zor. Bir kez bir esmer güzeli benle tepeye çıkmaya razı olmuştu, karanlıkta kulübeye girmiş yatağa uzanmıştık, kapı birden açılıvermiş Sean ile Joe Mahoney beni deli etmek amacıyla bile bile gülererek içeriye dalmışlardı. Ya öyleydi, ya da belki sofuca davranışlarıma gerçekten inanmışlardı da beni şeytan kadından uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Başardılar da. Kimileyin de kafayı iyice bulduğumda coştüğumda o çılgın partilerin ortasında gözlerim kapalı bağdaş kurup oturdum; gözlerimin önünde kutsal boşluğun karları lapa lapa uçuşuyordu; sonra açardım gözlerimi ve neler gördüğümü öğrenmek için başıma toplananlar beklerlerdi yorumlarımı. Ve hiç kimse de yadırgamazdı bu halimi; Budacılar arasında doğal bir şeydi bu. Gözlerimi açıp bir şeyler söylesem de söylemesem de kimse bir şey demezdi. Bütün yaz boyunca, birileri varken, gözlerimi kapatmak için dayanılmaz bir istek duymuşumdur. Kızları çok ürkütüyordu bu galiba, «Ne yapıyor öyle hep gözleri kapalı oturarak?» diye sorup duruyorlardı.

Sean'ın iki yaşındaki kızı küçük Prajna yanıma gelir kapalı duran gözkapaklarıma dokunarak, «Cee'e!» diye bağırırdı. Kimileyin de onun elinden tutarak bahçede küçük gizemli gezintiler yapmayı, salonda oturup gevezelik etmeye yeğlerdim.

Japhy'ye gelince, gaz lambasının fitilini çok çıkarıp camını işletmek, baltayı yeterince bilememek gibi kaba-hatlar işlemediğim takdirde, zaten yaptığım her şey onu memnun ediyordu. O saydığım konularda pek hoşgörü-

süzdü. «Öğrenmen gerekli!» derdi. «Doğru dürüst yapılınca bir iş, çok bozuluyorum ha!» Bir rafılık kilerimizin kendi tarafındaki Chinatown (Çinkent)ten alınma o çeşit çeşit otlar, yosunlar, kurutulmuş köklerle neler pişirirdi neler... Tencere dolusu karma karışık görünümü, birazcık soya soslu, ağzınıza layık yemekler, pirinç lapasının üzerine dökerek hem de, ve Çin çubuklarıyla yedik. Penceremiz açık, akşam serinliğinde, ağaçlar sallanır dururken biz oturur Japhy'nin pişirdiği güzelim Çin yemeklerini şapır şupur yutardık. Japhy, Çin çubuklarıyla yemekte usta; çala çubuk atıştırıyor gidasını. Kimileyin bulaşıkları yıkadıktan sonra okaliptüslerin altındaki yerime oturur biraz meditasyon yapardım. Oturduğum yerden kulübenin açık duran penceresine bakar Japhy'nin, gaz lambasının ışığında oturmuş kitap okuduğunu kurdanla dişlerini karıştırdığını görürdüm. Kimileyin de, Japhy kapıya çıkar «Hoo!» diye bağırırdı. Karşılık vermezdim; ve «Ne cehennemde bu herif?» diye söylendiğini işitir, bhikkusunu bulmak için karanlıkları gözetlediğini görürdüm. Bir gece oturmuş meditasyon yapmaktaydım; birden hemen sağımda bir çatırtı işittim. Baktım. Bir geyik gör-düm. Eskilerden kalma geyik parkını ziyarete gelmiş, kurumuş çalılıkta geviş getirerek duruyordu. Vadinin derinliklerinden, emektar katırın yürek parçalayıcı «Aiii»leri işitiliyordu - rüzgârların eşliğinde bir dağcı çılgılığı gibi... Ya da pek tasalı bir meleğin borazan çalması mı?.. Belki de evlerinde oturmuş akşam yediklerini sindirenlere durumların pek sandıkları gibi iç açıcı olmadığını anlatan bir uyarı... Oysa bir katırın bir başka katıra aşkını dile getirmesiydi bu sırf. Ve bu yüzden...

Bir gece öylesine yetkin bir dinginlik içindeydim ki meditasyon yaparken, iki sivrisinek gelip biri sağ öteki sol yanağıma kondular da sokup falan etmeden uzun bir süre öyle beklettiler ve sonra da uçup gittiler - ısırma-dan.

Büyük uğurlama partisinden birkaç gün önce Japhy'yle biraz tartıştık. Bisikletini rıhtımdaki şilebe teslim etmek için San Francisco'ya inmiş, sonra da şakır şakır yağın yağmurun altında Skid Row'a uğramış ve bir berberde ucuzuna saçlarımızı kestirmiş, Salvation Army ve Goodwill mağazalarında uzun kilot vesaire almak için dolaşmaya başlamıştık. İşte böyle yağmurlu sokakları («Seattle'ı andırıyor buraları!» diye bağırıyordu Japhy) arşınlar-ken, birden şöyle bir içip kafayı bulmak sevdasına kapıldım. Bir şişe yakut renkli porto şarabı alarak kapağını açtım; Japhy'yi ıssız bir sokağa sürükledim. İçmeye başladık. «Çok içmesen iyi olur,» dedi Japhy, «az sonra Budacılar Merkezi'ndeki konferansa katılmak üzere Berkeley'e gidiceğimizi biliyorsun.»

«Hadi yahu! Benim ne işim var orda? Ben burda oturup içcem.»

«Ama bekliyorsun seni orda; geçen yıl senin şiirlerini onlara okumuştum. Seninle tanışmak istiyolar.»

«Bana ne! Sen baksan a şu sokağın uçuşan sislerine, şu portonun ıplık yakutuna; seni de coşturmuyo mu yahu bunlar? Söylesen e!»

«Vazgeç yahu! Bak ne diyecem Ray, Cacoethes diyo ki Ray çok içiyo diyo.»

«O kendi ülserine baksın! Sorarım sana, ne diye ülseri var? Fazla içen, kendisi de ondan. Bak, benim ülserim var mı? Hayatta olmaz! Mademki içmemden hoşlanmıyosun, konfuransa kendin git. Coughlin'in orda beklerim seni.»

«Yani şu pis şarap yüzünden bütün o şeyleri kaçırı-caksın ha!»

«Aldırma, bilgelik vardır şarapta!» diye haykırıyorum. «Sen de çek bi fırt!»

«İstemez!»

«Ben de kendim içerim!» diyerek şişeyi dikiyorum ve Altıncı Cadde'ye gidip dalıyorum aynı dükkâna, bir şişe şarap daha alıyorum. Pek keyiflenmişim o sıra.

Japhy'nin suratı asık, üzülüyor. «Böyle içip durur-san, nasıl olacaksın iyi bi bhikku, iyi bi Bodhisattva Mahasattva?»

«Son Boğa resmini unuttun mu, hani herif kasaplarla kafayı çekiyo?..»

«Ne olmuş yani, kasaplarla öyle içip beynin bulanmış, ağzın leş gibi kokmuşken nasıl olur da kendi zihninin özünü kavrayabilirsin?»

«Ben hasta masta değilim arkadaş. İyiyim ben. Atladığım gibi şu gri sisin üstüne, martılar gibi süzülerek geçerim tüm San Francisco'yu. Hiç anlattım mı? Skid Row'u sana, burda oturdum bi ara...»

«Ben de Seattle'deyken böyle pis bi batakhane de kalmıştım, biliyoz hepsini.»

Yağmurlu ikindinin kurşun kasvetinde ışılan mağaza, lokanta neonlarına bakıyorum, sevinçle doluyorum. Berberden sonra Goodwill mağazasına girmiş, raflardan çoraplar iç çamaşırları, çeşit çeşit kemerler, ve birkaç sent ödeyerek aldığımız daha bir sürü ıvır zıvır çıkarıyoruz. Kayışımın altına yerleştirdiğim şişeyi arada bir çekip şarabımı yudumluyordum. Japhy müthiş bozuluyordu.

Sonra düldülümüze atladık, yağmur altında köprüyü geçip Berkeley'ye, Oakland'daki bahçeli evlere, sonra da Oakland'ın çarşısına indik. Japhy orda bana elden düşme bir blucin almak istiyordu. Bütün gün bana uygun bir blucin aradık. İçsin diye boyuna uzatıyordum şarabı, sonunda biraz yumuşadı ve azıcık içti; ve ben Skid Row'daki berberde tıraş olurken yazmış olduğu bir şiiri gösterdi bana: «Çağdaş berber dükkânı, Smith'in gözleri kapalı, dayanıyor sıkıntıya, çünkü tıraş 50 sente. Yakasında 'Garcia' zeytin tenli berberi; iki sarışın oğlan, korku dolu gözleri, kepçe kulaklı biri. Oturmuş düşünüyor 'Çirkin şey, kepçe kulak' dediklerini, bakarsın ağlar sızlar - oysa yalan hep bunlar; öbürü ince yüzlü, partial pabuçları var - blucininde fiyakalı yamalar, ince ince bakıp bana yüreğinde acılar, ergenliğe girsin de bir o da olur katı, doymaz. Ray'le ikimizin içi dolu yakut porto, Mayıs günü yağmur düşer, koca kentte eskiciler bize göre levis yok der. Pis sokaklar, pis berberler, orta yaşa varınca bakarsın zengin olur bizim berber.»

«Gördün mü?» dedim. «Şarap içmeseydik, kafayı bulamazdın, o şiiri de yazamazdın!»

«İçmeden de yazardım, inan. Hep içiyosun yahu; nasıl aydınlanacaksın sen merak ediyom, nasıl kalırsın böyle tek başına o dağda. Dağdan inip inip kazandığın paraları şaraba mı yatırıcın? Bi gün sokaklarda böyle yağmurda sıırılsıklam sürünüceksin, sarhoş ölüceksin. Belki de tövbe-kâr bi yeşilaycı barmen olarak doğarsın bi dahakı sefere, öyle ödersin karmanın kefareti.» Çok içtenlikle söylüyordu bunları, üzgündü, iyiliğimi düşünüyordu, ama ben sürdürüyordum içmeyi.

Alvah'ın kulübesine vardığımızda Budacılar Merkezi'ndeki konferansa gitme zamanı gelmişti. «Ben burda oturup içcem, seni bekliycem.» dedim.

Japhy, çaresiz, «Öyle olsun,» dedi, «yalvarıcam mı

sanıyosun!» Başım dönüyordu. Ama kendimden geçmeye, bayılmamaya kararlıydım; dayanmak, Japhy'ye bir şeyler kanıtlamak istiyordum. Sonra birden, akşam vakti, Japhy kör kütük sarhoş kulübeden içeri girdi, bağıra bağıra «Ulan Smith, ne oldu biliyon mu?» dedi, «Budacılar konferansına gittim, ordakilerin hepsi fincan fincan beyaz saki içiyolardı, hepsi sarhoştı ulan. Ah şu kaçık Japon ermişleri! Haklıymışsın lan! Ne fark eder ki! Hepimiz içtik, içtik - prajnadan söz ettik. Çok şahane oldu lan!» Bu olaydan sonra artık Japhy'yle hiç tartışmadık bir daha.

Büyük parti gecesi gelip çatmıştı. Aşağıda harıl harıl yapılan hazırlıkların uğultusu ta kulübeye geliyordu adeta. Ve sıkıyordu beni. «Aman Tanrım, toplumsal yaşam da sırtımdan başka nedir ki; ve sırtımdan da iki dizi dışı!.. Ne vardı burda kalsaydım, dingince, sevecence otursaydım!» Ama birisi şarap getirdi yukarıya ve biz de başladık işte.

O gece şarap tepeden aşağıya ırmak gibi akmıştı. Sean yirmi otuz tane koca kütüğü bahçeye yığmış dev bir kamp ateşi yakmıştı. Yıldızlı, güzel bir geceydi, ılık, tatlı bir Mayıs gecesi. Bütün millet ordaydı. Parti çok geçmeden gene üç bölüme ayrıldı. Ben vaktimin çoğunu salonda Cal Tjader plakları dinleyerek geçirdim, bir sürü kız da dans ediyordu - ben, Bud ve Sean'la, kimileyin de Alvan'la yeni arkadaşı George, tenekeden yapma bir çift tamtam çalışıyorduk.

Dışarıda, bahçede ateş başındakiler daha gürültü-süzdüler, çokları Sean'ın ateşin çevresine yerleştirdiği uzun kütüklerin üzerinde oturuyorlardı. Bir de krallara ve aç maiyetine layık bir sofraya kurulmuş bahçede. İşte burda, Cacoethes, salonun tamtamlı cümbüşünden uzakta bir sürü uyanığı çevresine toplamış her tümcesinde beş nükte edebiyat sohbetleri yapmakta: «Marshall Dashi-

ell'in, sakalını taramaktan, Chevy Chase'teki kokteyl partileri arasında Mercedes Benz'iyle mekik dokumaktan, başını kaşıyacak vakti olmuyor; efendime söylüyüm, O. O. Dowler'e gelince, üstadımız Long Island'da 'limousin'lerle davetten davete taşınarak ya da St. Mark alanında götünü yırtarcasına şiir okumakla geçiriyor yazlarını, Kalın Bok Short ise, efendim, Savil Row'da melon şapka kadife yelek falan züppelik merdivenlerinden tırmanmakta, ya Manuel Drubbing ne yapıyor dersiniz: Eleştirilerini yazarken bütün gün yazı tura atıp kim çakacak kim geçecek öyle belirliyor, Omar Tot mu? Bırakın onu Allah'a şükran! Albert Law Livingston yeni romanını imzalamakla meşgul; Ariadne Jones da Ford Company'ye tebelleş olmuş; Leontine Mc Gee yaşlandım artık diyor; e, kim kaldı başka?»

«Ronald Firbank.» diyor Coughlin.

«Bu küçük bahçedeki ozanlar çevresinin dışında şair olarak yalnızca Doctor Musial ile Dee Sampson kalıyor. Musial, şu anda salonunda oturmuş sayıklıyordur garanti - Dee Sampson'a gelince, o zaten çok zengin. Kim kaldı? Evet, yakında Japonya'ya gidecek olan arkadaşımız Japhy, bir de keskin dilli Mr. Coughlin'imiz. Tanrım, burda bir ben varım büyük şair olarak! Hiç olmazsa katıksız bir anarşist geçmişim var. Kar demeden kış demeden, ayağımda çizmeler, protesto mitinglerinde bağırışlığım var.» Susuyor, bıyıklarını okşuyor.

«Bi de Smith var ya?»

«Doğru, az Bodhisattva değil hani o da! Ne diyeyim başkaca?» (Ve başını yana çevirip küçümseyerek: «Ve adam her zaman sarhooş.»)

O gece Henry Morley de gelmişti, az bir süre kalmıştı. Acayip bulmuştum davranışlarını: Bir yana çekilmiş komik Mad dergilerini ve yeni çıkan Hip dergisini okuyordu. Sonra da erkenden, «Sosisler çok ince, bu neyi

gösterir acep? Yoksa sosis fabrikası artık işsiz Meksikalıları mı kullanıyo?» diyerek çekip gitti. Bir ben bir de Japhy konuştuk onunla. Erken erken gitmesine çok üzümüstük. Herif sanki hayalet, kavrayamıyorsun, hep olduğu gibi... Ama yepyeni kahverengi bir elbise giyip öyle gelmiş partiye; ve işte ansızın çekip gidiyor.

Bu sırada yıldızların ağaçlara göz kırptığı tepede, birkaç çift gizlenmişler sarmaş dolaş, ya da almışlar şaraplarını gitarlarını kulübemizde bir yavru parti daha başlatmışlar. Şahane bir gece. Nihayet Japhy'nin babası da geliyor işinden, tıknaz, dinç görünüşlü bir adam tıpkı Japhy gibi, saçları seyrelemiş biraz, ama tıpkı oğlu gibi enerjik ve delişmen o da. Gelir gelmez başlıyor çılgınca mambo yapmaya kızlarla, ben ha bire tıngırdatırken teneye davulları «Yürrüü!» herif kendinden geçiyor dans ederken: Dikilmiş öyle, arkaya doğru eğiliyor - düşecek nerdeyse, belden aşağısını bir sallayışı var kızlara kızlara, ter içinde, gözler fıldır fıldır, ağzı kulaklarında, hayatından memnun, babanın böylesi de görülmüş değil. Daha geçen gün kızının düğününde sırtına bir kaplan postu geçirip elleri ve dizleri üzerinde koşarak bahçede toplanan konukların arasına dalmış, kadınların topuklarını ısırmış, kükremiş falan, altüst etmiş töreni. İşte şimdi de Jane adında bir seksen boyunda bir kızı yakaladığı gibi savuruyor çevresinde, handıysa kitaplığı devirdi devirecek. Japhy elinde bir damacana şarap, yüzünde mutluluk pırıltısı bir gruptan bir gruba seğirtmekte. Bir ara bahçedeki kamp ateşçileri salondakilere katıldılar ve Japhy'yle Psyche çılgınca bir dansa başladılar; ardından Sean fırladı ortaya, alıp kızı bir çeviriş!.. Bayılacaktı kız az daha; tam Bud'la benim arama düştü - gene tamtam çalışıyordum (Bud'la bana hiç kız kalmamıştı, biz de kimseyle pek ilgilenmiyorduk) Psyche düştüğü yerde bir iki saniye kalıp dizimizde uyur gibi yaptı. Biz pipolarımızı tıttırma-

ye davulumuzu çalmaya devam... Polly Whitmore mutfakta Christine'e yardım ediyor yemek pişiriminde, bir ara kendi kurabiyelerinden bile yapıvermiş. Psyche orda olduğundan ve kendisi Japhy'yle baş başa kalamadığından ötürü keyfi kaçmış, kıskanıyor... Gidip belinden tutuyorum iki elimle Polly'nin, teselli etmek için, ama korku dolu gözlerle bir bakışı var bana, bir şey yapmıyorum. Benden ödü patlıyor kızın. Prenses yeni dostuyla gelmiş, o da somurtmakta bir köşede.

Japhy'ye, «Ulan bu kadar karıyı ne yapıcan? Birini bize ver bari?» diyorum.

«İstediyni al arkadaş. Bu gece keyfim iyi.»

Kamp ateşinin oraya gidiyorum. Cacoethes'in en son nüktelerini dinlemeye. Arthur Whane bir kütüğe oturmuş, çingene güveysi gibi giyinmiş, kıratat, elbise falan tek-mil, yanına gidip soruyorum: «Peki, nedir Budacılık? Bir şimşek çakmasındaki düşsel gizemli görsüler midir, yoksa bir oyun mudur, düş müdür, yoksa oyun da düş de mi değildir?»

«Yok, bence Budizm tanıyabildiğince çok sayıda kimseyi tanımadır.» Ve tüm parti boyunca ortalıkta dolaşıp önüne gelenle kibarca el sıkışıyor, konuşuyor, tam kokteyl parti. İçerdekiler gittikçe azıtıyorlar. O uzun kızla ben de dans ediyorum. Kız isterik. Bir sürahi şarap alıp karıyı bizim tepeye çıkarsam mı, derken, ama olmaz, kocası orda duruyor. Gece ilerlemiş, çıkıyor zıpır bir zenci, başlıyor bizim bongo davulunu çalmaya, ama nasıl, başıyla yanaklarıyla ağızıyla, göğsüyle kütlete kütlete nasıl çınlatıyor her yanı görseniz, kaynıyor adamın içi - sırf tempo, coşturuyor. Millet dört köşe, bu adam Bodhisattva diyorlar.

Büyük eğlenti haberi kentte meyhaneden meyhaneye dolaşmış dolaşmış ki her türden insanlar akın akın geli-

yorlar. Birden ne göreyim, Alvah'la George cırlıçıplak soyunmuşlar, ortalıkta dolaşıyorlar.

«Ne yapıyosun lan?»

«Ne yapıcaz, giysilerimizi çıkartalım dedik de.»

Kimse tınmıyor. Tınmak bir yana, Cacoethes'le Art-hur Whane, kendileri öyle giyimli kuşamlı, ateşin kızartısında iki çıplak deliyle ciddi bir hasbıhal yapmaktalar, dünya meseleleri üzerinde ciddi ciddi tartışıyorlar. Japhy de, dayanamıyor, soyunuyor - damacanası da elinde. Ne vakit bir kız ona baksa, Japhy kıza doğru bir zıplıyor, bir çığlık atıyor - kızlarda bir kaçış çığlık çığlığa. Delilik val-lahi. Corte Madera'daki aynasızlar ekip arabalarını ci-yak ciyak bağırtıp bastırsalar burayı ne olurdu acep di-ye geçiriyorum. Kamp ateşi yeterince ısıtıyor ortalığı aşağıki yoldan geçenler bahçede olup biteni ayna gibi görürler. Tuhaf ama, bu kamp ateşinin çevresini, sofrayı görmek, çalınan gitarları işitmek, sık ağaçların rüzgârla sallanışını, partideki birkaç çıplak adamı görmek pek öyle olağanüstü bir şey gibi gelmiyor insana.

Japhy'nin babasıyla konuşuyoruz, «Japhy soyunmuş bak, ne dersin?» diyorum.

«Soyunsun varsın, bana göre hava hoş. Ne isterse yapar o. Hey, dansettik hani, o sırık karı nerde yahu?» Katıksız Dharma Serserisi bir baba işte. Epey sıkıntı çekmiş bu günlere gelene dek, gençliğinde Oregon ormanlarında kendi elleriyle kurduğu ufacık bir dağ evinde çoluk çocuğunu büyütmüş; arazinin acımasız, kışların dondurucu olduğu o yörede bin zorlukla ürününü yetiştirmiş. Şimdi hali vakti yerinde bir boyacılık müteahhidi, Mill Valley'deki en güzel villalardan birinin de sahibi, kız kardeşine bakıyor orada. Japhy'nin öz annesi kuzeyde tek başına bir pansiyonda yaşıyormuş. Japonya'dan dönünce annesini yanına getirecekmış. Dokunaklı bir mektubunu okumuştum onun, Japhy'ye gönderdiği. Japhy ay-

rılmış bulunan anasıyla babasının bir araya gelemeyeceğini, ama manastırdan döndüğünde anasını muhakkak yanına alacağını söylüyordu. Bu konuyu pek deşmek istemezdi Japhy, babasıysa lafını bile etmezdi kadıncağının. Ne var, Japhy'nin babasını çok sevmiştim, öyle kan ter içinde delice dans edişi, çocuklarının işine burnunu sokmaması, gördüğü manyakça manzaralara bile ses çıkarmaması falan... Gece yarısına doğru ordan ayrılırken, aşağı yolda park ettiği arabasına dans ede ede giderken millet çiçek yağmuruna tutmuştu Japhy'nin babasını.

O gece gelenler arasında sevdiğim bir de Al Lark vardı, gitarını almış kucağına tellerden dingi danga gamlı gamlar çıkartıyor, bir bakıyorsunuz «flamenco»ya çevirivermiş gözler göğe dikili falan, sabaha karşı üçte parti dağılırken Al, bahçede, karısıyla uyku tulumlarına giriveriyorlar, çimenlerin üzerinde oynaş dalaş seslerini işitiyorum. «Gel dans edelim.» diyor karısı. «Sus da uyumana bak!» diyor Al.

O gece Psyche ile Japhy darginlar; kız yukarı buyurup Japhy'nin temiz bembeyaz çarşaflarını onurlandırmaktan yana değil, ille de eve gideceğim diye tutturuyor. Japhy'nin sendeleyerek tepeye çıkışına bakıyorum, epey sarhoş olmuş, parti bitiyor.

Psyche'yi arabasına kadar götürüyorum, «Haydi vazgeç canım,» diyorum, «bu veda gecesinde Japhy'yi ne diye üzüyorsun?»

«Canı cehenneme; kaba davranmasaydı bana.»

«Vazgeç yahu, kimse yiyecek diyil seni yukarda.»

«Bana ne, ben eve gidicem işte.»

«Yazık ama, Japhy seni çok seviyo, öyle dedi.»

«Hıh, kim inanır ona!»

«İşte hayat böyle...» diyerek, işaret parmağıma asılı şarap damacanasıyla Psyche'nin yanından ayrılıp tepeye doğru yürürken arabasını dar yolda geriletip bir U dönü-

şü aldıktan sonra arabanın arka yandan bir çukura girdiğini gördüm. Arabayı bir türlü kurtaramadı, gidip Christine'lerde yattı o gece. O sırada Bud, Coughlin, Alvah, George hepsi bizim kulübeye çıkmışlar battaniyeleri uyku tulumlarını yerlere sermişler. Ben kendi uyku tulumumu gene sevgili otlarımın üzerine seriyorum, bir benim içimizde en talihli olanı. Eh, artık parti bitmiş, bütün o yaygara, şamata son bulmuştu; ve ne geçmişti elimize? Başladım şarkı söylemeye, şarap içip eğleniyorum. Yıldızlar gözlerimi kör edecekler, öyle parlaklar...

«Sumeru Dağınca büyük bir sivrisinek sanıldığından da büyüktür haa!» diye Coughlin bağırmakta içerden; şarkımı işitmiş de...

Yapıştırıyorum yanıtını: «Bir atın toynağı da kaba görünür ama öyle hassastır kıl!»

Alvah, uzun donuyla falan dışarıya fırlıyor ve başlıyor çimenlikte şıkır şıkır oynamaya - bir yandan da uzun bir şiir okuyor feryat feryat. Bud da çıkıyor aramıza, yeni fikirlerini anlatıyor ciddi ciddi. Haydi, bir parti daha başlatıyoruz orda. «Gelin gidip bakalım lan, kaç kız kaldı aşağıda!» Hürraa, tepeden aşağıya iniyorum. Psyche'yi kandırmaya çalışıyorum gene, yukarı gelsin diye, ama pestil gibi yatmış yere, kımıldamıyor. Koca kamp ateşinden arta kalan korlar hâlâ ısıtıyor oraları. Sean, karısıyla yatak odasında, horluyor. Biraz ekmek alıp yumuşak peynir sürüyorum üstüne, yiyorum, şarap içiyorum. Tek başımayım ateşin başında, doğuda ağaran bir gök. «Ama içmişim haa!» diyorum. Uyanın! Haydi uyanın!» diye haykırıyorum. «Haydi, horozlar ötmeden! Lamı cimi yok! Elloof! Haydi kızlar, karılar! Aşıfteler! Kancıklar! Pezevenkler, hıyarlar! Koşun!» Sonra birden insanların acınsılığına değgin son kerte yoğun bir duyguya kapıldım; kim olursa olsunlar, yüzleri, acıyla büzülen ağızları, kişilikleri, neşeli görünmeye çalışmaları, ufak tefek huysuzluk-

ları, başarısızlıkları, hemen unutuluveren soğuk hava cıva nükteleri: Ah, ne diye, ne diye? Biliyordum sessizliğin sesinin her yeri örttüğünü, her yerde her şeyin sessizlik olduğunu. Ya birden uyansak da bu ve şu dediğimiz şeylerin aslında bu ve şu olmadığını bir görürsek? Yalpalayarak tepeye... Kuşlara selam... Yerde birbirlerine sokulmuş yatanlara bakıyorum. Bu saçma yer küre serüvenine benimle birlikte kök salan bütün bu tuhaf hayaletler de kim? Zavallı Japhy'cık, sabah saat sekizde kal-kıp tavasını tınlattıyor gene, «Goççami» diye cınlatarak her yanı, herkesi gözlemeli kahvaltıya çağırıyor.

Günlerce sürdü parti; üçüncü gün sabahleyin milletin hâlâ ortalıkta dolanıp durduğu bir sırada Japhy'yle ben sırt çantalarımıza güzel yiyecekler doldurup ordan sıvıştık; altın Kaliforniya günlerinin erken sabah güneşi turuncusunda yola inişe geçtik. Şahane bir gün başlıyordu, çöplüğüne dönen horozlar gibiydik - çöplüğümüz de dağ yolları.

Japhy sevincinden uçuyor; «Şükür yahu, bütün o rezaletlerden kaçıp ormanlara dalmak böyle... Ray, ben Japonya'dan dönünce, hava iyice soğuduğunda uzun kollu fanilalarımızı, uzun kilotlarımızı giyip böyle diyor diyor gezeriz senle. Düşün bi, okyanus kıyısından Alaska dağlarına, uçsuz bucaksız Klamath çam ormanlarına gitmişiz, tam bhikkulara göre, milyonla yaban ördeği dolu göller.. Vuu! Çince de vuu ne demek bilir misin?»

«Ne demek?»

«Sis. Bu Marin yöresindeki ormanlar da esaslı, bugün Muir Ormanı'na gidicez. Daha kuzeyde kalıyo Pasifik Kıyısı dağları, biz Dharma evlâtlarının gelecekteki yuvası. Ne yapıcım bak bi gün! Yepyeni uzun bi şiir yazıcam, adı 'Sonsuz Irmaklar Dağlar' olacak, upuzun bi kâğıt tomarına yazıcam yazıcam, dolaya dolaya okunacak, şaşırtılarla dolu, unutacaksın sardığın kısımları - tıpkı bir

ırmak gibi - ya da hani o upuzun Çin ipek resimleri oluyo ya, hani iki küçük adamcığın uçsuz bucaksız bi yerden, dev gibi ağaçların arasından dağlardan geçe geçe sisli doruklara ulaştıklarını gösteriyo ya, işte tıpkı öyle. Üç bin yıl filan sürer artık şiiri yazmam, her şey olacak içinde, toprak kaymalarını önlemeyle ilgili tüm bilgileri kapsıyacak, Tennessee Vadisi Yönetmeliği, gökbilim, yerbilim, Hsuan Tsung'un seyahatleri, Çin resmi kuramı, yeniden ormanlaştırma, Okyanus çevrebilimi, gıda maddelerinin dağıtımı, her şey her şey...»

«Yürüü.» Her zamanki gibi Japhy'nin ardından yürüyorum, sırtımızda çantalarımız tırmanışa geçtiğimizde neşemizi buluyoruz, sanki yüksüz kalınca ferishtahını şaşırın yük hayvanlarıyız biz, ve gidiyoruz eskiden olduğu gibi patika boyunca rap rap da rap rap, yavaş yavaş, saatte bir mil. Dik yolun sonuna varınca yarın kıyısında serpilmiş bitkilerle çevrili birkaç evin arasından geçiyoruz, minimini çağılayanlar var yer yer dökülen aşağılara, ve vuruyoruz çayırılık bir bayıra, kelebeklerle dolu saman dolu, biraz da (sabahın yedisinde) çiy. Birden toprak bir yoldayız, toprak yol da bitiyor, bu arada hep yükselmışiz; uzaklardaki Corte Madera'yı, Mill Vadisi'ni ve Golden Gate Köprüsü'nün kırmızı kulelerini görüyoruz artık.

«Yarın öğleden sonra Stimson Plajı'ndan geçerken,» diyor Japhy, «millerce uzaktan tüm San Francisco'yu masmavi körfezinde görebileceksin, gör. Ray, bak yahu, dünyaya bi daha gelişimizde özgür falan kıyak bi aşiret kurarız bu Kaliforniya tepelerinde, kızları falan toplarız, kırk elli tane de aydınlanmış hergele, hoganlarda (Navaho Kızılderililerinin ağaç iskeletli toprak dolgu evleri) Kızılderililer gibi yaşarız dağ yemişi yeriz, tomurcuk yeriz.»

«Kuru fasulye olmayacak mı?»

«Şiirler döktürürüz, bi basımevi kurarız kendi şiirle-

rimizi basarız, Dharma Matbaası, bomba gibi bi kitap basarız okuturuz ahmak insanlara, onlar da tatsınlar şiirin tadını diye.»

«İnsanlar aslında kötü değiller, onlar da acı çekiyorlar. Hep okuruz ya, Wyoming'de bi gecekondu yanmış üç çocuk kül olmuş, resimde de cnaları babaları ağlarken... Hattâ kedicikleri bile yanmış. Japhy be, Tanrı'nın canı sıkılmış da kendisine eğlence olsun diye mi yapmış acep bu dünyayı? Eğer böyleyse, çok insafsız bi şey bu.»

«Ho, kim bu Tanrı dediğin, lan?»

«Tathagata işte, mesela.»

«Evet, sutrada der ki Tanrı, ya da Tathagata, dünyayı karnından çıkarmamıştır, hep fanilerin bilgisizliğinden çıkıyo bu inançlar.»

«Ama, fanileri de onların bilgisizliklerini de Tanrı yaratmıştır ya! Çok acı bi şey. Bunun sebebini bulmadan rahat yok bana Japhy; **neden**, neden?»

«Zihinsel özünü yorup durma öyle. Salt Thathagata zihinsel özünde ne soru vardır ne de yanıt; hiç önemi yoktur bunların.»

«O halde, hiçbi şey olmamakta, öyle mi?»

Japhy, elindeki sopayı bana doğru attı, sopa ayağıma çarptı.

«İşte böyle bi şey olmadı.» dedim.

«Valla Ray, bilemem ki; ama bu dünyanın sana acı vermesini anlarım. Vaziyet gerçekten berbat. Mesela geçen geceki partiyi ele alalım. Herkes eğlenmek için yır-tınıp duruyordu, ama ertesi şabah kalkınca herkes gene bir üzgün ve yabancı birbirine. Ölüm hakkında ne düşünüyorsun, Ray?»

«Ölüm bi ödül oluyo bize herhalde. Ölünce, dosdoğru nirvana Cennetine gideriz, hepsi bu işte.»

«Ama diyelim ki cehennemin en aşağı katlarından

birinde yeniden doğmuşsun, zebaniler boyuna kızgın demirleri tutuyolar ağzına...»

«Kızgın demiri ben bu yaşamda **yutmuşum** arkadaş. Ama, bence bu anlattığın şeyler manyak keşişlerin martavallarından ibaret, Buda'nın Bo Ağacı'nın altında tat-tığı barış duygusundan, hattâ İsa'nın kendisini çarmıha gerenlere bakarak onları bağışladığı zaman ulaştığı barış duygusundan nasibini almamış keşişlerin...»

«İsa'yı tutuyosun, di mi?»

«Elbette. Zaten, kâhinlerin, Sakyamuni'den sonra geleceğini söyledikleri Maitreya Buda'yımış İsa, derler. Maitreya «Sevgi» demeye geliyo Sanskritçede; İsa da hep sevgiden söz ederdi ya!»

«Vazgeç şimdi Hristiyanlık dersi vermekten, senin, ölüm döşeğinde ölmeden önce, ihtiyar Karamazof ya da tüm yaşamını Budacı olarak sürdürdükten sonra tam öleceğine yakın Hristiyanlığa dönen dostumuz Dwight Goddard gibi bi hacı öpeceğini getiriyom gözümün önüne de... Vazgeç arkadaş, bana göre değil bunlar. Her gün ıssız bi tapınakta birkaç saat bi Kwannon heykelinin önünde meditasyon yapmak açar beni. Sen ne diyon, arkadaş!»

«Ne desek boş.»

«Rol Sturlason'u anımsar mısın, hani Japonya'da Ryoanji'nin taş bahçesini incelemeye gitmiş? **Sea Serpent** (Deniz Yılanı) adlı bi şileple gitmiş oraya. O da kalkmış geminin yemekhanesindeki duvara bi resim yapmış: Deniz canavarıyla deniz kızları falan. Rol, şilepteki denizcilerin gözdesi olmuş çıkmış bu yüzden; hepsi sıraya girmiş Dharma Serserisi olmak için. Rol şimdi Kyoto'daki kutsal Hiei Dağı'na tırmanıyo, nah dize kadar kar içinde, ne iz var ne yol, fırça çizimlerindeki gibi kamışlıkların içinden çamların arasında adım adım ilerliyor.

Sırılsıklam ayakları, karnı zil çala çala, bi dağa böyle tırmanılır işte!»

«Manastırda ne giyiceksin sen, söyle sen e!»

«Ne giyicez, işte... Eski T'ang Hanedanı biçeminde şeyler, koskoca sarkık yenli acayip kıvrımlı uzun siyah bol cüppeler; tam bi doğulu olup çıkıcam.»

«Alvah diyo ki bizler öyle cüppeler falan giyip gerçek doğululara benzemeye çalışırken, doğuluların kendileri gerçeküstücülüğü, Charles Darwin'i okumaktalar, batılı iş adamları gibi giyinmekteler...»

«Bi gün doğuyla batı buluşacak. Doğuyla batı bi araya gelince düşün artık sen ne büyük bi devrim olucak dünyamızda; senin benim gibileri başlatıcak böyle bi şeyi. Düşün bi, dünyanın her bucağında milyonla insan sırtlarında çantalarıyla dağlara ovalara yayılmışlar, geziyorlar, dünyayı getiriyorlar herkesin ayağına!»

«Hristiyanlığın ilk günleri gibi desen e! Beşparasız Walter'le Münzevi Peter, başıbozuk inanırlar güruhunu Kutsal Ülke'ye götürmekte...»

«Tamam; ne var ki, pek sarmadı beni bu manzara: Avrupa'nın kasvetiyle pasıyla yüklü. Benim Dharma Ser-serileri'min yüreklerinde ilkbahar tazeliği olmalı, tomurcuklar kızlaşmalı, kuşlar taptaze boklarını ortalığa saçarak az önce kendilerini yutmayı düşleyen kedileri bozum etmeli...»

«Ne düşünüyorsun?»

«Tamalpais Dağı'na tırmanırken aklıma estiği biçimde şiirler düzmeyi. İleriye bak, dünyanın en güzel dağı, di mi? Şu şekle bak yahu! âşığım ben Tamalpais'e. Bu gece, o dağı çevresinden dolanıp, ardında uyucuz. Akşama doğru ordayız.»

Marin yöresi, geçen yıl tırmandığımız inişli çıkışlı Sierra yöresinden çok daha rustik ve yumuşaktı: Çiçekler çiçekler dört bir yanda; ağaçlar çalılıklar... Bir sürü

zehirli meşe de var patikanın iki yanında. Tozlu yolun sonunda birden kendimizi sık bi servi ormanında buluyoruz; ağaçları zar zor geçen sabah güneşinde koyu mu koyu görünen ormandaki açıklıklar boyunca uzanan bir boru yolunu (payplayn) izleyerek ilerliyoruz. Yerler soğuk, ıslak. Ama kokular! Enfes! Ormanın derinliklerinden fışkıran aparı çam ve yaş kütük kokuları... Japhy'nin çenesi kapanmıyor bu sabah. Dağ yollarına kavuştu ya artık, küçük bi oğlan gibi coşkun. «Japonya'daki manastırın tek kötü yanı, bütün iyi niyetlerine ve zihinsel gelişmişliklerine karşın, ordaki Amerikalılar... O heriflerin burdaki vaziyetten hiçbi haberleri yok, burdaki gerçek Budacılık tutkunlarını tanımıyorlar, şiirden falan da anlamıyorlar.»

«Kimmiş bunlar?»

«Kim olucak, beni oraya çağıran, masraflarımı ödeyen kimseler. Onca parayı görkemli bahçeler yapmak, kitaplar bastırmak, Japon mimarisini taklit etmek gibi ıvır zıvıra harcıyolar; oysa kimsenin beğendiği falan yok bunları, zaten Japonya turlarına çıkan Amerikalı dullardan başka kimsenin de gördüğü yok ya yaptıkları şeyleri. Bence, eski bi Japon eviyle bi sebze bahçesi alsalar, kediler falan dolaşsa ortalıkta ve gerçek Budacı olsalar daha iyi. Yani hakiki çiçekler falan yetiştirseler, bildiğimiz Amerikan burjuvası nanelerinden yiyeceklerine gösteriş uğruna... Ama gene de can atıyom oraya gitmek için; ulan be, gözümün önüne getiriyom da sabahları yanı başımda alçak bi masa öyle oturmuşum, portatif yazı makinemde ha bire yazıyorum, öbür yanımda da bi hıbaçi (Japon mangalı) var, fıkır fıkır kaynatıyorum suyum, bütün kitaplarımı haritalarımı pipomu el fenerimi güzelce yerleştirmişim bi dolapçığa, dışarda erik ağaçları, dallarını kar basmış çam ağaçları, daha ötelerdeki Hieizan Dağı'nda kar yağmakta, sugiler hinokiler kaplı -

servi ağaçları bunlar, sedir ağaçları oğlum! Dağda kayalık yollar... İnersin. O köşeye bu bucağa gizlenmiş minik tapınaklar görürsün. Kurbağaların vırakladığı soğuk, yosunlu eski zaman yerleridir buralar. Küçük küçük heykelcikler doludur içlerinde; duvarlarında yağ kandilleri asılıdır; altından nilüferler, resimler, verniklenmiş sandıklar, çağlar boyunca yakılmış tütsülerin her şeye sinmiş kokusu...» Japhy'nin şilebi iki gün sonra gidecek. «Bi yandan da Kaliforniya'dan ayrıldığıma üzülüyorum... İşte bu yüzden senle şöyle, bi çıkıp doya doya son bi bakış atayım buralara dedim, Ray.»

Servi ormanından bir yola çıktık, bir dağ moteli vardı orda; sonra yolu geçip boyumuzca yükselen otların kapladığı bir dağ yoluna daldık. Allah bilir burada böyle bir yol bulunduğunu hiç kimse görmemiştir - birkaç dağcı dışında - ve artık Muir Ormanı'ndayız. Orman millerce uzayıp gidiyor önümüzde, koskoca bir vadi burası. Ağaç kesicilerinin kullandığı bir yolda iki mil kadar yürüyoruz. Sonra Japhy sağa doğru bir yamaca çıkıp bir başka patikaya geçiyor. Başka kimin aklına gelir orda bir yol olduğu! Patika, çağıl çağıl akan bir dereyi izliyor. Tırmanıyoruz. Patika yer yer dereyi kesiyor, uzun kütüklerden yürüyerek geçiyoruz. Kimileyin de izcilerin kurduğu köprüler var; ikiye biçilmiş kütükler, düz yanından yürünüyor. Çamlık bir yamaca tırmanıyoruz bu kez, ve karayoluna çıkıp çimenlik bir tepeye doğru ilerliyoruz. Eski Yunan usulü bir açık hava tiyatrosu çıkıyor karşımıza, taştan yapılmış oturma yerleri var çepeçevre; Sofokles'in «Aşilyüs»ü iyi oynanır burda dört boyutlu falan. Biraz su içip oturuyoruz. Pabuçlarımızı fora edip üst yarlardaki bir taş mindere oturup sessiz oyuna bakıyoruz. Ta öte-lerde Golden Gate Köprüsü'yle bembeyaz San Francisco'yu görebiliyorduk.

Japhy başladı avaz avaz bağırıp ısıklık çalmaya, şar-

kı söylemeye, sırf neşe. Çevrede, işitecek kimse yok. «Bu yaz Mount Desolation'da (Yalnızlık Dağı) işte böyle olacak, Ray.»

«Hayatımda ilk kez avazım çıktığıncaya bağırıcam orda.»

«Bi tavşanlar işitir seni orda, bi de belki eleştirmen ayılar. Ray, o senin gideceğin Skagit yöresi var ya, orası Amerika'nın en kıyak yeridir, yılan gibi kıvrıla kıvrıla akar sular koyaklardan kendi havzasına - in cin top atar orda; dağdaki karlar eriyince kapkara çam ormanları çıkıverir ortaya; Big Beaver (Koca Kunduz) Little Beaver (Küçük Kunduz) gibi derin vadilerdeyse artık dünyada eşi kalmamış kızıl sedirler vardır. Hep Crater Dağı'ndaki gözlerden ırak gözetleme kulübende oturmuş uğuldayan rüzgârları dinleye dinleye yaşanan tavşanları, kocuman kayaların dibindeki ılık yuvalarında tohum mu artık ne bulmuşlarsa yiyen tavşanları düşünmekliğin geliyo gözümün önüne. Bütün bu insanlar sağduyulu, pratik, materyalist kimseler olduklarını sanırlar; oysa bi bok bilmezler maddeyle ilgili; asılsız astarsız hülyalarla, fikirlerle doludur kafaları.» Japhy elini kaldırarak ekledi: «Dinle bak şu bildir-cinin sesini.»

«Millet ne yapıyo dersin Seanların orda?»

«Hepsi kalkmıştır artık, senin ekşi şarabı içmeye başlamışlardır gene, oturup konuşuyorlardır boş lafları. Hepsi bizimle gelseydi de bi şeyler öğrenselerdi.» Japhy çantasını sırtlayarak yola koyuldu. Yarım saat sonra, sığ dereleri izleyen ince tozlu bir patikadan giderek çok güzel bir çayıra gelmiştik. Potrero Meadows kamp yerine varmış oluyorduk. Burası Ulusal Orman'ın kamp yeriydi, taş örme bir ocakla piknik masaları, ve daha neler neler vardı; ama hafta sonuna dek kimsecikler gelmezdi oraya. Birkaç mil ötede Tamalpais'in doruğundaki gözetleme kulesi tepeden aşağıya bakmaktaydı bizlere. Sırt

çantalarımızı yere koyduk ve güneşlenerek biraz dinlendik; Japhy arasına kalkıyor keleklerin kuşların ardından koşuyor onlara bakıyor, not defterine bir şeyler yazıyordu. Ben de kalkıp öbür yana, kuzeye doğru, denize uzanan, Sierralar gibi taşlık bir alanda yürüdüm biraz.

Güneş batarken Japhy büyük bir ateş yaktı ve yemek pişirmeye başladı. Çok yorgunduk ve mutluyduk. Japhy'nin o akşam yaptığı çorbanın tadını unutamam. Her zaman içtiğim en iyi çorbanın, New York'ta ilk kitabımın çıkışı nedeniyle Chambord restoranında verilen yemekte içtiğim çorba olduğunu söylerdim. Henri Cru'nun çorbası da eşsizdir. Oysa Japhy'nin yaptığı şey, birkaç plastik torbayı açıp içindeki kurutulmuş bezelyeleri biraz da domuz pastırmasını yağla birlikte suya boca etmekten ve kaynayana dek karıştırmaktan ibaretti. Ama sonuç: Kıvamlı, buram buram bezelye kokan, pastırmalı, yağlı bir çorba... Gittikçe soğumaya başlayan akşamın karanlığında, kamp ateşinin başında bundan daha âlâsı gelmiyor aklıma. Japhy gezinirken birkaç da domalan bulmuş, onları da pişirdi. Bildiğimiz, şemsiye gibi değil de iri patateslere benzeyen bir tür mantarmış bunlar. Étli etli; dilim dilim kesiyorsun, yağda kızartıyorsun; yanına biraz pilav, ve afiyetle yiyorsun. Çağıldayarak akan dereye bulashıkları yıkıyoruz. Harıl harıl yanan kamp ateşimiz sivrisinekleri uzak tutuyor. Çam, dallarının arasından yeni ay bize bakmakta. Uyku tulumlarımızı çayıra seriyoruz, erkenden yatıyoruz - çok yorgunuz çünkü.

«Evet Ray,» diyor Japhy, «yakında denizlere açılmış olucam, sen de okyanus kıyısından kuzeye doğru Seattle'a gidiceksin, ordan da Skagit yöresine. Bakalım neler gelecek başımıza.»

Zihnimizde bu düşsel tema, uyuyakalıyoruz. Geceleğin çok canlı bir düş görüyorum, gördüğüm düşlerin en belirgin olanı. Kalabalık, is pas içinde bir Çin çarşısı gö-

rüyorum - dilenciler, satıcılar, yüklü katırlar gırla, her yer çamur içinde, küçük buhur kazanları var, yerlerde çöp yığınları, geniş kil tepsilerde satılan zerzevat yığınları var; birden, dağlardan inmiş gelen hırpani bir serseri, ufak tefek kırışık yağız suratlı bir Çin ipsizi beliriyor, öyle duruyor pazaryerinin bir ucunda, ifadesiz bir yüzle bakıyorortalığa - ama içi kıpır kıpır, gülmekte... Kısa boylu, sıırım gibi bir adam bu; suratı çöllerin dağların güneşinden kıpkızıl olmuş, sertleşmiş. Giysileri, ordan burdan devşirme paçavralar; deriden bir torbası var sırtında; yalınayak. Bunun gibilerini, pek seyrek de olsa, daha önceleri görmüştüm, o da Meksika'da; ağaçsız, kurak dağlardan inip Monterrey'e gelirlerdi, belki de mağaralarda yaşayan dilencilerdi onlar. Ama düşümdeki Çinli onlardan çok daha tırıldı, ve çok daha dinçti, ve üstelik de olağandışı gizemli bir hali vardı; Japhy'ydi mutlaka bu. Aynı geniş ağız, neşeyle pırıldayan gözler, iri kemikli bir surat (Dostoyevski'nin ölü maskesi gibi - çıkık kaş kemikleri ve dört köşe bir kafa); Japhy gibi tıknaz ve güçlü. «Uff, Japhy bu hale mi gelicek? Ola ki o manastırdan ayrılır da, bi daha hiç göremeyiz onu. Bakarsın doğu dağlarında hortlamış bi Han Shan olur çıkar da, Çinliler bile onun bu halinden korkarlar.»

Bunları Japhy'ye anlattım. Benden önce kalkmış ateşi karıştırıyor, ısık çalıyordu. «Orda yatıp kuşunu karıştırıcığına, kalk da biraz su getir. Yodelayihuu! Ray, Kyomizu'daki Soğuksu tapınağından tütsü çubukları getiricem sana, onları teker teker büyük bi pirinç buhurdanlığa yerleştirirsin, önünde saygıyla eğilirsin ve yakarsın tütsülerini, oldu mu. Esaslı düş görmüşsün. Eğer o adam bensem, benimdir. Hep ağlamaklı, hep genç, hoo!» Sırt çantasından küçük baltasını çıkarıp dalları kese kese ateşi besledi. Ağaçlar ve yerler hâlâ puslu ve sisliydi.

«Haydi toparlanıp Laurel Dell kampına gidelim. Sonra patikaları izleye izleye denize ineriz, yüzeriz.»

«Güzel.» Bu gezimizde Japhy enerji kaynaklarını unutmamış; Ry-Krisp krakerleri, tam yağlı Cheddar peynirinden koca bir parça, ve koca bir kangal salam. Sıcak taze çayla birlikte yiyoruz bunları. Şahane! İki yetişkin adam o özlü buğday ekmeğiyle, o (sırf etten) salam ve peynirle iki gün besleyebilir kendisini - oysa tartsan hepsi bir kilo bile gelmez. Japhy'nin çok yaman fikirleri var böyle. Umutla, enerjiyle, gerçek Amerikan iyimserliğiyle dolu bu küçücük adamcık. Rap rap yürür giderken önümde, bağılıyor arkaya doğru: «Patikada yürürken meditasyonu dene, sırf yürüyüp ayağının altındaki yola bakacaksın, etrafa bakınma; yer, altından kaçtıkça nasıl kendinden geçeceksin bak.»

Saat ona doğru Laurel Dell kamp yerine varıyoruz, burda da var ızgaralı ocaklar, piknik masaları; ama çevre kıyaslanamayacak denli çok daha güzel burda Potrero Meadows'dan. Çayır dediğin buradaki gibi olmalı: Her yanı kaplayan hulyalı, salınan yumuşacık uzun uzun otlar... Saçak saçak çevirmişler kopkoyu yemyeşil dev çam ağaçlarını. Ne yana baksan dalga dalga otlar ve çayırlar - görünürde başka hiçbir şey yok.

«Ulu Tanrım, ben gene gelicem buraya, yiyecek getiririm primus ocağımı getiririm, duman çıkarmadan falan pişiririm yemeklerimi, Orman İdaresi farkına bile varmaz.»

«Öyle ama, burdaki ocaklardan başka yerde pişirdiğini görürlerse, atarlar seni burdan, Smith.»

«Hafta sonlarında şen şatır piknikçilerin arasına mı katılayım yani? Olmaz. Ben gene gider şu güzel çayırlıkta saklanırım. Yıllarca orda yaşarım.»

«Bakkal dükkânı da yakın, ha! İki mil indikten sonra Stimson Plajı var, işte orda.» Öğleyin, plaja inişe geç-

tik. Zor bir yürüyüşü bu. Çayırılık tepelere çıkıyor, uzaklarda San Francisco'yu görüyor, sonra dik yamaçlardaki patikalardan nerdeyse deniz seviyesine kadar iniyorduk; kimileyin aşağı doğru koşmak ya da sırtımızı arkaya kaydırmak zorunda kalıyorduk. Patika, hızla akan bir dere-nin yanından geçiyordu. Japhy'nin önüne geçerek patikadan aşağıya şarkılar söyleyerek oynaya zıplaya hızla inmeye başladım; Japhy yarım mil ardımda kalmıştı. Otu-rup onu bekledim. Oysa o eğretilerine, çiçeklere baka baka ağırdan alıyordu. Sırt çantalarımızı çalılıklara saklayıp üzerlerini yapraklarla örttük ve denize uzanan çayırılıkta sırtımızda yük olmadan özgürce ilerledik. Birkaç çiftlik evini, otlayan sığırları geçtik, plaj evlerinin ordaki bakkaldan şarap alıp dalgaların taradığı kumsala girdik. Hava bulutluydu, güneş arasına şöyle bir görünüyordu. Ama girdik denize gene de. Kilotlarımızla denize dalıp hızlı hızlı yüzüyorduk. Sonra kumlara serdiğimiz bir kâğıdın üstüne Ry-Krisp'leri, peynirimizi, salamımızı sıraladık, şarap içerek yedik, konuştuk. Bir ara kestirdim bile. Japhy tam formundaydı. «Ulan be Ray, bu iki günlük geziye çıktığımıza öyle seviniyom ki!.. Öyle mutluyum ki, gene! Bu işin sonunda muhakkak bi hayır var.»

«Hangi işin?»

«Ne bileyim - yani yaşamı böylesine sevmemizin falan. Senle ben, başkalarını ezmek, milleti sömürmek istemiyoruz; kendimizi, tüm ölümlü varlıkların hayrına dua etmeye adanmışız; bak gör, yeterince bi güçlenelim, o zaman nasıl gerçek olucak dualarımız - eski ermişler gibi... Kim bilir, bakarsın uyanıverir dünya da, her yerde Dharma'nın güzel çiçekleri açılır.»

Japhy biraz uyukladıktan sonra başını kaldırdı ve, «Bak şu engin sulara, ta Japonya'ya dek uzanıyo.» Ay-rılacağı için üzüntüsü artmakta Japhy'nin her geçen dakika.

Dönüşe geçmiştik. Sırt çantalarımızı bulup gene o patikadan yukarıya doğru çıkmaya başladık; kayalıkların küçük küçük ağaçların arasından önümüze ne çıkarsa artık tutuna tutuna sürünür gibi tırmanıyoruz zorla. Sonunda güzel bir çayırlığa vardık, gene gördük tüm San Francisco'yu ta uzaklarda. «Jack London bu yoldan geçermiş.» dedi Japhy. Güzel bir dağın güney yamacını izleyerek ilerledik; Golden Gate'i hattâ Oakland'ı bile görebiliyorduk millerce yürüye yürüye. Dingin yükselen meşelerle kaplı çok güzel doğal parklardan geçtik; akşam güneşi yeşilimsi bir altın rengine bürüyordu ağaçları. Çeşit çeşit dağ çiçekleri... Bir kezinde bir çimenlikte durmuş hayretle bize bakán bir yavru geyik gördük. O çayırlıktan çıkarak sık bir servi ormanının içinden derin bir vadiye indik ve gene yukarıya çıktık; burası da çok dikti - başladık gene sövüp saymaya üstümüz başımız toz toprak içinde. Böyledir işte dağ yolları: Bir bakarsın Şekspir'in yazdığı Arden Cenneti gibi bir çayırda zevkle ilerliyorsun, hani nerdeyse peri kızlarıyla flüt çalan melekler çıkıverecek sanırsın, sonra birden kızgın güneşin altında ter toz içinde kimileyin de ısırgan otlarının, zehirli sarmalakların arasında ha babam didiniyorsun... Tıpkı yaşamı gibi. Japhy, «Kötü karma kendiliğinden iyi karma doğu-

rur.» diyor, «kes şu küfürleri de yürü biraz, az sonra güzel bi çimenlik tepeye varıcaz, orda dinleniriz.»

Çıkışın son iki mili rezaletti, «Japhy,» dedim, «şu anda bi tek şey isterdim - bütün hayatımca en çok istediğim şeyden de fazla.» Soğuk akşam yelleri esmeye başlamış, sırtımızda yüklerimiz, eğilmiş, bir türlü bitmeyen yokuşu ha bire tırmanıyorduk.

«Ne?»

«Şöyle kallavi bi Hershey çikolatası, küçüğü de olur. Bilmem neden ama, şu anda bi Hershey çikolatası olsa, ruhum arınmış olucak sanki.»

«Senin Budacılığın da bu işte, bi parça Hershey çikolatası. Bi de mehtaplı bi gecede portakal bahçesinde vanilyalı dondurma iste bari.»

Az sonra haranın çitlerini aşıp kulübemizin üzerindeki otağa girdik, dikenli teli de aştıktan sonra bahçemize ulaşmıştık. Diz boyu otların içinden son beş altı metreyi de geçip gül ağacımın altındaki çimen yatağımdan sevgili kulübeciğimize girdik. Birlikte geçireceğimiz son geceydi bu. Karanlık kulübede, üzgün, oturup inildevinildevin çizmelerimizi çıkarıyoruz. Ayaklarımızı altına alıp oturuyorum; ancak böyle dinliyor sızıları biraz. «Bi daha böyle uzun yürüyüşler mi! Aa, tövbe.» diyorum.

Japhy, «Dur daha yemek yapıcaz; bakıyorum bi şeycikler kalmamış rafta bu parti yüzünden. Süpermarkete inip biraz bi şeyler alıcam.»

«Nee? Yorgun dil misin lan? Yat uyu, yarın yeriz.» Ama Japhy ağır ağır giyiyor yeniden çizmelerini ve çıkıyor. Herkes gitmiş, Japhy'yle benim olmadığımı görünce son vermişler partiye. Sobayı yakıp yere uzandım, biraz uyumuşum, birden karar vermişti hava, Japhy gelip gaz lambasını yaktı ve aldığı yiyecekleri masanın üzerine boşalttı. Aralarında üç tane Hershey çikolatası, bana almış.

Yediğim en şahane Hershey oldu bunlar. Bir de en sevdiğim şaraptan almış, kırmızı porto, benim için.

Japhy, gevelercesine, «Yarın gidicem, Ray, onun için bi parça kutlayalım dedim...» dedi yorgun, üzgün bir sesle. Japhy yorgun olduğu zamanlar (zaten ya çalışarak ya da uzun gezilere çıkarak kendisini harap eder hep) sesi böyle uzaklardan gelir, zayıf... Ama çok geçmiyor, toparlıyor kendisini, şarkılar söyleyerek sobada yemek pişirmeye başlıyor, çizmeleriyle tahta tabanlı odamızı sarsa sarsa arşınıyor. Kil çömlöklere çiçekler yerleştiriyor, gitarını tıngırdatıyor, çay demliyor, ben yerde yatmış üzgün üzgün çuval bezi kaplı tavana bakarken beni neşelendirmeye çalışıyor - sanki dünya onun. Son gecemiz bu bizim, ikimiz de çok iyi biliyoruz.

«Hangimiz daha önce ölücek acaba?» diye yüksek sesle geçiriyorum. «Hangimiz ölürse, hortlayıp dönsün, anlatsın bu işin sırrını ötekine.»

«Nee?» Japhy yemeğimi getiriyor önüme, bağdaş kurup oturuyoruz, şapır şupur yumuluyoruz gene yemeklere birçok geceler yaptığımız gibi: Ağaçlar denizi kaynaş kaynaş rüzgârla, ve, şapır şupur, yalın yaslı bhikku yemeklerini çiğneyerek... «Düşün bi, Ray, şu bizim kulübemizin bulunduğu yer otuz bin yıl önceki Neandertal adamının zamanında nasıl bi yerdı acep? Sutralarda yazdığı gibi, o zamanın da bi Buda'sı varmış, Dipankara adlı, düşünebiliyo musun?»

«Hani hiç konuşmazmış, o mu?»

«Bi sürü aydınlanmış maymun adamın koskoca bi ateşin başında Buda'larının çevresini sarmış oturduklarını düşün, bi şeycikler demeden ve her şeycikleri de bilerek...»

«O zamanlar da yıldızlar tıpkı bu geceki gibiydiler.»

Gece geç vakit Sean geldi, bağdaş kurup oturarak biraz konuştu bizle. Son, yaklaşmakta. Ardından, kuca-

ğında çocuklarıyla, Christine de gelmişti. Ne iyi kadın, ne gayretli kadın, iki çocukla tırmanmış yokuşu, gelmiş öyle zahmet edip! O gece gül dallarının altına serdiğim uyku tulumuma girdim; kulübenin üzerine inen sopsoğuk karanlık içimi ürpertmişti. Buda'nın yaşamındaki ilk aşamaları anımsattı bu bana; Buda'nın sarayı boşlayıp ayrılırken yaslı karısı çocuğu ve yaslı babasıyla vedalaştığı zamanı, beyaz atına binip sırma saçlarını keseceği ormanlara gidip ağlayan uşağıyla atını geri gönderdiği zamanları, sonsuz gerçekliği bulgulamak amacıyla ormanlarda yaptığı yolculuğun o ilk anlarını... «İkinci vakti ağaçlarda toplanan,» diye yazmış Ashvaghosha tam iki bin yıl önce, «ve gece bastırınca dağılan kuşlar gibidir bu dünyada ayrılışlar...»

Ertesi gün Japhy'ye ufak bir ayrılık hediyesi vereyim dedim, ahım şahım bir şeyler verecek param da yok parlak fikirlerim de... Tutup, başparmağımın tırnağı büyüklüğünde ufak bir kâğıt parçasına: HEP SEVECEN OLASIN diye yazıyorum ve rıhtımda vedalaşırken kâğıdı ona veriyorum. Okuyor, cebine sokuveriyor, bir şey demeden.

Japhy'nin San Francisco'da yaptığı son şeyler: Psyche nihayet yumuşamış ve Japhy'ye bir mektup yazarak, «Gemindeki kamaranda buluşuruz, orda ne istersen veriririm sana.» demiş, işte bu anlamda bir şeyler yazmış, o nedenle hiçbirimiz Japhy'yi uğurlarken kamarasına çıkmamıştık; çünkü Psyche orda son ateşli aşk sahnesi için beklemekteydi. İcimizden bir Sean çıkmıştı şilebe, yukarıda olup biteni bizlere anlatmıştı sonraları. İşte öyle el sallayarak filan vedalaştıktan sonra hepimiz ordan ayrılmıştık; Psyche, Japhy'yle sevişmek için kamaraya girmiş. Seviştikten sonra, Psyche ağlamaya ve «Ben de Japonya'ya gidicem.» diye sızlanmaya başlamış. Kaptan herkesin gemiyi terketmesini buyurmuş, ama kız inmem diye diretiyormuş. Ne yapsın Kaptan, geminin rıhtımdan ayrıl-

maya başladığı sırada Japhy yakaladığı gibi Psyche'yi yaka paça sürüklemiş, var gücüyle üç metre kadar fırlatmış kızı rıhtımda duran Sean'ın kucagina. Japhy'ye verdiğim kâğıttaki sevecenlik öğüdüne pek uymuyorsa da bu davranışı, ne yapsındı Japhy, yapılacak işi var adamın okyanusun öbür yakasında. Dharma işi yani. Şilep, Golden Gate'i geçip de batıya doğru derin Pasifik'in kabaran griliğinde yiterken, Psyche ağlarmış, Sean ağlarmış, herkes üzgün mü üzgün.

Warren Coughlin, «Tüh be, bakarsın Orta Asya steplerinde gide gide ta Kaşgar'a, Lanchow'a varmış, Lhasa'ya gitmiş _ peşinde bi yak (Tibet sığırı) kervanı, patlamış mısır, çengelliğe, her renkten makaralar yumaklar filan satıyo; arada bi Himalaya'ya filan çıkıyo, en sonunda Dalay Lama'yla tüm ordaki milleti aydınlığa erıştıririyo - sonra bi kayboluyo bi daha gören filan olmuyo.»

«Hadi be,» diyorum, «olmaz öyle şey, Japhy bizi çok sever.»

Alvah, «Ne acıklı ama!» diyor.

31

Şimdi artık Japhy, önümde kılavuzluk yaparmışçasına, kuzeydeki dağıma gidiyorum.

18 Haziran 1956 sabahı aşağı inip Christine'e her şey için teşekkür ederek vedalaştım. Ve yola inişe geçtim. Christine bahçesindeki yeşillikler arasından el sallıyor «Burası pek sessiz kalıcak, hepiniz gidiyorsunuz, partiler filan bitti artık desen el!» Bütün yaptıklarımıza zevkle katılmıştı Christine. Bahçede, minik Prajna'sıyla, ikisi de yalınayak, durmuş beni izliyorlar.

Kuzeye çıkış zor olmadı, dağıma ulaşmak için Japhy'nin duaları bana güç veriyor diye geçiriyordum. 101'e çıkar çıkmaz aslen Boston'lu bir toplumbilim öğretmeni durup beni arabasına aldı; Cape Cod'da bir koroda şarkı falan söylüyormuş, perhizdeymiş, evvelsi gece bir dostunun düğününde düşüp bayılmış o yüzden. Adamcağız beni Cloverdale'de bıraktı, yol için biraz alışveriş yaptım: Bir kangal salam, bir parça Cheddar peyniri, Ry-Krisp, tatlı olarak da biraz hurma, hepsini sarıp sarmalayıp özenle torbama yerleştirdim. Son gezimizden artma biraz da yerfıstığıyla kuru üzümüm vardı. Japhy, «O şilepte ne yapıcam bunları ben?» diyerek bana vermişti onları. Japhy'nin yiyecek konusunu her zaman ne denli ciddiye almış olduğunu anımsayarak yüreğim burkuldu. Ve tüm dünya-

nin, saçma sapan roketler, makineler, bombalar yerine, yiyecek konusunu son kerte ciddiye almasını diledim. İnsanların boğazlarından keserek topladıkları paralarla ürettikleri silahlarla aynı insanların tepesine etmiyorlar mıydı?

Bir garajın arkasında öğle yemeğimi yedikten sonra bir mil kadar yürüdüm, Russian Irmağı üzerindeki bir köprüye vardım, tam üç saat bekledim orda suratım asık, meyus. Ama ansızın tikiyle tüm suratı seğiren bir çiftçi, karısı ve oğluyla çıkageldi de beni az ötedeki ufak bir kasaba olan Preston'a bıraktı. Bir kamyon şoförü de, beni ordan alıp Euraka'ya («Evraka» diye bağırıyordum) kadar götürmeyi önerdi. Şoför yolda benimle konuşurken, «Allahın belası yolda bi başıma sıkıldım ahbab bu Allahın belası aracı süre süre, bütün gece konuşacak birini bulayım dedim, istersen seni Crescent City'e kadar götüreyim ha, ne dersin?» demişti. Orası biraz yolumun dışına düşüyordu ama Euraka'nın kuzeyinde olduğuna göre hemen kabul ettim. Kamyon şoförünün adı Ray Breton'muş. Herif beni bütün gece yağmur altında iki yüz seksen mil götürmüştü, çenesi hiç durmadan bütün hayatını, kardeşlerini, karılarını, oğullarını, babasını anlatmıştı; Humboldt Redwood Ormanı'na geldiğimizde Arden Ormanı adlı bir restoranda karides tava ile alâmet bir dondurmali çilekli pasta ve fincan fincan kahveden oluşan şahane bir yemek yemiştik, hepsini o ödemişti. Adamı dertlerini yakınmaktan biraz uzaklaştırayım diye biraz ahretten falan söz açayım demiştim de, «Tammamm,» diye yapıpıştırmıştı, «iyiler dosdoğru Cennete gidicek, zaten ta başından beri Cennetteydiler onlar.» Pek beğenmişim bu lafları.

Yağmurlu gecenin içinde gide gide gün ağarırken Crescent City'ye vardık - kurşuni bir sis ortalık. Deniz kıyısında küçük bir kasaba burası; kamyonu kumsala

park edip bir saat kadar uyuyoruz. Sonra şoför arkadaşım bana gözlemeli, yumurtalı bir kahvaltı ısmarlıyor ve çekip gidiyor. Bana boyuna yemek ısmarlamaktan bıkmış olmalı. Ben de Crescent City'den çıkıp doğuya giden 199 Numaralı Karayolu'nda ilerliyorum; maksadım kalendar 99'a dönmek. Beni Portland'a, ordan da Seattle'a o yol götürecektir. Manzaralı ama çok daha uzun olan sahil yolundan daha kestirme o yol.

Birden kendimi öpözümlü hissediyorum, yolun ters yanından yürüyerek başparmağımı oradan kaldırıyorum; tıpkı Hiçbiriye hiçbir amaçla gitmekte olan bir Çinli Ermiş gibi... Ah zavallı canım dünyacığım benim! Amaan, ne olursa olsun yahu! Bütün yolu yürüsem ne çıkar? Gelin görün, sırf yolun ters tarafından bir şeye aldırmandan seğirterek gittiğimizden mi ne, millet durup bizi arabasına almak için yarışta. Bir altın arayıcısı ufak traktörünü durdurup beni alıveriyor. Oğlu kullanıyor Caterpillar'ı. Yol boyunca uzun uzadıya ormanlardan, Siskiyou Dağları'ndan (bu dağlardan geçiyorduk; Oregon'daki Grant Geçidi'ne doğru), nasıl balık haşlaması yapıldığından söz ettik. Adam, bir dere sığındaki tertemiz sarı kumun üstünde ateş yaktıktan sonra ateşleri ordan çekerek balığın sıcak kumun içine gömüldüğünü ve orda birkaç saat bırakıldığını, sonra da çıkarılıp kumlarının temizlendiğini anlatıyor. Sırt çantamla ve planlarımla çok ilgileniyor.

Japhy'yle oturup güneşlendiğim Bridgeport'a çok benzeyen bir dağ köyünde indiriyorlar beni. Bir mil kadar yürüyüp ormanda uyuyorum; Siskiyou Sıradağları'nın tam orta göbeğinde. Az kestirdikten sonra uyandığımda orayı saran bilinmedik bir Çin sisini pek yabansı buluyorum. Yola devam... Gene ters yanda... Kerby'de, sarışın bir kullanılmış araba satıcısı beni alıp Grant Geçidi'ne bırakıyor; orda da çakıl kamyonu süren mendebur suratlı işman bir kovboy (üstüme üstüme sürmüş, yere koydu-

ğum sırt çantamı ezecek sanmışım), sonra da hazin başlıklı çelik başlıklı ağaç kesicisi bir oğlanla otobanda (son hızla sürdüğü arabasıyla vadileri ine çıkı) Canyonville'e varıyorum. Orda, bir düştüymüş gibi, tam kepaze bir kamyon duruyor önümde - dükkân dükkân dolaşıp eldiven satan bir depo kamyon - sürücüsü Ernest Peterson şeker adam - tüm yol boyunca gırgır. Tutturuyor ille de karşındaki koltukta ona dönük oturayım diye (yani yoldan aşağı uçarken arka arka gideceğim). Eugene (Oregon)'a gidiyoruz. Adam, ne konu varsa dünyada hepsinden söz ediyor, bana iki bira ısmarlıyor, arada birkaç benzin istasyonunda durup eldiven sergilemeleri falan yapıyor. «Babam büyük adamdı,» diyor, «hep, bu dünya eşekten çok eşek götleriyle doludur derdi.» Atletizm hastası adam; nerde bir yarışma varsa, koşar, kronometresiyle zaman tutarmış. Hiçbir şeyden çekindiği yok, yerel sendikaların onu üye yapma baskılarına aldırmayıp kendi kamyonuyla tek başına yürütüyor işini.

Akşam hava kararırken, Eugene dışındaki güzel bir gölün kıyısında vedalaşıyoruz onunla. Geceyi orda geçirmek istiyordum. Yolun öbür kıyısındaki şirin yörekent evlerine karşı bir yerdeki bir çam ağacının altına, sık bitki örtüsünün içine seriverdim tulumumu. O evlerden beni göremezlerdi; zaten görebilseler bile, televizyon izlemekten fırsat bulamazlardı buna. Oturup yemeğimi yedim, tam on iki saat uyudum tulumumda - yalnızca geceleyin bir kez uyanmış, sivrisinek konmasın diye ilaç sürmüştüm suratıma.

Sabahleyin Cascade Sıradağları'nın ulu başlangıçlarını görebiliyordum. Kuzey ucu dört yüz küsur mil sonra Kanada sınırına dayanan dağımız buydu işte. Sabahleyin dere biraz dumanlı - karayolunun ötesindeki bir kereste biçme yeri var da... Derede yıkanıyorum, elimde Japhy'nin Matterhorn'daki kamp yerinde verdiği tespih, kısa bir

dua okuyorum: «Kutsal Buda'nın tespih tanesindeki boşluğa sevgiler, saygılar...» deyip yola düzülüyorum.

Yola iner inmez iki kabadayı genç beni alıp Junction City çevresine bırakıyor; orda bir kahve içip iki mil kadar yürüyorum ve yolda biraz daha düzgünce bir restorana girip gözleme yiyorum, sonra da karayolunu izleyerek, araçlar yanımdan vızır vızır geçedursun, Seattle'ı bırak, Portland'a bile nasıl gideceğimi düşünüp duruyorum; derken ayağında boya lekeleri dolu pabuclar, yanında teneke teneke aile boyu biralarla kumral saçlı komik bir boyacı alıyor beni arabasına - yolda bir restoranın önünde durup yedek bira alıyor - ve sonu gelmez gibi görünen sayısız köprülerden geçe geçe, vinçleri taşıyan mavnalar geçsin diye açılan köprüleri aramızda bıraka bıraka çamlık yamaçlarla çevrili bu dumanlı nehir kenti Portland'a varıyoruz. Portland çarşısına inip Vancouver (Washington)'a 25 sentlik bir otobüs bileti aldım, ordayken bir de Coney Island hamburgeri yedim, sonra gene yola çıktım - 99'a. Orda, genç, bıyıklı, tek böbrekli, neşeli bir Bodhisattva olan bir göçmen beni alarak «İyi ki aldım seni arabama, konuşacak biri çıktı.» dedi. Ve her durduğumuz yerde gördüğü otomatik oyun makinelerinde büyük bir ciddiyetle oyun oynadı, bir de yolda kimi görse arabasına alıyordu. Sözcükleri uzata uzata konuşan Alabamalı iriyarı bir göçmeni, sonra da Montanalı çatlak bir denizciyi buyur etmişti arabasına. Denizci kaçıkçasına konuşup durmuştu - ama akıllıca şeylerdi anlattıkları - işte böylece saatte seksen mil giderek Olympia (Washington) a dek oyna-söyleş geçti vaktimiz. Ordan Olympic Yarımadası'ndan kuzeye doğru kıvrıla kıvrıla giden orman yollarından geçerek Bremerton (Washington)'daki Deniz Kuvvetleri Üssü'ne vardık. Elli sent ödeyip araba vapuruna bindin mi, Seattle'da olacaktım!

Orda eyvallah deyip, bizim serseri göçmenle araba-

lıya bindik, yol boyunca gülen talihimin yüzü hürmetine kalktım onun biletini de ben aldım, hattâ herife avuç avuç yerfıstığı, kuru üzüm bile verdim. Bir yiyeşi vardı fakirin, görmeyin; çok açmış karnı - tuttum biraz da salamla peynir verdim.

Sonra, bizimki orta salonda otururken, ben üst güverteye çıktım, çiseleyen soğuk yağmurun altında vapurumuzun Puget Sound Boğazı'nı geçmek üzere kalkışını zevkle seyre daldım. Seattle Limanı'na dek bir saatlik yolumuz vardı; güvertedeki parmaklıklarda bir yere soku-luvermiş bir Time dergisine sarılı yarı dolu bir votka şişesi buldum, alıp içmeye başladım. Sonra sırt çantamı açıp yün süveterimi çıkardım ve yağmurluğumun altına giyerek soğuk, sisli rüzgârların uçurduğu güverteyi bir başıma, çılgın hem de lirik duygular içinde bir aşağı bir yukarı arşınladım durdum. Ansızın, kuzeybatının, Japhy'nin anlattıklarının bende yarattığı hayallerden kat kat daha üstün bir yer olduğunu kavrayıverdim. Millerce ve millerce uzayıp giden o inanılmaz dağlar sarmış tüm çevrenimi, dorukları bulutlara değmekte yer yer; işte Olympus Dağı, işte Baker Dağı!.. Pasifik'e, biliyorum, ta Hokkaido'ya Sibiryaya ıssızlıklarına uzanan göğün karartısında çepeçevre turuncu bir dev kuşak... Kaptan köprüsüne yaslanıyorum, süvarinin içerdeki çarkıbaşıyla Mark Twaince konuşmasını dinliyorum. Gittikçe koyulaşan sisin ötesinde koca koca neonlar: SEATTLE LİMANI diye yazılı. Birden Japhy'nin Seattle'a değgin anlattığı her şey yağın yağmur gibi işleyiveriyor iliklerime, görüyorum şimdi hepsini, duyumsuyorum. Yalnızca düşünmüyorum bunları. Tıpkı anlattığı gibiydi: Islak, geniş, kereste ormanları, dağlık, soğuk, diriltici, coşturucu, davetkar, meydan okuyucu. Vapurumuz Alaskan Way'de iskeleye yanaşmakta... Hemen gözüme yılanmış dükkânlardaki totem heykelleri çarpıyor. Bir de rıhtımdaki demiryolunda mahmur bakışlı

ateşçilerin işlettiği 1880 modeli antika lokomotifler - çocukluk düşlerimdeki o eski Amerikan Casey Jones lokomotifleri tıpkı. Kovboy filimleri dışında bu denli eskisini, ama çalışır halde yük vagonlarını falan çekenini, işte bu gizemli kentin dumanlı karartısında görüyorum.

Hemen ucuz bir semtteki temiz, doğru dürüst bir otele gidiyorum. Hotel Stevens. Geceliği bir dolar yetmiş beş sente bir oda tutuyorum ve küvette sıcak bir banyo yapıyorum; ve uzun bir uyku... Sabahleyin tıraş filandan sonra çıkıp First Avenue'da yürüyorum ve bilmeyerek ucuz mallar satan mağazaların yuvasına düştüğümü görüyorum. Şahane süveterler, kırmızı uzun kilotlar, uzun kollu fanilalar... Ucuz mu ucuz! Kalabalık caddede bir kahve beş sente şahane bir kahvaltı yapıyorum. Tepemizde masmavi gök, bulutlar kaçışıyor, Puget Sound Boğazı'nın pırl pırl suları köhne iskelelerin altında kıpır kıpır oynuyor. Gerçek kuzeybatı buydu işte! Öğleyin otelden ayrılıyorum; yeni aldığım yün çoraplarımı giymiş, öbür ıvr zıvrı mutlulukla çantama tıkmış, kentin birkaç mil dışındaki 99'a yürüyorum. Birkaç arabayla kısa kısa otostoplar yapı yapı.

Artık kuzeybatı çevreninde Cascade Dağları görünüyor. Ne sivri doruklar, kıvrım kıvrım kayalıklar, karla kaplı uçsuz bucaksızlıklar yarabbim! Bak bak, yutkun! Yolumuz hülyalı, bitek Stilaquamish vadilerinden ve Skagit'ten geçiyor. Varsıl, verimli çiftliklerle dolu vadiler... Pırl pırl karlarla kaplı görkemli tepelerin altlarında inekler otlamakta. Ben kuzeye çıktıkça dağlar büyüyor; ve bir an geliyor, bir korku kaplıyor içimi. Titiz, dörtgözlü bir avukata benzeyen bir adam, resmi görünüşlü ama iyice eskimiş arabasına alıyor beni. Meğer, ünlü araba yarışçısı şampiyon Bat Lindstrom değil miymiş bu adam! O köhne görünüşlü arabasına güçlü mü güçlü bir motor taktırmış, saatte yüz yetmiş mil yapabiliyor. Ama tek gös-

terisi, bir kezinde tam kırmızı ışık yanacakken arabaya hız vermek olmuştu, ok gibi fırlamıştık. Sırf o güçlü motorun gürültüsünü işitemi istemiş del.. Sonra da bir ağaç kesicisinin arabasına binmiştim. Gideceğim yerdeki orman korucularını iyi tanıdığını söylemiş ve «Skagit Vadisi, Nil'den sonra dünyanın en bitek yeridir.» demişti. 17-A'ya çıkan kısa bir yoldan sonra beni 1-G Karayolu'nda bırakmıştı. 17-A ise kıvrıla kıvrıla dağların içlerine uzanan ve Diablo Dam (Şeytan Barajı) da çamurlaşarak biten bir yoldu. Artık dağlarda sayılırdım. Beni arabalarına alan kimseler, hep ağaç kesicileri, uranyum arayıcıları, çiftçiler falandı artık. Beni, Skagit Vadisi'nin son büyük kasabası olan çiftçilerin pazarı durumundaki Sedro Woolley'e dek götürmüşlerdi. Ordan sonra yol gittikçe darlaşıyor ve, Skagit Nehri'yle yolların arasında, gittikçe daha dönemeçli bir halde ilerliyordu. 99 üzerinde giderken geçtiğimiz, iki yanında yemyeşil çayırlar uzanan o dingin geniş Skagit Nehri, buralarda, çıkıntılı sarp kayalıklar arasından erimiş kar sularının sel gibi aktığı azgın bir nehre dönüşüyordu. İki yanımdan sarp kayalıklar yükselmeye başlamıştı. Karla kaplı doruklar görünmez olmuşlardı artık. Artık göremiyordum ama, çok daha fazla duyumsuyordum onların varlıklarını.

32

Eski bir meyhaneye girdim. Yaşlı, eli ayağı tutmaz bir barmen vardı içerde. Bira bardağını zorlukla uzatıyordu bana. «Böyle pis bi yerde sonu gelmeyen bi yarım gün oturmaktansa, bi buzul mağarasında ölmeyi yeğlerim.» diye geçirmiştim. Bir madenciyle karısı beni Sauk'taki bir bakkal dükkânında bıraktılar. Ordan da son bindiğim arabayla (arabayı süren herif manyak, sarhoş, dönemeçleri hızla alırken yoldan banketlere çıkan esmer favorileri çenesine ulaşan gitarlı mitarlı bir Skagit Vadisi sığırtmacıydı) Marblemount Korucu Karakolu'na ulaştım. Artık yuvamdaydım.

Başkorucu yardımcısı durmuş, bakıyordu: «Smith misin sen?»

«Evet.»

«Arkadaşın mı o seni getiren?»

«Aa! Otostop yapmıştım onun arabasıyla.»

«Burası devletin arazisi, kim oluyor da sürat sınırını aşıyor burda?»

Yutkundum. Artık özgür bir bhikku değildim. Ertesi hafta dağdaki gerçek yuvamda saklanana dek, hiç olmazsa! Koca bir haftayı bir sürü genç çocukla birlikte İtfaiye Kursu'nda geçirdik. Hepimizin başında çelik başlıklar (kimimiz dosdoğru kimimiz hafif yampiri giyiyoruz fiyakalı

miyakalı), ıslak ormanlarda yangın hendekleri kazıyoruz ya da ağaçları kesip deviriyoruz ya da talim yapmak için çıkarılan küçük yangınları söndürüyoruz. Ve eski korucular, bir zamanların ünlü ağaç kesicilerinden Japhy'nin hep o tok ve komik sesini taklit edip durduğu «Büyük Hızarcı» Burnie Byers'le tanışıyorum.

Burnie'nin sürdüğü kamyonla ormanlardan geçiyoruz. Japhy'den söz ediyoruz. «Bu yıl Japhy'nin gelmemesi ne kötü! Onun gibi gözcü kırk yılda bi çıkar; yaman bi dağcıdır da... İş gücü keçi gibi o tepe senin bu tepe benim, tırmanmak - neşeli oğlandır. Özledim keratayı. Kimseden korktuğu yoktur, haa! Söyleyiverir içinden geçenleri. En çok da bu yanını tutardım zaten; öyle ya, insan içindekini dışa vuramadığı an, vallahi, işte o zaman çekerim burdan, gidip memlekete kulübemde oturur ölümümü beklerim. Yamandır Japhy, nereye giderse gitsin, kaç yaşına gelirse gelsin, yaşamasını bilir o. Aslanım!» Burnie altmış beşinde filan, oğluymuş gibi söz ediyor Japhy'den. Oradaki gençlerden kimileri de anımsıyorlar Japhy'yi, ve neden gelmediğini soruyorlar. O gece, Burnie'nin Orman Koruma'daki kırkınıcı hizmet yılı dolduğundan, öbür korucular bir armağan almışlar ona: Yepyeni bir deri kayış. Emektar Burnie'nin kemerlerle başı hep dertteymiş de o yüzden bir iple bağlarmış belini. Yeni kemerini takıp, artık perhize girmeli diye bir komik konuşması var; bütün millet bir alkışladı, bir neşe, sormayın... Bu yörelerde çalışmış en büyük iki insan kim deseler, yanıtlım hazır: Burnie'yle Japhy!

İtfaiye Kursu bitince öğleden sonraları ya da mehtaplı gecelerde Korucu Karakolu'nun ardındaki dağlarda gezinerek ya da pipom ağızımda, şarap şişem altıma çektiğim bacaklarımın arasında, coşkun akan Skagit kıyısında oturarak geçiriyorum vaktimi. Arkadaşlar çevre köylerdeki danslara, bira içmeye falan gidiyorlar. Skagit Neh-

ri, Marblemount'ın orda erimiş karlarla besleniyor gürül gürül akıyor - yemyeşil. Üst yarınlarda Pasifik kuzeybatısı çamları bulutlara bürünmüş; çok daha ötelerdeki dorukların üst uçları bulutlardan görünmüyor. Ve güneş bir çıkıyor, bir kaçıyor bulutların arasında. Sessiz dağların işi bu nehrin saf coşkusu. Güneş, köpüren suları, yüzerken yer yer kayalara takılan dal parçalarını ısıtıyor. Kuşlar suların üzerinde uçuşup, gizliden gülümseyen ve pek seyrek olarak sudan dışarıya sırtlarını kabarta kabarta zıplayıveren ve gene, zıpladıkları anda oluşan su kovuklarını hızla akıp yokeden suların içine düşüveren balıkları gözetliyorlar. Suların sürüklediği kütükler, dal parçaları geçiyor saatte yirmi beş mil hızla. Bu dar nehri yüzerrek geçmek istesem, garanti nehrin karşı kıyısına adımlımı yarım mil aşağılarda atarım diye geçiriyorum. Harika bir nehir bu, görkemli bir sonsuzluğun boşluğu, yosunların ağaç kabuklarının dalın sürgünün çamurun kokuları, gözlerimin önünde kaynaşan bu gizemli düşselliklerin tümü, huzur içinde ve ölümsüz, tepeleri kürklendiren ağaçlar, güneş ışınlarının dansı... Göğre bakıyorum; bulutlar münzevi evliyaların yüzlerine benzetiyorlar, ben benzetiyorum, kendilerini. Çamların sulara değen alt dalları pek kıvançlı yıkanmaktan - ağaçların tepeleri de sislerle hasır neşir. Güneşin ısıttığı, kuzeybatı yellerinin kıpır kıpır salladığı yapraklar sevinmeye doğmuşlar gibi... Çevreni çeviren dağlardaki karlar izsiz, lekesiz; ılık yataklarında uyuyorlar sanki. Her şey öyle serilmiş, gerçek ve uyumlu ki - sonsuza dek... Gerçek ötesi bir yerdeyim, mavi uzayboşunun ötesindeyim... «Dağlar sabırlı, sabırlı... Burada dağlar!» diye haykırıyorum ve bir fırt şarabımdan. Hava soğukça, ama güneş göz kırpmaya başlar başlamaz, oturduğum kütük fırın gibi oluveriyor. Mehtapta gene bu kütüğüme döndüğümde, bir aüş dünyasında buluyorum

kendimi, bir hayalet gibi, bir köpük gibi, bir gölge, buharlaşan bir şebnem, çakan şimşegın parıltısı gibi...

Nihayet toplanıp dağıma gitme zamanı geliyor. Marblemount'ın küçük bakkal dükkânından, veresiye, kırk beş dolar tutarında erzak alıyorum ve katırcı Happy'yle birlikte kamyonete koyuyoruz, nehir boyundan çıkıp Diablo Dam'a varıyoruz. Yukarıya çıktıkça Skagit daralıyor, suları daha da taşkınlaşıyordu; en tepede ırmak, kayaları aşarak, ulu ağaçlarla kaplı yamaçlardan akan şelalelerle beslenerek daha azgınlıyor, daha sarplıyor. Skagit, berilerdeki Newhalem'de, bir de Diablo Dam'da barajlaşıyordu. Ordan, Pittsburgh tipi bir asansörle Diablo Gölü'nün kıyısına çıkıyoruz. 1890'larda bu yöreye altın arayıcıları akın etmişler, ve Newhalem'le, şimdi artık Ross Gölü olan nihai baraj arasındaki vadinin yüksek som kayalıklarından geçebilmek için bir patika yapmışlar. Şimdi bu patikanın çoğu su altında kalmış. 1919'da bir yangın çıkmış, Skagit'in üst yöreleriyle benim dağın (Desolation) oraları iki ay boyunca yanmış kül olmuş; çıkan dumanlar bütün Kuzey Washington'la British Columbia semalarını kaplamış, kimse güneşi göremez olmuş. Hükümet yangını söndürmek için harekete geçmiş, bin asker göndermiş; katır kervanlarıyla da malzeme, erzak ikmal falan, ama o zamanlar Marblemount İtfaiye Karakolun'dan oraya üç haftada gidiliyormuş. Şükür, güz yağmurları başlamış da, yangını söndürmüş. Kömürleşmiş kütükler, anlattıklarına göre, Desolation Doruğu'nda ve kimi vadilerde hâlâ görülürmüş.

Hâlâ Wyoming'deki günlerinden kalma partial kovboy şapkasını giyen, kendi cıgarasını kendi saran, şaka etmeden duramayan bizim soytarı katırcı Happy, «Ulaa,» diyor, «sakin sen de geçen yıl Desolation'a çıkardığımız çocuk gibi olmayasın, e mi! Çocuğu oraya çıkardık, oğlan toy mu toy; ordaki gözcü kulesine yerleştirdiğimlen oğla-

nı bir de ne görsem, oğlan yumurte yapıcak tavada, bi kırar yumurteyi, hedefini şapşırır, yumurte tavaya gidiceğine, cumburlop, çizmesinin üstüne şaap! Akli bokuna karıştırmıştı oğlancağzın, pezivenge «Ulaa, göbeğini şişirip durma öylecene, diyivirdim de, 'Peki efendim, peki efendim!' diye hazrola geçmesin mi!»

«Ben bütün yaz orda yalnız kalmak istiyom, o yeter bana.»

«Şimdi öyle dersin de, çok geçmez başka türlü okusun. Oraya her çıkan maşallah aslan kesilivirir. Çok geçmez, kendi kendine sayıklamaya başlarsın. O bi şey değil de, ulaa, bi de kendi kendine cevaplar filan virip durursun.» İhtiyar Happy yük katırlarını vadideki patikadan çıkartırken, ben Diablo Barajı'ndan bir motorla Ross Barajı'na gitmişim. Orda alabildiğine geniş, göz kamaştırıcı manzaralar uzanıyordu önümde - Mount Baker Ulusal Ormanı'ndaki dağlardan Ross Gölü'ne, ordan da ta Kanada'ya dek uzanan pırıl pırıl bir panorama... Ross Barajı Orman İdaresi'ne ait dubalara oturtulmuş yüzen evler suya dik inen ağaçlıklı yamacın kıyısından az öteye bağlanmış. Geceleri bu evlerdeki ranzalarda uyumak çok zor; dubalar sallandıkça, üzerlerindeki kalasların gıcirtısı, çırpınan dalgaların şapırtısı kulaklarımda gel de uyu.

Orda kaldığım gece dolunay vardı, ay ışığı sulara vurmuş oynayıyordu. Gözcülerden birisi, «Ay, tam dağın tepesinde; ne zaman bunu görsem çakal karaltısına benzetirim.» demişti.

Desolation Doruğu'na çıkma günü gelip çatmıştı. Baş korucu yardımcısı da bizimle gelecekti. Üçümüz yağmur altında atlarımıza binip, bütün gün güzel bir yolculuk yapacaktık. «Ulaa, erzaklarının arasına bikaç şişecik konyak katıvirseydin ya, orda lâzım olucek. O soğukta...» diyor Happy koskocaman kırmızı burunlu suratını bana çevirip. Ağılın orda durmuşuz, Happy yem torbalarını hay-

vanların boynuna bağıyor, yağmura mağmura bakmadan şapır şupur yiyorlar yemlerini. Ağılın kapısından çıkıp römorköre biniyoruz, Sourdough (Ekşihamur) ve Ruby (Yakut) dağlarının eteklerindeki gür mü gür bitki örtüsünün önünden ilerliyoruz. Dalgalar kıyıyı dövüyor, yağmur yetmezmiş gibi bir de dalgaların serpintileriyle ıslanıyorduk. Az gittikten sonra içeri girip kaptanın odasında sıcak kahve içiyoruz. Gölün berisinde pek rastlanmayan kök-narlar, burda dizi dizi hayaletler gibi duruyor sislerin altında.

«Nerde bu Desolation?» diye soruyorum.

Happy, «Bugün göremezsın orayı,» diyor, «ta tepesine varana dek bi şeycik göremezsın. Kar tipi götürüyo şimdi orayı. Ulaa, bi şişecik konyak sokuvirmedin bi yerlere haa, yazıkl!» Happy'nin Marblemount'ta aldığı böğürtlen şarabını çoktan bitirmişiz.

«Happy, Eylül'de bu dağdan indiğimde sana koca bi şişe İskoç viskisi alıcam, söz.» Hem düşlerimdeki dağı buluyorum, üstelik de tonla para verecekler bana, iyi iş!

«Unutma sözünü haa!» Japhy epey söz etmişti bu katırcı Happy'den. Kervancı Happy diyordu ona. İyi adamdı Happy. O ve yaşlı Burnie Byers buranın emektar asları... Dağları iyi tanıyorlar, yük hayvanlarını iyi tanıyorlar; Orman İdaresi'nde müdür filan olmak için yanıp tutuşmuyorlar.

Happy de özlemle anıyor Japhy'yi. «O oğlan amma çok şarkı filan bilirdi yahu. Bayılırdı dağlara çıkıp hızcırlarla gırgıra. Seattle'da bi de Çinli kız dost bulmuş kendine, oteldeki odasında görmüştüm, çok şanslı bu senin Japhy kadından yana şeytan tüyü var oğlanda.» Rüzgâr mavnayı salladıkça, kurşuni dalgalar gözcünün bürosundaki pencereleri yaladıkça Japhy'nin gitarıyla çalıp söylediği neşeli şarkıları işitir gibi oluyorum.

Ve, «Burası Japhy'nin gölü, bunlar Japhy'nin dağla-

rı.» diye geçiriyorum, ve Japhy'nin gelip de, yapmamı istediği şeyleri yapmakta olduğumu görmesini istiyorum.

İki saat sonra gölün sekiz mil ötesinde kıyıya yanaşıyor ağaçlıklı dik kıyıya atlayarak römorkörü ordaki ağaç gövdelerine bağıyoruz. Happy'yle birlikte katırlardan birini ite kaka kıyıya çıkarıyoruz, hayvan iner inmez tepe tepe yeri kaygan ve dik yamaçtan yukarıya kaçiveriyor - nerdeyse göle düşüp tüm erzağını heba edecek - ama şükür, katır gidip az ilerde duruyor, sahibini bekliyor. Ardından öbür katırları indiriyoruz - aküleri ve öbür aygıtları taşıyan katırları. Ve Happy, atına binip, önümüze düşüyor; ardında, ben, Mabel adlı kısrağa binmişim, ve başkorucu yardımcısı Wally.

Römorkör kaptanına el sallayıp, yoğun sisli yağmurun altında daracık taşlı ağaçlıklı dağ yolundan yukarıya adam boyu bitkiler arasında ıslana ıslana güçlkle Kutup yolculuğumuza başlıyoruz. Perişan kervan!.. Naylon pançomu eyer kaşına bağıyorum, çok geçmiyor, ordan çıkarıp üzerime geriyorum - at sırtında kefenli keşiş. Happy ile Wally'nin üzerlerinde bir şeycikler yok, başlarını eğmişler ıslana ıslana gidiyorlar. Dağ yolundaki taşlara basan atım kayıyor arada bir. Çıkıyoruz, çıkıyoruz, yukarılara, ta yukarılara, ve sonunda patıkaya devrilmiş bir ağaç görüyoruz. Happy atından iniyor ve iki yanı keskin baltasını alıp söve terleye yarıyor ağacı ve kervanımızın geçebileceği kadar bir aralık açıyor. Wally'yle bana da hayvanları gözetme görevini veriyor. Gayet rahat bir şekilde ifa ediyorum görevimi: Çöküp yere bir cigara sarıyorum, kekâ! Birden, dimdik yol. Katırlar ürküyor orayı çıkarken, Happy öfkeyle bağıyor bana: «Ulaa, Allahın belası, yakala yelesinden çek getir buraya pezivengi.» Kısarak da ürkmüş durumda. «Getir o kısrağı buraya! Her şeyi ben mi yapıcem burda?»

Zor bela dik yeri aşıyoruz, epey ilerledikten sonra

bitkiler azalıyor, yüksek kayalıklar arasındaki bir çayır-
ğa ulaşıyoruz. Acıbakla çiçekleri mavi mavi, gelincikler
al al, gri sisin altında hayal meyal titreyiyorlar - çok gü-
zel! Rüzgâr haşınlaşıyor burda; yağmur, sulusepken ka-
ra dönüşüyor. Happy, önden, «Bin beş yüz metredeyiz
şimdi.» diye eyerinin üzerinden bize doğru dönmüş bağı-
rırken rüzgâr eski şapkasını uçuracak nerdeyse. Ama at
üstünde geçmiş bir ömrün verdiği rahatlıkla tınmadan
oturuyor eyerinde Happy, cıgarasını sarıp tütürüyor. Sü-
pürgeotları, kır çiçekleri, serpiştiren karlı yağmur... Çayır-
lık kayalıklar arasından kıvrıla kıvrıla uzanıyor yukarı-
lara yolumuzla birlikte, dönemeçler dönemeçler... Rüzgâr
yeğînleşmekte... Happy bir ara bağırarak, «Şu tepedeki
kayanın yüzünü görüyor mu?» diyor. Kaldırıp başımı ba-
kıyorum, tam tepemde sisler arasında kurşuni bir kaya
hayaleti - alamet! «Daha üç yüz metre yol tepicez oraya
varmak için; ama burdan hemen dokunulacak sanırsın.
Oraya bir varalım, geldik sayılır artık. Ordan öte yarım
saatlik yolumuz kalıcak.»

Ve birkaç dakika sonra gene bağırıyor: «Ulaa, bi şişe-
cik bilem de mi getirmedin yanında konyak?» Sırılsıklam
olmuş, hali duman adamın; ne ki, aldırıldığı falan yok, bir
de türkü tutturmuş yele karşı. Çıka çıka ormanlık arazi-
nin üzerine varmışız, çayırlığın yerini suratsız kayalar al-
makta, ve birden sağımız solumuz kar... Atlar tökezliyor-
lar bata çıka çamurlu karın içine; ayak kaldırışlarında,
karda bıraktıkları izlerin içindeki suları görüyorum. Çok
yükseklerdeyiz artık. Ama ne yana baksam sis, bembeyaz
karlar ve rüzgârın pusu. Hava açık olsaydı patikanın he-
men kıyısından inen dik yarıları görebilecek, atımın aya-
ğı kayıp da düşmeyelim diye korkup duracaktım, ama şim-
di aşağılarda sırf çimen kümelerini andıran ağaç tepeleri-
ni görmekteydim. «Ah Japhy,» diye geçiriyorum, «sen sı-
cacık kamaranda rahat rahat, Psyche'ye Sean'a Christi-

ne'e mektuplar yazarak okyanusları aşar giderken, ben
burda...»

Kar kalınlaşmakta; dolu ha bire soğukta yanmış su-
ratlarımızı dövüyor; Happy, «Geldik sayılır artık.» diye
haykırıyor. Sırılsıklam olmuşum, üşüyorum; atımdan
inip yedeğimde götürüyorum bir süre. Homurdanıyor hay-
van, yükünü atmanın verdiği ferahlıkla bir tür sevinç ho-
murtuları... Ve uysalca izliyor beni. Zaten bir sürü başka
yük var sırtında. «İşte bak!» diye bağırıyor Happy. Ve bu
dünyalar-tepesi sisler girdabında, sivri tepeli minik çam-
ların ve taşların arasında çevresi ıslak çimenlerle sarılı
çıplak bir kayanın üstüne oturtulmuş, eski Çin evleri gi-
bi sivri tepeli minik antika bir kulübe gördüm.

Bir yutkundum. Bu karanlıkta, bu kasvetli havada
nasıl beğenebilirdim ki burasını! «Bütün yaz evim, yuvam,
istirahatgâhım burası mı olacak?» Otuzlarda eski bir göz-
cünün kurduğu kütük çiti geçip hayvanları bağlıyoruz ve
yükleri indiriyoruz. Happy gidip anahtarla, kilitli kapıyı
açıyor, içerisi berbat, küf kokuyor; bir izbe. Tabanı çamur
içinde, duvarları rutubetli iç karartıcı bir tahta kulübe.
Bir yanda ip örme bir karyola (yıldırım çekmesin diye),
pencereler tozdan pislikten açılmaz durumda, en kötüsü
yerler farelerin didik didik ettiği dergiler, sebze meyve
kabukları ve bir milyar kara kara ufak fare bokuyla dolu.

Wally uzun dişlerini göstererek sırtıyor ve «Oldu,»
diyor, «bu çöplüğü temizlemen epey zamanını alıcak, ha!»
diyor. «İyi mi hemen başla; önce şu raflardaki konserve
artıklarını filan atarsın, sonra da bi güzel silersin sabun-
lu suyla.» Dediğini yapıyorum, zaten mecburum, herifler
maaş veriyorlar bana.

İyi yürekli Happycik şiş-karınlı sobayı yakıyor - gürül
gürül yanıyor odunlar. Ve bir tencere su kaynatıyor -
yarım kutu kahveyi boca ediyor içine, bağıra bağıra, «Ok-

kalı bi kahve gibisi var mı, heey? Ulaa, biz burda ne kahve yaparız bak, saçların dikilir havaya.»

Pencereden dışarıya bakıyorum: Sis. «Buranın rakımı ne?»

«1950 metre.»

«Nasıl görücem yangınları? Sisten, bi şey görünmüyo ki!»

«Bir iki gün sonra rüzgâr süpürüp götürsün sisi, o zaman dört bi yanını görürsün, yüzlerce mil ötelere; hiç meraklanma.»

Ama inanmıyorum. Han Shan'ın, Soğuk Dağ'ın sisini anlatması geliyor aklıma, nasıl hiç bitmediği falan; Han Shan'ın nelere katlanmış olduğunu daha bir kavıyorum. Happy ve Wally'yle dışarı çıkıp anemometre (rüzgârın şiddet ve hızını tayin eden araç) direğini yerleştiriyoruz; birkaç iş daha gördükten sonra Happy içeri girip harıl harıl yemek hazırlamaya başlıyor. Tereyağında salamlı yumurta pişiriyor. Simsiyah kahvemizi içip güzelce karnımızı doyuruyoruz. Wally pilli telsizini çıkarıp Ross Gölü'ndeki merkezi arıyor. Sonra da yere serdikleri uyku tulumlarına kıvrılıp uyumaya başlıyorlar. Ben de kendi uyku tulumuma girip rutubetli kulübemde uykuya dalıyorum.

Sabahleyin hava rüzgârlı, sis hâlâ yoğun. Bizimkiler hayvanları hazır edip gitmezden önce bana, «Nasıl beğendin mi Desolation Doruğu'nu?» diye soruyorlar.

Happy: «Kendi sorduğun sorulara kendin cevap verirsin demiştin burda. Sakın unutma! Bi ayı gelir pencereden bakarsa, kapatıvir gözlerini.»

Rüzgâr, kulübeyi uçurucasına eserken onlar sisin içinde yamru yumru kayaların arasında gözden yittiler. Desolation Doruğu'nda bir başıma kalacaktım gibi geliyordu hep. Ordan sağ salim inebileceğime bir türlü inanmıyordum. Çevremdeki dağları görmeye çalışıyordum

ama rüzgârın uçurduğu sislerin arasından, o da nadiren, hayal meyal görebildiğim kimi çok uzak karaltılardan başka görebildiğim bir şey olmuyordu. Bu işten vazgeçip içeriye girdim, bütün günümü kulübemi temizleyerek geçirdim.

Geceleyin yünlü giysiler giyip, pançomu yağmurluğunun üzerine atıp, dünyanın bu sisler tepesinde meditasyon yapmak için dışarıya çıktım. Burası gerçekten Ulu Gerçeklik Bulutu, Dharmamega, «menzil-i maksud»tu. İlk yıldızımı saat onda görüyorum, birden, beyaz pus aralanıyor, içinden, dağ olduklarını sandığım dev karaltılar görüyorum. Tepeleri beyaz karlarla örtülü simsiyah yabansı şekiller... Ve öyle yakında ki! İrkiliyorum. Saat on birde Kanada üzerinde akşam yıldızını görüyorum, kuzeve doğru; sislerin ötesinde bir tutam turunculuk - batan güneşin mi? Bütün bunlara takılıp kalmış aklım; neden sonra bir sürü kocaman farenin bodrum kapısını kemirip tırmalamakta olduklarını işitiyorum. Tavan arasındaysa fındıkfareleri cirit atmakta... Desolation'da kalmış bir dizi garipler kuşağından arta kalan yulaf ezmelerinin, pirinçlerin, kırıntıların ve daha bilmem neyin içinde pis ayaklarıyla bir ileri bir geri koşuşup duruyorlar. «Üf, ööö, nasıl kalıcım burda?» diye bir düşüncedir alıyor beni. «Kalmak istemesem de, nasıl dönerim geri?» Yatıp, başımı tulumuma gömmekten başka yapacak bir şey yok.

Gece yarısı, yarım yamalak uyurken, gözüm hafif aralanıyor, birden zıplıyorum yerimden saçlarım diken diken. Pencereden koskoca bir canavar görüyorum. Bir daha bakıyorum, tepesinde bir de yıldız var; millerce ötede Kanada'nın Hozomeen Dağı ta avluma kadar eğilmiş de pencereden bakıyor. Sis falan kalmamış ortalıkta; yıldızlı, pırıl pırıl bir gece. Ne güzel bir dağ! Şekli tıpkı Japhy'nin fırçayla yapıp Corte Madera'daki çiçekli ku-

lubesinin çuval beziyle kaplı duvarına astığı resimdeki gibi. Tabanından tepesine kadar dağı dolana dolana çıkan kayalık bir yolun tepesinde, tam cadı kulesi gibi bir şato var bu dağda, sipsivri tepesiyle sonsuzluğa uzanırca-sına. Hozomeen, Hozomeen, hayatımda gördüğüm en yaslı dağsın; ve kuzey ışıklarının, dünyanın öbür ucunda-ki Kuzey Kutbunun buzlarından yansıyıp sırtına vurduğunu görür görmez de, hayatımda gördüğüm en güzel dağ oldun sen.

33

Aman Tanrım! Sabahleyin uyanıyorum, güzel masmavi güneşli gök, dağ başı bahçeme çıkıyorum, Japhy ne diyse bir bir çıkmakta, yüzlerce mil apart karlarla kaplı kayalıklar, bozulmamış göller, upuzun ağaçlar; ve aşağılarda dünya yok, yerine, pamuk pamuk bir bulutlar denizi görüyorum - tavan gibi dümdüz ve her doğrultuda millerce ve millerce uzanan, vadileri kaymaklayan, alçak bulut dedikleri bulutlardan - 2.000 metrelik bu en uç noktamdan bakınca aşağılardaymış gibi görünen bulutlar... Sabada kahve kaynatıyorum, dışarı çıkıp sıcak güneşin yaktığı minik tahta eşığına oturup iliklerime kadar ıslanmış bedenimi ısıtıyorum. Kocaman, uzun tüylü bir tavşanı, «Geh geh» diye çağırıyorum; bir dakika kalıp, benimle birlikte sakın sakın bulut denizini izliyor hayvan. Sahanda domuz pastırmasıyla yumurta pişiriyorum, otuz metre ötede dağ yolunun bir yanına bir çöp çukuru kazıyorum, odun taşıyorum, panoramik ve yangın-detektör aygıtlarımla kimi nirengi noktalarını belirliyorum ve Japhy'nin bana hep anlatıp durduğu gizemli kayaların, yarların adlarını söyleyebiliyorum: Jack Dağı, Terror (Dehşet) Dağı, Fury (Hiddet) Dağı, Challenger (Meydan-okuyan) Dağı, Despair (Umutsuzluk) Dağı, Golden Horn (Altın Boynuz), Ruby (Yakut), Baker (Ekmekçi) Dağı, batı-

da yükselen ve dünyadan da büyükmüş gibi duran Jackass (Eşek) Dağı, Crooked Thumb (Eğri Başparmak) Doruğu, ve ırmakların efsanevi adlarını: Three Fools (Üç Deliler), Cinnamon (Tarçın), Trouble (Müşkülât), Lightning (Şimşek) ve Freezout (Don Kal). Ve hepsi de benim şimdi; bu dünyada benden başka hiçbir kimsenin gözleri bu ulu, bu görkemli özdeksel âlemi görmüyor. Bu manzaranın düşselliğinin bende yarattığı çarpıcı, büyük etkiyi bütün o yaz ta yüreğimde duyumsamıştım; ve her geçen gün daha da artan gelişen bir biçimde; hele dağın tam tepe noktasında kan dolaşıma iyi gelir diye başımın altına bir çuvalı minder yapıp koyarak amuda kalkıp da boşluğa doğru sarkan tüm çevre dağları ufak ufak kabarcıklar gibi gördüğüm zamanlar!.. Bir de şu var, ben onların aslında tepetakla durduklarını kavramıştım; asil tepetakla duran, bendim! Uzayın uçsuz bucaksız boşluğunda, yerçekiminin hepimizi yer yüzeyi üstünde sağ salim tepetakla tutmakta olduğu gerçeğini saklamaya ne gerek var yani şimdi! Ve ansızın, hakikaten yapayalnız olduğumu, tüm eleştirici gözlerden uzakta kendimi beslemekten başka, eğlendirmekten başka yapacak bir şeyin bulunmadığını çıkıveriyorum. Her yanımda kayaların çevreleri minik minik çiçeklerle dolu, kimse büyü, aç dememiş ki onlara, kimse büyü, aç demiyor ki bana da!

Öğleden sonra pamuk pamuk bulut tavanı yer yer aralanıyor ve Ross Gölü çıkıveriyor ortaya, ta aşağılarda güzel, gök mavisi bir havuz gibi; tatil yapanların mini mini tekneleri yüzüyor, aslında tekneler görülemeyecek denli ufak - gölün ayna gibi yüzeyinde giden teknelerin bıraktığı incecik izler görünüyor sırf. Çamların göle vuran ters yansılarını görebiliyorsunuz; sonsuzluğu gösteriyorlar sanki... İkindi vakti, bütün o görkem önümde, çimenlere uzanıyorum, kanıksamışım biraz da, düşünüyorum: «İlgilenmeyince, bi şey yok ki orada.» Sonra yerimden fırla-

yıp başlıyorum şarkılara, danslara, dişlerimin arasından kaldığım ısıklara; ta Lightning Gorge (Şimşek Koyağı) dan bir yansıyor sesler - inanılmaz! Kulübenin ardında karla kaplı geniş bir alan var, Eylül'e kadar suyum oradan alıyorum. Her gün bir kova kar götürüp içeri, erimeye bırakıyorum; teneke maşrapamı daldırıp daldırıp kullanıyorum buz gibi soğuk suyum. Yıllar, uzun yıllar var böylesine mutlu olmamışım - ta çocukluğumdan beri... Bir uyanıklık bende, bir sevinç; kafam bir dinç! Bastırıyorum şarkıyı, «Badi-yo, yidi-yam, didi-yam di», yürüyor, taşları tekmeliyorum. Ve ilk günbatımımı görüyorum - ve gözlerime inanamıyorum. Dağlarda pembe kar örtüsü; dantel dantel bulutlar uzak mı uzak, görkemli Budaülkesi'nin eski zaman kentlerini andırırlar, rüzgâr kesintisiz esmekte, vuu, vuu, arada bir kamçıarcasına - gemimi çatırdatıyor. Yeni ay sipsivri çenesiyle, Ross Gölü'nden yükselen sisin soluk mavi omuzlarına yaslanmış gizliden gülümsemekte. Dağların dorukları yamaçların ardından sivri sivri yükselmekte - tıpkı çocukluğumda çizdiğim büyü-lü dağ resimleri gibi. Bir yerlerde, sanmıştım, neşeli mi neşeli bir şenlik var! Defterime yazıyorum: «Oh, mutluyum!» Biten günün doruklarında umudu görüyorum. Japhy haklıymış.

Dağlarımı karanlık bürüyünce, gece bastırıveriyor ve yıldızlar ve Hozomeen'de ağır adımlarla yürüyen Korkunç Kar Adamı belirirken sobamdaki odunları tutuşturuyorum, mis gibi çavdar ekmecekleri, bir de güzel bir dana etiyle yahni pişiriyorum. Batıdan esen yeğîn bir rüzgâr kulübemi sarsıyor, betona gömülü çelik direklerle kurulan kulübem sağlam, rüzgâr uçuramaz. İşimiz iş. Pencerelerden dışarıya her bakışında dağ çamlarını, köknarları ve arkalarında uzanan karlı tepeleri, köreltici sisleri, ya da, ayın aydınlattığı küvetten yapma bir oyuncak gibi duran gölün akıntısını görüyorum. Acıbakla ve daha birkaç

dağ çiçeğinden küçük bir demet yapıp kahve fincanıma, su koyup, yerleştiriyorum. Jack Dağı'nın tepesinde gümüş gümüş bulutlar var. Kimileyin uzaklarda çakan şimşekler görüyorum, nasıl aydınlanıveriyor o koskoca çevren! Kimi sabahlar da, sis olunca, bizim burdaki sırt, Starvation Ridge, baştan başa tam bir kaymak tarlasına dönüşüyor.

Ertesi sabah, yani pazar sabahı güneş tam doğarken üç yüz metre kadar altımda gene ilk sabahki gibi dümdüz bir bulut denizi çıkıverdi ortaya. Canım sıkıldıkça Prince Albert tütününden bir sigara sarıp tellendiriyorum; acelesiz tarafından şöyle kendin-sarıp-kendin-tüttür cinsinden bir sigara içmenin tadı başka nede var ki? Parlak gümüş sessizliğinde, batımda pembe çevren, tüm sinekler yeni ayın şerefine susmuş vaziyette bahçeyi arşınıyorum. Bunaltıcı sıcak günler de olmuyor değil; çekirgeler, sinekler, kanatlı karıncalar, boğucu hava, havasızlık, bulutsuzluk sükun ediyor o zaman - ve anlayamıyorum bu kuzeydeki dağın tepesinde nasıl sıcak olur böyle! Öğlenleri bu dünyanın tek sesi bizim milyonlarca dost sineğin senfonik vızıltısı ama gece bastıranda ve dağ mehtabı çıkanda ve göl yol yol aylalananda dışarı çıkar çimenlere oturur yüzüm batıya dönük meditasyon yaparım tüm bu (kişiselliksiz özdekte bir kişisel Tanrı niye yok diye hayıflanırım.) Gider karlı tarlama, kara gömdüğüm mor Jello (pelte) kavanozumu çıkarırım, saydam mor peltemin ardından apak aya bakarım. Dünyanın aya doğru akarak gittiğini duyumsar olurum. Geceleyin tulumumda yatarken, alt korudan geyikler gelir konuk, avluya bıraktığım tabaklardaki yemek artıklarını kemirir çöplenirler; dal dal boynuzlu antiloplar, karacalar, güzelim cici geyik yavru-ları - ay ısıtmış kayalığın dibinde bir başka gezegenin düşsel uzay yaratıklarıymışcasına...

Gün gelir, güney rüzgârları insafsız şiirsel boşanan

yağmurlar getirir, o zaman «Tat yağmuru, eğme başını.» derim ve «Haydin beyler sıcak bi kahveyle bi sigara vaktidir.» derim düşsel bhikkularıma. Ay gittikçe tepsileşiyor, irileşiyor ve Hozomeen Dağı'nda kuzey yarıküreye özgü renkler cümbüşü başlıyor («Boşluğa bak, daha da dinginleş.» demiş Han Shan Japhy'nin çevirisinde); doğru bu, öyle dinginleşiverdim ki dağ başının çimeni üstünde, geyiklerin bir yerlerdeki tepişmesini işiterek ayak ayak üstüne atmış otururken, ayak değiştirmekten başka yapılacak bir şey yok. Yatmadan önce ay ışıklı bu kayadan çatının üzerinde baş üstü amuda dikilerek yerkürenin gerçekten tepetaklak durduğunu ve bir adamın, kafası yabansı düşüncelerle dolu acayip bir böcekçağızın ortalıkta kurum sata sata dolaşmasını izlediğini görüyorum; ve o adamın, bu düşsel gezegenler bitkiler hayvanlar curcunasının ilk temel özden yaratıldığını anımsadığını anlamış oluyorum. Kimileyin de işler yolunda gitmiyor diye öfkeleniveriyorum, böreğimin altını yakmışım ya da su taşırken kar üstünde kaymışım, ne bileyim bir keresinde olduğu gibi küreğim elimden kayıverip yardan aşağı uçuvermiş; böyle zamanlarda öfkeden çılgına dönüyorum, dağların tepelerini ısırmak geliyor içimden, çekip kulübeme giriyor dolapları tekmiyorum, bu kez de ayağım acıdı diye bir öfke... Ama yanlış anlamayın, yaşam burda zorsa da, görkemli bir yaşam gene del!

Görevim yalnızca tüm çevreni izleyip duman var mı yok mu diye bakmak, telsizi çalıştırmak ve yerleri süpürmek. Telsizin pek tedirgin ettiği yok beni; başkalarından önce haber verebileceğim yakınlıkta bir yangın filan çıkmadı; gözcülerin aralarında sürdürdükleri telsiz sohbetine de katılmıyordum. Paraşütle birkaç telsiz aküsü bıraktıldardı; oysa ilk getirdiklerim gıcır gıcırdayan hâlâ.

(Bir gece meditasyon yaparken Dualar Duyucusu Ve Gerçekleştiricisi Avalokitesvara şöyle demişti bana: «Ar-

tık insanlara, son kerte özgür olduklarını söyleme yetki-
si verilmiştir sana.)) Ben de ellerimi kendi üzerime koyup
bu muştuyu önce kendime verdim; bir neşelendim - sor-
mayın, «Ta ta taa» diye bağırdım, gözlerimi açtım, o an-
da bir yıldız kaymasın mı! Samanyolu'nun sayısız âlemleri,
sözcükler. Tasalı, tas tas çorbamı içiyorum - kral sof-
rasındaki altın kâsedekilerden çok daha güzel... Domuz
pastırmalı bezelye Japhy çorbam. Her gün öğleden son-
ra iki saat kestirmeler, ve uyanıp dağ başına bakarak
«Bunların hiçbirisi olmadı ki!» aemeler... Dünya tepetakla
olmuş uçsuz bucaksız uzay okyanusuna sarmakta, ve
işte bu dünyada millet sinemalarda oturmuş filim seyret-
mekte, ve işte benim de döneceğim dünya o. Ve gü-
neş batarken bahçemi arşınlarım, «Wee Small Hours» şar-
kısını söylerim; şarkının «bütün dünya mışıl mışıl uyku-
da» mısraına gelince gözlerim dolu dolu olur. «Canım
dünya,» diye haykırıyorum, «seni hep sevicem.» Geceleyin
kulübemdeki ip örgü karyolamda sıcacık tulumumun
içinde, mutlu yatarken ay ışığında masamı ve giysilerimi
görür, «Zavallı Raymondçuk,» diye söylenirim, «ne sıkın-
tılı günler geçirdin yok yere nedenlerden, ne acınası, ne
tekinsiz bir şey bu yaşamak zorunda olmak!» der demez
de uyuyakalırım. Hiçbirşeyin hiçbirşey **olmadığına** inan-
mak istemeyen ve o yüzden önce teker teker sevdikleri-
mizi, aziz dostlarımızı ve sonunda da kendi yaşamımızı
yitirelim diye yeniden doğan düşmüş melekler miyiz biz?
Ancak böyle mi kanıtlar gerçek kendisini bizlere?» Son-
ra, Lightning Gorge'dan dev duvarlar gibi dalga dalga
kabararak bulutlarla birlikte sabah soğuğu başlar; aşağıda-
ki göl hâlâ gök mavisi doğallığında, kıpırtısız, ve gökyü-
zünde boşluklar hep aynı. Ah dişlerini gıcırdatan dünya
ah, bütün bunların sonu ulu bir sonsuzluktan, hepimizin
yanılgısını kanıtlamaktan, kanıtlamanın bile hiçliğini ka-
nıtlamaktan başka ne ola ki?!..

34

Nihayet evimi başıma yıkarcasına bir patlamayla ve yü-
celişimi muştularcasına Ağustos ayı geliyor. Batan gü-
neşte ışıyan yakutlar renginde ahududu Jello'su yapmı-
şım. Güneş, düşümsü sarplıklardaki bulutlara delice bir
inişte, az sonra batacak - tüm öteleri bin bir renk güle
boyaya boyaya, ışıklı ve solgun, nasıl anlatılır bilemem...
Alan alan buzlarla kaplı yerler, kar yüklü bitkiler; bir ka-
yaya demirlemiş bir tek otçuk sonsuzluk rüzgârında tiril
tiril... Doğum kurşunileşmiş; kuzeyim, berbat; batım deli-
ce demiştim, sivri demir külahlı çılgın doruklar al takke
ver külahta... Güneyim, babacağzımın sisi... Jack Dağı,
üç dört yüz metrelik kayadan şapkasıyla yüz tane karlı
futbol alanına bakmakta... Cinnamon Creek, İskoçya sis-
lerinde bir kartal yuvası mı?.. Fırtınalı Golden Horn'da
kaybolan Shull mudur? Gaz lambam sonsuza dek yanar-
mış gibi... «Zavallı insan bedeni,» diye çıkıveriyorum,
«yoktur bi yanıt ki!» Artık hiçbir şeyi bilemez oldum, ve
ne fark eder ki, ve ne gereği var ki, ve birden özgürüm
gerçekten. Ve hınzır dondurucu sabahlar geliverdi ardın-
dan, sobam gürül gürül, (kulaklıkları başlığım başımda) yar
odunları, yar; gir içeri, ooh ne rahat, ense! Kulübemin
üzerinde buz keserken, dağlarda yağmur, gökgürültüleri,
ben sobamın başında kovboy çizgi romanları okuyorum.

Her yerde hava karlı, dumanlı. Sonunda kar başlıyor, Kanada'daki Hozomeen'den acele bir kefen gibi, ve bağrında melekler, güller sezdiğim, akın akı muştular getiren alçak kara bulutlarla birlikte tınmazca iniveren. Tüm Kanada anlamsız bir sis denizi; savurarak gelen kar fırtınasını sobamın borusu tıngırdarak haber veriyor, kamçılanmışcasına... Ve o benim masmavi göklerim, düşünceli altın renkli bulutlarım hani? Uzaklarda Kanada bum güm bramm gök gürültüleri altında. Güneyde daha da dev, daha da karanlık bir fırtına kışkırtmaya hazırlanıyor bizi. Ama Hozomeen Dağı orda dikilmiş bu amansızca saldırıyı sessizce göğüslemekte. Ve taa ötelerdeki nışeli altın renkli kuzeydoğu çevreni, ne etseniz yerini değiştirmez Desolation'la. Birden yeşilimsi pembemsi bir gökkuşağı Starvation Ridge'in tam göbeğinden bir yıldırım bir sütun gibi yükseliveriyor, kapımdan en çok yüz metre ötede; turuncu güneşin kaynaşasına, kaynayan bulutlara karışıyor.

Nedir bu kökkuşağı, Tanrım?

Fakir fukara için

Oyuncak bir çember mi?

Ve çemberin öbür ucu Lightning Creek'e dayanıyor; yağmurla kar bir arada, bir mil aşağımızda göl süt gibi beyazlaşmış, ulan delilik bu be. Dışarı çıkıyorum, ve birden gökkuşağı gölgemi çerçeveleyip renk renk halka halka ben yürüdedurayım tepeye doğru. Güzel, haleli bir giz, dua etmek isteğini uyandırıyor bende. «Ah Ray, yaşam denilen uğraş, sonsuz uyanmışlığın sınırsız okyanusundaki bir damlacık su gibidir. Ne diye üzersin canını ki? Japhy'ye yaz anlat bunu.» Geldiği gibi alelacele gidivermişti fırtına, ve ikinci göle bakınca pırlıtsından gözlerim kamaşmıştı. İkindiye, tahta bezimi serdim kaya-

ya kurusun diye. İkindiye, durmuş tepesinde dünyanın, karlığımdan kovama kar doldurmak için eğilmişim, belim açılıyor, üşüyorum. İkindiye, değişen benim, boşluk değil. Ilık gül rengi akşam karanlığı, Ağustos'un sarı yarımında meditasyondayım. Dağlardan gelen gumbürtüleri içtiktçe anamın sevgisi bağrıma saplanıyor ok ok. «Gürlemeler, bu kar, nereye gidelim biz!» Tutturmuşum şarkıyı. Birden bardaktan boşanırcasına göz yağmuru, bütün gece yağıyor, milyonlarca dönüm kutsal Buda Boğaçları yıkıyor yıkıyor, ve tavan arasındaki bin yılların fareleri bilge bilge uyuyor.

Sabahleyin güzün geldiği besbelli, duyuyorum. Burda işimiz bitti demektir. Artık delişmen rüzgârlar, çılgın bulutlar dolu günler. Ve ancak öğle vakti az bir sararma gökte... Geceleyin sıcak kakaomu yudumlayıp sobamın başında şarkılar söylüyorum... Siste, sabahleyin, Han Shan'a sesleniyorum: Sessizlik diyor. Sesleniyorum: Dıpankara, hiçbir şey söylemeden öğretisini verdi bana diyor. Sisler uçuşuyor yanıbaşında, kapıyorum gözlerimi, bırakıyorum anlatsın soba. «Oooyy!» diye haykırıyorum, çamın tepesindeki yetkin dengesini tutturmuş kuş, kuyruğunu oynatıyor, bir. Ve uçup gidiyor sonra da, öteler akın akı oluyor: Karanlık, vahşi geceler, aylar mı sardı kulübemi ne! Çöp çukuruna attığım boş süttozu tenekeleleri sanki demir pençelerce paramparça edilmiş: Avalokitesvara Ayısı. Soğuk, sisli, uçurucu havalar... Takvimimde elli beşinci günün de çiziyorum etrafını.

Aynaya bakıyorum da, saçım uzamış, gözlerim berak mavi, derim yanmış, mutlu. Bütün gece boyunca gene bir yağmur fırtınası, güz yağmurları, ama uyku tulumunda ılık yatıyorum, dağlarda yapmış olduğumuz o eski piyade manevralarını anımsıyorum; sabahları yeğin rüzgârlar esmekte, sislerde bir yarış, bulutlarda efsanevi ışıklar, sobama atmışım üç koca kütük gürül gürül yan-

makta, ve Burnie Byers'in telsizden gelen sesini işiterek coşmaktayım: Çünkü o gün bütün gözcülerin hemen aşağı gelmelerini buyurmakta... Mevsim bitmiş. Kahve fincanım parmağıma takılı rüzgârlı avluda yürüyorum bir aşağı bir yukarı, ve söyleye söyleye bir şarkı «Dabaram dam dabaram dam dap, çimenlikte bir sincap.» Evet, karşımda bizim sincap çıkmış kayaya, tertemiz güneşli rüzgâra karşı, durmakta. Ellerini kavuşturup dikiliyor, bir ot mu ne tutmakta; ha bire kemiriyor, ve bakın kaçmakta. Oraların kaçık sultanı olur kendicağzı. Akşam çökerken kuzeyden gelen duvar duvar bulutlar... «Brrr.» diyorum. Ve bir şarkı: «Sen benimsin ey yarım!», yani tüm yaz benim olan kulübe yarım, nasıl da uçuramadı rüzgârlar onu! Ve ekliyorum: «Geç geç geç, her şeyin içinden geçen şey, geç!» Bu dikin diki tepede altmış gurup görmüşüm. Sonsuzluğun özgürlüğü sezgisi artık hep bende kalacak. Sincap kayalığa koşuyor, bir kelebek çıkıyor. Böylesine yalın bir şey işte. Kuşlar kulübemin üzerinde sevinçle uçuşmakta; altımızdaki ormana dek uzanan bir millik tatlı yabanmersini cenneti var paylaştıkları. Lightning Gorge koyağının kıyısına son kez gidip dik inen bir derenin başlangıcındaki kaya üzerine yerleştirilmiş ayak yoluna giriyorum. Altmış gün, her gün burda oturmuş, siste ya da ay ışığında ya da güneşin altında ya da zifiri karanlıkta, ve havada duran bir kayadan bitivermişe benzeyen şu yamru yumru ağaçları hep görmüşüm.

Ve ansızın o düşlemler ötesi ufak tefek Çirili ipsizi orda, sisin içinde görür gibi oluyorum - buhar buhar suratında gene anlamsızmış gibi bir cince bakış... Sırt çantalarının, Budacılık incelemelerinin, günler süren çılgın Corte Madera partilerinin gerçek-yaşam Japhy'si değil-di bu, düşlerimin gerçek-yaşamdan da gerçek Japhy'siy-di ve bir şeycikler demeden dikilmiş duruyordu oracıkta. «Defolun, zihin hırsızları!» diye bağırırmaktaydı o inanıla-

maz Cascades'lerden aşağılara uzanan vadilere. Benim buraya gelmemi önermiş olan Japhy'ydi bu ve şu anda yedi bin mil ötede, ola ki, meditasyon çingırağını dinleyen Japhy (küçük bir çingıraktır bu, daha sonraları Japhy postayla bu çingıraklardan bir tanesini anneme göndermişti; evet sırf annemdir diye, onu sevindirmek için bir hediye), Desolation Peak'te, orda bulunan her şeyin tanıkları boğum boğum iri budaklı ağaçların yanında dikilmiş duruyor sanki. «Japhy,» diye sesleniyorum yüksek sesle, «Ne vakit bi araya gelicez ve gelecekte neler olacak bilmem ama, Desolation, Desolation, çok şey borçluyum Desolation'a ben; sağ olasin, beni, her şeyi öğrendiğim bu yere getirttiğin için. Artık kentlere dönme zamanı geldi ne yazık! Yaşıma iki ay daha eklendi burda ve öte yanda meyhanelerin tüm o insancılığı, striptizli güldürüler ve buruk sevgiler var Tanrı'nın boşluğunda tepetaklak duran ve var olsunlar! Ama Ey sonsuza dek genç, Ey sonsuza dek ağlayan Japhy, senle ben hep bilmiştik, bileceğiz.» Aşağıdaki gölde Tanrısal buharların pembe yansıları var. «Tanrım,» diyorum, «seni seviyorum.» Ve göğe bakıyorum ve çok doğru bu dediklerim, «Aşığım sana, Tanrım. Bi yolunu bul da hep koru bizi.»

Cocuklarla masumlar için ne fark eder ki!

Ve Japhy'nin âdeti olduğu üzere, bir kamp yerinden ayrılırken diz çöküp - hani Sierra'daki kampa, Marin'deki öbür kamplarına, ve denize açıldığı gün Sean'ın kulübesine olan gönül borcunu belirten küçük dualarını okuması gibi - ben de sırtımda çantam dağdan inerken geriye dönüp dağ yolunda diz çöktüm ve «Sağ ol, kulübe.» dedim. Ve hafifçe sırtarak ekledim «Hadi bel!» Çünkü o kulübenin de, o dağın da içimden geçenleri anladıklarına emindim, dönüp dağ yolundan bu dünyaya geri inişe geçtim.

ZEN BUDİZM

BİR YAŞAMA SANATI

İLHAN GÜNGÖREN

Türkiye'de ilk kez yapılan bir çalışma

«Fransız Akademisi üyesi Jean Paulhan (Zen'le Batının tanışmasını Descartes mantığının ortaya çıkışı kadar önemli bir olay) olarak niteliyor... Descartes mantığı bilimsel alanda çok işler başarmış da olsa huzurlu, uyumlu bir yaşam konusunda pek yararlı alamadı... Batı, Uzak Doğu bilgeliğinden bir yaşama sanatı çıkarabilmek için bir arayış içinde...»

Okuyucu bu kitapta 'Zazen' adı verilen Zen meditasyonunun kuramsal yanı kadar uygulama ya da yöntemi konusunda da ayrıntılı bilgi bulabilecektir.

Gözden geçirilmiş

2. Baskı